

STRATEGIJA RAZVOJA GRADA KNINA 2018. - 2023.

KONAČNI NACRT

Okvir za strateški razvoj Grada Knina do 2023. godine

Naručitelj: Grad Knin
Dr. Franje Tuđmana 2
22 300 Knin
OIB: 00981494061
Telefon: +385 22 664 410
Fax: +385 22 660 445
E-mail: grad@knin.hr
WEB: www.knin.hr

Izrađivač: Eco Solutions d.o.o.
Prisavlje 2
10 000 Zagreb
OIB: 68538090291
Telefon: +385 1 6463 190
Fax: +385 1 6463 191
E-mail: info@ecosolutions.hr
WEB: www.ecosolutions.hr

Knin, siječanj 2019. godine

SADRŽAJ:

0. UVOD	9
1. METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE RAZVOJA GRADA KNINA	10
1.1. Programsko razdoblje Strategije	11
1.2. Sadržaj Strategije razvoja Grada Knina 2018.-2023. godine	12
1.3. Pojašnjenja značenja pojedinih poglavlja	12
1.4. Svrha i metodologija izrade Strategije	15
1.5. Dionici izrade Strategije	17
1.5.1. Konzultacije s dionicima	20
2. POLITIKA REGIONALNOG RAZVOJA, EU FONDOVI ZA HRVATSKU I PRIPREMA GRADA ZA PROGRAMSKO RAZDOBLJE 2014. - 2020.	22
2.1. EUROPA 2020 i novi programski ciklus EU 2014.-2020.	23
2.2. Značaj regionalne politike za EU	24
2.3. OPERATIVNI PROGRAM Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. (OPKK)	27
2.4. OPERATIVNI PROGRAM Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. (OPULJP)	27
2.5. EPFRR i Program ruralnog razvoja 2014.-2020.	28
2.6. Intervencijski plan Grada Knina	22
2.7. Prijava strateških projekata na EU fondove	23
3. POVIJESNI RAZVOJ GRADA KNINA	31
3.1. Prirodne ljepote Grada Knina i okolice	32
3.2. Kulturno povijesne znamenitosti Grada Knina i okolice	36
3.3. Crkve, samostani i manastiri u Kninu i okolici	31
4. ANALIZA DRUŠTVENO-EKONOMSKIH PRILIKA NA PODRUČJU GRADA KNINA ...	41
4.1. Geoprostorna obilježja Grada Knina	41
4.2. Demografska obilježja	44
4.2.1. Stanovništvo Grada Knina	44
4.2.2. Radno sposobno i aktivno stanovništvo	49
4.2.3. Struktura stanovništva prema stupnju obrazovanja	51
4.2.4. Struktura stanovništva prema socijalnoj uključenosti i potrebama za socijalnim uslugama	54
4.3. Društvena infrastruktura i djelatnosti	58
4.3.1. Predškolski odgoj	58
4.3.2. Osnovno i srednjoškolsko obrazovanje	59

4.3.3.	Visokoškolsko obrazovanje.....	63
4.3.4.	Cjeloživotno učenje	65
4.4.	Zdravstvena infrastruktura.....	66
4.4.1.	Dom zdravlja Knin.....	66
4.4.2.	Služba hitne medicinske pomoći	67
4.4.3.	Opća i veteranska bolnica „Hrvatski ponos“ Knin	67
4.4.4.	Zavod za javno zdravstvo.....	69
4.4.5.	Ljekarne	69
4.5.	Sportska infrastruktura.....	69
4.5.1.	Sportski objekti.....	70
4.5.2.	Sportske manifestacije i događanja u organizaciji Saveza športova Grada Knina.....	71
4.5.3.	Sportsko rekreacijska zona Marunuša.....	71
4.6.	Organizacije civilnog društva	72
4.7.	Standard stanovanja i života	73
4.7.1.	Stanovi	73
4.7.2.	Dječja igrališta	74
4.7.3.	Gradska pročelja.....	74
4.7.4.	Gradske tržnice.....	74
4.7.5.	Gradsko parkiralište.....	75
5.	TRŽIŠTE RADA	76
5.1.	Zaposlenost	69
5.2.	Nezaposlenost	781
6.	GOSPODARSTVO I PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA	82
6.1.	Gospodarski subjekti grada Knina	82
6.1.1.	Obrtništvo.....	82
6.1.2.	Trgovačka društva	83
6.2.	Poljoprivreda	83
6.3.	Poduzetničke zone.....	85
6.3.1.	Aktivne poduzetničke zone	86
6.3.2.	Neaktivne poduzetničke zone.....	79
6.4.	Turizam.....	79
6.5.	Potporne institucije za razvoj gospodarstva.....	83
6.5.1.	Veleučilište Marko Marulić.....	83
6.5.2.	Hrvatska gospodarska komora (HGK).....	83

6.5.3. Hrvatska obrtnička komora (HOK).....	84
6.5.4. Hrvatska poljoprivredno-šumarska savjetodavna služba Podružnica Knin.....	84
6.5.5. Turistička zajednica (TZ) Grada Knina.....	84
7. KULTURNA INFRASTRUKTURA I KULTURNI KAPITAL ZAJEDNICE.....	93
7.1. Tipovi kulture.....	86
7.1.1. Institucionalna (etabrirana) kultura.....	86
7.1.1.1. Narodna knjižnica Knin.....	86
7.1.1.2. Kninski muzej.....	94
7.1.2. Tradicijska kultura.....	87
7.1.3. Masovna (popularna) kultura.....	87
7.1.4. Nezavisna kultura.....	88
7.2. Kulturna dobra na području Grada Knina (registrirana i neregistrirana).....	88
7.3. Kulturne manifestacije na području Grada Knina.....	91
8. PRIMARNA INFRASTRUKTURA.....	100
8.1. Prometna infrastruktura.....	100
8.1.1. Željeznički prometni sustav	100
8.1.2. Cestovni prometni sustav	101
8.2. Komunalna infrastruktura	103
8.2.1. Vodoopskrba	103
8.2.2. Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda	105
8.2.3. Gospodaranje otpadom	106
8.3. Energetski sustav	109
8.3.1. Elektroopskrba	109
8.3.2. Plinifikacija.....	110
8.3.3. Javna rasvjeta	110
8.4. Telekomunikacijski i poštanski sustav	111
8.4.1. Telekomunikacijski sustav	111
8.4.2. Poštanski sustav	112
8.5. Obnovljivi izvori energije	112
8.5.1. Vjetar	112
8.5.2. Sunce	112
8.5.3. Voda.....	112

8.6. Gradsko groblje	113
9. ZAŠTITA OKOLIŠA.....	114
9.1. Zrak.....	114
9.2. Vode	114
9.3. Krajobrazna i biološka raznolikost.....	115
10. FUNKCIONIRANJE GRADA KNINA.....	116
10.1. Istaknute osobe s područja Grada Knina.....	116
10.2. Analiza Grada Knina.....	127
10.2.1. Osnovni podatci.....	127
10.3. Struktura administracije u Republici Hrvatskoj.....	128
10.3.1. Državna razina	128
10.3.2. Županijska razina	129
10.4. Međusobni odnosi tijela javne uprave	130
10.5. Fiskalni aspekt strukture administracije.....	130
10.6. Samoupravni djelokrug Grada Knina	131
10.7. Struktura upravljanja u Gradu Kninu.....	132
10.8. Sudjelovanje građana u radu Grada Knina	140
10.9. Gradovi prijatelji	140
10.10. Prihodi i rashodi Grada Knina	140
10.10.1. Analiza proračuna.....	141
10.11. Transparentnost rada Grada Knina	142
10.12. Izgled web stranice	142
10.13. Vizualni idenitet Grada Knina	142
10.14. Grb i zastava Grada Knina.....	143
10.15. Odnosi s javnošću i lobiranje	144
10.15.1. Preporuke za odnose s javnošću i lobiranje	146
11. ANALIZE STANJA	148
11.1. SWOT ANALIZA	148
11.2. PEST ANALIZA	155
12. STRATEGIJA RAZVOJA GRADA KNINA 2018.-2023.	157
12.1. Vizija, misija, vrijednosti.....	158
12.2. Strateški ciljevi, prioriteti, mjere i projekti.....	161
12.3. Usklađenost sa strategijama višeg reda.....	198
12.4. Baza projektnih ideja	224
13. POKAZATELJI UČINKA STRATEGIJE RAZVOJA GRADA KNINA 2023.	229

14. PROVEDBA STRATEGIJE	231
14.1.Institucionalni okvir i struktura upravljanja provedbom.....	231
14.2.Horizontalna načela.....	234
14.3.Financijski okvir 2018.-2023.....	234
14.4. Plan provedbe 2018.-2023.....	234
15. PRAĆENJE I EVALUACIJA, IZVJEŠTAVANJE	261
15.1.Praćenje i evaluacija	261
15.2.Izvještavanje i PR aktivnosti	262
ZAKLJUČAK.....	264
DODATCI	265

PREDGOVOR GRADONAČELNIKA

Poštovani sugrađani,

Strategija je često spominjan pojam u svim aspektima društva, no također često poiman kao nejasan i nerazumljiv. Ipak, otkad je ljudske civilizacije naši predci su uvodili, a ni sami ne znajući, mjere, postupke i aktivnosti kojima su pokušavali umanjiti rizike svakodnevnog života i djelovanja te osmisliti i planirati buduće aktivnosti. Da bi sve to imalo smisla prvi korak je bio (i danas je) uočavanje i analiza kritičnih točaka u nekom od procesa koji želimo provesti. Zatim promišljanje o istom i traženje rješenja i na temelju te promišljene spoznaje, konačno donošenje odluka te njihovo provođenje, u smislu postizanja zacrtanih ciljeva kroz procedure, aktivnosti ili djelovanja koja su u načelu prepoznate kao najbolji put. Sljedeći, ne manje važan korak je prenošenje informacija na ostale članove društva kroz edukaciju. Upravo gore navedeno pokazuje postojanje sustava, slijeda događaja, u realno predvidivom smislu unutar neke prirodne, prostorne i životne sredine.

Svaka organizacija posjeduje sustav strateškog promišljanja, a samim tim i sustav provedbe. No razlika između osmišljenog i dobro organiziranog te slijedivog sustava i onog koji se svodi na intuitivno, pojedinačno i ad hoc djelovanje često je jako velika i predstavlja onu veličinu koja nam govori da je neki sustav dobro iskoristio svoje potencijale koji mu osiguravaju kontinuiran napredak i konkurentnost u odnosu na slične sustave u okolini.

Vodeći se idejom organiziranog i što više predviđajući rizike te osmišljavajući zaštitu sustava Grad Knin odlučilo je izraditi i donijeti Strategiju razvitka grada za razdoblje 2018-2023. u suradnji sa svim onima koji su zainteresirani za razvoj Grada i opstanak njegovih stanovnika u ovom iznimno bogatom i povijesno važnom području.

Nama, obnašateljima izvršne vlasti kao nositeljima izrade ovog temeljnog strateškog dokumenta namjera je realno sagledati sve nedostatke i prednosti sustava, a sve u namjeri postizanja održivog razvoja našeg Grada. Sustav je živi organizam u stalnoj mjeni, a njegova je kvaliteta i snaga upravo u dionicima koji su sposobni predvidjeti, prilagoditi i pripremiti sustav na novonastale promjene te ih organizirano provoditi i pratiti. To je čemu Grad Knin stremlji i na čemu mora konstantno djelovati sve vrijeme svog postojanja.

Vodeći računa o budućnosti, poštujući slavnu i bogatu prošlost i živeći trenutak u kojem jesmo, zajedno, svi mi građani donosimo ovu Strategiju, i zajedno je moramo provoditi, nadograđivati i poboljšavati. Knin je naš grad i svi moramo biti uključeni u njegov napredak, a to ovaj dokument osigurava, uključenost svih na korist svakoga.

dr. sc. Marko Jelić, gradonačelnik

Knin, prosinac 2018. godine

0. UVOD

Strategija razvoja Grada Knina (u daljnjem tekstu: Strategija) je planski dokument politike lokalnog razvoja u kojem su definirani strateški ciljevi i prioriteti održivog razvoja u razdoblju od 2018. do 2023. godine, prepoznati od strane ključnih dionika na lokalnoj razini. Ovaj sveobuhvatan programski dokument temeljen je na partnerstvu predstavnika javnog, privatnog i društvenog sektora. Kao temeljni strateški dokument razvoja, strategija obuhvaća sve procese koji će izravno doprinijeti razvoju gospodarskih i društvenih prilika na području Grada Knina. U procesu planiranja razvoja Grada Knina obuhvaćeno je unaprjeđenje društvene infrastrukture, poticanje razvoja poduzetništva, turizma, valorizacija kulturnih, povijesnih i prirodnih bogatstva kojima Grad Knin obiluje te paralelno s tim razvoj ljudskih potencijala, a sve kako bi se osigurao pametan, održiv i uključiv rast i razvoj. Strategija razvoja Grada Knina sadrži analizu postojećeg stanja svih raspoloživih resursa na području Knina te postavlja viziju i ciljeve koje je potrebno ostvariti kako bi se planirana, željena slika Knina ostvarila na. Planirani ciljevi razvoja Grada Knina trebaju se ostvariti kroz provedbu planiranih mjera i projekata u zadanim vremenskim i financijskim okvirima.

Strateško upravljanje razvojem zahtijeva kvalitetno planiranje razvoja na sve tri razine upravljanja: državnoj, regionalnoj i lokalnoj. Strategija kao ključni dokument razvoja određenog područja, u svojoj izradi ali i provedbi, mora uključivati sve relevantne dionike razvoja područja, kako bi se konačni dokument prihvatio i razumijevao kao vlastiti od strane svih ključnih dionika razvoja Grada Knina. Poznato je da lokalni dionici najbolje razumiju razvojne potrebe određenog područja, stoga je i Europska Komisija preporučila planiranje razvoja „*bottom - up*“ pristupom pri čemu je istovremeno naglašena i nužnost da lokalna razvojna strategija bude usklađena sa svim strateškim i zakonodavnim okvirima viših razina vlasti. Sukladno toj preporuci, Strategija razvoja Grada Knina donosi skup ciljeva i prioriteta postavljenih na višim razinama, a koji su primjenjivi i neophodni za lokalni razvoj i usklađeni s njegovim prirodnim, kulturnim, povijesnim, gospodarskim i društvenim obilježjima i karakteristikama.

Za izradu Strategije razvoja Grada Knina ključna je bila analiza postojećeg stanja te zajednički, koordiniran i integriran pristup svih ključnih dionika Grada, s ciljem postizanja višeg standarda kvalitete življenja svih njegovih stanovnika. Izradom i donošenjem Strategije razvoja Grada Knina, predstavnici lokalne vlasti preuzeli su na sebe odgovornost za ukupan gospodarski i društveni razvoj svoga Grada.

Svrha Strategije jest isplanirati razvoj Grada Knina na svim razinama i područjima djelovanja uzimajući u obzir sve društvene skupine, te kao takva potiče provedbu planiranih projekata u okvirima prioriteta i mjera razvoja. Komunikacijska strategija za provedbu Strategije izraditi će se naknadno sa svrhom upoznavanja opće javnosti te različitih ciljnih skupina sa strateškim ciljevima i prioritetima politike lokalnog razvoja te rezultatima provedbe Strategijom definiranih razvojnih mjera.

1. METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE RAZVOJA GRADA KNINA

Strategija razvoja Grada Knina predstavlja srednjoročni strateški dokument koji se izrađuje za razdoblje od 2018. do 2023. godine.

Strategija obuhvaća konkretne korake prema ostvarenju zacrtane vizije, misije i postavljenih strateških ciljeva, operacionalizirane u obliku ključnih razvojnih prioriteta, strateških projekata i aktivnosti te razrađenih u zasebnim poglavljima. Za izradu strategije koriste se informacije i podaci, dobiveni na provedenim radionicama s radnim skupinama, iz glavnih zaključaka izvedenim na istima, analizom postojećeg stanja, SWOT i PEST analizom, identifikacijom specifičnosti i potreba dionika, poštujući aktualne politike te širi strateški okvir, ciljeve i prioritete koji su doneseni i provode se na županijskoj, nacionalnoj i razini Europske unije (EU).

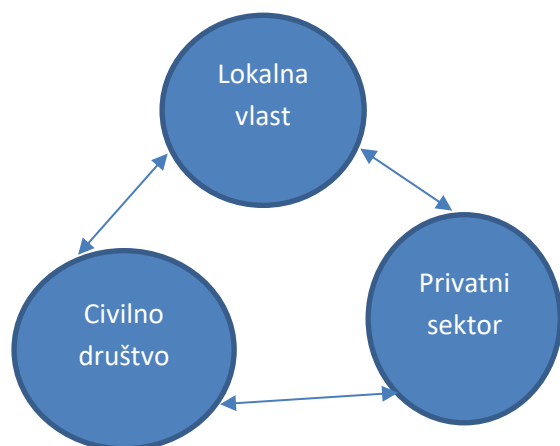
Strategija razvoja izrađena je sukladno odredbama i preporukama važećeg „Pravilnika o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija“ (Narodne Novine br. 53/10), kojeg je izdalo Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU. Metodologija izrade Strategije razvoja izrađena je i sukladno „Smjernicama za izradu strategija razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje“, izdanih od istog Ministarstva u rujnu 2015. godine.

Metodologija izrade ovog strateškog dokumenta jedinice lokalne samouprave u skladu je s odredbama koje su obvezujuće za regionalne (područne) jedinice samouprave kako bi se osigurala konzistentnost u prikupljenim podacima i analizi stanja te osigurala koherentnost u planiranim ciljevima i prioritetima razvoja lokalne i regionalne razine vlasti. Primjenom odredbi istog Pravilnika osiguralo se da Strategija razvoja Grada Knina bude u skladu sa Strategijom razvoja Šibensko – kninske županije kao višoj regionalnoj razini kojoj Grad Knin pripada te Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske.

Sama strategija je u vlasništvu svih lokalnih dionika, od predstavnika gospodarstvenika, civilnog sektora i lokalne vlasti, do samih građana koji su i sami nezaobilazni sukreatori razvojnih politika ali i najbolji ocjenjivači uspješnosti mjera lokalnog razvoja. Partnersko vijeće zaduženo je za izradu i kontrolu provedbe Strategije, dok je Grad Knin odgovoran za njenu provedbu i realizaciju krajnjih rezultata.

Cijeli proces donošenja i provedbe strategije ukazuje na visoku odgovornost lokalne vlasti, koja ima instrumente za provedbu Strategije te odgovornost prema cjelokupnom stanovništvu na području Grada Knina. Odgovarajući kapaciteti svih nositelja, kao i konstruktivno sudjelovanje strateških partnera prilikom provedbe planiranih mjera, izravno utječu na uspješnost realizacije ciljeva Strategije, usmjerenih prema razvoju infrastrukture, poduzetništva, turizma, industrije, zaposlenosti te smanjenja nejednakosti u zajednici.

Ilustracija 1.: Dionici lokalnog razvoja

1.1. Programsko razdoblje Strategije

Programsko razdoblje obuhvata ove Strategije razvoja Grada Knina je srednjoročno razdoblje od 2018. do 2023. godine. Odluka o šestogodišnjem programskom razdoblju donesena je zbog činjenice da identificirani strateški projekti veće kompleksnosti izrade zahtijevaju dulji vremenski rok za pripremu te višegodišnju provedbu. Kako bi se valorizirali postignuti rezultati i učinci projekata, također je nužan i duži period za njihov monitoring i evaluaciju.

Stečena iskustva i zaključci koji će se izvoditi u sklopu provedbe ove Strategije, poslužiti će za donošenje strateških smjernica za naredno razdoblje programiranja, kako bi se iskoristila dobra praksa i prenosio *know-how* na naredne generacije dionika.

Ilustracija 2: Usklađenost Strategije razvoja Grada Knina sa strategijom Europa 2020.

1.2. Sadržaj Strategije razvoja Grada Knina 2018.-2023. godine

Strategija razvoja Grada Knina razrađena je kroz sljedeća poglavlja:

1. Uvod
2. Metodologija izrade Strategije razvoja Grada Knina
3. Politika Regionalnog razvoja, EU fondovi dostupni za Hrvatsku i priprema Grada Knina za programsko razdoblje 2014.-2020. godine
4. Povijesni razvoj Grada Knina
5. Analiza postojećih društveno – ekonomskih prilika na području grada Knina
6. Tržište rada
7. Gospodarstvo i poduzetnička infrastruktura
8. Kulturna infrastruktura i kulturni kapital zajednice
9. Primarna infrastruktura
10. Zaštita okoliša
11. Funkcioniranje Grada Knina
12. Analize stanja
 - SWOT analiza
 - Pest analiza
 - Vizija, misija i strateški ciljevi
 - Temeljne vrijednosti
 - Mjere i strateški projekti
13. Pokazatelji učinka Strategije Grada Knina 2018.-2023.
14. Provedba Strategije – operativni plan i i financijski okvir
15. Praćenje i evaluacija, izvještavanje
16. Zaključak
17. Prilozi

1.3. Pojašnjenja značenja pojedinih poglavlja

Analiza stanja sadrži najvažnija razvojna obilježja, trendove, probleme i potrebe Grada na području prirodno prostornih obilježja, demografskih obilježja, infrastrukturnog i prometnog sustava, zaštite okoliša, gospodarstva, društvenih djelatnosti, upravljanja razvojem, suradnje; tumačenja, usporedbe i sl. Iz nje proizilaze ocjene potkrijepljene činjenicama, pokazateljima, argumentima i komentarima. Analiza stanja služi kao podloga, odnosno polazište potrebno za osmišljavanje razvojnih prioriteta.

SWOT analiza sadrži ocjenu snaga i slabosti (unutar Grada), prilika i prijetnji (izvan Grada) bitnih za razvoj svih važnih područja obrađenih analizom stanja; ona obrazlaže i tumači koji su i kakvi stvarni čimbenici razvoja i potencijali za razvoj, ali i ograničenja i prepreke razvoju Grada.

PEST analiza koristi se za analizu okruženja u političkom, ekonomskom, socijalno-demografskom i tehnološkom okruženju. Predstavlja temelj za strateško planiranje te pruža pregled vanjske situacije koja može imati utjecaj na razvoj Grada.

- **Političko okruženje** - relevantan faktor za razumijevanje političkih prilika. Trenutna politička situacija ili pojedini propisi mogu zaustaviti planirani razvoj područja, što opet za posljedicu može imati i pozitivan i negativan ishod.
- **Ekonomsko okruženje** - gospodarstvo države, županije ili regije također utječu na strateško planiranje.
- **Sociološko / demografsko okruženje** - prati trendove i faktore populacije koja je uključena u područje analize. Postojeći društveni stavovi mogu predstavljati ili prednost ili prijetnju realizaciji Strategije. Ovaj dio analize uključuje i stupanj obrazovanja na lokalnom području, razinu zaposlenosti, odnosno nezaposlenosti, te analizu radne snage.
- **Tehnološko okruženje** - tehnologija se ne odnosi samo na tehnologiju u smislu računala i sustava za učinkovitije poslovno upravljanje, već i na infrastrukturu potrebnu za podršku modernim sustavima. Stoga, planirani razvoj može biti i otežan tehnološkim promjenama, a brzina tehnoloških promjena također znači da se ova varijabla mora stalno pratiti.

Vizija sadrži opis zamišljenog sveobuhvatnog budućeg postignuća u razvoju Grada, odnosi se na sliku željenog gospodarsko-društvenog stanja Grada u budućnosti, minimalno pet do deset godina nakon provedene Strategije razvoja.

Misija se bavi svrhom i razlogom postojanja Grada u sadašnjosti, kao temeljnog činitelja razvoja gospodarstva i društva u cjelini. Misija naznačava opći smjer u kojemu se Grad kreće, te upućuje na razloge i vrijednosti koje ga podupiru, predstavlja svim interesnim skupinama poslove kojima se Grad i njegovi partneri bave, ili se namjeravaju baviti u narednom periodu, a sve u cilju dobrobiti cijele zajednice.

Temeljne vrijednosti se odnose na uvriježeni i zajednički sustav vrijednosti zajednice, koji se ističe u svakodnevnom življenju te odnosu prema prirodnim i ljudskim resursima, tradiciji i okolini.

Ilustracija 3: Dostizanje vizije

Strateški prioriteti proizilaze iz vizije, definiraju ključna područja rasta i razvoja, a razrađeni su u strateškim ciljevima.

Strateški ciljevi sadrže konzistentan i sažet opis namjeravanih ishoda s jasno izraženim i mjerljivim postignućima koja proizilaze iz vizije i misije.

Strateški ciljevi moraju biti:

- Specifični
- Mjerljivi (kako bi se mogla procijeniti njihova ostvarljivost)
- Ostvarljivi (imati minimum prihvatljive razine izvodivosti)
- Jasno formulirani (općenite ciljeve treba izbjegavati)
- S određenim rokom ostvarenja, međusobno sukladni
- Sveobuhvatni.

Za strateške ciljeve važno je da su društveno i okolišno prihvatljivi, da neupitno pridonose razvoju zajednice preciziranom u viziji te da su sukladni ciljevima programskih dokumenata viših sektorskih i administrativnih razina.

Strateški projekti - glavni nositelji razvoja objedinjuju se u strateškim projektima. Strateški projekti uglavnom su višegodišnji infrastrukturni projekti čija kompleksnost i provedba na više načina pridonosi održivosti razvoja i kvalitete zajednice.

Osnovni sadržaj svakog strateškog projekta obuhvaća sljedeće:

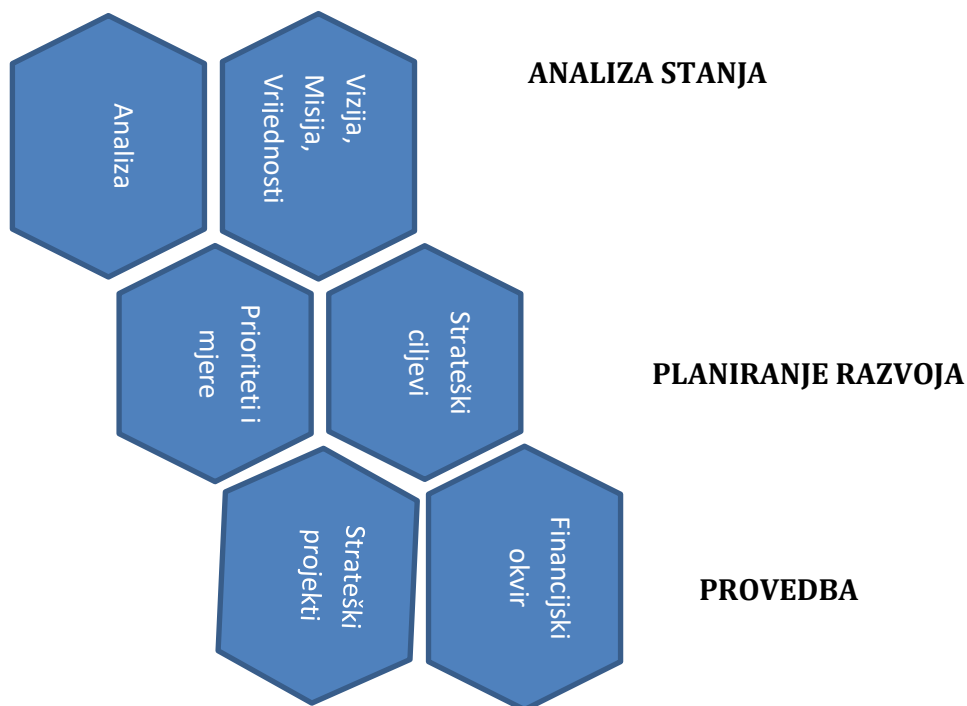
- Naziv projekta
- Povezanost sa strateškim ciljem i prioritetima zajednice ili općine
- Usklađenost s ciljevima i prioritetima strateških dokumenata više razine (županijskim, nacionalnim i sektorskim, te programima EU-a)
- Svrha, cilj i obrazloženje
- Nositelje - projektni timovi, partneri
- Korisnike i ciljne skupine
- Mehanizme provedbe
- Okvirna financijska sredstva i njihove izvore
- Razdoblje provedbe

Operativni plan sadrži raspored aktivnosti u određenom razdoblju, s financijskim okvirom nužnim za provedbu aktivnosti.

Financijski okvir sadrži indikativni plan korištenja financijskih sredstava, odnosno alokaciju prema prema definiranim strateškim projektima i aktivnostima, u skladu s usvojenim operativnim planom. Plan korištenja financijskih sredstava uključuje i izvore financiranja, bilo da se radi o proračunskim sredstvima ili europskim i nacionalnim fondovima.

Provedba strategije odnosi se na opis postupaka i nadležnost dionika u provedbi strategije, njihove kapacitete, te rokove provedbe, praćenje i evaluaciju rezultata.

Ilustracija 4: Faze u izradi i provedbi strategije

1.4. Svrha i metodologija izrade Strategije

Strategija kao dokument proizilazi iz zajedničke suradnje donositelja odluka na razini Grada i svih ostalih dionika koji mogu pružiti potporu ili izravno utjecati na lokalne razvojne procese odnosno na društveni i gospodarski razvoj zajednice.

Svrha izrade razvojne Strategije:

- Predstavlja okvir za donošenje kratkoročnih i dugoročnih odluka
- Određuje dugoročnu viziju i misiju Grada
- Identificira potrebe i osmišljava razvojne prioritete koji vode k ostvarenju vizije
- Temelj je za operativno planiranje po godinama i fazama
- Predstavlja Grad na lokalnoj, županijskoj, regionalnoj, nacionalnoj i EU razini
- Planira održivi razvoj Grada na svim njegovim razinama
- Stimulira promjene u Gradu (socijalne, političke, gospodarske)
- Definira strateške ciljeve, pokazatelje i rezultate te usmjerava prema željenom razvoju
- Definira listu strateških projekata koji će biti nositelji razvoja
- Definira provedbeni plan i organizacijsku strukturu
- Definira pokazatelje uspješnosti provedbe
- Omogućuje pravilno fokusiranje radne energije, resursa i svih potencijala
- Pomaže u *benchmarking-u* i ocjenjivanju rada vodstva i stručnih službi Grada
- Osnova je za financiranje putem europskih i nacionalnih izvora.

Metodologijom izrade strategije utvrđuje se jedinstveni pristup, te se određuju način i faze izrade i provedbe strategije razvoja Grada, glavni dionici i načini njihove suradnje.

Metodologija izrade strategije dijeli se u pet osnovnih faza rada:

- Izrada analize situacije
- Definiranje vizije, ciljeva i prioriteta strategije
- Definiranje modaliteta provedbe strategije
- Izrada Akcijskog plana provedbe strategije
- Konzultacije s dionicima

Proces izrade Strategije razvoja Grada Knina započeo je 2013. godine, a prvi sastanci radnih skupina održani su 2014. godine, tijekom kojih se je počelo raditi na analizi stanja. Ovaj rad je nakon toga na duže vrijeme prekinut zbog internih problema s kojima se je susreo tadašnji izrađivač dokumenta, tvrtka Matica d.o.o. Dio službenih statističkih podataka koji su aktualni i primjenjivi, te rezultati rada prvih radnih skupina, preuzeti su te kao takvi naznačeni u konačnom dokumentu Strategije.

U izradu konačnog dokumenta Strategije razvoja Grada Knina uključeni su relevantni dionici razvoja Knina te su Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o određivanju radnih skupina za izradu Strategije razvoja Grada Knina, od 14. siječnja 2016. godine oformljene radne skupine prema određenom području njihovog djelovanja.

Za potrebe što kvalitetnije analize postojećih prilika u Kninu, formirale su se četiri radne skupine od predstavnika javnog, privatnog i civilnog sektora i to za sljedeća područja:

- Prostor, stanovništvo i infrastruktura
- Gospodarstvo i poduzetnička infrastruktura
- Prirodna i kulturno – povijesna baština
- Društvene djelatnosti i civilno društvo

U rad ovih radnih skupina uključeni su predstavnici javnog, privatnog i civilnog sektora te su svojim opažanjima, prijedlozima i sugestijama pridonijeli kvalitetnijoj izradi Strategije razvoja grada Knina. U procesu izrade Strategije održano je više sastanaka radnih skupina dok je komunikacija između članova pojedinih radnih grupa održavana putem elektroničke pošte. Radni materijali proizašli iz zajedničkog rada svih članova svih radnih skupina kao i komentari pristigli tijekom javne rasprave sa stajalištima Grada o istima su objedinjeni te su kao jedinstveni dokument poslani članovima Partnerskog vijeća na razmatranje i odobravanje. Nakon toga, konačan nacrt Strategije razvoja Grada Knina 2018.-2023. godine poslan je Gradskom Vijeću Grada Knina na raspravu i usvajanje.

Izrada strategije predvođena je vanjskim konzultantima, stručnjacima koji su angažirani kao tehnička pomoć u izradi ove Strategije (u daljnjem tekstu: koordinacijski tim) te su oni moderirali proces definiranja politika lokalnog razvoja od strane radnih skupina za izradu Strategije.

Pristupi u metodologiji izrade Strategije razvoja

Partnerski pristup

Jedno od temeljnih načela politike regionalnog razvoja je načelo partnerstva i suradnje između javnog, privatnog i civilnog sektora. Ono podrazumijeva suradnju između tijela državne uprave, grada, gospodarskih subjekata, socijalnih partnera i organizacija civilnog društva. Partnerstvo djeluje kao forum za dijalog i postizanje konsenzusa između različitih dionika te ima savjetodavnu ulogu u izradi i provedbi planskih dokumenata politike regionalnog razvoja.

Partnerstvo se u svom radu rukovodi sljedećim načelima:

- konsenzus – poticanjem napretka u postizanju sporazuma kroz pregovarački konsenzus;
- jednakost – niti jednom članu nije omogućen dominantan utjecaj u radu partnerstva;
- transparentnost – svi sudionici potpuno su informirani i upoznati s aktivnostima koje partnerstvo poduzima u svom radu.

Istraživački i analitički pristup

Definiranjem vrste podataka, izvora i načina njihovog prikupljanja osigurana je kvaliteta statističke i analitičke osnove za izradu Strategije. Temeljem kvalitetno prikupljenih i obrađenih ulaznih podataka, te provedenih istraživanja, definirana je ocjena stanja razvoja Grada koja daje zaključke stanja razvoja (SWOT i PEST), te je osnova za utvrđivanje vizije, strateških ciljeva, prioriteta i mjera razvoja.

Strateški pristup

Strateški pristup uključuje promišljanje, oblikovanje i vrednovanje željenog smjera razvoja Grada. To uključuje viziju i misiju razvoja, strateške ciljeve, prioritete razvoja i mjere, odnosno strateške projekte koji će doprinijeti ostvarivanju strategije Grada te postavljene vizije.

Pristup praćenja i vrednovanja postignutog

Praćenje ostvarivanja definirane strategije omogućuje kontinuirano unaprijeđivanje i vrednovanje postignutog. Zbog toga je za vrijeme izrade Strategije određeno provedbeno tijelo koje će koordinirati provedbu Strategije, ali i vrednovati ono što je postignuto prema zadanim pokazateljima uspješnosti.

1.5. Dionici izrade Strategije

Cjelokupni proces izrade Strategije temelji se na partnerskom pristupu i participativnoj metodologiji kojoj je svrha postići konsenzus predstavnika svih ciljnih skupina u definiranju razvojne politike Grada Knina.

Temeljem navedenoga formirana su sljedeća tijela za izradu Strategije:

Partnersko vijeće

Temeljno tijelo koje imenuje Gradonačelnik i koje uključuje predstavnike Grada, državnih, regionalnih i gradskih institucija i ustanova kao i predstavnike civilnog društva koji djeluju na području Grada. Glavna uloga partnerskog vijeća jest nadziranje i savjetovanje tijekom procesa izrade Strategije, predstavljanje dokumenta javnosti putem javne rasprave te njeno prihvaćanje prije usvajanja od strane Gradskog vijeća.

Članovi Partnerskog vijeća za izradu Strategije razvoja Grada Knina su:

- dr. sc. Marko Jelić, gradonačelnik Grada Knina
- Marijo Ćaćić, zamjenik gradonačelnika
- Željko Džepina, zamjenik gradonačelnika
- Ivica Brčina, Upravni odjel za prostorno uređenje, komunalne, imovinsko-pravne poslove i zaštitu okoliša
- Mira Lepur, JU Razvojna agencija Šibensko-kninske županije
- Lovorka Blažević, Veleučilište Marko Marulić Knin
- Josip Laća, Ured HGK za područja posebne državne skrbi Knin
- Mile Bićanić, Udruženje obrtnika Knin
- Damir Velić, Komunalno poduzeće d.o.o. Knin
- Ivana Jelić, Čistoća i zelenilo d.o.o. Knin
- Ante Čaić, Upravitelj d.o.o. Knin
- Zvonimir Jelić, Kninski muzej
- Kornelija Belak, Narodna knjižnica Knin
- Mladen Jelić, JVP Grada Knina
- Mato Milanović, Pučko otvoreno učilište Knin
- Robert Marić, vijećnik Gradskog vijeća Grada Knina
- Vladislav Sušilović, HZZ Ispostava Knin
- Ante Bojčić, HEP, pogon Knin

- Siniša Marić, DIV Knin
- Dubravka Kaić, Poljoprivredno savjetodavna služba
- Ivan Uzun, Osnovna škola „Domovinske zahvalnosti“ Knin
- Anđelka Balić, Gradsko društvo Crvenog križa
- Renata Madžar, Udruga Zvonimir Knin
- Josip Blažević, Udruga Sveti Bartolomej Knin
- Srećko Kmetič, Ekološka udruga Krka Knin
- Marko Sinobad, Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u Šibeniku
- Ivan Ćapin, Športsko-ribolovno društvo Krka Knin
- Marija Ćurić, vijećnica Gradskog vijeća Grada Knina

Koordinacijski tim

Koordinacijski tim je operativno tijelo sastavljeno od predstavnika Grada i konzultantske tvrtke za izradu strategije, čiji je zadatak omogućiti da se faze izrade Strategije provedu kvalitetno i na vrijeme, prema unaprijed određenom rasporedu, te da istu pripreme za javnu raspravu, objedine komentare pristigle tijekom postupka javne rasprave i definiraju stav Grada prema zaprimljenim prijedlozima, te da konačni nacrt dostave Partnerskom vijeću, a potom i Gradskom Vijeću Grada Knina na usvajanje.

Članovi koordinacijskog tima:

- dr. sc. Marko Jelić, gradonačelnik Grada Knina
- Marijo Ćaćić, zamjenik gradonačelnika
- Hrvoje Dokoza, direktor, Eco Solutions d.o.o.

Radne skupine

Radne skupine za izradu Strategije uključuju sve relevantne stručnjake raznih profila, ovisno o temi radne skupine i imaju zadatak savjetovati, predlagati i usmjeravati izradu Strategije putem radnih sastanaka i radionica.

Radne skupine imenovane su prema ključnim razvojnim sektorima:

- I. Gospodarstvo i poduzetnička infrastruktura
 - Danijela Merša
 - Marina Krvavica

- Matea Lozančić
 - Ante Šimić
- II. Prostor, stanovništvo i infrastruktura
- Josipa Leontić
 - Ivica Brčina
 - Goran Radulović
 - Miljenko Grubišić
 - Nino Grabić
- III. Društvene djelatnosti i civilno društvo
- Jure Zečević
 - Sandra Žulj
 - Sandra Ljubas
 - Inga Kukolj
 - Anto Milišić
- IV. Prirodna i kulturno – povijesna baština
- Ante Nadomir Tadić Šutra
 - Katarina Gugo
 - Sanja Lozančić
 - Ana Velić

Navedeni dionici, odnosno tijela za izradu Strategije, partnerski tim i četiri radne skupine sudjelovali su u pripremi finalnog dokumenta Strategije razvoja Grada Knina 2018.-2023.

Ilustracija 5: Organizacijska struktura za izradu strategije

1.5.1. Konzultacije s dionicima

Intenzivirani proces konzultacija s ostalim dionicima, a vezano za razvoj ovog ključnog strateškog dokumenta, započet je u listopadu 2017. godine zajedničkim sastankom s članovima Savjeta gradonačelnika gdje je predstavljen prvi nacrt dokumenta te su prikupljeni komentari i mišljenja.

Strategija razvoja je prezentirana Partnerskom vijeću dana 08. veljače 2018. godine, te je nakon njenog jednoglasnog prihvaćanja, donesena odluka da se dokument stavi na javnu raspravu. Proces konzultacija s dionicima tako je nastavljen i obuhvatio je cjelokupnu zainteresiranu javnost Grada Knina, putem javne rasprave koja je trajala 30 dana, od 09. veljače 2018. godine do 09. ožujka 2018. godine. Nacrt Strategije bio je dostupan za komentare i prijedloge na službenim internet stranicama Grada Knina, te je upućen poziv svim zainteresiranim dionicima da iznesu svoje mišljenje o identificiranim razvojnim temama odnosno da daju nove prijedloge.

Nakon završene analize svih pristiglih komentara izrađeno je Izvješće o održanoj javnoj raspravi. Nacrt Strategije po završenoj javnoj raspravi i zauzimanja konačnog stajališta Grada o komentarima s javne rasprave, poslan je Partnerskom vijeću na razmatranje dana 20.12.2018. godine, a nakon potvrde sadržaja Strategije, konačan dokument Strategije dostavljen je Gradskom vijeću Grada Knina na usvajanje.

2. POLITIKA REGIONALNOG RAZVOJA, EU FONDOVI ZA HRVATSKU I PRIPREMA GRADA ZA PROGRAMSKO RAZDOBLJE 2014. - 2020.

Strateško planiranje razvoja na svim razinama temelj je politike regionalnog razvoja Europske unije (u daljnjem tekstu: EU). Republika Hrvatska pristupila je EU 1. srpnja 2013., te tako postala njena ravnopravna 28. članica, nakon više od osam godina od podnošenja zahtjeva za članstvo, te gotovo šest godina pregovaranja. Od početka integracije RH u EU, od regija, županija, gradova i općina Europska Komisija je neprestano tražila da razvoj temelje na strateškim planovima usklađenima s razvojnim planovima viših razina, posebno nacionalnim i regionalnim, kako bi se definirao konkretan strateški okvir.

Slika 1. Usklađenost s EU dokumentima

EU svoje razvojne politike donosi na javnoj, transparentnoj platformi gdje se formuliraju strateški ciljevi sudjelovanjem svih zemalja članica. To nikako ne znači da u samom procesu nema prepreka i sukoba različitih interesa, no samim pristupom osigurava se da sve zemlje i interesne grupacije mogu imati uvida i sudjelovati u nastajanju strategije razvoja EU, a što je najvažnije, EU obvezuje svoje članice na odgovornu provedbu razvojnih strategija. Razlika prakse u Hrvatskoj u odnosu na EU praksu je činjenica da se u Hrvatskoj strategije još uvijek često donose samo deklarativno, dok je u EU to provedbeni mehanizam kojim se želi doći do postavljenih ciljeva.

Već je u nekoliko navrata naglašeno da u ostvarivanju održivog razvoja, strategija svake jedinice lokalne samouprave mora biti usklađena s razvojnim dokumentima višeg reda. Zadnji usvojeni dokument Razvojne strategije Šibensko-kninske županije odnosi se na razdoblje od 2011. do 2013. godine i već je zastario (valjanost dokumenta je produžena do donošenja nove strategije regionalnog razvoja koja će obuhvatiti razdoblje do 2020. godine i za koju je u tijeku postupak izrade strateške procjene utjecaja na okoliš).

U razvojnoj strategiji Šibensko-kninske županije za razdoblje 2011.-2013., kao strateški ciljevi prema kojima se rad županije usmjerava navode se:

1. Konkurentno gospodarstvo bazirano na stranim i domaćim ulaganjima u turizam i prateće usluge, tradicionalnoj poljoprivredi i industriji temeljenoj na inovacijama i naprednim tehnologijama u gospodarstvu,
2. Brži razvoj potpomognutih područja,
3. Razvoj komunalne i javne infrastrukture za uravnotežen gospodarski razvoj i očuvanje i zaštita okoliša radi podizanja kvalitete života,
4. Razvoj kompetentnih i zapošljivih ljudskih resursa i jačanje socijalne uključenosti.

Partnersko vijeće Šibensko-kninske županije usvojilo je u studenom 2018. godine konačni nacrt Razvojne strategije Šibensko-kninske županije do 2020. godine za koju je u tijeku postupak izrade strateške procjene utjecaja na okoliš, nakon čega će odluku o prihvatanju donijeti županijska skupština.

Stoga, u nedostatku donesenih aktualnih Strategija razvoja na regionalnoj razini, u trenutku izrade Strategije Grada Knina, konzultirani su strateški dokumenti Republike Hrvatske prema zasebnim područjima, uglavnom za period 2014.-2020. koji su poslužili kao referentna polazišna točka za planiranje održivog razvoja Grada Knina.

Za programiranje tih dokumenata poslužio je na europskoj razini dokument pod nazivom EUROPA 2020.

2.1. EUROPA 2020 i novi programski ciklus EU 2014.-2020.

EUROPA 2020 temeljni je desetogodišnji strateški dokument predložen od Europske komisije kako bi se unaprijedila ekonomija Europske unije zaključno s 2020. godinom. Europa 2020 naslijedila je Lisabonsku strategiju koja je važila za razdoblje 2000.-2010. godine.

Budući da EU strategije ne predstavljaju samo formalnost, nego dokument prema kojemu se sav razvoj EU-a usmjerava a time i financira, za Republiku Hrvatsku kao novu članicu važno je stalno imati na umu temeljne odrednice razvoja EU.

Strategija Europa 2020. predlaže tri prioriteta koji se međusobno nadopunjuju:

I. Pametan rast: razvijanjem ekonomije utemeljene na znanju i inovaciji

II. Održiv rast: promicanje ekonomije koja učinkovitije iskorištava resurse, koja je zelenija i konkurentnija

III. Uključiv rast: njegovanje ekonomije s visokom stopom zaposlenosti koja donosi društvenu i teritorijalnu povezanost.

Europska unija je dokumentom EUROPA 2020 definirala gdje želi biti 2020. godine te je s tom namjerom Europska komisija je predložila sljedeće glavne ciljeve EU:

1. Povećati stopu zaposlenosti stanovništva u dobi između 20-64 godine sa sadašnjih 69% na najmanje 75%.
2. Realizirati cilj za ulaganje 3% BDP-a u istraživanje i razvoj, prvenstveno unaprjeđujući uvjete za ulaganje privatnog sektora u istraživanje i razvoj te razviti nove pokazatelje za praćenje inovacija.
3. Smanjiti emisiju stakleničkih plinova za najmanje 20% u odnosu na razinu iz 1990. godine ili za 30% dopuste li to uvjeti, povećati udio obnovljivih izvora energije u konačnoj potrošnji energije na 20% te postići povećanje od 20% u energetske učinkovitosti.
4. Smanjiti udio onih koji rano napuštaju školovanje na 10 % sa sadašnjih 15% te povećati udio populacije u dobi između 30-34 godine sa završenim tercijarnim stupnjem obrazovanja s 31% na najmanje 40%.
5. Smanjiti broj Europljana koji žive ispod granice siromaštva za 25%.

Ovi su ciljevi reprezentativni za tri prioriteta pametnog, održivog i uključivog rasta, no za potporu njihovom ostvarenju će biti potreban čitav niz aktivnosti na nacionalnoj razini, na razini Europske unije i internacionalnoj razini¹.

2.2. Značaj regionalne politike za EU

Glavna investicijska politika Europe odnosi se na poticanje rasta i otvaranje radnih mjesta kao i u ulaganje u slabije razvijene regije EU-a. Regionalna politika EU-a čini najveći dio proračuna EU-a za 2014.–2020. (351,8 milijardi eura od ukupno 1 082 milijarde eura) i stoga je glavni investicijski instrument EU-a.

Sredstva regionalne politike služe za financiranje strateških prometnih i komunikacijskih infrastruktura, za poticanje prelaska na gospodarstvo koje ne utječe negativno na okoliš, za poticanje malih i srednjih poduzeća (MSP) da postanu inovativnija i konkurentnija, za otvaranje novih i dugotrajnih radnih mjesta, za poticanje i modernizaciju obrazovnih sustava te za stvaranje uključivijeg društva.

Pritom regionalna politika djeluje kao katalizator za buduće financiranje iz javnih i privatnih izvora ne samo time što obvezuje države EU-a na sufinanciranje projekata iz nacionalnih proračuna već i zato što pridonosi povjerenju ulagača. Uzimajući u obzir taj nacionalni doprinos i učinak poluge financijskih instrumenata, opći učinak ulaganja EU-a za 2014.–2020. vjerojatno će biti viši od 500 milijardi eura.

¹ više na: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_hr

Regionalna politika također je izraz solidarnosti između država EU-a jer je velik dio ulaganja u okviru te politike usmjeren na slabije razvijene regije EU-a. Njome se tim regijama pomaže da ostvare svoj gospodarski potencijal, u svjetlu regionalnih razlika diljem EU-a i unutar država EU-a.

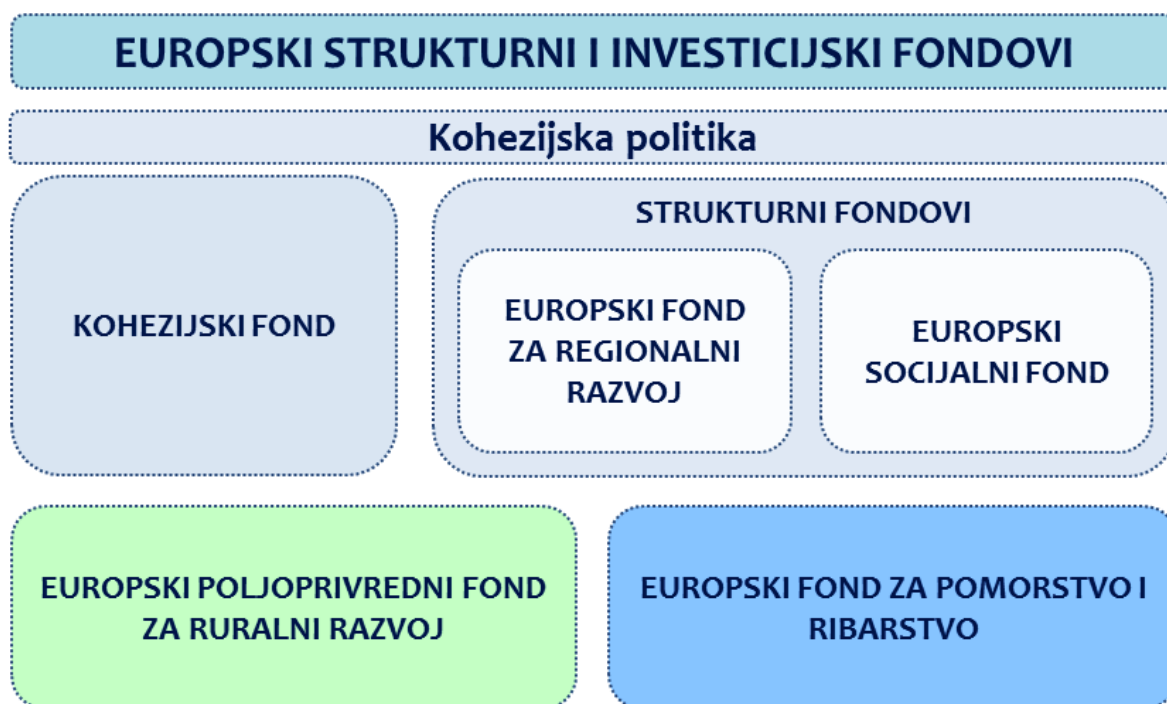
Kohezijska politika Europske unije financira se iz tri glavna fonda:

1. KOHEZIJSKI FOND – cilja na države članice čiji je bruto nacionalni dohodak po stanovniku manji od 90% prosjeka Europske unije te financira projekte iz područja prometa i okoliša.

2. EUROPSKI FOND ZA REGIONALNI RAZVOJ – za cilj ima jačanje ekonomske i socijalne kohezije u Europskoj uniji te smanjenje razvojnih razlika između njenih regija.

3. EUROPSKI SOCIJALNI FOND – potiče zapošljavanje i mogućnosti zaposlenja u Europskoj uniji.

Europski fond za regionalni razvoj i Europski socijalni fond poznati su i pod nazivom strukturni fondovi.

Slika 2: Europski strukturni i investicijski fondovi (ESI fondovi)

U financijskom razdoblju 2014.-2020. Republici Hrvatskoj je iz Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova na raspolaganju ukupno 10,676 milijardi eura.

S obzirom na sadašnji ograničeni fiskalni prostor i veoma zadužen poduzetnički sektor ESI fondovi ključni su izvor financiranja i ulaganja u Hrvatskoj za postizanje njezinih ciljeva u okviru EU 2020., provedbu strukturnih reformi, jačanje inovativnosti i

konkurentnosti i osiguravanje potpune usklađenosti s pravnom stečevinom EU-a. Do kraja 2014. godine, Vlada RH i Europska Komisija pripremile su i donijele Sporazum o partnerstvu i dva operativna programa kojima je utvrđen investicijski okvir ESIF-a za razdoblje 2014.-2020. godine. Nova dodijeljena sredstva iznose 10,68 milijardi EUR, odnosno više od 3 % BDP-a na godišnjoj razini, ili otprilike deset puta više u usporedbi s iznosom za razdoblje 2007. – 2013. godine.

Europski fond za regionalni razvoj (EFRR) i Europski socijalni fond (ESF) nazivaju se strukturnim fondovima jer su im svrha ulaganja u ekonomsko i socijalno restrukturiranje u EU-u i na taj način smanjivanje razlika u razvoju između europskih regija, prvenstveno u pogledu infrastrukture i zapošljavanja.

Kohezijski fond, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR) skupa čine europske strukturne i investicijske fondove (ESIF). Uz opća pravila za ESIF, postoje i neka specifična pravila za svaki od ovih fondova.

Dok se sredstva iz Kohezijskog fonda ulažu u prometnu mrežu i projekte zaštite okoliša, iz EPFRR-a se podupiru ruralna područja u cilju stvaranja poljoprivrednog sektora koji je otporniji, inovativniji i manje utječe na klimatske promjene, a iz EFPR-a se promiče održivo i konkurentno ribarstvo i akvakultura diljem EU-a. Svaki fond stoga na vlastiti način pridonosi ostvarivanju ciljeva rasta u cijeloj Europi utvrđenih u Strategiji Europa 2020., sveobuhvatnoj strategiji EU-a za poticanje rasta i otvaranje novih radnih mjesta do 2020. godine.

ESI fond	Alokacija (Eur)
Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)	4.321.499.588
Kohezijski fond	2.559.545.971
Europski socijalni fond (ESF)	1.516.033.073
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR)	2.026.222.500
Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR)	252.643.138
Ukupno	10.675.944.270

Tablica 1. Raspodjela alokacije iz ESI fondova za RH 2014.-2020.

Za učinkovito upravljanje ESI fondovima i njihovu apsorpciju u sljedećim godinama Hrvatska će morati uložiti izvanredne napore u pogledu osiguranja primjerenih kapaciteta za strateško programiranje, nabavu, provedbu, upravljanje fondovima i nadzor, praćenje i ocjenjivanje kao i aktiviranja dionika da pripreme i provedu projekte usmjerene na rezultate i kvalitetu.

2.3. OPERATIVNI PROGRAM Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. (OPKK)

Cilj operativnog programa

Programom se provodi kohezijska politika EU-a i doprinosi cilju Ulaganje za rast i radna mjesta kroz poticanje ulaganja u infrastrukturne investicije (u područjima prometa, energetike, zaštite okoliša, ICT-a) i pružanje potpore razvoju poduzetništva i istraživačkih djelatnosti².

Prioriteti operativnog programa i alokacija

Putem OPKK Republici Hrvatskoj je na raspolaganju 6,881 milijardi eura od čega 4,321 milijardi eura iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i 2,559 milijardi eura iz Kohezijskog fonda (KF).

Područja financiranja

- Zaštita okoliša (vodna i komunalna infrastruktura, zbrinjavanje otpada), prometna infrastruktura i prilagodba klimatskim promjenama
- Konkurentnost, istraživanje i inovacije, informacijske i komunikacijske tehnologije, razvoj malih i srednjih poduzeća (MSP)
- Podrška MSP, ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije.

2.4. OPERATIVNI PROGRAM Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. (OPULJP)

Osnovni cilj OP Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020. je pridonijeti rastu zapošljavanja i jačanju socijalne kohezije u Hrvatskoj. Njegova je ukupna vrijednost 1,85 milijarde eura, od čega se 1,58 milijardi financira iz proračuna Europske unije, uključujući 66 milijuna eura iz Inicijative za zapošljavanje mladih. Europski socijalni fond jedan je od temeljnih strukturnih instrumenta Europske unije kojim se državama članicama pruža potpora za ulaganje u ljudski kapital i jačanje konkurentnosti europskog gospodarstva. Aktivnosti financirane iz sredstava Europskog socijalnog fonda pomažu ljudima da unaprijede svoje vještine i lakše se integriraju na tržište rada, usmjerene su na borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti te na poboljšanje učinkovitosti javne uprave³.

Operativnim su programom razrađena ulaganja u četiri temeljna područja:

- Više od trećine sredstava namijenjeno je mjerama za potporu pristupu održivom i kvalitetnom zapošljavanju nezaposlenih osoba. Naglasak je osobito stavljen na

² više na: https://www.mingo.hr/public/investicije/OPKK_2014_2020_31316.pdf

³ Više na: <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/esi-fondovi-2014-2020/op-ucinkoviti-ljudski-potencijali-2014-2020/>

učinkovite mjere aktivne politike tržišta rada za mlade, dugotrajno nezaposlene, žene i starije radnike, kao i na preventivne mjere za smanjenje rizika od gubitka radnih mjesta u izmijenjenim gospodarskim prilikama.

- Oko 28 posto proračuna OP-a investirat će se u osiguravanje adekvatnog usklađenja znanja i vještina s potrebama tržišta rada i u tom će se smislu poticati tercijarno obrazovanje, strukovno obrazovanje i cjeloživotno učenje te poboljšanje pristupa kvalitetnom obrazovanju.
- Aktivnosti vezane uz područje socijalnog uključivanja predviđaju promicanje socijalne i ekonomske jednakosti, suzbijanje diskriminacije, prijelaz s institucionalne skrbi na skrb u zajednici, poboljšanje dostupnosti i održivosti socijalnih i zdravstvenih usluga, kao i poticanje društvenog poduzetništva.
- Potpora javnoj upravi obuhvaćena je kroz aktivnosti poboljšanja kapaciteta i usluga javne uprave, uključujući bolje upravljanje javnim financijama, razvoj e-uprave i borbu protiv korupcije. Predviđa se i promicanje javnog dijaloga, partnerstva i jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva i socijalnih partnera. U pravosuđu se osobit naglasak stavlja na poboljšanje učinkovitosti i neovisnosti.

2.5. EPFRR i Program ruralnog razvoja 2014.-2020.

Zajednička poljoprivredna politika (ZPP) predstavlja jedno od najznačajnijih područja djelovanja institucija Europske unije. Ruralni razvoj, kao drugi stup ZPP financiran je sredstvima EPFRR ili Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (eng. EAFRD - The European Agricultural Fund for Rural Development).

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju za poljoprivredu i ruralni razvoj dostupna su sredstva iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj za razdoblje 2014. – 2020. Za novo programsko razdoblje Ministarstvo poljoprivrede izradilo je Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.–2020. (u daljnjem tekstu: Program). Program obuhvaća niz mjera i podmjera, koje će omogućiti razvoj svih sektora poljoprivrede, prerađivačko-prehrambene industrije, šumarstva i unaprijediti život u ruralnim područjima.

U svibnju 2015. godine Europska komisija je odobrila Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020.⁴

Ciljevi programa

C1) Poticati konkurentnost poljoprivrede

C2) Osigurati održivo upravljanje prirodnim resursima i klimatskim promjenama

⁴ <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/esi-fondovi-2014-2020/program-ruralnog-razvoja-2014-2020/>

C3) Postići uravnotežen teritorijalni razvoj ruralnih područja, uključujući stvaranje i očuvanje radnih mjesta.

Prioriteti programa

P1. Promicanje znanja i inovacija u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima

P2. Povećanje održivosti poljoprivrednih gospodarstava te konkurentnosti svih vrsta poljoprivrednih djelatnosti u svim regijama, promovirajući pri tome i inovacijske poljoprivredne tehnologije, kao i održivo upravljanje šumama

P3. Promicanje organiziranja lanca prehrane, uključujući preradu i trženje poljoprivrednih proizvoda, dobrobit životinja te upravljanje rizicima u poljoprivredi

P4. Obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava vezanih uz poljoprivredu i šumarstvo

P5. Promicanje učinkovitosti resursa i pomaka prema klimatski elastičnom gospodarstvu s niskom razinom ugljika u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru

P6. Promicanje socijalne uključenosti, smanjenje siromaštva i gospodarski razvoj u ruralnim područjima.

2.6. INTERVENCIJSKI PLAN GRADA KNINA

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske Unije (MRRFEU) je u rujnu 2016. donijelo Odluku o prihvaćanju Intervencijskog plana grada Knina u okviru Programa integrirane fizičke, gospodarske i socijalne regeneracije malih gradova na ratom pogođenim područjima, dok je Sporazum o provedbi istog potpisan u prosincu iste godine. Program integrirane regeneracije je pilot Program RH koji se financira iz dva Operativna programa (OPKK i OPLJR), a provodi se u pet gradova. Ovim Programom u okviru kojega je izrađen Intervencijski plan, pružena je mogućnost Gradu Kninu za ostvarenje tri razvojna cilja:

- poboljšati javne usluge i društvenu koheziju za bolju kvalitetu života građana
- povećati mogućnost za zapošljavanje na području Grada Knina i
- povećati atraktivnosti Grada za posjetitelje i stanovnike.

U izradi Intervencijskog Plana korišten je lokalni partnerski pristup svih dionika razvoja Grada te je usvojen operativni dokument koji na integriran način objedinjuje projekte usmjerene na rješavanje relevantnih problema i potreba grada.

Ukupna alokacija Programa integrirane fizičke, gospodarske i socijalne regeneracije malih gradova na ratom pogođenim područjima iznosi 120 milijuna eura (100 milijuna eura bit će sufinancirano iz Europskog fonda za regionalni razvoj, a 20 milijuna eura iz Europskog

socijalnog fonda). Predviđeni indikativni maksimalni iznos namijenjen za provedbu projekata Intervencijskog plana Grada Knina iznosi nešto više od 23 milijuna eura⁵.

2.7. PRIJAVA STRATEŠKIH PROJEKATA NA EU FONDOVE

Izradom prioriteta razvoja i ciljeva Grad Knin stekao je preduvjete za planiranje projekata te ključnih aktivnosti provedbe Strategije. Većinu razvojnih projekata i aktivnosti biti će moguće kandidirati na neke od mjera iz gore navedenih Operativnih programa ili ih provesti kroz Intervencijski plana Grada Knina.

Tijekom izrade ove Strategije te u postupku javne rasprave, identificirane su i mnoge projektne ideje koje još treba dodatno razraditi, a zasigurno imaju potencijala da se također financiraju iz EU sredstava. Važno je da se takve projektne ideje kontinuirano pripremaju i razvijaju, te usmjeravaju prema zadanim mjerama Operativnih programa. Dakako, projekti s višom razinom spremnosti, ali i višim doprinosom na ostvarenje mjera Operativnih programa, imati će prednosti prilikom odlučivanja o financiranju.

Stoga je za Grad Knin vrlo bitno intenzivno i kontinuirano raditi na pripremi baze projekata koji se uklapaju u prioritete Operativnih programa, tehnički su izvedivi i financijski održivi, imaju sve potrebne dozvole i studije te imaju potrebne upravljačke i provedbene kapacitete, ali istovremeno i razvijati nove ideje te jačati administrativne kapacitete za njihovu provedbu u budućnosti.

⁵ Više na: http://www.knin.hr/wp-content/uploads/2016/06/IP_Knin_master-prvi-nacrt.pdf i <https://strukturnifondovi.hr/natjecaji/provedba-intervencijskog-plana-grada-knina/>

3. POVIJESNI RAZVOJ GRADA KNINA⁶

Knin je jedan od najstarijih gradova u Hrvatskoj, ali i u Europi. Prvi put se u pisanim izvorima kao grad (poleis) spominje 7. godine prije Krista pod starim nazivom Ninia. Spominje ga grčki geograf i povjesničar Strabon u djelu Geografija kao jednoga od samo četiri delmatska grada.

Kninsko područje je imalo veliki značaj i u prapovijesti. Prva eneolitička kultura u Dalmaciji i, kasnije, jedino naselje ranog brončanog doba na istočnom Jadranu bilo je na kninskom brdu Spas.

Knin je u srednjem vijeku prijestolnica Kralja Dmitra Zvonimira.

“I za dobrog kralja Zvonimmira bijaše vesela sva zemlja, jer bijaše puno svakog dobra i gradovi puni srebra i zlata”, piše u srednjovjekovnom Ljetopisu Popa Dukljanina.

Knin je prijestolnica i posljednjeg hrvatskog kralja Petra Svačića. Uz to, u gradu je bilo i privremeno prijestolje knezova Trpimira i Mutimira te kraljeva Svetoslava i Držislava. Na kninskom Kapitulu je urezan i prvi etnički i državno-politički pojam Hrvatske - “Dvx Chroatorvm”.

Od 1102. do 1522. godine Knin je pod vlašću Ugara, u gradu su se sazivali dalmatinsko-hrvatski sabori, u njemu je zasjedao i banski sud te stolovao Herceg koji je u Hrvatskoj zamjenjivao kralja. U 14. stoljeću gradom vladaju velikaši Nelipići.

Od 1522. do 1688. Knin je pod vlašću Turaka. Na čelu tvrđave je dizdar koji brine o njezinom održavanju. Knin postaje važno uporište u osmanlijskoj osvajačkoj politici. On je središte turske vlasti u nahiji. Sudska vlast je u rukama kadije koji također sjedi u Kninu. Iz svih tih razloga Knin će imati status kasabe, trećeg najvišeg stupnja u turskoj nomenklaturi. Od 1574. Knin je središte Krčko-ličkog sandžakata, od 1577. riječne kapetanije, a od 1643. vojne kapetanije.

Od 1688. do 1797. Knin je pod Mlečanima, od 1805. do 1813. pod Francuzima, a od 1813. do 1918, pod Austrijom, odnosno Austro-Ugarskom.

Nakon krvavih izbora u Kninu 1865. godine, na ponovljenim izborima godinu dana kasnije pobijeđeni su talijanski autonomaši, kninska općinska uprava dolazi u narodne ruke, a za prvog kninskog gradonačelnika izabran je 3. rujna 1866. godine dr. Lovre Monti.

Knin je u sastavu Austro-Ugarske do 1918. godine kada ga temeljem Londonskog sporazuma okupira talijanska vojska.

Talijanska vojska se tek Rapalskim ugovorom 1921. godine povlači iz grada koji će do 1941. biti u sastavu Kraljevine Jugoslavije.

⁶ Šimić, I. 2025 godina grada Knina: monografija. Knin: Narodna knjižnica, 2018.

Nakon napada Njemačke i Italije na Jugoslaviju 1941. godine došlo je do njenog sloma i uspostave Nezavisne države Hrvatske u čiji sastav ulazi i Knin, a dio kninske općine potpada pod talijansku vlast.

Krajem Drugog svjetskog rata pod zidinama Kninske tvrđave vođena je jedna od najvećih bitaka Drugog svjetskog rata - Kninska bitka koja je trajala od 3. studenoga do 3. prosinca 1944. godine. Knin su od Nijemaca oslobodili pripadnici Narodno oslobodilačke vojske Jugoslavije, 3. prosinca 1944. godine.

Nakon završetka Drugog svjetskog rata Knin je u sastavu Socijalističke Republike Hrvatske u Federativnoj Republici Jugoslaviji u kojoj je uspostavljen komunistički režim.

U kolovozu 1990. godine kninski sateliti Slobodana Miloševića i ostalih nositelja velikosrpske ideologije, Milan Martić i Milan Babić, kojima se priključuje dio hrvatskih građana srpske nacionalnosti, organiziraju oružanu pobunu protiv ustavno-pravnog poretka Republike Hrvatske te stvaraju paradržavu Krajinu sa sjedištem u Kninu.

Hrvati iz Knina, Vrpolja, Potkonja i Kijeva prisiljeni su 1991. godine napustiti svoje domove i otići u progonstvo.

U vojno redarstvenoj akciji "Oluja", Hrvatska vojska oslobađa Knin 5. kolovoza 1995. godine te ga ponovno vraća u ustavno-pravni poredak Republike Hrvatske.

Dan oslobođenja Knina, 5. kolovoza 1995. godine obilježava se kao Dan pobjede i Domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja.

U akciji Oluja kninsko područje napušta velika većina građana srpske nacionalnosti. Dio njih se vratio, no većina je ostala živjeti u Srbiji ili su otišli u treće zemlje.

3.1. Prirodne ljepote Grada Knina i okolice⁷

Knin se nalazi na 44° 2' 24" sjeverne zemljopisne širine i 16° 11' 35" istočne zemljopisne dužine te na nadmorskoj visini 214 m.

Grad leži na sedam rijeka (Krka, Butišnica, Orašnica, Kosovčica, Krčić, Radljevac i Marčinkovac) i okružen je s devet planina (Orlovicom, Ilicom, Plješevicom, Bukovcem, Badnjom, Dinarom, Kozjakom, Svilajom i Prominom).

Na području Knina izvire jedna od najljepših europskih rijeka – Krka i to, kao nigdje drugdje u svijetu, ispod slapa druge rijeke – Krčića. Poviše grada nalazi se najviši vrh u Hrvatskoj, Dinara (1831 metar) na istoimenoj planini po kojoj je ime dobilo cijelo gorje koje se proteže od Slovenije do Albanije.

⁷ Šimić, I. 2025 godina grada Knina: monografija. Knin: Narodna knjižnica, 2018.

Evo i najvažnijih prirodnih ljepota Knina i okolice.

- **Dinara**

Najviša planina u Hrvatskoj (vrh Dinara ili Sinjal, 1831 m) i planina po kojoj je naziv dobilo gorje od Slovenije do Albanije. Planina izrazite, iskonske ljepote i tajnovite snage. Narodna predaja kaže da Dinara rađa Krku. Petar Zoranić u Planinama, 1536. godine piše: „Da znaš, ja Karka zvana jesam, Dinarina hći, vila i gospodarica rike ove”.

Postoji i lijepa uzrečica da su vode Krke vilinske vlasi Dinare koje se pružaju sve do mora.

Planina Dinara je prirodna granica između Hrvatske i Bosne. Ona dijeli i dva klimatski različita područja - mediteransko i kontinentalno. Najviši vrh Dinare Troglav (1.913) se nalazi u BiH.

Drugi po veličini Dinarin vrh - Dinara (1.831 metar) je masiv dugačak 20 i širok 10 kilometara. On je razvođe rijeka Krke i Cetine, a u njegovom južnom podnožju izvire rijeka Krčić. Na jugozapadu je Kninsko polje, a masiv završava mjestom na kojem se u izvor Krke ulijeva Krčić.

Na suprotnoj strani masiv završava jednako nevjerojatno: dubokim snažnim izvorima rijeke Cetine u blizini kojih je ulaz u 2.080 metara duboku Gospodsku pećinu.

Dinarino spektakularno obilježje je najduža stijena u Hrvatskoj. Stijena je duga čak šest kilometara. Počinje ispod vrha na visini od 700 metara, a završava u Vrličkom polju, sjeveroistočno od Kijeva. U podnožju stijene je krška visoravan koja se spušta do stare ceste Knin - Vrlika uz koju teče Krčić.

Za uspon na Dinaru prilazni putovi iz više pravaca su označeni. Smještaj je osiguran na planinarskom domu na Brezovcu (1050 m).

- **Krka**

Čarobna i enigmatična rijeka. Zrači svojom meditativnom mirnoćom. Sve do slapova. Tamo se mirnoća pretvara u snagu koja oduzima dah. Jedna je od najljepših i najneobičnijih, ali i najzagonetnijih europskih rijeka. Ni danas se pouzdano ne zna gdje joj je izvor. Ne zna se točno ni gdje je njezino ušće, ali se zna da njena jezera u stvari nisu jezera. Njeni najljepši ukrasi - slapovi nisu tek fizičke zapreke u vodenom toku nego živa bića koja se rađaju, rastu i umiru.

Krka ima 2 sutoka, 5 pritoka, 7 slapova i 11 jezera. U njenim vodama, jezerima, močvarama, kanjonima i na obalama živi 222 vrste ptica, 8 vrsta vodozemaca, 19 vrsta gmazova, 46 vrsta sisavaca, 18 vrsta netopira, 10 vrsta zmija, 9 vrsta zvijeri, 3 vrste kornjača, 6 vrsta guštera, 8 vrsta žaba, 101 vrsta kornjaša, 860 vrsta biljaka te 18 vrsta slatkovodnih riba, od kojih čak 10 endemskih.

Krka je ihtiološki najbogatija rijeka jadranskog slijeva. Iako su u nju unijete tri riblje vrste, ona ipak ima očuvanu izvornu ihtiofaunu, pa je cijenjena kao ihtiološki spomenik najviše

svjetske kategorije. Osim po brojnosti ribljih vrsta, Krka je prvorazredni spomenik prirode po brojnosti i raznovrsnosti ptica, pa spada među najvrjednija ornitološka područja Europe

- **Nacionalni park Krka**

Na dijelu toka Krke (46 kilometara toka) osnovan je Nacionalni park Krka, jedan od najljepših u Europi. Plan je da u vrlo skoro vrijeme jedan od ulaza u Nacionalni park bude u Kninu.

Na užem području Nacionalnog parka raste 860 vrsta i podvrsta biljaka te 36 vrsta mahovina i slatkovodnog bilja. Endemske biljke su sjevernodalmatinski zvončić, pustenašto devesilje, dalmatinski buhač, jadranska perunika i livadski procjepak.

Endemske ribe su zlousta pastrva, glavatica, ilirski klen i potočna pastrva. Endemski gušteri su mrki i ljuskavi gušter i oštroglava gušterica.

Od vodozemaca na području parka žive velika zelena žaba, šareni daždevnjak, barska kornjača i čovječja ribica, a od guštera primorska gušterica, blavor i veliki zelembać. Tu živi i zmija otrovnica - poskok, poluotrovnice zmajur i przac i neotrovne zmijske bjelouška, ribarica, šilac, Eskulapova zmija i pjegava crvenkapica.

Od 222 vrste ptica koliko živi u parku, 80 vrsta se tu i gnijezdi. Od 46 vrsta sisavaca koliko ih živi u parku, neke su i rijetke vrste, poput divlje mačke, dugouhog šišmiša, podvodnog šišmiša i vidre.

- **Slap Krčić (Topoljski buk)**

Slapom Krčić završava desetak kilometara dugi put istoimene rijeke. Nije poznato da se još neka rijeka slapom ulijeva točno u izvor druge rijeke kako se Krčić ulijeva u vrelo rijeke Krke u podnožju brda Krševca, na rubu Kninskoga polja. Taj slap spada u ona čuda prirode kojima se čovjek uvijek iznova divi i u njima traži skrivena značenja.

- **Kanjon Krke**

Kanjon rijeke Krke spada među svjetska čuda prirode. On je najmlađi dio reljefa porječja Krke, od kojega su mlađa samo sedrena slapišta. Usječen je u kamenu zaravan, nelogično presijeca glavne crte reljefa i ima gotovo okomite strane s vrlo malo vidljivih tragova erozije.

- **Manajlovački slapovi**

Nalaze se pokraj Burnuma, blizu Ivoševaca. Najveći su i najljepši slapovi na rijeci Krki. Ukupno su visoki 59,6 metara, široki su 200, a dugi 500 metara i imaju 4 stepenice.

- **Bilušića buk**

Nalazi se na rijeci Krki 1,5 kilometra nizvodno od ulaska u kanjon, nedaleko od Radučića. Visok je 22,4, širok 106, a dug 300 metara i ima jednu stepenicu. Slap je još uvijek lijep, iako je čak četiri puta tokom 19. i 20. stoljeća snižavan miniranjem.

- **Šarena jezera**

Ova prelijepa i neobična jezera s kojih se Knin gleda kao na dlanu nalaze se u sjeveroistočnom dijelu Kosovog polja na mjestu gdje Kosovčica i Krka tvore trokut koji se zove Burum. Šarena jezera doista su šarena budući da se njihova boja tijekom godine neprestano mijenja tvoreći tako nesvakidašnju ljepotu.

- **Surdup**

Surdup je uvala oštih visova i planinskih obronaka, obrasla samoniklim crnim borom, sjeveroistočno od Knina, iza Plješevice. Ovo planinsko područje ima obilježja prašume, a svojom klimom i ljepotom dočarava alpske motive i omogućava turistima da za svega jedan sat vožnje od mora promijene ambijent uzavreloga podneblja i sivog krša za pejzaže bujnih šuma i prekrasnih livada.

- **Stara straža**

Malo tko zna da se samo nekoliko kilometara od Knina na lokalitetu Stara straža nalazi geološki spomenik prirode koji je jedinstven u svijetu. Lokalitet ima izuzetni geološki značaj zbog lijepo vidljivih bora širine oko 15 metara i visine oko 5 metara koje predstavljaju valovito svijene slojeve Zemljine kore, a svaki taj sloj deo samo nekoliko centimetara predstavlja milijun godina povijesti zemlje.

- **Izvor Cetine**

Čak 125 metara duboki izvor koji plijeni svojom tirkiznom bojom, mistikom i nestvarnom ljepotom. Mjesto na koje se, htjeli ili ne - vraćate.

- **Gospodska pećina**

Izuzetan i atraktivan arheološki, speleološki te prirodni fenomen. Duboka je 2080m i na kraju završava podzemnim jezerom.

Kninskim prirodnim ljepotama svakako pripadaju i kninske rijeke Krčić, Butižnica, Orašnica, Kosovčica, Marčinkovac i Radljevica, zatim Cesarićeva obala (riva, nasip), brdo Ganjača, jezero Burum i predjeli Svetinja i Marunuša⁸.

⁸ Šimić, I. 2025 godina grada Knina: monografija. Knin: Narodna knjižnica, 2018.

3.2. Kulturno povijesne znamenitosti Grada Knina i okolice⁹

Kninska tvrđava Kninska tvrđava jedna je od najvećih i najstarijih europskih tvrđava. Njen najstariji dio, Kaštel Knin izgrađen je u drugoj polovici IX. stoljeća. Smještena je na južnom dijelu brda Spas i nalazi se 100 metara iznad grada Knina. Duga je 470 metara, a na najširem dijelu široka 110 metara. Obrambeni zidovi koji je opasuju sa svih strana u dužini od gotovo 2 kilometra mjestimično su visoki i do 20 metara. Kninska tvrđava se može podijeliti na pet dijelova: Gornji grad (Kaštel Knin), Srednji grad (Garišta), Donji grad, Bandjeru (Kaštel Lab) i postaju Belveder. Svaki od ovih dijelova tvrđave može se smatrati i samostalnim utvrđenim gradom. Iskustvo ulaska u ovo velebno zdanje koje je svjedočilo drevnoj i burnoj prošlosti - gotovo da je jednako ulasku u vremeplov.

- **Brdo Spas (sjeverni dio)**

Brdo na kojem su nađeni arheološki nalazi i nekropole iz prapovijesti te iz staroga i srednjeg vijeka. Mjesto s tisućama godina povijesti i još uvijek nedovoljno istraženo. Mjesto koje zrači mirom i izaziva strahopoštovanje.

- **Kapitul**

Kninski srednjovjekovni kaptol. Sjedište katedrale kninskoga biskupa.

- **Podgrađe**

U podnožju Kninske tvrđave, neposredno uz cestu koja od staroga dijela grada, kninske varoši i crkve Svetog Josipa vodi prema Kninskoj tvrđavi s lijeve strane, smješten je prije par godina otkriven, srednjovjekovni stambeni kompleks Podgrađe.

- **Topoljska gradina**

Iznad slapa Krčića, udaljena samo 2 kilometra od grada Knina, prirodno je gradinsko utvrđenje. Arheološki svjedoče da je tu zabilježen život i tri i pol tisuće godina prije Krista.

- **Biskupija**

U mjestu se nalaze ostaci pet srednjovjekovnih crkava (Crkvina, Stupovi, Bukorovića podvornica, Lopuška glavica, sv. Trojica) te nekropola stećaka. Mjesto u kojem je stolovao hrvatski biskup i gdje je po predaji ubijen kralj Zvonimir.

- **Crkva sv. Spasa na vreli Cetine**

Ranosrednjovjekovna crkva iz 9. stoljeća s najvećom nekropolom stećaka u Hrvatskoj.

- **Burnum**

Rimski vojni logor u kojem je boravila XX. legija.

⁹ Šimić, I. 2025 godina grada Knina: monografija. Knin: Narodna knjižnica, 2018.

- **Uzdolje**

Ostaci ranosrednjovjekovne crkve i nekropola sa stećcima.

- **Glavaš (Dinarić)**

Srednjovjekovna utvrda.

- **Orlić**

Ostaci rimske vile rustice.

- **Kijevo**

Ostaci kasnoantičke vile rustice.

- **Plavno**

Ostaci prethistorijske gradine, rimskog naselja te srednjovjekovne utvrde i crkve.

- **Trošenj**

Kasnosrednjovjekovna gradska utvrda

- **Nečven**

Kasnosrednjovjekovna gradska utvrda

- **Rimske ceste**

Ostaci cesta iz vremena staroga Rima

- **Rimski amfiteatar kod Burnuma**

Obnovljeni stari amfiteatar iz vremena staroga Rima

- **Golubić**

Ostaci antičke gradine i ranosrednjovjekovne crkve.

- **Mokro polje**

Srednjovjekovna Keglevića utvrda.

- **Mokro polje**

Ostaci srednjovjekovne crkve i nekropola sa stećcima.

- **Oton**

Ostaci eneolitičke, antičke i srednjovjekovne gradine.

- **Oton Bender**

Ostaci ranosrednjovjekovne crkve.

- **Pađene**

Ostaci ranosrednjovjekovne crkve i nekropola sa stećcima.

- **Polača kod Knina (Polača - Turić)**

Ostaci srednjovjekovne crkve i nekropola sa stećcima.

- **Strmica**

Matasova utvrda.

- **Vrpolje (Knin)**

Ostaci kasnosrednjovjekovne crkve.

- **Zečevo kod Knina**

Srednjovjekovna utvrda.

3.3. Crkve, samostani i manastiri u Kninu i okolici¹⁰

- **Crkva Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta u Kninu – katolička crkva**

Crkva Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta s površinom od oko 780 četvornih metara i 1.100 sjedećih mjesta najveća je crkva u Hrvatskoj. Posvetio ju je 4. kolovoza 2015. šibenski biskup, msgr. Ante Ivas.

Na inicijativu kninskih franjevac, a uz potporu Franjevačke provincije Presvetog otkupitelja iz Splita, Šibenske biskupije i Grada Knina godine 2005. započela je priprema dokumentacije za izgradnju nove crkve. Godine 2011. postavljen je kamen temeljac i započela je gradnja Crkve Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta, a 2015. godine Knin je dobio novu crkvu.

Nova crkva u Kninu nosi naslov „Gospa Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta“ po praliku „Gospe Velikog Zavjeta“, najstarijem poznatom liku Gospe u hrvatskom narodu, pronađenom u Biskupiji kod Knina.

- **Crkva i samostan sv. Ante u Kninu – katolička crkva i samostan**

Franjevački samostan u Kninu spominje se 1469. god. Pripadao je Cetinskoj kustodiji, a 1514. god. Trsatskoj. Kad je Knin pao pod tursku vlast (1522.), samostan je srušen.

¹⁰ Šimić, I. 2025 godina grada Knina: monografija. Knin: Narodna knjižnica, 2018.

Godine 1705. izgrađena je, na mjestu gdje je vjerojatno bila starohrvatska crkva, nova crkva sv. Ante sa zvonikom, a do kraja 20. stoljeća je više puta građena nanovo i obnavljanja, a posebno nakon što je zapaljena tijekom Domovinskog rata.

U samostanu je vrijedna knjižnica i arhiv.

- **Crkva sv. Jakova u Kninu – katolička crkva**

Župna crkva sv. Jakova sagrađena je u 18. stoljeću. Polovicom 19. stoljeća obnovljena je, a osobito godine 1880. Crkva je i kasnije popravljana i obnavljana, a posebno nakon što je zapaljena tijekom Domovinskog rata.

Ona je jednostavna građevina sa zvonikom na preslicu (dva zvona). U crkvi je bio kameni veliki oltar i na njemu kip sv. Jakova. Bila i slika Gospe Sinjske i Križni put.

- **Crkva sv. Josipa u Kninu – katolička crkva**

Crkva sv. Josipa (obitelji Šimić) spominje se još u XVIII. stoljeću. U njoj se skupljala Bratovština dobre smrti. Crkva je s vremenom bila toliko trošna da je 1893.-94. razorena, ali je 1912.-13. godine ponovno sagrađena.

- **Crkva sv. Barbare u Kninu – katolička crkva**

U Kninskoj tvrđavi postoji crkva sv. Barbare kojom upravlja gradski muzej. Za vrijeme rata nije bila devastirana, a neposredno iza Oluje u njoj su se počela obavljati vjenčanja. Na tu crkvu je postavljeno zvono koje je zvonilo za vrijeme euharistijskog slavlja što ga je predvodio papa Ivan Pavao II. 11. rujna 1994. u Zagrebu

- **Crkva sv. velikomučenika Georgija u Kninskom Polju – pravoslavna crkva**

Crkva sv. Đurđa na Sinobadima prema uvriježenom mišljenju građena je oko 1468. godine. Takva datacija zasnovana je na mišljenju episkopa Nikodima Milaša. Međutim, više arheoloških nalaza ukazuje da je crkva na tom mjestu postojala još u ranom srednjem vijeku. U pročelnom zidu bratske kuće koja se nalazi uz crkvu bio je uzidan ulomak pilastra koji se datira u 11. stoljeće. Ovakav izgled crkva je dobila nakon obnove 1938. godine.

Crkva posjeduje značajne rukopisne, a pogotovo tiskane knjige „Trioda posnog“, Stefana iz Skadra iz 1561. i „Jevanđelje iz Mrkšinske crkve“ iz 1562. godine.

- **Crkva Pokrova Presvete Bogorodice u Kninu – pravoslavna crkva**

Crkva Pokrova Presvete Bogorodice u starom dijelu grada izgrađena je 1866. godine. Izrađena je po nacrtima inženjera Lukinija u neobizantskom stilu, centralne osnove sa oktogonálnom kupolom sa kružnim otvorima i, za pravoslavne crkve, neuobičajenim neogotičkim zvonom na pročelju.

Potpuno je stradala prilikom savezničkog bombardiranja u Drugom svjetskom ratu, a na njenom mjestu je sedamdesetih godina sazidana nova istoimena crkva

- **Manastir Krka (Manastir sv. Arhandela) – pravoslavni manastir**

Srednjovjekovni manastir, zadužbina Jelene Šubić, udovice hrvatskog kneza Mladena III. Šubića i sestre srpskog cara Dušana. Manastir posjeduje veliku i bogatu knjižnicu s velikim brojem povijesnih rukopisa, inkanabula i rijetkih knjiga.

- **Manastir Oćestovo – pravoslavni manastir**

Izgradnja zavjetne crkve Eparhije dalmatinske svete Velikomučenice Nedelje u Oćestovu počela je 1928. godine, jer su pravoslavni dalmatinci, a posebno stanovnici mjesta Oćestova željeli podignuti crkvu u mjestu rođenja velikoga Episkopa dalmatinskog Stefana Kneževida (1853-1890). Crkva je posvećena Svetoj Velikomučenici Nedelji.

Tu su još i **pravoslavne crkve sv. Jovana Krstitelja u Strmici, Male Gospojine u Strmici, sv. Đurđa u Plavnu, sv. Joakima i Ane u Radljevcu te sv. Stefana u Golubiću.**

4. ANALIZA DRUŠTVENO-EKONOMSKIH PRILIKA NA PODRUČJU GRADA KNINA

Izrada analize situacije

Strategija razvoja treba dati jasnu viziju planiranog razvoja Grada Knina u određenom vremenskom, zakonodavnom i financijskom okviru sukladno važećim propisima te postavljenim ciljevima razvoja na nacionalnoj i nadnacionalnoj razini. Kako bi se razvoj što kvalitetnije planirao, potrebno je izraditi kvalitetnu analizu postojećeg stanja. Navedena analiza postojećeg stanja mora dati kvalitetan prikaz svih raspoloživih resursa na području Grada Knina koji se planiraju angažirati za planirani razvoj. Analiza nadalje mora dati što točniji prikaz resursa kojima raspolaže prateći pri tom i trendove na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Sukladno Smjernicama za izradu strategija urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje, analiza situacije provedena je kroz rad radnih skupina za svako pojedino područje, a područja analize su:

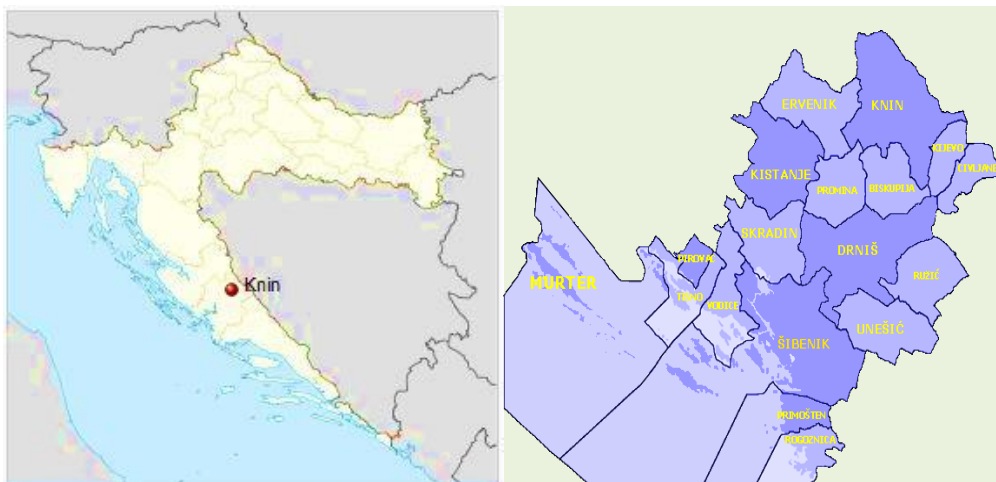
- Geoprostorna obilježja
- Demografska obilježja
- Društvena infrastruktura i djelatnosti
- Zdravstvena infrastruktura
- Sportska infrastruktura
- Udruge civilnog društva
- Standard stanovanja i života
- Tržište rada
- Gospodarstvo i poduzetnička infrastruktura
- Prirodna i kulturno povijesna baština
- Primarna infrastruktura
- Zaštita okoliša

4.1. Geoprostorna obilježja Grada Knina

Knin je jedna od ukupno 18 jedinica lokalne samouprave u Šibensko-kninskoj županiji, smješten u sjevernom kopnenom dijelu županije na n.m. od 220 m, te na 44°2'24" sjeverne zemljopisne širine i 16°11'35" istočne zemljopisne dužine. Po veličini je drugi grad Šibensko-kninske županije te obuhvaća područje ukupne površine 358,12 km² i time čini 12% njenog kopnenog teritorija.

Upravno područje Knina obuhvaća 13 naselja: Knin, Golubić, Kninsko polje, Kovačić, Ljubač, Očestovo, Plavno, Polača, Potkonje, Radljevac, Strmica, Vrpolje i Žagrović. Grad Knin graniči s općinom Ervenik na zapadu, općinama Promina i Biskupija na jugu te s općinom Kijevo na sjeveroistoku. Ujedno je i pogranično područje Republike Hrvatske s Bosnom i Hercegovinom, a od graničnog prijelaza Strmica udaljen je 16 km.

Slika 4: Položaj grada Knina na karti RH i u Šibensko-kninskoj županiji

Povoljan geografski i prometno-komunikacijski položaj, prirodna spona mediteranskog pojasa s kontinentalnim dijelom, kao i granično područje sa susjednom Bosnom i Hercegovinom, daje Kninu važan geostrateški položaj koji je od iznimnog značaja i za Republiku Hrvatsku. Knin je raskrižje cestovnih pravaca jadranske i kopnene Hrvatske, te po veličini i značaju, treće raskrižje željezničkih putova u Republici Hrvatskoj. Cestovnom i željezničkom mrežom, povezan je s pomorskim i zračnim lukama (Split i Zadar) i turističkim središtima: Splitom (100 km), Šibenikom (56 km) i Zadrom (100 km) i sa susjednom Bosnom i Hercegovinom. Najbliži spoj s autocestom je kod Šibenika, udaljen 50 km, te priključak kod Svetog Roka pored Gračaca, udaljen 75 km.

Klima koja prevladava na području grada Knina je submediteranska, na prijelazu između mediteranske i kontinentalno-planinske. Prosječna godišnja temperatura zraka u Kninu u 2013.¹¹ godini bila je 13,6 °C (najniža prosječna temperatura zraka bila je u veljači 4,8°C, dok je najviša bila u kolovozu 24,5°C) s hladnim vjetrovitim zimama i vrućim i suhim ljetima. Prosječna godišnja količina oborina iznosi 110,65 mm/ m² u 2013.¹² godini (najkišovitiji mjesec u 2013. godini je bio studeni s 230,7 mm/m², a najsušniji srpanj s 26,3 mm/m²). Grad Knin ima prosječno 2.444 sunčana sata godišnje¹³.

Vjetrovi su manje zastupljeni, a tišine je znatno više (26,4%). Izraženiji su kontinentalni vjetrovi (N, NE, E, NW = 48%) od maritimnih (S, SE – šilok i jugo). Najizraženija je bura koja ima često i velike brzine (preko 100 km/h). Bioklimatsko djelovanje šiloka je jako izraženo, a može izazvati u proljeće i fiziološke suše¹⁴.

¹¹ DZS, Statistički ljetopis 2014.

¹² DZS, Statistički ljetopis 2014.

¹³ Dvanaestogodišnji prosjek prema mjerenjima Državnog hidrometeorološkog zavoda

¹⁴ „Procjena ugroženosti stanovništva materijalnih i kulturnih dobara te okoliša od katastrofa i velikih nesreća na području Knina“; Odjel zaštite okoliša, Grad Knin, oznaka dokumenta 53-10-DKRA; DLS d.o.o. Rijeka, 2011.

Konfiguracija tla je raznolika. Na zapadnom području prevladavaju brdoviti prostori (300 – 500 m) i planinski krajevi i visoravni (500 – 1000 m), a na istočnom području nalaze se područja visokih planina (1000 – 1500 m) i planinskih vrleti (iznad 1500 m nadmorske visine). Na ovom području nalazi se planinski masiv Dinara s najvišim planinskim vrhom u Hrvatskoj – Dinara ili Sinjal na 1.831 m nadmorske visine¹⁵. Geološka podloga na kninskom području su vapnenci, vapneni dolomiti, dolomiti i rjeđe razni klastiti. Tla su smeđa i crvenice na vapnencima i dolomitima miješane s kamenjarima, istočnije su duboke crvenice i smeđa tla na vapnencima, a oko riječnih tokova nalaze se aluvijalna (naplavna) tla¹⁶.

Knin je smješten u kraškom polju omeđenom planinama kroz koje protječe sedam vodotoka. Sa sjevera je omeđen planinskim masivima Plješivicom i Orlovicom, a s istoka Dinarom. S južne strane se izdiže Vrbnička zaravan. Cijelo područje je ispresijecano plodnim poljima: Kninsko i Mokro polje na području Knina, dok se na području susjednih općina nalaze još Kosovo polje te manjim dijelom Cetinsko polje na istoku.

Najveće prirodno bogatstvo Knina je obilje vode i vodnih tokova. Posebni prirodni biser je rijeka Krka koja sa 75 km dugim kanjonom predstavlja jedinstven prirodni fenomen. Rijeka Krka izvire podno planine Dinare, u podnožju Topoljskog buka i na kninskom području ima četiri pritoka: Krčić, Kosovčica, Orašnica i Butišnica (u koju se neposredno prije njenog ušća u Krku ulijevaju Radljevac i Marčinkovac).

Na području Knina za eksploataciju iskoristiva su tri izdašna izvora pitke vode, od kojih se dva koriste: Šimića vrelo (kapaciteta od 100 do 600 l/s) i Crno vrelo (kapaciteta od 150 l/s). Izvor Krke ima kapacitet od 800 do 1.500 l/s.

Geološki potencijal mineralnih sirovina na području samog Grada Knina su gotovo zanemarivi, ali se u okolici eksploatiraju minerali sirovine boksita, gipsa, šljunka, pijeska te ugljena, a u manjim nalazištima ima i kaolina, fosforita i gline (Strmica, Kosovo i Miljevački plato). Najvrjednija nemetalna mineralna sirovina, ne samo kninskog područja nego i čitave županije je arhitektonsko-građevni kamen (AGK).

Poljoprivredno zemljište obuhvaća komplekse mokrih polja uz vodotoke, u naselju Plavno uz Radiljevac i pritoke, u Strmici, Golubiću, Kninu uz Butišnicu, Radiljevac i pritoke te dio Kosovog polja uz Kosovčicu. Uz njih vrijedna poljoprivredna tla obuhvaćaju pripoljske i terasirane površine te suha polja Očestvo i Polača. Najveći dio poljoprivrednog zemljišta su pašnjaci. Obradive površine su uglavnom oranice i vrtovi. Oranice su pretežno zasijane žitaricama (pšenica i kukuruz), industrijskim i krmnim biljem te povrćem i nešto manje voćem (šljiva, vinova loza). Voćnjaka i vinograda je znatno manje. Poljoprivredno zemljište je usitnjeno, a veliki dio poljoprivrednog zemljišta je neobrađen. Prisutna je pojava zamjene poljodjelstva stočarstvom i to uglavnom uzgojem ovaca i koza, posebno u

¹⁵ „Procjena ugroženosti stanovništva materijalnih i kulturnih dobara te okoliša od katastrofa i velikih nesreća na području Grada Knina“; Odjel zaštite okoliša, Grad Knin, oznaka dokumenta 53-10-DKRA; DLS d.o.o. Rijeka, 2011.

¹⁶ Ibidem

perifernim naseljima gdje dominira starije stanovništvo. Skoro sve poljoprivredne obradive površine su u privatnom vlasništvu. Pašnjaci su najvećim djelom u državnom vlasništvu¹⁷.

U nastavku se daje pregled razvojih potreba i ograničenja, a u vezi s geoprostornim obilježjima Grada Knina.

4.2. Demografska obilježja

Stanovništvo sa svojim obilježjima, uz prirodne resurse čini osnovu razvoja svake sredine. Ono postupno mijenja svoje vitalne značajke čime je određena sporost demografskih procesa. Samo pozitivnim mijenjanjem brojnih čimbenika moguće je utjecati na zaustavljanje negativnih demografskih tijekova i ostvariti uvjete za postizanje pozitivnih promjena i rezultata u razvoju stanovništva. Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine Republika Hrvatska imala je 4.290.612 stanovnika, dok je prema Popisu stanovništva iz 2001. godine imala 4.437.460 stanovnika. U razdoblju od 10 godina broj stanovnika je smanjen za 3,3%.

4.2.1. Stanovništvo Grada Knina

Po broju stanovnika Grad Knin je druga po veličini jedinica lokalne samouprave u Šibensko-kninskoj županiji. Kretanje broja stanovnika u razdoblju od 1953. ukazuje na kontinuirani porast do 1991. godine kada je na području tadašnje općine Knin živjelo 23.854 stanovnika. Od tog popisa pa do popisa 2001. godine došlo je do znatnog smanjenja broja stanovnika. Uočeno smanjenje broja stanovnika Knina prati trend kretanja stanovništva cijelog zaleđa Šibensko-kninske županije. Zbog ratnih okolnosti prekinut je ustaljeni demografski proces i došlo je do napuštanja ovih prostora (prognanici i izbjeglice) te ponovnog povratka određenih kategorija stanovništva kao i doseljavanja novog stanovništva iz drugih krajeva Hrvatske i inozemstva. Gotovo neznatan porast broja stanovnika od 1,43% zabilježen je u međupopisnom razdoblju 2001. - 2011. godine.

¹⁷ „Procjena ugroženosti stanovništva materijalnih i kulturnih dobara te okoliša od katastrofa i velikih nesreća na području Knina“; Odjel zaštite okoliša, Grad Knin, oznaka dokumenta 53-10-DKRA; DLS d.o.o. Rijeka, 2011.

Tablica 3: Kretanje broja stanovnika na području Grada Knina u razdoblju 1980. - 2011.

Godina:	1981.	1991.	2001.	2011.	Prosječna starost 2011	Indeks starenja 2011	Koeficijent starosti 2011
Broj:	21.854	23.025	15.190	15.407	40	83	21

Izvor: Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2011., obrađeno i preuzeto od: Matica d.o.o

Analizom dostupnih podataka uočeno je kako je stanovništvo Knina prosječno staro 39,6 godina što ga svrstava u kategoriju gradova s mladim stanovništvom.

Tablica 4: Struktura stanovništva Grada Knina prema spolu i starosti

Grad	Spol	Ukupno	0 – 6 godina	0 -14 godina	0 -17 godina	0 -19 godina	Radno sposobno stanovništvo (15 – 64 godine)	60 i više godina	65 i više godina	75 i više godina	Prosječna starost	Indeks starenja	Koeficijent starosti
KNIN	sveukupno	15.407	1.034	2.746	3.409	3.869	10.231	3.193	2.430	1.146	39,6	82,5	20,7
	muškarci	7.628	528	1.399	1.725	1.963	5.274	1.323	955	418	38,1	67,4	17,3
	žene	7.779	506	1.347	1.684	1.906	4.957	1.870	1.475	728	41,0	98,1	24,0

Izvor: Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2011., obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

Analiziranjem strukture stanovništva prema godinama starosti dobiva se podatak kako je od ukupnog broja stanovnika Knina njih čak 66% radno sposobno. Ovaj podatak ukazuje na raspoloživu bazu radno sposobnih ljudskih resursa za realizaciju planiranog strateškog razvoja. U strukturi stanovništva Knina najveći broj stanovnika zabilježen je u dobnoj skupini 45-49 te nakon nje broj stanovnika dobne skupine 20-25 godina. Nadalje, može se uočiti da je broj mladih od 0-19 godina veći od broja stanovnika starije životne dobi, iznad 60 godina.

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, prosječna starost stanovništva Knina je bila 39,6 godina. Podaci ukazuju kako je stanovništvo Knina mlađe od prosjeka RH, koji iznosi 41,7 godina. Uočeni trend na razini RH, kontinuirano starenje stanovništva od popisa do popisa, predstavlja nacionalni demografski problem.

Tablica 5: Struktura stanovništva Grada Knina prema spolu, starosti i naseljima

1. STANOVNIŠTVO PREMA STAROSTI I SPOLU PO NASELJIMA, POPIS 2011.																						
	Spol	Ukupno	Starost																			
			0-4	5.ruj	lis.14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95 i više
Grad Knin	sv.	15.407	713	814	1.219	1.123	1.152	951	814	957	1.139	1.271	1.142	919	763	537	747	593	369	136	42	6
	m	7.628	363	426	610	564	613	501	409	472	588	667	605	487	368	233	304	252	128	30	8	-
	ž	7.779	350	388	609	559	539	450	405	485	551	604	537	432	395	304	443	341	241	106	34	6
Golubić	sv.	1.029	49	59	80	71	52	47	53	71	64	58	80	49	69	44	88	49	31	9	6	-
Knin	sv.	10.633	526	594	938	857	869	699	582	722	872	951	801	619	437	295	345	270	177	57	18	4
Kninsko Polje	sv.	864	59	57	74	60	76	69	53	41	61	65	71	50	29	29	31	22	12	4	1	-
Kovačić	sv.	900	43	56	62	55	76	55	53	46	55	68	57	45	53	33	53	55	27	7	1	-
Ljubač	sv.	78	1	2	-	-	6	6	2	1	-	2	6	11	9	5	11	9	2	5	-	-
Očestovo	sv.	144	2	-	2	9	2	3	4	3	2	10	7	15	12	12	23	15	16	5	2	-
Plavno	sv.	253	-	3	3	3	7	6	7	12	9	22	9	22	27	19	39	34	21	9	1	-
Polača	sv.	210	4	4	1	5	6	11	7	11	6	11	19	19	22	15	24	24	11	6	3	1
Potkonje	sv.	110	2	1	7	10	10	5	4	1	-	6	11	5	7	11	12	10	5	2	1	-
Radljevac	sv.	75	1	3	2	-	-	-	1	2	3	4	3	8	10	8	5	11	10	4	-	-
Strmica	sv.	261	3	2	5	7	4	6	11	8	14	10	13	17	25	14	50	36	20	11	4	1
Vrpolje	sv.	213	5	8	9	10	8	14	5	6	17	13	12	17	18	16	17	19	14	3	2	-
Žagrović	sv.	637	18	25	36	36	36	30	32	33	36	51	53	42	45	36	49	39	23	14	3	-

Izvor: Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2011., obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

Prema podacima o migracijskim obilježjima iz Popisa stanovništva 2011. godine, stanovništvo Knina najvećim dijelom je doseljeničko. Od 15.407 stanovnika Grada Knina 5.200 je domicilnog stanovništva. Stanovnici Grada Knina prema mjestu rođenja prikazani su u sljedećoj tablici.

Tablica 6: Stanovništvo Grada Knina prema mjestu rođenja

Stanovnici Grada Knina prema mjestu rođenja		
<i>Rođeni u Republici Hrvatskoj</i>	Knin	5.220
	Drugo naselje Knina	673
	Drugi grad Šibensko-kninske županije	1.414
	Druga županija	2.425
	Nepoznato mjesto RH	2
	<i>Ukupno:</i>	9.734
<i>Rođeni u inozemstvu</i>	Bosna i Hercegovina	5.076
	Srbija	271
	Njemačka	159
	Kosovo	38
	Slovenija	24
	Makedonija	11
	Ostale zemlje	90
	<i>Ukupno:</i>	5.669
<i>Mjesto rođenja nepoznato</i>	<i>Ukupno:</i>	4
Ukupno:		15.407

Izvor: Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2011., obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

Prema podacima Popisa stanovništva 2011. godine, u Kninu žive pripadnici šesnaest naroda i narodnosti. U strukturi stanovništva prevladavaju Hrvati sa 75,37% udjela u ukupnom broju stanovnika. U ukupnom broju stanovnika udio Srba je 23,05% dok sve ostale narodnosti imaju udio manji od 1% u ukupnom broju stanovnika.

Struktura stanovništva prema narodnosti, prikazana je u sljedećoj tablici.

Tablica 7: Struktura stanovništva Grada Knina prema narodnosti

Narodnost	Broj stanovnika	Udio u ukupnom broju stanovnika
Hrvati	11.612	75,37%
Albanci	41	0,27%
Bošnjaci	21	0,14%
Crnogorci	6	0,04%
Česi	4	0,03%
Mađari	5	0,03%
Makedonci	9	0,06%
Nijemci	2	0,01%
Romi	1	0,01%
Rusi	1	0,01%
Rusini	2	0,01%
Slovaci	2	0,01%
Slovenci	11	0,07%
Srbi	3.551	23,05%
Talijani	5	0,03%
Ukrajinci	4	0,03%
Ostali	16	0,10%
Ne izjašnjavaju se	75	0,49%
Nepoznato	10	0,06%
Regionalna pripadnost	9	0,06%
Izjasnili se u smislu vjerske pripadnosti	20	0,13%
Ukupno:	15.407	100,00%

Izvor: Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2011., obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

U strukturi stanovništva prema vjeroispovijesti prevladavaju katolici te nakon njih pravoslavci i ostale vjeroispovijesti.

Detaljna struktura stanovništva prema vjeroispovijesti prikazana je u sljedećoj tablici.

Tablica 8: Struktura stanovništva Grada Knina prema vjeroispovijesti

Vjera	Broj stanovnika	Udio u ukupnom broju stanovnika
Katolici	11.440	74,25%
Pravoslavci	3.478	22,57%
Protestanti	12	0,08%
Ostali kršćani	22	0,14%
Muslimani	47	0,31%
Ostale religije, pokreti i svjetonazori	2	0,01%
Agnostici i skeptici	35	0,23%
Nisu vjernici i ateisi	192	1,25%
Ne izjašnjavaj se	171	1,11%
Nepoznato	8	0,05%
Ukupno:	15.407	100,00%

Izvor: Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2011., obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

4.2.2. Radno sposobno i aktivno stanovništvo

Glavni izvor radne snage predstavlja stanovništvo od 15 do 64 godine starosti, a naziva se radni kontingent ili radno sposobno stanovništvo. Radni kontingent u Gradu Kninu čini 10.231 osoba. U odnosu na 2001. godinu radno sposobnog stanovništva je više za 15,55%, dok je na nacionalnoj razini došlo do smanjenja od 3,24%.

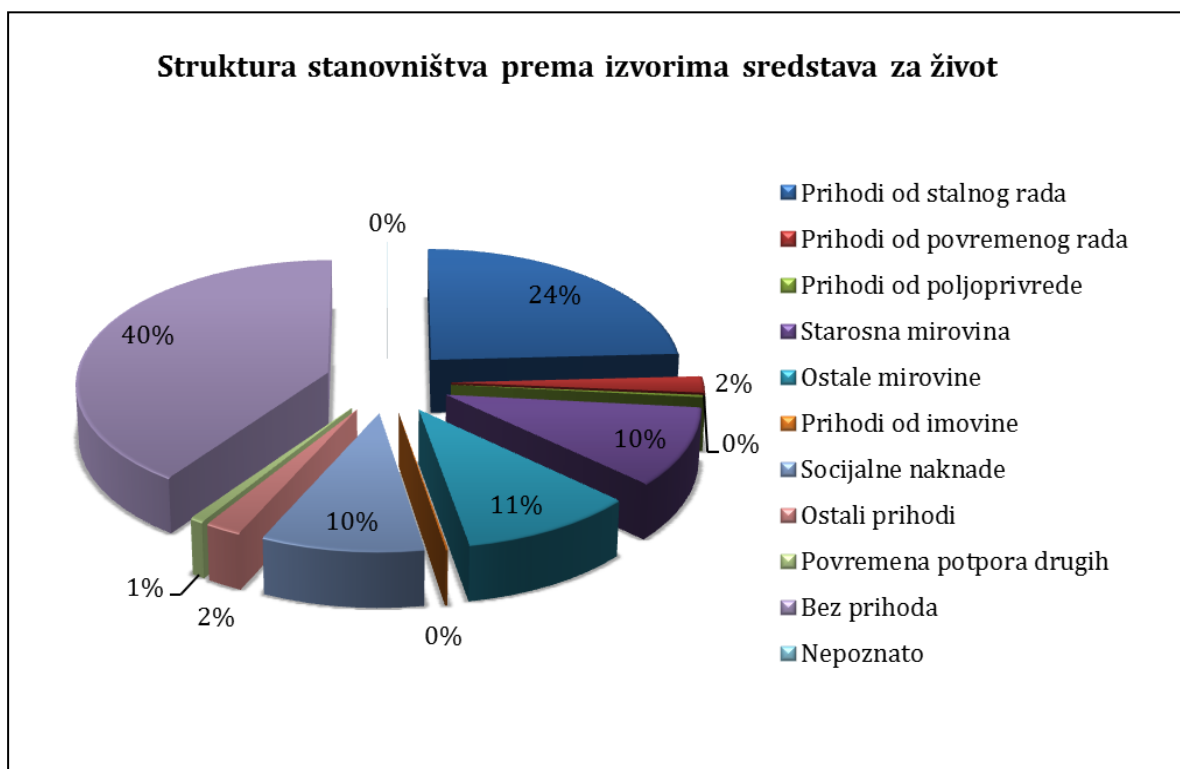
Tablica 9: Radno sposobno stanovništvo u 2001. i 2011. godini na području Grada Knina

	2001.	2011.	Promjena 2001.-2011.
Knin	8.854	10.231	+15,55%
RH	2.969.981	2.873.828	-3,24%

Izvor: Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2011., obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u Kninu je bila zaposlena 3.981 osoba, što čini približno 39% od ukupnog broja radno sposobnog stanovništva. Detaljan prikaz stanovništva prema glavnim izvorima prihoda prikazan je sljedećim grafom.

Grafikon 1: Struktura stanovništva Knina prema izvorima sredstava za život

Izvor: Državni zavod za statistiku -/ Popis stanovništva 2011., obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

4.2.3. Struktura stanovništva prema stupnju obrazovanja

Analiza stanovništva prema stupnju obrazovanja iznimno je važna kako bi se dobili podaci o raspoloživim ljudskim resursima potrebnim za strateško planiranje.

Tablica 10: Stanovništvo Grada Knina prema stupnju obrazovanja

Starost	Bez škole	1 -3 razreda osnovne škole	4 -7 razreda osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola	Visoko obrazovanje			Nepoznato	Ukupno
						Stručni studij	Sveučilišni studij	Doktorat znanosti		
15-19	2	-	24	838	259	-	-	-	-	1.123
20-24	3	-	-	52	997	67	33	-	-	1.152
25-29	6	-	3	69	703	85	84	-	1	951
30-34	1	-	3	116	593	53	47	1	-	814
35-39	2	-	3	164	684	47	55	2	-	957
40-44	3	1	4	202	811	63	53	1	1	1.139
45-49	3	-	14	235	877	77	62	3	-	1.271
50-54	6	1	31	261	693	78	71	1	-	1.142
55-59	10	3	54	206	513	59	72	2	-	919
60-64	4	3	54	208	383	71	39	1	-	763
65-69	22	5	80	122	223	58	24	2	1	537
70-74	59	25	198	207	207	31	20	-	-	747
75 i više	236	64	346	232	202	43	22	1	-	1.146
Ukupno	357	102	814	2.912	7.145	732	582	14	3	12.661

Izvor: Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2011., obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

Najveći broj stanovnika s osnovnoškolskim obrazovanjem jest dobne skupine od 15-19 godina, dok najveći broj stanovnika sa srednjoškolskim obrazovanjem pripada dobnoj skupini od 20-24 godine. Završen stručni i sveučilišni studij ima najviše stanovnika dobne skupine od 25-29 godine.

Najveći udio stanovnika sa završenim srednjoškolskim i/ili visokoškolskim obrazovanjem, njih čak 50,85% od ukupnog broja, čini stanovništvo za završenom srednjom stručnom spremom u trajanju od 1-3 godine i školom za KV i VKV radnike. Visoko obrazovanje steklo je ukupno 10,5% stanovnika od čega je 14 doktora znanosti. Prema obrazovnim područjima najviše njih obrazovano je za inženjerstvo, prerađivačku industriju i građevinarstvo sa srednjoškolskim stupnjem obrazovanja.

Tablica 11: Stanovništvo od 15 godina i iznad prema stupnju i području obrazovanja

Obrazovna područja	Srednja škola			Visoko obrazovanje				Nepoznato
	industrijske i obrtničke strukovne škole, škole za zanimanje u trajanju od 1–3 godine i škole za KV i VKV radnike	tehničke i srodne strukovne škole, škole za zanimanje u trajanju od 4 i više godina	gimnazija	viša škola, I. (VI.) stupanj fakulteta i stručni studiji	fakulteti, umjetničke akademije i sveučilišni studiji	magisterij (znanstveni, stručni, umjetnički)	doktorat	
Opći programi	1	-	522	-	-	-	-	-
Obrazovanje	-	26	-	144	42	-	-	-
Humanističke znanosti i umjetnost	-	9	-	10	97	1	2	-
Društvene znanosti, poslovanje i pravo	752	705	-	300	198	3	4	-
Prirodne znanosti	-	15	-	9	29	1	2	-
Inženjerstvo, prerađivačka industrija i građevinarstvo	2.365	881	-	109	87	1	-	-
Poljoprivreda	30	90	-	9	26	2	1	-
Zdravstvo i socijalna skrb	3	221	-	46	46	3	5	-
Usluge	1.132	359	-	98	41	2	-	-
Ostalo	27	7	-	7	2	1	-	3
Ukupno:	4.310	2.313	522	732	568	14	14	3

Izvor: Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2011., obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

No, valja imati na umu da stvarna situacija u Gradu Kninu, kao i u velikom dijelu Republike Hrvatske posebno u zadnje dvije godine, znatno odstupa od službenih statističkih podataka iz 2011. godine, te je sve gornje službene podatke potrebno uzeti s rezervom zbog vremenskog odmaka i migracija prema zemljama EU.

Na području Grada Knina cjeloživotno obrazovanje provodi Pučko otvoreno učilište Knin (u daljnjem tekstu: POU), koje je osnovano 2003. godine, a 2004. je započelo s radom. U sljedećoj tablici navedeni su obrazovni programi i ukupan broj polaznika koji su s uspjehom završili pohađanje obrazovnih programa na POU Knin. Iz iste je vidljivo da se je najveći interes pokazao za programe osposobljavanja, te za neverificiranje programe odnosno tečajeve i programe stjecanja SSS, dok je nešto manji za programe prekvalifikacije, usavršavanja i stjecanja osnovnoškolskog obrazovanja.

Tablica br. 12: Broj završenih programa osposobljavanja i obrazovanja u POU Knin od školske godine 2004./2005 do 2017./2018. godine

Programi	Broj programa	Broj polaznika
Programi stjecanja SSS	23	223
Programi prekvalifikacije	14	123
Programi osposobljavanja	74	730
Programi usavršavanja	6	71
Osnovnoškolsko obrazovanje	6	33
Tečajevi/neverificirani programi	24	252
UKUPNO	147	1432

IZVOR: POU Knin, listopad 2018., obrada: Eco Solutions d.o.o.

Kako je jedna od uloga obrazovanja odraslih i najkraći put od obrazovanja do trenutnih potreba tržišta rada tako se i programi mijenjaju obzirom na te zahtjeve. Od školske 2004./2005. godine dana programi su doživjeli barem jednu do dvije izmjene, odnosno *reverifikacije*. To je najvidljivije u programima osposobljavanja. Njih izrađuju same ustanove ili se preuzimaju sa stranica Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih. Preuzete programe je moguće manje modificirati obzirom na specifičnosti područja gdje će se izvoditi. Najsporije izmjene doživljavaju programi stjecanja i prekvalifikacije, koje propisuje Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Isti programi su važeći u redovitim srednjim školama.

Programi se sve brže usklađuju s tržištem rada te se uviđa potreba poslodavaca da učestvuju u izradi istih. Svakako bi trebalo uložiti dodatnu energiju u njihovu motivaciju da daju pravovremene i potpune povratne informacije na upite vezane uz njihove potrebe na tržištu rada. Što se tiče vrste programa koji se provode, može se reći da prednjače programi iz područja *promet i logistika, turizam i ugostiteljstvo* te *zdravstvo i socijalna skrb*. To je također jedan od pokazatelja potreba tržišta rada jer polaznici upisuju one programe obrazovanja s kojima će biti konkurentni(ji) i lakše doći do zaposlenja.

Provedba programa bi se utoliko olakšala kad bi novi Zakon o obrazovanju odraslih sa popratnim pravilnicima predvidio mogućnost priznavanja *informalnog* učenja. Radi se o znanju i vještinama koji se stječu tijekom života, a nisu dobiveni u nekoj obrazovnoj ustanovi (npr. rad na računalu). Trenutno postoji mogućnost priznavanja (radnog) iskustva iz zanimanja za koje se polazi program obrazovanja i gdje se polazniku može priznati praktična nastava dijelom ili u potpunosti (članak 32. stavka 2 Pravilnika o standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u

ustanovama za obrazovanje odraslih (Narodne Novine, br. 129/08) ali je potrebno poraditi i na priznavanju informalnog znanja. Time bi se vrijeme edukacije skratilo ili bi se isto moglo obogatiti drugim sadržajem bitnim za zanimanje za koje polaznik polazi program.

4.2.4. Struktura stanovništva prema socijalnoj uključenosti i potrebama za socijalnim uslugama

Od ukupnog broja stanovnika, njih 1.893 imaju 70 i više godina od kojih 38,25% živi u rubnim naseljima Knina. Obzirom na nedovoljno razvijenu infrastrukturu, osobama starije životne dobi, otežan je pristup nekim javnim uslugama zbog čega je potreban angažman pružatelja socijalnih i drugih usluga.

Knin iz Proračuna svake godine izdvaja sredstva namijenjena za pomoć socijalno ugroženim osobama i obiteljima. Izdaci za socijalna davanja u analiziranom razdoblju imaju tendenciju opadanja, a prosječno iznose 4,02 % ukupno ostvarenih rashoda i izdataka Proračuna.

Tablica 13: Donacije za socijalna davanja u Proračunu Grada Knina

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018. (plan)
Socijalna davanja	1.539.251,64	1.637.205,58	1.434.010,01	1.379.815,79	1.387.134,54	1.099.780,50	1.012.748	1.615.000
Udio u ukupnim rashodima i izdacima Proračuna	3,08%	5,90%	4,76%	3,99%	3,53%	2,87%	3%	2%

Izvor: Izvješće o izvršenju Proračuna Grada Knina; <http://www.knin.hr/proracun/>; obrada Eco Solutions d.o.o.

Pružatelji socijalnih usluga na području Knina u Gradsko društvo Crvenog križa, udruge civilnog društva i Caritas Župe sv. Ante koji ujedno pružaju i usluge pomoći u kući. Prava u sustavu socijalne skrbi su zajamčena minimalna naknada, naknada za troškove stanovanja, pravo na troškove ogrjeva, naknada za osobne potrebe korisnika smještaja, jednokratne naknade, naknade u vezi s obrazovanjem, osobna invalidnina, doplatka za pomoć i njegu, status roditelja njegovatelja, naknada do zaposlenja, socijalne usluge te naknada za ugroženog kupca energenta.

Tablica 14: Korisnici bilo kojeg vida socijalne pomoći za 2015., 2016. i 2017. godinu

Korisnici	2015.	2016.	2017.
<i>Ukupno</i>	1728	1673	1522
<i>Kućanstva</i>	704	625	564
<i>Samci</i>	1024	1021	958

Izvor: Centar za socijalnu skrb Knin, studeni 2018.; obrada Eco Solutions d.o.o.

Novim Zakonom o socijalnoj skrbi (Narodne novine, br. 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17 i 130/17) definirano je i pravo na uslugu pomoći u kući u pripremi i dostavi gotovih obroka što podrazumijeva organiziranje prehrane te obavljanje kućnih poslova.

Od ukupnog broja korisnika njih 346 korisnici su dodatnih usluga u 2015. godini, 379 u 2016, a 487 u 2017. godini.

Tablica 15: Korisnici dodatnih usluga socijalne pomoći u 2015., 2016. i 2017. godini

Korisnici usluga socijalne pomoći			
	2015.	2016.	2017.
Ukupno	98	118	130
Samci	98	118	130
Kućanstva	0	0	0
Korisnici dodatnih usluga socijalne pomoći			
Ukupno	346	379	487
Organiziranje prehrane	38	50	82
Obavljanje kućnih usluga	308	329	405

Izvor: Centar za socijalnu skrb Knin, studeni 2018; obrada Eco Solutions d.o.o.

Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine, od ukupnog broja stanovnika na području Grada Knina, njih 2.312 ima teškoće u obavljanju svakodnevnih aktivnosti te im je potrebna ili koriste pomoć druge osobe. Od ukupnog broja osoba koje imaju teškoće u obavljanju svakodnevnih aktivnosti, 866 ima 70 i više godina, što čini udio od 45,75% u ukupnom broju stanovnika iste starosne dobi.

Tablica 16: Stanovništvo s teškoćama u obavljanju aktivnosti prema potrebi za pomoć druge osobe i korištenju pomoći druge osobe, starosti i spolu

Ime grada/ općine	Pomoć druge osobe	Spol	Ukupno	Starost																	
				0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85 i više
Knin	Ukupno	sv.	2.312	9	25	43	36	28	40	42	111	162	172	236	219	157	166	273	272	201	120
		m	1.162	4	15	26	19	16	27	29	76	116	110	145	133	88	82	99	104	59	14
		ž	1.150	5	10	17	17	12	13	13	35	46	62	91	86	69	84	174	168	142	106
	Osoba treba pomoć druge osobe	sv.	812	5	17	12	13	7	11	14	19	27	28	50	57	44	64	113	127	119	85
		m	333	2	10	9	8	5	6	9	12	16	16	31	36	23	37	36	44	30	3
		ž	479	3	7	3	5	2	5	5	7	11	12	19	21	21	27	77	83	89	82
	Osoba koristi pomoć druge osobe	sv.	665	5	16	11	12	7	10	13	18	17	24	34	48	39	51	88	104	96	72
		m	281	2	10	8	8	5	6	8	11	11	13	22	30	21	28	32	39	25	2
		ž	384	3	6	3	4	2	4	5	7	6	11	12	18	18	23	56	65	71	70

Izvor: Državni zavod za statistiku – Popis stanovništva 2011., obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

Pružatelji socijalnih usluga na području Grada Knina su:

- **Centar za socijalnu skrb**

Centar za socijalnu skrb (CZSS) javna je ustanova osnovana od strane Šibensko-kninske županije i zapošljava 20 djelatnika. Prema Pravilniku o minimalnim uvjetima prostora, opreme i broja potrebnih stručnih i drugih radnika (Narodne Novine, br. 57/14), CZSS Knin oskudijeva obzirom na prostor u kojem djeluje jer nema dovoljan broj svrsishodno raspoređenih prostorija za obavljanje djelatnosti. Za djelotvorniji rad CZSS-a potrebne su prostorija za individualni rad s korisnikom, prostorija za grupni rad s korisnicima, prostorija za skupni rad stručnih radnika te sanitarni čvor za korisnike.

- **Dom za starije i nemoćne osobe Knin**

Dom za starije i nemoćne osobe Knin pruža usluge starijim i nemoćnim osobama van vlastite obitelji i to onima koje nisu sposobne brinuti same o sebi ili im je nedovoljna pomoć obitelji. Obično Domu pristupaju osobe koje nisu sposobne same voditi brigu o svojim zdravstvenim, psihofizičkim, socijalnim, radno-okupacijskim i drugim potrebama; zbog starosti, bolesti, usamljenosti (dislociranosti članova obitelji), loših socijalnih uvjeta i drugih razloga specifičnih za stariju populaciju.

Dom trenutno zapošljava 28 djelatnika. Kapacitet doma je 100% popunjen i broji 72 korisnika od kojih je većina mjesta osigurana za korisnike koji su smješteni prema Uputnicama i temeljem Rješenja nadležnih CZSS-a, a ostala mjesta su osigurana za korisnike koji sami plaćaju cijenu smještaja temeljem jamstva o plaćanju i Ugovora o smještaju. Sve sobe su dvokrevetne i svaka ima: sanitarni čvor, S.O.S. poziv, te su zajedničke prostorije klimatizirane, a sobe na zadnjoj etaži imaju i balkone.

Zbog konstantno rastućih potreba za institucionalnim i izvaninstitucionalnim uslugama starije populacije na kninskom području te objektivnih problema u kvaliteti usluga razvoja djelatnosti, u postojećem objektu Doma za starije i nemoćne osobe Knin dolazi do potreba za izgradnjom novog centra za pružanje svih oblika usluga za starije i nemoćne osobe i osobe oboljele od demencije, kao i podizanja kvalitete istih.

- **Hrvatski Crveni križ – Gradsko društvo Crvenog križa Knin**

Gradsko društvo Crvenog križa Knin djeluje od 30. rujna 1995. godine na području Knina i općina Biskupija, Civljani, Ervenik, Kijevo, Kistanje. Svi projekti/programi su socijalnog karaktera s ciljem poboljšanja života u lokalnoj zajednici. Područje djelovanja je: organiziranje akcija dobrovoljnog darivanja krvi, pružanje pomoći lokalnoj zajednici kroz usluge tehničke pomoći, pomoći u kući i pomoći pri ostvarivanju zdravstvene zaštite, prikupljanje humanitarne pomoći te podjela iste socijalno ugroženim osobama, omogućavanje, zaprimanje, obrada i odgovaranje na upite društva i pojedinaca vezano za nestale osobe kroz program „služba traženja“. Provode se i edukacije stanovništva o zaštiti zdravlja, tečajevi prve pomoći i zaštite na radu, o opasnostima od mina i drugih

eksplozivnih naprava, priprema i organiziranje sigurnosnih mjera u slučaju katastrofe. U aktivnosti Crvenog križa spadaju i djelatnosti okupljanje i organiziranja mladih pri provođenju humanitarnih akcija

- **Caritas župe Sv. Ante Knin**

U 2017. godini Caritasu župe sv. Ante Knin se za pomoć obratilo 926 obitelji sa 2.478 članova, te im je jednom ili u više navrata, pomognuto 6.543 puta raznim vidovima pomoći (pomoć obiteljskim paketima hrane i higijene, novoj i rabljenoj odjeći i obući, kupovinom lijekova, pripomoći u putnim troškovima za odlazak na liječenje ili liječničke preglede u druge gradove drvima za ogrjev i raznim drugim vidovima karitativne pomoći). Preko Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku kroz Projekt „Ublažavanje siromaštva pružanjem pomoći najpotrebitijim osobama podjelom hrane i/ili osnovne materijalne pomoći“, financiranog u okviru Operativnog programa za hranu i osnovnu materijalnu pomoć za razdoblje 2014.-2020. iz Fonda europske pomoći za najpotrebitije u periodu od 1. siječnja 2017. godine do 29. rujna 2017. godine, do kada je Projekt trajao, podijeljeno je ukupno 12.900 paketa hrane i 12.900 paketa osnovne materijalne pomoći - higijenskih potrepština. Kako je Ugovor za Projekt bio na 1 godinu, potpisan je 29. rujna 2016. a završen je 29. rujna 2017. godine. Planirani paketi pomoći dijeljeni su po članu. Ovim vidom pomoći i u navedenom periodu pomoć je pružena za 1.854 člana tj. 669 obitelji, a pomoć je pružena 4.732 puta. Pored FEAD Projekta kroz druge gore navedene vidove pomoći pomognuto je 257 obitelji sa 624 člana, a pomognuto im je 1.811 puta.

U Caritasovoj pučkoj kuhinji u 2017. godini skuhan je i podijeljen 26.026 toplih obroka od kojih je 19.229 obroka podijeljeno u pučkoj kuhinji, a 6.797 dostavljeno je na kućne adrese onima koji zbog bolesti, starosti i udaljenosti ne mogu po obrok doći u pučku kuhinju. Na dnevnoj bazi u prosjeku se kuhalo i dijelilo oko 84 topla obroka od čega je oko 22 obroka dostavljeno na kućne adrese. Tijekom godine taj broj se mijenjao tako da je iz mjeseca u mjesec, nekada bilo manje korisnika, a nekada više od navedenog broja. Od osnutka Caritasove pučke kuhinje 21. ožujka 2001. godine pa do 31. listopada 2018. godine, datum kada su obrađivani podatke vezano uz Strategiju razvoja, skuhan je i podijeljen 664.428 toplih obroka.

- **Organizacije civilnog društva koje navedene usluge pružaju skupinama društva kojima prijeti socijalna isključenost i marginalizacija**

Među udrugama na području Grada Knina koje provode oblike socijalne pomoći, svojim projektima se izdvajaju Udruga Zvonimir, Udruga osoba s invaliditetom Sveti Bartolomej i Ekološka udruga Krka Knin.

U nastavku se daje pregled razvojnih potreba i ograničenja vezana za demografska obilježja.

Tablica 17. *Razvojne potrebe i ograničenja vezana za demografska obilježja Grada Knina*

RAZVOJNE POTREBE	➤ Promicanje pronatalitetne politike ➤ Kontinuirana edukacija ljudskih resursa ➤ Stvaranje uvjeta za privlačenje visokostručnih kadrova kao i zadržavanje istih ➤ Razvoj mreže pružatelja socijalnih usluga ➤ Sustavno pratiti i ocjenjivati mjere socijalne skrbi ➤ Povećati izdvajanja iz Proračuna namijenjena socijalnoj skrbi ➤ Edukacija udruga civilnog društva za korištenje raspoloživih sredstava iz EU fondova, nacionalnih sredstava i drugih izvora namijenjenih za financiranje socijalnih usluga ➤ Edukacija i podizanje svijesti o socijalnom poduzetništvu ➤ Promocija volontiranja naročito kod mladih ➤ Predlagati mjere koje bi povećale izlazak osoba iz sustava socijalne skrbi ➤ Povećati smještajne kapacitete za starije i nemoćne osobe te razvijati dodatne sadržaje za iste ➤ Razvijanje dodatnih sadržaja za djecu s poteškoćama u razvoju i poremećajima u ponašanju ➤ Adekvatan prostor centra za socijalnu skrb ➤ Otvaranje novog područnog odjela dječjeg vrtića ➤ Adaptacija i modernizacija postojećeg dječjeg vrtića
RAZVOJNA OGRANIČENJA	➤ visoka stopa migracije stanovništva ➤ velik udio stanovništva s niskim stupnjem obrazovanja ➤ trend iseljavanja mladih obitelji ➤ nedostatak financijskih sredstava za ulaganja i provedbu EU projekata ➤ nedostatna sredstva za pružanje socijalnih usluga ➤ nedostatni kapaciteti za provedbu programa izvaninstitucionalnih socijalnih usluga ➤ povećanje potreba za socijalnom skrbi

4.3. Društvena infrastruktura i djelatnosti

Društvene djelatnosti su sustavno prisutne i njihov razvoj je od izuzetnog značaja za sadašnje i buduće pozicioniranje Knina kao lokalne sredine. Knin preko Upravnog odjela za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti obavlja poslove kojima se osiguravaju potrebe stanovnika u području brige o djeci, odgoju, obrazovanju, sportu, socijalnim potrebama i sl.

4.3.1. Predškolski odgoj

Na području Knina predškolski odgoj i naobrazba provodi se u jednom dječjem vrtiću s tri područna odjela: matični vrtić „Cvrčak“ u Jeleninoj 3 te područni odjeli: „Visibaba“ u Masleničkoj 15, „Maslačak“ u Velebitskoj 3 i „Tratinčica“ u Velebitskoj 7. Dječji vrtić „Cvrčak“ Knin gradska je ustanova ponovno osnovana 25. prosinca 1995. godine, na lokaciji nekadašnjeg dječjeg vrtića, a svoja vrata najmlađima otvorila je 9. veljače 1996.

godine. Ustanova zapošljava ukupno 37 zaposlenika, od čega 17 odgojiteljica. Dječji vrtić „Cvrčak“ Knin u 2016./2017. godini skrbi za 235 djece. Na slijedećem grafu prikazan je broj upisane djece u vrtić proteklih pet godina iz kojeg je vidljivo da je taj broj manje-više konstantan.

Tablica 18: Broj upisane djece u dječji vrtić "Cvrčak" Knin u razdoblju 2012.-2017. godine

Godina	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Broj djece	232	231	231	240	236	235

Izvor: Dječji vrtić „Cvrčak“ Knin, listopad 2017., obrada Eco Solutions d.o.o.

Od ukupno 235 upisane djece, polovica ih je upisano kroz poludnevni, šestosatni program koji vrtić provodi, a ostali u cjelodnevni odnosno desetosatni. Vrtić također provodi trosatne predškolske programe kojeg u prosjeku svake godine pohađa 50 djece. Ustanova je uključena u društveni život zajednice kroz razne kulturne aktivnosti i sadržaje, sudjeluje u svim manifestacijama koje su u organizaciji Grada Knina ukoliko je sukladno mogućnostima djece i programu Ustanove ta sa svojim područnim odjelima provodi velik broj verificiranih programa.

Dječji vrtić „Cvrčak“ Knin za potrebe daljnjeg rada ističe sljedeće segmente: adaptacija postojećeg objekta (krova i izgradnja još jednog kata u svrhu povećanja kapaciteta, sustava centralnog grijanja, podova, zidova, unutarnje i vanjske stolarije, kuhinje, interijera i eksterijera i sl.), opremanje i modernizacija postojećih uvjeta rada te prilagodba vrtića djeci s poteškoćama u razvoju. Osim toga planira se provedba novih programa (program ranog učenja stranog jezika, likovni program, sportski programi, programi ritmike i plesa, program ekologije – energetske učinkovitosti i dr.) tj. dodatne aktivnosti i suradnju sa sportskim i drugim udrugama te ostalim dionicima Knina, a u svrhu zajedničke suradnje i ostvarenja ciljeva. Kapaciteti postojećih vrtića nisu dovoljni, imajući u vidu potrebe roditelja za smjenskim radom kao i njihovom mobilnošću zbog obavljanja poslova.

U tijeku je projekt uređenja i opremanja područnog odjeljenja dječjeg vrtića Cvrčak u Kninu. Područno odjeljenje će se nalaziti u bivšem Domu željezničara u ulici 4. Gardijske brigade.

4.3.2. Osnovno i srednjoškolsko obrazovanje

Osnovnoškolsko obrazovanje

Osnovnoškolsko obrazovanje, obvezno obrazovanje u trajanju 8 godina određeno Zakonom u Republici Hrvatskoj.

Na području Knina nastava se izvodi u dvije matične i dvije područne osnovne škole, a to su:

- Osnovna škola „Domovinske zahvalnosti“ za učenike od I do VIII razreda
 - Područna škola „Golubić“ od I do IV razreda
 - Područna škola „Kijevo“ od I do IV razreda
- Osnovna škola „Dr. Franje Tuđmana“ za učenike od I do VIII razreda

Uz navedene škole, na području Knina djeluje i jedna osnovna glazbena škola „Krstodak“ PO Knin, koje je područna škola osnovne glazbene škole „Krstodak“ Drniš.

Osnovne škole zapošljavaju ukupno 165 djelatnika, od čega je 144 nastavnika/učitelja. Obe škole zapošljavaju stručno osposobljene osobe edukacijsko rehabilitacijskog profila za podučavanje, odgoj i obrazovanje učenika s poteškoćama u razvoju, ali niti jedna nema program produženog boravka djece u školi. Nastava u osnovnim školama odvija se u ukupno 49 učionica (25 učionica OŠ „Franje Tuđmana“ i 24 učionica u OŠ „Domovinske zahvalnosti“).

Tablica 19: Broj učenika u osnovnim školama u Kninu

Godina	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2017/2018
Broj učenika OŠ Dr. Franjo Tuđman	540	521	481	454	407	369
Broj učenika OŠ Domovinske zahvalnosti	1050	1001	956	896	829	772
UKUPNO	1590	1522	1437	1350	1236	1141

Izvor: OŠ „Franje Tuđmana“ Knin i OŠ „Domovinske zahvalnosti“ Knin, listopad 2017; obrada Ecosolutions d.o.o.

Kako je već napomenuto, ovo su ključne brojke koje govore o promjenama u broju stanovništva Grada Knina u odnosu na zadnji službeni popis, jer je u odnosu na 6 godina ranije, u osnovnim školama Grada Knina ukupno 449 učenika manje.

Kao bitno obje škole ističu: program cjelodnevnog boravka, razvijanje kvalitetne suradnje svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa s ciljem stvaranja poticajnog okruženja s naglaskom na osiguranje i unaprjeđenje kvalitete izvođenja nastave i podizanje standarda. To prvenstveno obuhvaća poboljšanje materijalnih uvjeta rada i opremljenost škole informatičkom i didaktičkom opremom, a vezano s tim i stručno usavršavanje djelatnika škola te ostale potrebne adaptacije i unaprjeđenja sukladno standardima obrazovanja u RH. Nužnim također ističu potporu i suradnju s društvenom zajednicom koja prepoznaje njihove snage i kvalitete, uključivanje u kvalitetne projekte te međugraničnu i međunarodnu suradnju.

Srednjoškolsko obrazovanje

U Kninu djeluju dvije srednje škole, Srednja škola „Lovre Montija“ Knin, i Srednja strukovna škola „Kralj Zvonimir“ Knin. Škole zapošljavaju ukupno 118 djelatnika od čega je 99 profesora.

Tablica 20: Broj učenika u srednjim školama u Gradu Kninu

Godina	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
Broj učenika L.M.	438	444	459	471	457	424	384	322
Broj učenika K.Z.	382	393	422	413	392	336	315	282

Izvor: SSŠ „Kralja Zvonimira“ Knin i SŠ „Lovre Montija“ Knin, listopad 2018.; obrada Ecosolutions d.o.o.

Iz tabličnog prikaza broja upisanih učenika s područja Knina u srednje škole, primjetan je također pad broja upisanih učenika. Razlozi pojave takvog trenda prvenstveno se događaju zbog iseljavanja mladih obitelji i mladih općenito, ali i zbog upisa u srednje škole u drugim gradovima, jer u Kninu ne postoje smjerovi na razini zdravstvenih, medicinskih i turističkih obrazovnih smjerova koji su trenutno traženi i prepoznati od strane učenika zbog većih mogućnosti zapošljivosti.

Većina učenika koji ostaju ovdje pohađa Gimnaziju koja pruža obrazovanje organizirana u dva smjera (Opća gimnazija i Jezična gimnazija). Zatim po broju učenika slijedi srednja ekonomska škola koja pruže obrazovanje isto u dva smjera (Ekonomist i Trgovac), te Poljoprivredna škola koja pruža obrazovanje u dva smjera (Poljoprivredni tehničar i Pomoćni cvjećar). U SSŠ „Kralj Zvonimir“ Knin najviše učenika pohađa programe za zanimanja tehničar za elektroniku i računalni tehničar za strojarstvo, a najmanje ih je u programima tokar, slastičar i vodoinstalater.

Tablica 21: Obrazovni smjerovi i broj učenika po razredima u srednjim školama u Kninu u školskoj 2018/2019. godini

Naziv srednje škole	Obrazovni smjer	1. razred	2. razred	3. razred	4. razred	Ukupno
<i>Srednja škola "Lovre Montija" Knin</i>	Gimnazija	34	37	37	33	141
	Ekonomija i Trgovina	20	18	39	17	94
	Poljoprivreda	15	9	21	15	60
<i>Srednja strukovna škola "Kralja Zvonimira" Knin</i>	Računalni tehničar za strojarstvo	A10	A21	A15	A14	60
	Tehničar za elektroniku	B20	B19	B17	B19	75
	Tehničar za vozila i vozna sredstva	A7	0	0	0	7
	Tehničar za računarstvo	0	0	0	0	0
	Elektroinstalater	C7	C5	C6	0	18
	Elektromehaničar	C7	C8	C7	0	22
	Automehaničar	C8	D9	D5	0	22
	Konobar	E11	E9	E6	0	26
	Slastičar	0	F3	0	0	3
	Kuhar	E10	E10	E8	0	28
	Frizer	E6	C6	D5	0	17
	Tokar	0	D4	0	0	4
	Monter suhe gradnje	0	0	0	0	0
	Pekar	0	D5	0	0	5
	Strojbravar	0	0	0	0	0
	Krojač	0	0	0	0	0
	Vodoinstalater	0	D4	0	0	4

Izvor: SSŠ „Kralja Zvonimira“ Knin i SŠ „Lovre Montija“ Knin, listopad 2018.; obrada Ecosolutions d.o.o.

Obje srednje škole kao nedostatak navode: opremu u učionicama; opremanje praktikuma za potrebe izvođenja praktične nastave; e-škola (opremanje svih razreda pametnim pločama, tabletima s pristupom Internetu); prilagodbu škole učenicima s posebnim potrebama; opremanje knjižnice koja bi imala funkciju multimedijalnog centra; nabava knjižničarske i ostale građe; osnivanje učeničkih zadruga i sl. Srednje škole na području grada nastoje temeljiti svoj razvoj na suradnji svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa s ciljem stvaranja poticajnog okruženja, s naglaskom na osiguranje i unapređenje kvalitete izvođenja nastave i podizanje standarda, što prvenstveno obuhvaća poboljšanje materijalnih uvjeta rada i opremljenost, a vezano s tim i stručno usavršavanje djelatnika škola. Nužnim ističu potporu i suradnju s društvenom zajednicom koja prepoznaje njihove snage i kvalitete, uključivanje u kvalitetne projekte te međugraničnu i međunarodnu suradnju te ostale adaptacije i unapređenja sukladno standardima obrazovanja u RH.

4.3.3. Visokoškolsko obrazovanje

Visokoškolsko obrazovanje provodi Veleučilište „Marko Marulić“ u Kninu. Ustrojeno je kroz tri stručna preddiplomska odjela (180 ECTS):

- Trgovinsko poslovanje s poduzetništvom
- Poljoprivreda krša
- Prehrambena tehnologija

Osim preddiplomskih studija u akademskoj godini 2013./2014. godine počeo se izvoditi diplomski specijalistički studij (120 ECTS):

- Ekonomski i normativni okvir poduzetništva

Veleučilište je potpisnik Erasmus povelje te aktivno provodi Program Erasmus+ u okviru kojega se odvija međunarodna razmjena studenata i (ne)nastavnog osoblja. Program Erasmus+ pruža Veleučilištu, ali i njegovim studentima mogućnost razmjene u svrhu studiranja i stručne prakse, dok zaposlenicima pruža mogućnost usavršavanja. Kroz Erasmus+ program, na Veleučilištu, a time i u Kninu je boravilo 13 studenata iz Poljske, Italije, Ukrajine i Turske. Isto tako, veliki broj profesora iz različitih zemalja je boravio na Veleučilištu.

Tablica 23: Broj završenih studenata Veleučilišta "Marko Marulić" od osnivanja do šk. god. 2017./2018.

SMIJER							
Školska godina		Trgovinsko poslovanje s poduzetništvom	Prehrambena tehnologija	Biljna proizvodnja	Stočarstvo krša	Ekonomski i normativni okvir poduzetništva	Ukupno
2007/2008	upisani	169	46	41	38		294
	završili	6	1				7
2008/2009	upisani	218	54	51	46		370
	završili	32	7	5	3		47
2009/2010	upisani	242	71	71	55		439
	završili	41	3	3	3		50
2010/2011	upisani	209	85	88	43		425
	završili	36	7	9	2		54
2011/2012	upisani	215	80	98	36		429
	završili	42	5	10	5		62
2012/2013	upisani	219	106	93	35		453
	završili	27	4	11	5		47
2013/2014	upisani	213	119	93	42	30	497
	završili	23	2	12	3		40
2014/2015	upisani	176	136	90	35	53	455
	završili	31	25	11		14	67
2015/2016	upisani	169	119	77	37	53	455
	završili	22	14	8	2	16	62
2016/2017	upisani	167	99	67	25	62	420
	završili	25	7	14	3	23	72
2017/2018	upisani	162	95	46	14	58	375
	završili	19	25	1	1	23	69
2018/2019	upisani	52	17	8	3	12	92
	završili	4	7	4		9	24
UKUPNO:		2211	1027	823	409	268	5305
UKUPNO:		308	107	88	27	85	601

Izvor: Veleučilište „Marko Marulić“ u Kninu; studeni 2018., obrada Ecosolutions d.o.o.

Posebno organiziran odjel s atributima tehnološkog parka Veleučilišta bit će Inovacijsko središte - za istraživačke i inovativne projekte. Plan još nije realiziran iako je pripremljena sva potrebna dokumentacija za pripremu i provedbu projekta. Cilj istog je studentima pružiti praktični i eksperimentalni rad, te im na taj način približiti znanja i vještine koje će im biti potrebne nakon stjecanja zvanja. Izgradnjom Inovacijskog središta zamišljeno je da Veleučilište bude poticatelj i nositelj održivog razvoja šireg

područja grada Knina, korištenjem postojećih prirodnih bogatstava u gospodarske svrhe utemeljenog na inovacijama i tehnološkom napretku u proizvodnji poljoprivredno prehrambenih proizvoda.

Izgradnja prijeko potrebnog studentskog doma za smještaj studenata iz drugih dijelova Republike Hrvatske, ali i susjedne Bosne i Hercegovine, završena je u 2017. godini. Studentski dom ima:

- 25 dvokrevetnih soba
- 26 jednokrevetnih soba
- 5 apartmana za gostujuće predavače
- Multimedijalni centar
- Pristup osobama s invaliditetom

4.3.4. Cjeloživotno učenje

Na području Knina obrazovanje u kontekstu cjeloživotnog obrazovanja provodi i Pučko otvoreno učilište Knin koje je osnovao Grad Knin 2003. godine, a s radom je započelo u rujnu 2004. godine. Trenutno broji troje stalnih zaposlenika i to: ravnatelja Učilišta, stručno-pedagošku voditeljicu i administrativno-računovodstvenu referentkinju. Uz stalne zaposlenike POU Knin ima veliki broj vanjskih suradnika/predavača s kojima se suradnja ostvaruje ovisno od realizacije obrazovnih programa (do sada 50 vanjskih suradnika). POU Knin proveo je 2 projekta sufinancirana iz EU fondova za potrebe provedbe kojih je zaposlio dvije voditeljice projekata na puno radno vrijeme i dva asistenta na 50%, odnosno 25% radnog vremena. Od početka rada do sada ukupno 1.432 polaznika završilo neki od obrazovnih programa POU Knin.

POU Knin za potrebe daljnjeg razvoja ističe sljedeće segmente: trajno rješavanje prostornog pitanja u kojem Ustanova djeluje, razvoj novih programa sukladno potrebama tržišta rada, kontinuirano sudjelovanje u provedbi EU projekata te daljnje tehničko i didaktičko opremanje i modernizacija postojećih uvjeta rada kao i bolje povezivanje s ostalim dionicima Knina i šire, a u svrhu zajedničke suradnje i ostvarenja ciljeva. POU Knin također planira međunarodnu suradnju, prije svega kroz aplikacije za EU projekte. Pratit će i primjenjivati sve promjene i unapređenja sukladno standardima obrazovnog sustava u RH, a koja se odnose na obrazovanje odraslih.

Tablica 23. *Razvojne potrebe i ograničenja vezana za društvenu infrastrukturu i djelatnosti*

RAZVOJNE POTREBE	➤ Poboljšati prostorne uvjete postojećih obrazovnih ustanova i osuvremeniti opremu ➤ Razvijati nove i unaprijediti postojeće odgojno – obrazovne programe ➤ Razvijati nove i unaprijediti postojeće programe za učenike s poteškoćama u razvoju ➤ Organizirati produženi boravak u osnovnim školama ➤ Osigurati rad u svim školama u jednoj smjeni ➤ Omogućiti organizaciju više izvannastavnih aktivnosti ➤ Izraditi dugoročne planove i potrebe za obrazovanje sukladno potrebama gospodarstva ➤ Promovirati ideju cjeloživotnog učenja i obrazovanja ➤ Uvesti nove stručne preddiplomske i diplomske studije ➤ Posebno poticati izvrsnost učenika i studenta kao i edukacije za deficitarna zanimanja ➤ Izgradnja i početak rada Inovacijskog središta
RAZVOJNA OGRANIČENJA	➤ Nedostatna opremljenost odgojno obrazovnih ustanova (tehnička i/ili didaktička) ➤ Nedostatak sredstava za ostvarivanje propisanih državnih standarda u školstvu ➤ Smanjenje broja učenika ➤ Deficitarnost nastavničkog i profesorskog kadra

4.4. Zdravstvena infrastruktura

U analizi zdravstvene infrastrukture obuhvaćena je analiza raspoloživih zdravstvenih usluga koja je dostupna stanovnicima Knina. Zdravstvena zaštita koju provode zdravstvene ustanove obavlja se na razini primarne i sekundarne zdravstvene zaštite¹⁸ te na razini zdravstvenih zavoda.

4.4.1. Dom zdravlja Knin

Dom zdravlja Knin obavlja djelatnosti primarne zdravstvene zaštite i njegovi kapaciteti su dostatni za potrebe lokalnog stanovništva. Buduća ulaganja planirana su u održavanje postojeće infrastrukture, redovito održavanje objekta i opreme te provođenje redovite edukacije zdravstvenog osoblja prema propisima mjerodavnih komora zdravstvenih radnika. Tehnička opremljenost objekta kao i stručan kadar potreban za pružanje

¹⁸ U zdravstvene ustanove na primarnoj razini sukladno članku 68, 69 Zakona o ZZ, NN 121/03 spadaju: Dom zdravlja, Ustanova za hitnu medicinsku pomoć, Ustanova za zdravstvenu njegu u kući, ljekarne, ustanova za palijativnu skrb. U zdravstvene ustanove na sekundarnoj razini: spadaju Poliklinike, Bolnice i Lječilišta. Tercijarna razina zdravstvene zaštite obuhvaća Klinike, Kliničke bolnice i Kliničke bolničke centre.

zdravstvenih usluga je zadovoljavajući, iako je potrebno naglasiti kako stručan kadar dolazi sa šireg područja Šibensko – kninske županije kao i susjednih županija. Potrebna su ulaganja kako bi se kvalitetan stručni kadar zadržao u Gradu Kninu (stipendiranje, specijalizacija, kadrovski stanovi i slično).

Dom zdravlja je ustanova koja trenutno zapošljava 50 djelatnika s godišnjim financijskim budžetom od 10.000.000,00 kn, od čega 9.200.000,00 kn financira HZZO te 800.000,00 kn županija Šibensko-kninska. Aktivno surađuju sa svim zdravstvenim ustanovama s područja županije i šire, bolnicama, domovima zdravlja, zavodom za hitnu medicinu, i sl. Područne službe doma zdravlja nalaze se u Kistanjama (stalan tim obiteljske i dentalne medicine), Plavnom, Strmici, Kijevu, Erveniku i Mokrom polju (timovi obiteljske medicine rade prema dogovorenom rasporedu).

U Domu zdravlja medicinsku djelatnost obavlja 21 medicinski tim, od čega ih 10 ima ugovor s HZZO, a 7 su koncesionari u prostoru Doma Zdravlja kao što je prikazano narednom tablicom.

Tablica 24: Ordinacije Dom zdravlja Knin

Ordinacija	Ugovor sa HZZO	Koncesionari	Pripravnici	Ukupan broj
Ordinacija obiteljske medicine	6	1	2	9
Ordinacija dentalne medicine	3	4	2	9
Specijalistička ordinacija - Ortodoncija	1	-	-	1
Pedijatrijska ordinacija	-	1	-	1
Specijalistička ginekološka ordinacija	-	1	-	1
UKUPNO:	10	7	4	21

Izvor: Dom zdravlja Knin, listopad 2017.; obrada Ecosolutions d.o.o.

4.4.2. Služba hitne medicinske pomoći

Zavod za hitnu medicinsku pomoć Šibensko – kninske županije započeo je sa radom u 2012. godini, a u Gradu Kninu ima svoju ispostavu. Ispostava u Kninu ima pet (5) TIM 1 timova kojeg čine: doktor medicine/specijalist hitne medicine, medicinska sestra/tehničar i vozač. Dežurstvo hitne medicinske pomoći čine: doktor medicine, medicinska sestra/tehničar i vozač.

4.4.3. Opća i veteranska bolnica „Hrvatski ponos“ Knin

Bolnica „Hrvatski ponos“ Knin obavlja djelatnost sekundarne zdravstvene zaštite i spada u IV kategoriju Općih bolnica. Od ožujka 2015. godine je i službeno postala veteranska bolnica i nosi naziv Opća i veteranska bolnica „Hrvatski ponos“ Knin te je tako postala druga bolnica u Hrvatskoj koja skrbi o braniteljskoj populaciji. Smještena na velikom

prostoru na kojem se nalazi parkiralište sa oko 120 parkirnih mjesta te heliodrom koji se nalazi neposredno uz bolnicu. Sagrađena je funkcionalno i modernistički blok-sustavom. Stacionarni dio se nalazi na 7 etaža povezanih s četiri dizala (2 teretna i 2 osobna). Trenutno zapošljava 252 djelatnika, sukladno tabličnom prikazu.

Tablica 25: Broj zaposlenih po strukturi u Općoj i veteranskoj bolnici „Hrvatski ponos“ Knin

LIJEČNICI	45 (28 specijalista, 7 užih specijalista i 10 specijalizanata)
MEDICINSKE SESTRE/TEHNIČARI (SSS,VŠS I VSS)	100
OSTALI ZDRAVSTVENI RADNICI (primalje, laboranti, transfuzijski tehničari, fizioterapeuti – SSS, VŠS, VSS)	36
NEZDRAVSTVENI RADNICI (administrativno i tehničko osoblje – NSS, SSS, VŠS i VSS)	71
UKUPNO	252

Izvor: Opća i veteranska bolnica „Hrvatski ponos“ Knin, listopad 2017.; obrada Ecosolutions d.o.o.

Bolnica raspolaže s ukupno 176 kreveta, dok bolnička soba ima najviše tri ležaja, a jedan sanitarni čvor koristi najviše šest pacijenata.

U bolnici djeluje šest odjela: odjel za kirurgiju, odjel za internu medicinu, odjel za pedijatriju, odjel za ginekologiju i opstetriciju, odjel za anesteziologiju, reanimatologiju s intenzivnim liječenjem i odjel za produženo liječenje s palijativnom skrbi. Djelatnosti koje obavlja Opća i veteranska bolnica „Hrvatski ponos“ su: djelatnosti kirurške medicine, djelatnost internističke medicine, djelatnost pedijatrijske medicine, djelatnost ginekološke medicine, djelatnost intenzivne medicine, djelatnost laboratorijske i radiološke dijagnostike, djelatnosti fizikalne terapije i rehabilitacije te djelatnosti produženog liječenja s palijativnom skrbi.

Bolnica zadovoljava sve standarde te aktivno provodi edukaciju osoblja, radi na opremanju i obnovi prostora te na tehničkoj ekipiranosti, a to planira nastaviti i u budućnosti. Od opreme koja im je potrebna za daljnji nesmetani rad te za pružanje što kvalitetnije usluge svojim pacijentima, navode: Obnavljanje i ulaganje u dijagnostičku

opremu i specijalističko usavršavanje zdravstvenog kadra, opremanje kirurške sale za traumatologiju, UZV aparat i dr.

4.4.4. Zavod za javno zdravstvo

Zavod za javno zdravstvo je zdravstvena ustanova koja provodi javnozdravstvenu djelatnost na području Šibensko-kninske županije koja je Zakonom o zdravstvenoj zaštiti utvrđena kao djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku. Ustanova je smještena u Šibeniku, a u Općoj i veteranskoj bolnici „Hrvatski ponos“ imaju prostorije u koje svakodnevno dolazi tim iz Šibenika za potrebe stanovnika Knina.

4.4.5. Ljekarne

Na zdravstvenoj razini djeluju i tri ljekarne: ljekarna Prima Pharne u ulici Kralja Tomislava 9, ljekarna Prima Pharne u ulici Dinka Šimunovića 4 i ljekarna Silvija Sarić u Ulici Kralja Krešimira 5. Niti jedna od navedenih ljekarni nema dežurstvo vikendom, blagdanom ili noću.

Tablica 26. Razvojne potrebe i ograničenja vezana za zdravstvenu infrastrukturu

RAZVOJNE POTREBE	➤ Podizati i unapređivati standard zdravstvenih usluga ➤ Ulagati u održavanje postojećih zdravstvenih ustanova i opreme, kao i kupnju nove ➤ Organizirati dežurnu ljekarnu vikendom, blagdanom i noću ➤ Daljnja specijalizacija stručnog osoblja
RAZVOJNA OGRAIČENJA	➤ Nedostatak stručnog kadra u zdravstvu i nedovoljne mjere za njegovo zadržavanje i/ili privlačenje ➤ Nedostatak odgovarajuće opreme ➤ Problem pristupa zdravstvenim ustanovama osobama starije dobi koje žive u naseljima koje nisu prometno povezana s Gradom

4.5. Sportska infrastruktura

Savez športova Grada Knina osnovan je 1998. godine od kada aktivno djeluje provodeći različite aktivnosti i projekte bilo samostalno bilo u suradnji s Hrvatskim olimpijskim odborom (u daljnjem tekstu: HOO). Ciljevi Saveza športova Grada Knina su da svojim djelovanjem doprinosi:

- razvitku i promicanju sporta na području Grada Knina i Šibensko-kninske županije
- poticanju vrhunskog sportskog stvaralaštva i stvaranje uvjeta za postizanje vrhunskih sportskih rezultata
- razvoju sportskih aktivnosti djece i mladeži, te sportsko-rekreacijskih aktivnosti građana i invalidnih osoba

- promicanju odgojnih funkcija sporta, fair-play, razumijevanje, tolerancija i odgovornost kroz bavljenje sportom
- širenju olimpijskog ideala i jačanju olimpijskog pokreta
- usklađivanju programa sporta, te daje prijedloge za izradu programa javnih potreba u sportu i skrbi o njihovom ostvarivanju
- usavršavanju stručnog rada i skrbi o osposobljavanju djelatnika
- organiziranju borbe protiv droge i drugih poroka te poduzimanje drugih mjera radi sprječavanja korištenja nedopustivih stimulativnih sredstava u sportu
- obavljanju drugih zadaća i poslova određenih zakonom i pravilima HOO

4.5.1. Sportski objekti

Na raspolaganju kninskim sportašima su glavno i pomoćno igralište NK Dinara, betonsko malonogometno igralište, teniski tereni, igralište s umjetnom travom, mala dvorana Saveza športova Grada Knina, boćarsko igralište, sportska dvorana u Golubiću, malonogometno betonsko igralište u Golubiću, dvorana osnovne škole „Domovinske zahvalnosti“, nogometno i košarkaško igralište u sklopu iste škole, betonsko igralište u sklopu OŠ „Dr. Franje Tuđmana“ s malom dvoranom za trening, dvorana u srednjoj školi „Lovre Montija“, malonogometno betonsko igralište u sklopu srednjih škola, dvorana za trening atletičara, skakalište za skok u dalj u sklopu nogometnog igrališta NK Dinara. Postojeće stanje sportskih objekata nije zadovoljavajuće, te redom zahtijevaju sanaciju. Savez športova Grada Knina okuplja približno 870 članova kroz nekoliko sportskih klubova.

Tablica 27: Sportski klubovi u Kninu

Sportski klub	Broj članova
Atletski klub „Sveti Ante“	60
Boćarski klub „Zrinski“	20
Društvo sportske rekreacije „Sport za sve“	35
Društvo sportske rekreacije „Golubić“	25
Karate klub „Knin“	25
Karate klub „Tigar“	35
Košarkaški klub „Knin“	20
Nogometni klub „Dinara“	140
Klub sjedeće odbojke „Hrvatski dragovoljac“ Golubić	0
Klub sjedeće odbojke „Knin 95“	30
Društvo rekreacije „Sport za sve Hrvatska dvorana“	0
Ženski rukometni klub „Knin“	0
Teniski klub „Kralj Zvonimir“	0
Ženski odbojkaški klub „Mladost 2000“	55
Teakwondo klub „Knin – Div“	80
Teakwondo klub „Olympic“	80

ŠKD Krka	25
MNK „Kijevo Knin“	70
Stolnoteniski klub „Knin“	25
Šahovski klub „Knin“	15
MNK „Dinamo“	25
Planinarsko društvo „Dinara“	20
Sportski klub uzgajivača goluba pismošara - Škugl Knin	10
Moto klub „Tenen“	50
Moto klub „Olujni jahači“	0
Biciklistički klub „Adrion Oros“	20
Streljački klub „Zvonimirovi strijelci“	5

Izvor: Savez športova Grada Knina, listopad 2017.; obrada Ecosolutions d.o.o.

Uz tradicionalan interes za nogomet, vidljiv je i izražen interes za atletiku i teakwondo, a rezultati koje u zadnje vrijeme bilježe njihovi članovi podloga su i prilika za brendiranje Grada kroz ovo važno područje.

4.5.2. Sportske manifestacije i događanja u organizaciji Saveza športova Grada Knina

Savez športova Grada Knina organizira za sve sportaše, rekreativce i ostalu zainteresiranu javnost nekoliko sportskih manifestacija i događanja tijekom cijele godine:

- Olimpijski festival dječjih vrtića Grada Knina
- Odaberi sport
- Malonogometni turnir djece hrvatskih branitelja „Oluja 95“
- Hrvatski olimpijski dan
- Sportom protiv ovisnosti

Kroz svoje djelovanje Savez športova Grada Knina pomogao je i pomaže sportskim klubovima kroz nabavu rekvizita i sportske opreme u suradnji s Hrvatskim olimpijskim odborom sudjelovanjem u provedbi nekoliko projekata HOO, kao što su:

- Od sportske škole do Olimpijskih igara
- Odaberi sport
- Aktivne zajednice

4.5.3. Sportsko rekreacijska zona Marunuša

U 2015. godini izgrađena je pješačko-biciklistička zona Marunuša koja je opremljena spravama za vježbanje na otvorenom, biciklističkom i pješačkom stazom. Zona je namijenjena rekreaciji, a proteže se od Sastavaka (ušće rijeke Butižnice i Radljeva u Krku) do Atlagića mosta. Pješačko – biciklistička zona Marunuša dio je projekta kojim će

se urediti pješačko-biciklistička šetnica od Sastavaka do Krčića. U projektu je planirano uređenje Cesarićeve obale (u 2015. godini su uređene stepenice na nasipu uz rijeku Krku te je duž cijelog nasipa sitni šljunak za potrebe pješačke staze), izgradnja tri drvena pješačko-biciklistička mosta (jedan kod ušća Butižnice u Krku, jedan kod ušća Orašnice u Krku i jedan u Kovačiću) te izgradnja odmorišta i sadržaja za sportsku rekreaciju, uz osvjetljenje pješačko-biciklističke staze u cijelosti.

Tablica 28. Razvojne potrebe i ograničenja vezana za sportsku infrastrukturu

RAZVOJNE POTREBE	➤ Promicanje pronatalitetne politike ➤ Kreiranje novih sadržaja za kvalitetniji život djece i mladih ➤ Kontinuirana edukacija i usavršavanje ljudskih resursa ➤ Snažnije uključivanje i edukacija svih sportskih klubova za privlačenje sredstava iz fondova i programa EU, ali i nacionalnih izvora ➤ Ulaganja u obnovu postojećih sportsko-rekreacijskih objekata i sadržaja ➤ Izgradnja novih i objedinjavanje postojećih sportskih objekata
RAZVOJNA OGRAĐENJA	➤ Visoka stopa migracije stanovništva ➤ Trend iseljavanja mladih obitelji ➤ Nedostatak financijskih sredstava za ulaganja i/ili sufinanciranje izgradnje sportske infrastrukture

4.6. Organizacije civilnog društva

Uz javno i privatno društvo, treći važan sektor demokratskog društva čini civilni sektor. Hrvatski pravni sustav prepoznaje nekoliko vrsta organizacija civilnog sektora od kojih su najbrojnije udruge, odnosno organizacije aktivnih sudionika društvenog života udruženih temeljem zajedničkih interesa i uvjerenja o demokratizaciji, toleranciji, nenasilju, rodnoj jednakosti, zaštiti okoliša, osnaživanju žena, pomaganju marginalnim skupinama i skupinama u nepovoljnom položaju te ostalim važnim društvenim pitanjima. Prema podacima Registra udruga u RH na području Knina registrirano su 133 udruge s različitim područjima djelovanja.

Organizacije civilnog društva u Kninu su po pojedinim sektorima postigle prepoznatljive rezultate i potvrdile svoju značajnu društvenu ulogu. Ipak, izražena je potreba za intenziviranjem partnerstva organizacija civilnog društva, državnih tijela i privatnog sektora, a samim time i za razvojem civilnog društva i utjecajem koji organizacije civilnog društva imaju na proces pripreme, donošenja i provođenja javnih politika.

Kroz projekt Društvo građana – povećanje vidljivosti i utjecaja udruga civilnog društva i građana u procesu donošenja odluka koji je provodila 2014. godine Udruga Zvonimir kao nositelj projekta u suradnji s partnerima Ekološkom udrugom „Krka“ i Udrugom mladih „Mladi u EU“, osnovano je i Vijeće udruga za koje se potpisao ugovor o suradnji s Gradom Kninom kako bi se izgradili kapaciteti organizacija civilnog društva za praćenje i sudjelovanje u lokalnim politikama relevantnim za sektor civilnog društva.

4.7. Standard stanovanja i života

4.7.1. Stanovi

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u Kninu postoji 7.821 stanova namijenjenih za stalno stanovanje, zatim 190 stanova koji se koriste povremeno te 21 stan u kojem se isključivo obavlja nekakva djelatnost. Detaljniji prikaz stanova prema načinu korištenja u Kninu prikazan je sljedećom tablicom.

Tablica 29: Stanovi prema načinu korištenja

Stanovi u Kninu prema načinu korištenja		
Stanovi za stalno stanovanje	Ukupno	7.821
	Nastanjeni	5.156
	Privremeno nenastanjeni	1.266
	Napušteni	1.399
Stanovi koji se koriste povremeno	Ukupno	190
	Za odmor i rekreaciju	182
	Za vrijeme sezonskih radova	8
Stanovi u kojima se samo obavlja djelatnost	Ukupno	21
	Iznajmljivanje turistima	3
	Ostale djelatnosti	13
Ukupno:		8.032

Izvor: Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2011., obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

Od 5.156 nastanjenih stanova, njih 3.767 je u privatnom vlasništvu. Stambeni prostor je pretežno naseljen doseljenim stanovništvom iz drugih dijelova Hrvatske te s šireg područja bivše države. Doseljeno stanovništvo je relativno mlado i vitalno i dosta je obitelji s većim brojem djece. U sljedećoj tablici je prikazan broj soba u stanovima koji se koriste.

Tablica 30: Stanovi i broj soba na području Knina

Broj soba	Broj stanova
1-soba	439
2-sobe	1.571
3-sobe	1.980
4-sobe	907
5-soba	178
6-soba	58
7-soba	11
8-soba	8
9 i više soba	4
Ukupno:	5.156

Izvor: Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2011., obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

Valja imati na umu, da je u odnosu na zadnji popis iz 2011. godine, povećan broj stambenih jedinica u Kninu, obnovom zgrada koje su bile nenaseljene zbog derutnosti kao i izgradnjom novih stambenih zgrada namijenjenih stambenom zbrinjavanju.

Daljnja demografska kretanja teško su predvidiva, a razlozi se mogu pronaći u malom broju radnih mjesta, usporenim gospodarskim kretanjima, slabijem životnom standardu i kvaliteti življenja, a istovremenom otvaranju tržišta rada u EU. Jedan od uvjeta za zadržavanje i privlačenje stanovnika je stambeni prostor i radno mjesto, odnosno osjećaj socijalne sigurnosti. Međutim, potrebno je obnoviti i razvijati gospodarstvo, turizam i poljoprivredu cijelog ovog područja kao temeljnog pokretača svih društvenih procesa. U nedostatku jačih mjera populacijske politike na lokalnoj razini budući demografski razvoj ovisit će u najvećoj mjeri o migracijama. U tom slučaju potrebno je donijeti određene mjere selektivne migracijske politike kako se doseljavanje na područje grada ne bi prepustilo spontanosti.

4.7.2. Dječja igrališta

Knin sadrži 5 dječjih igrališta od kojih se 4 nalaze na javnim površinama, a jedno je u krugu centralnog dječjeg vrtića koji vodi brigu o njemu. Ispravnost i sigurnost dječjih igrališta nadziru komunalni redari Knina, a njihovo održavanje provodi se kroz Godišnji program održavanja komunalne infrastrukture. Obzirom na veliki broj korisnika tj. djece, postojeća igrališta su nedovoljnog kapaciteta pa je potrebna izgradnja novih igrališta te modernizacija i dogradnja postojećih.

4.7.3. Gradska pročelja

Zbog višegodišnjeg zanemarivanja, ali i oštećenja prouzročenih ratnim zbivanjima tijekom Domovinskog rata, pročelja zgrada na području Knina su u prilično lošem stanju.

Najveći problem i opasnost za stanovništvo i prolaznike predstavljaju nenaseljene i neodržavane zgrade u staroj gradskoj jezgri koje su većinom u privatnom vlasništvu. Osim privatnog vlasništva, problem je i što su zgrade u najlošijem stanju unutar pojasa zaštićene Kulturno-povijesne cjeline grada Knina te se istima mora vratiti prvobitna vizura. Pročelja navedenih zgrada uz to narušavaju vizuru grada naročito zbog toga što su smještene uz glavnu gradsku ulicu na ulazu iz smjera Šibenika. Potrebna je hitna obnova spomenutih zgrada zbog sigurnosti lokalnog stanovništva i planiranog korištenja Stare gradske jezgre u turističke svrhe.

4.7.4. Gradske tržnice

Na području Knina su u funkciji dvije tržnice kojima upravlja društvo Upravitelj Knin d.o.o.:

- Stara tržnica u južnom dijelu grada na adresi Trg Matije Gupca 9
- Nova tržnica u sjevernom dijelu grada na adresi Vukovarska 2

Stara tržnica ima 4 zatvorena poslovna prostora ukupne površine 88,10 m², 9 skladišta ukupne površine 127,10 m², dva sanitarna čvora ukupne površine 10,00 m² te otvoreni prostor ukupne površine 1.416,00 m² sa 6 štandova na kojima se nalazi 78 prodajnih mjesta.

Nova tržnica, ukupne površine cca 1.900,00 m² raspoređene na dvije etaže, otvorena je u lipnju 2004. godine i ukupno ima 27 poslovnih prostora u kojima posluju poduzetnici koji se bave trgovačkim i uslužnim djelatnostima. Njima je na raspolaganju 100 m² skladišnog prostora te natkriveni dio u kojem je zelena tržnica sa štandovima na kojoj se svakodnevno nudi svježe voće i povrće te poseban prostor od 70 m² namijenjen za prodaju ribe.

4.7.5. Gradsko parkiralište

U gradu postoji nekoliko parkirališta koja zahtijevaju obnovu i uređenje kako bi se njihov prostor iskoristio na najefikasniji način pri čemu je za neka parkirališta potrebno riješiti imovinskopravne odnose jer se nalaze na zemljištu koje nije u vlasništvu Knina.

Raspoložive parkirališne površine ne zadovoljavaju potrebe građana pa je izrađen *Elaborat uređenja prometa* kojim je promet u nekim gradskim ulicama izmijenjen u jednosmjerni kako bi se na preostalom dijelu kolnika omogućilo uzdužno parkiranje vozila.

U Gradu Kninu parkiranje je besplatno.

Tablica 31. Razvojne potrebe i ograničenja vezana za standard stanovanja i života u Gradu Kninu

RAZVOJNE POTREBE	➤ Rješavati imovinsko-pravnih odnosa nad nekretninama na području Grada (dodjela darovnica, ugovora o najmu, ugovora o korištenju, prodaja stanova) ➤ Planirati i poticati gradnju stanova prema potrebama stanovništva ➤ Planirati i poticati izgradnju zgrada i kuća u slabije naseljenim područjima grada ➤ Kontinuirano provoditi mjere za podizanje kvalitete stanovanja (komunalna opremljenost gradskih četvrti, izgradnja novih i adaptacija postojećih dječjih igrališta, izgradnja i uređenje parkirališta) ➤ Razviti model obnove gradskih pročelja ➤ Poticati građane na obnovu pročelja na privatnim zgradama i kućama ➤ Poticati građane na energetske obnovu i zamjenu krovišta
RAZVOJNA OGRANIČENJA	➤ Nemogućnosti financiranja obnove zgrada i kuća iz gradskog proračuna ➤ Neriješeni imovinsko-pravni odnosi na području grada usporavaju uređenje parkirališta ➤ Privatno vlasništvo kuća u staroj gradskoj jezgri usporava obnovu gradskih pročelja

5. TRŽIŠTE RADA

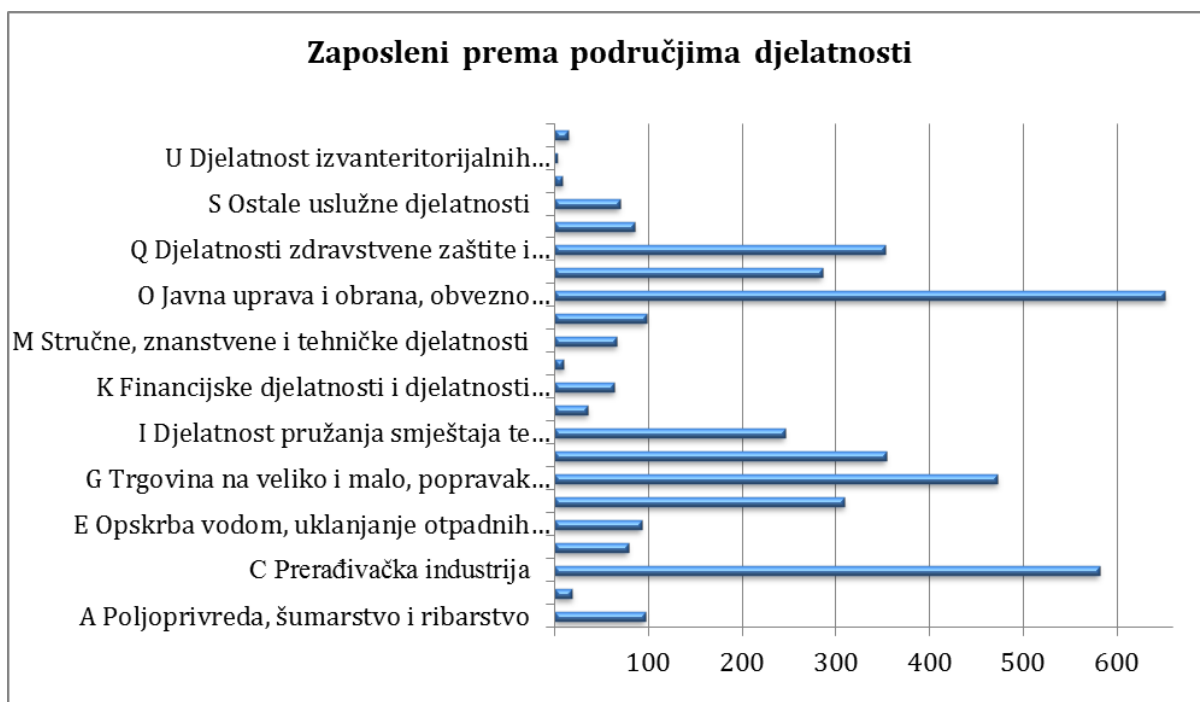
5.1. Zaposlenost

Podaci o zaposlenosti na području Knina dobiveni su iz baze podataka Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje koji jedini vodi objedinjenu evidenciju o zaposlenicima kod pravnih osoba, fizičkih osoba, poljoprivrednika i samostalnih profesionalnih djelatnosti, tj. svih onih zaposlenika koji su osiguranici HZMO-a. Od ukupnog broja zaposlenih u Šibensko-kninskoj županiji oko 10% ih je na kninskom području.

Od ukupnog broja zaposlenih, oko 4/5 njih su zaposlenici kod pravnih osoba, a slijede ih zaposlenici kod fizičkih osoba. Udio zaposlenika kod pravnih osoba izrazito je visok. Stoga je potrebno naglasiti kako u Kninu posluje tek nekoliko velikih poduzeća i/ili njihovih podružnica te je većina radno sposobnog stanovništva zaposlena u državnim institucijama, ustanovama i/ili javnim poduzećima, koja predstavljaju pravne osobe. Iako je kninsko područje agrarno orijentirano, izuzetno je malo zaposlenih u sektoru poljoprivrede, što ukazuje da je većini poljoprivrednika to još uvijek sekundarna djelatnost. Isto tako potrebno je naglasiti kako veći broj poljoprivrednih proizvođača svoju djelatnost obavlja isključivo za vlastite potrebe.

Od ukupnog broja zaposlenih najveći broj zaposlen je u djelatnostima javne uprave i obrane, obveznog socijalnog osiguranja, zatim u prerađivačkoj industriji te trgovini na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikla.

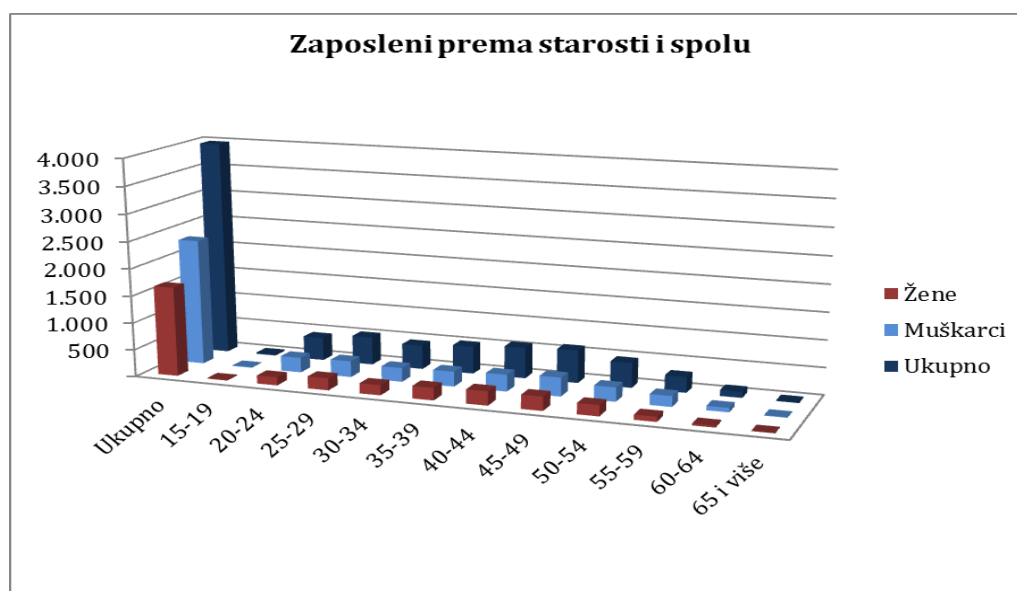
Grafikon 2: Struktura zaposlenih prema područjima djelatnosti

Izvor: Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2011., obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

U strukturi zaposlenih prema spolu i starosti, vidljivo je kako je 58,50% ukupno zaposlenih osoba, muškog spola. U djelatnostima u kojima je najveći broj zaposlenih, žene su zastupljene u približno 50% manjem udjelu od zaposlenih muškaraca. Uzrok manjeg udjela zaposlenih žena u ukupnom broju zaposlenih osoba može se pronaći i u ponudi raspoloživih radnih mjesta, obrazovnoj strukturi nezaposlenih ženskih osoba, ali i u pomanjkanju poduzetničkog duha kod nezaposlenih žena.

Grafikon 3: Struktura zaposlenih prema starosti i spolu

Izvor: Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2011., obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

Međutim, promatrajući strukturu zaposlenih prema starosti, uočava se kako je od ukupnog broja zaposlenih 34,94% osoba starosne dobi od 20 do 34 godine. Ovaj podatak ukazuje na mali udio zaposlenih osoba u reproduktivnim godinama života te se predviđa kako će nastavak postojećeg trenda zapošljavanja dovesti do iseljavanja mladih osoba čime će se posredno utjecati i na demografsku sliku Knina.

Tablica 32: Dnevne migracije zaposlenih u Kninu

Spol	Dnevni zaposleni migranti				
	Zaposleni	Rade u drugom naselju istog grada/općine	Rade u drugom gradu/općini iste županije	Rade u drugoj županiji	Rade u inozemstvu
Ukupno	949	403	385	138	23
Muškarci	635	264	267	84	20
Žene	314	139	118	54	3

Izvor: Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2011., obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

Analizirajući zaposlene prema dnevnim migracijama, uočava se kako od ukupnog broja zaposlenih 23,84% svaki dan putuje na posao izvan svog naselja. Od ukupnog broja dnevnih migranata 27,26% čine muškarci, dok je žena 19,01%.

Tablica 33: Tjedne migracije zaposlenih u Kninu

Spol	Tjedni zaposleni migranti				
	Zaposleni	Rade u drugom naselju istog grada/općine	Rade u drugom gradu/općini iste županije	Rade u drugoj županiji	Rade u inozemstvu
Ukupno	237	5	39	169	24
Muškarci	206	4	36	148	18
Žene	31	1	3	21	6

Izvor: Državni zavod za statistiku - Popis stanovništva 2011., obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

Zaposleni koji putuju na posao izvan svog naselja tijekom tjedna imaju manji udio u ukupnom zaposlenju i on iznosi 5,95%. Od ukupnog broja tjednih migranata 8,84% čine muškarci dok su žene zastupljene s udjelom od 1,88%.

Analizom migracija zaposlenih zaključuje se kako je 29,79% zaposlenih s kninskog područja svoje zaposlenje pronašlo izvan Knina. Analiza također ukazuje na podatak kako je 70% svoje zaposlenje pronašlo u Gradu Kninu. Između ostalog bitno je naglasiti da provedena analiza prikazuje samo dnevne i tjedne migracije iz Knina, a migracije zaposlenih, dnevnih/tjednih migranata koji dolaze u Knin se ne prikupljaju. Podaci o dolaznim migrantima bolje bi prikazali strukturu ponuđenih radnih mjesta, ponudu radnih mjesta prema djelatnosti i stupnju obrazovanja i dali jasniju sliku potrebe za zaposlenicima na području Knina koju ne udovoljavaju njegovi stanovnici zbog stupnja obrazovanja, kvalifikacija i slično.

5.2. Nezaposlenost

Na području Grada Knina kroz posljednjih šest analiziranih godina godišnji broj nezaposlenih osoba varirao je u rasponu od 1.798 u 2010. godini do 1.967 u 2016. godini, prema podacima iz godišnjeg biltena Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (u daljnjem tekstu: HZZ). Većinu nezaposlenih osoba činile su žene, s tim da je zamijećen blagi trend izjednačavanja udjela muškaraca i žena. Vrijedno je istaknuti podatak da je znatno veći broj nezaposlenih žena s visokom stupnjem obrazovanja koji uključuje prvi stupanj fakulteta, stručni studij, fakultet i akademiju.

Tablica 34: Nezaposlene osobe prema razini obrazovanja i spolu za 2016. godinu

Razina obrazovanja	Muškarci	Žene	Ukupno
Bez škole/nezavršena škola	219	178	397
Osnovna škola	188	202	390
Srednja škola (3g) te KV i VKV	335	325	660
Srednja škola (4g)	179	213	392
Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	30	58	88
Fakultet, akademija	12	28	40
Ukupno	963	1004	1967

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Godišnji statistički bilten HZZ, obrada: Ecosolutions d.o.o., studeni 2017

Većina registriranih nezaposlenih osoba ima završenu srednju školu od čega gotovo 2/3 ima završen neki od oblika trogodišnje strukovne srednje škole. Preostala trećina nezaposlenih nema nikakvu kvalifikaciju (bez škole ili završena samo osnovna škola) i oni spadaju u kategoriju teško zapošljivih osoba. Udio visokoobrazovanih nezaposlenih osoba se kroz godine povećava. Primjetan je trend iseljavanja studenata po završetku studija zbog mogućnosti zapošljavanja ili nastavka studija u drugim gradovima RH ili u inozemstvu.

Tablica 1: Broj nezaposlenih osoba prema skupinama zanimanja

Zanimanje - skupine	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
(3113) Tehničari/tehničarke za elektrotehniku i srodna zanimanja	33	34	37	32	25	22	11	16
(3115) Tehničari/tehničarke strojarstva, brodogradnje i srodna zanimanja	35	37	38	31	28	27	29	17
(3142) Poljoprivredni tehničari/poljoprivredne tehničarke	11	15	24	29	29	28	29	32
(3313) Ekonomisti/ekonomistice i voditelji/voditeljice dijelova računovodstva	28	27	40	47	36	31	33	14
(4110) Uredski službenici/uredske službenice za opće poslove	81	73	75	73	66	53	48	44
(4311) Službenici/službenice u knjigovodstvu	59	64	77	71	58	58	43	57
(5120) Kuhari/kuharice	80	86	104	112	107	108	74	26
(5131) Konobari/konobarice	65	61	72	72	68	58	48	38
(5141) Frizeri/frizerke	25	26	26	25	24	19	16	14
(5223) Prodavači/prodavačice u trgovinama	201	187	183	185	153	136	127	116
(7123) Fasaderi i gipsari/fasaderke i gipsarice	17	19	24	26	17	12	8	5
(7222) Alatničari/alatničarke i srodna zanimanja	26	30	22	27	22	22	17	6
(7223) Kovinoglodajući/kovinoglodalice i srodna zanimanja	31	31	25	25	23	20	16	10
(7231) Mehaničari/mehaničarke i monter/monterke motornih vozila	27	22	20	23	20	17	17	18
(7233) Mehaničari/mehaničarke i monter/monterke industrijskih i ostalih strojeva i srodna zanimanja	32	27	27	26	27	27	21	9
(7412) Elektromehaničari/elektromehaničarke	24	25	27	32	24	21	19	15
(8322) Vozači/vozačice osobnih vozila, taksija i lakih dostavnih vozila	18	17	13	13	13	14	14	11
(8332) Vozači/vozačice teretnih vozila i kamiona	20	17	16	17	16	10	6	4
(9112) Domaćinska zanimanja u uredima, hotelima i ostalim objektima	221	200	204	200	186	161	123	30
(9312) Radnici/radnice u niskogradnji	17	18	30	30	36	35	29	22
(9313) Radnici/radnice u visokogradnji	79	81	84	83	79	62	49	31
(9329) Jednostavna zanimanja u prerađivačkoj industriji, d. n.	137	118	106	118	111	100	96	240
(9333) Rukovatelji/rukovateljice teretom	48	41	49	49	46	41	46	201
(9412) Kuhinjski pomoćnik/kuhinjske pomoćnice	79	67	64	64	53	50	39	14
OSTALI	369	356	367	366	371	326	313	430
UKUPNO	1763	1679	1754	1776	1638	1458	1271	1620

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, studeni 2018., obrada: Ecosolutions d.o.o.

Broj nezaposlenih prema skupinama zanimanja potrebno je kontinuirano analizirati, kako bi se utvrdio trend porasta ili teškoće pri zapošljavanju u pojedinim granama, te sukladno tome uvoditi programe prekvalifikacija, stručnog osposobljavanja ili povećavati upisne kvote za pojedina zanimanja.

Tablica 36: Razvojne potrebe i ograničenja vezana za tržište rada

RAZVOJNE POTREBE	➤ Otvaranje novih radnih mjesta ➤ Provedbe programa prekvalifikacija, osposobljavanja i usavršavanja sukladno potrebama tržišta ➤ Programe srednjoškolskog obrazovanja uskladiti s potrebama tržišta ➤ Poticanje poljoprivredne proizvodnje ➤ Poticanje razvoja turizma ➤ Osiguranje kadrovskih stanova i zaposlenja visokokvalificiranim osobama ➤ Edukacije o poduzetništvu, samozapošljavanju, socijalnom poduzetništvu ➤ Privlačenje domaćih i stranih investitora na područje Grada
RAZVOJNA OGRANIČENJA	➤ Neriješeni imovinsko-pravni odnosi na nekretninama i zemljištem na području grada (onemogućuje značajnije bavljenje poljoprivrednom i sličnim djelatnostima) ➤ Visoka stopa migracije (dnevna i tjedna migracija stanovništva) ➤ Otvaranje tržišta rada EU

6. GOSPODARSTVO I PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA

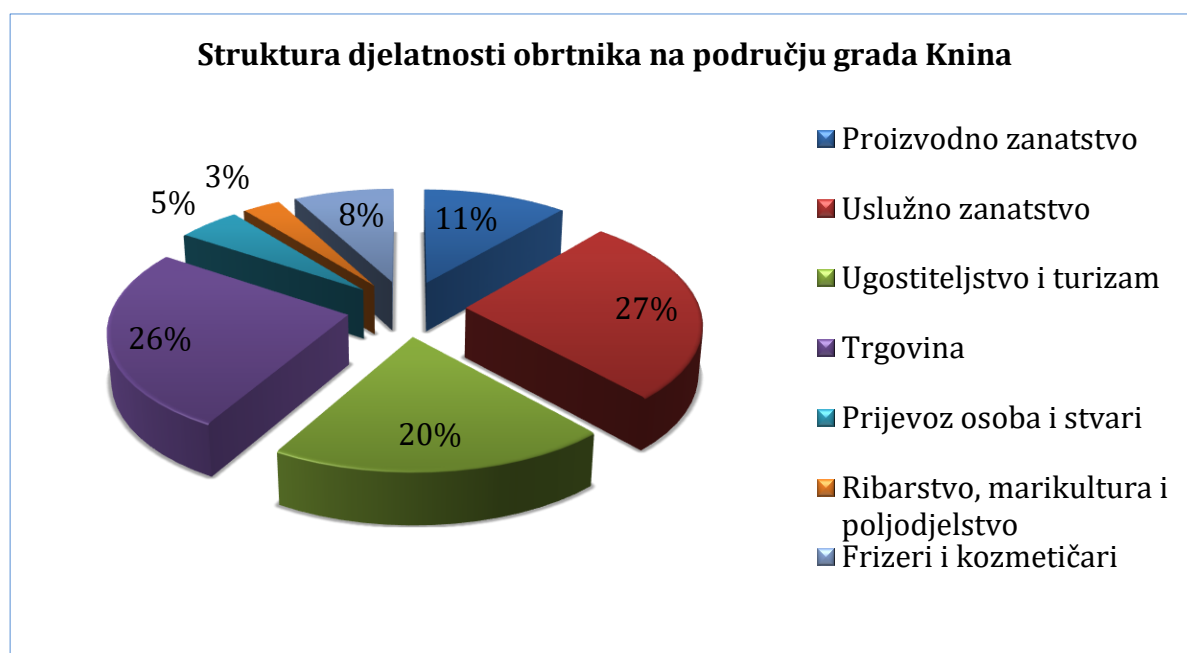
Grad Knin kao i druga ratno pogođena područja nalazio se na području posebne državne skrbi RH koje je proglašeno radi postizanja ravnomjernijeg razvitka svih područja RH, poticanja demografskog i gospodarskog napretka, te povratka prijeratnog stanovništva. Ulaskom Republike Hrvatske u EU, status područja posebne državne skrbi promijenjen je te se trenutno područja RH klasificiraju prema indeksu razvijenosti u odnosu na razvijenost RH. Promjenom načina izračuna Grad Knin je uvršten u II skupinu potpomognutih područja s indeksom razvijenosti do 75%. Prosječni dohodak po stanovniku u 2013. godini, iznosio je 20.704 kn, dok je prosječna stopa nezaposlenosti iznosila 27%. Prema pokazateljima za izračun indeksa razvijenosti i vrijednosti indeksa razvijenosti u 2013. godini, Grad Knin je bio najmanje razvijen Grad na području Šibensko – kninske županije s indeksom razvijenosti od 69,39%.

6.1. Gospodarski subjekti grada Knina

6.1.1. Obrtništvo

Prema podacima iz baze podataka Obrtnog registra MPO iz 2018. godine u gradu Kninu registrirano je ukupno 180 aktivnih obrta. Obrtništvo bilježi najznačajniji pad zadnjih godina na području Grada Knina. Razlog zatvaranja obrta može se objasniti kao odumiranje tradicionalnih obrtnih djelatnosti, nepovoljnih zakonski regulatornih uvjeta, veća kontrola države i njenih institucija, stroži zakonodavni okvir, ali ponajviše gospodarska kriza koja je započela u 2008. godini te općenito poduzetničko raspoloženje i nizak životni standard u Gradu Kninu.

Grafikon 4: Struktura djelatnosti obrtnika na području grada Knina

Izvor: Središnji obrtni registar Ministarstva poduzetništva i obrta, obrada: Ecosolutions d.o.o.

Iz grafikona je vidljivo kako se većina obrtnika na području Grada Knina bavi nekom od uslužnih djelatnosti, dok proizvodno – prerađivačke djelatnosti imaju znatno manji udio u ukupnom broju obrta.

6.1.2. Trgovačka društva

Krajem 2014. godine na području grada Knina registrirano je bilo ukupno 57 trgovačkih društava što ukazuje na povećanje od 9,1% u odnosu na 2012. godinu kada su poslovala 52 poduzetnika. Krajem 2016. godine, aktivnih trgovačkih društava koja su predala GFI za 2016. godinu bilo je također 57, prema podacima iz registra poslovnih subjekata.

6.2. Poljoprivreda

Knin i područje koje ga okružuje bogato je prostornim resursima promatrajući poljoprivredne površine i zastupljenost poljoprivrednog zemljišta, što je jedan od temelja za razvoj poljoprivrede. Promatrajući veličinu i vrstu poljoprivrednog zemljišta može se uočiti da je većina zemljišta u privatnom vlasništvu.

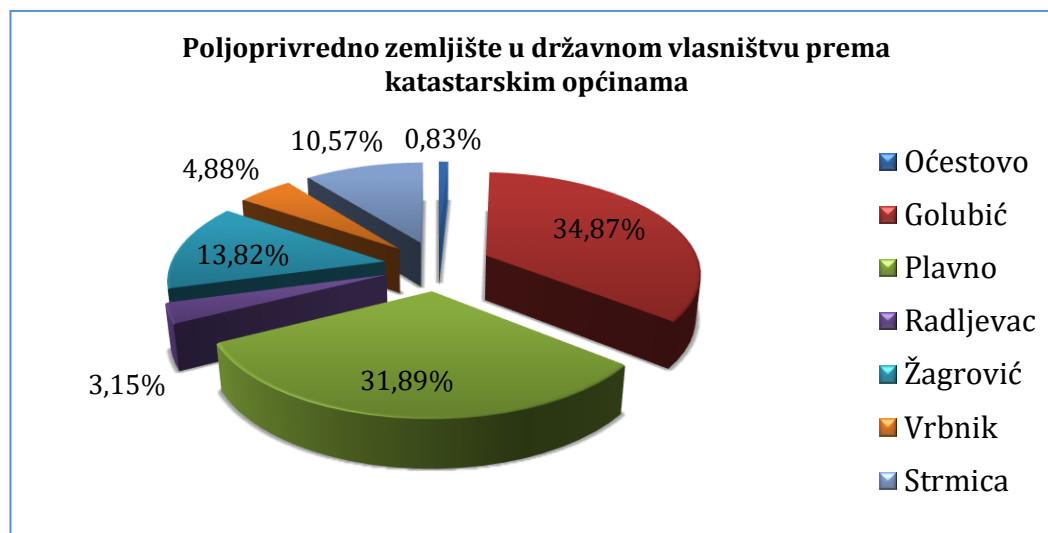
Tablica 2: Poljoprivredno zemljište u privatnom vlasništvu na području Knina prema vrsti i površini

Poljoprivredno zemljište u privatnom vlasništvu prema vrsti i površini		
Poljoprivredna površina	Ukupno hektara	Udio
Oranice i vrtovi	3.215,20	14,20%
Voćnjaci	60,90	0,27%
Vinogradi	408,80	1,81%
Livade	1.023,20	4,52%
Pašnjaci	17.933,40	79,21%
Ukupno	22.641,50	100,00%

Izvor: Arkod, Savjetodavna služba podružnica Knin; obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

Iz tablica je vidljivo da je u okolici Knina najveći udio poljoprivrednog zemljišta u privatnom vlasništvu, pod pašnjacima koji imaju udio od 79,21%, zatim oranice i vrtovi 14,20%, livade 4,52%, vinogradi 1,81% te je najmanje površine pod voćnjacima 0,27%.

Grafikon 5: Poljoprivredno zemljište u državnom vlasništvu prema katastarskim općinama

Izvor: Arkod, Savjetodavna služba podružnica Knin; obrada Ecosolutions d.o.o.

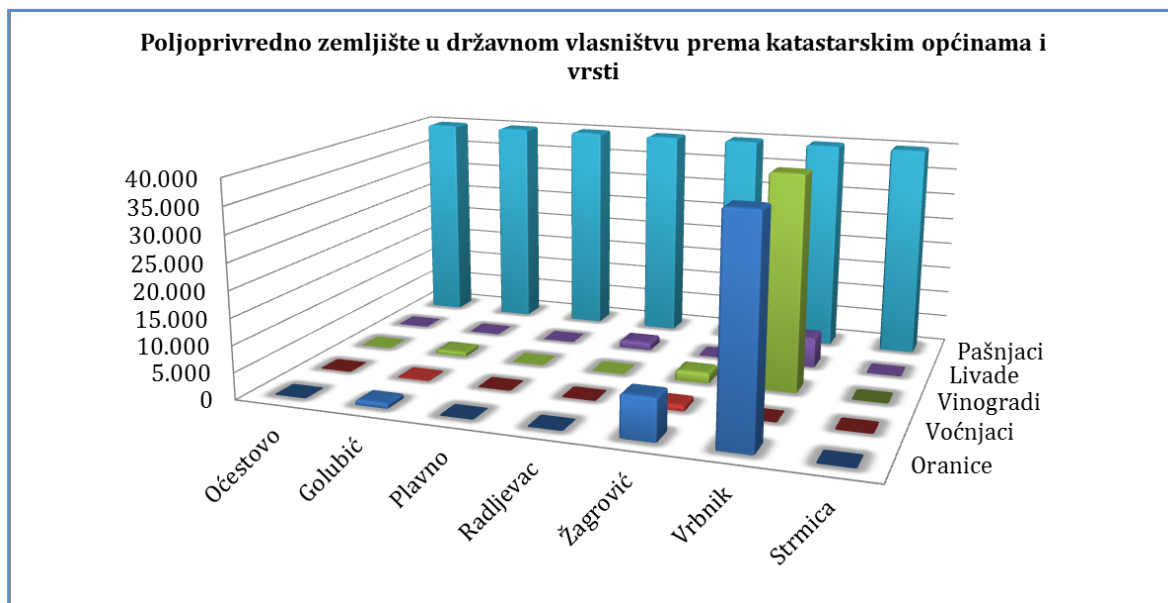
Prema analizi poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu, najveće površine nalaze se u katastarskoj općini Golubić (34,87%) i katastarskoj općini Plavno (31,89%). Analizirajući uporabu poljoprivrednog zemljišta u državnom vlasništvu prema vrsti, dolazi se do podataka da je državno zemljište u najvišem udjelu pod pašnjacima (98,32%), dok najmanji udio imaju površine pod voćnjacima. Navedeni podatci mogu ukazivati na loše upravljanje države vlastitim zemljištem što se može poboljšati davanjem poljoprivrednih površina u državnom vlasništvu u najam, koncesiju i slično, lokalnim poljoprivrednicima.

Tablica 3: Poljoprivredno zemljište u državnom vlasništvu prema vrsti i površini

Poljoprivredno zemljište u državnom vlasništvu prema vrsti i veličini					
	Vrsta i veličina poljoprivredne površine u m2				
	Oranice	Voćnjaci	Vinogradi	Livade	Pašnjaci
Ukupno	525.913	1.198	104.864	7.217	37.313.186
u ha	52,59	0,12	10,49	0,72	3.731,32
%	1,39%	0,00%	0,28%	0,02%	98,32%

Izvor: Arkod; Savjetodavna služba podružnica Knina; obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

Grafikon 6: Poljoprivredno zemljište u državnom vlasništvu prema katastarskim općinama, vrsti i površini na području Grada Knina

Izvor: Arkod, Savjetodavna služba podružnica Knin; obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

Iz prethodnog grafikona vidljivo je kako u svim katastarskim općinama na području Grada Knina, prevladavaju pašnjaci u državnom vlasništvu, dok su najveće poljoprivredne površine pod vinogradima, oranicama i livadama nalaze u katastarskoj općini Vrbnik.

Velik broj pašnjačkih površina (17.933,4 ha) ukazuje da je za ovaj kraj stočarstvo od velikog značaja, ali i prilika jer potiče razvoj prehrambene i biljne proizvodnje, te uzgoja pašnjačkih biljnih kultura koje služe za prehranu stoke.

Kninska regija vrlo je bogata poljoprivrednim potencijalima te se prema proizvodnim mogućnostima mogu izdvojiti područje kraških i plodnih polja uz riječne tokove i brdovito područje. Postojeće obradive površine u najvećoj se mjeri iskorištavaju kao oranice na kojima su najzastupljenije žitarice kukuruza i pšenice, uglavnom u funkciji proizvodnje stočne hrane. Klimatski, hidrološki i pedološki uvjeti omogućuju isplativu i kvalitetnu voćarsku proizvodnju koja je na ovom području najmanje zastupljena.

6.3. Poduzetničke zone

Prostorno – planskom dokumentacijom grada Knina predviđene su lokacije za ukupno 10 poslovnih zona, od čega su dvije osnovane odlukom Gradskog vijeća o osnivanju Poduzetničkih zona, temeljem kojih su poduzetnici koji posluju u istim ostvarili niz poticajnih mjera za početak rada i otvaranje novih radnih mjesta, a to se poduzetnička zona Preparandija i poduzetnička zona Bare. Postojeće gospodarske proizvodne zone na području Grada Knina su u ovom trenutku velike, a prema Generalnom urbanističkom planu (GUP) predviđaju se i povećati.

6.3.1. Aktivne poduzetničke zone

- **Poslovna zona Preparandija**

Poslovna zona trenutno zauzima površinu od 7,23 ha, s mogućnošću proširenja. Velika je prednost zone što se nalazi na državnoj cesti D1 i što je moguće izvršiti prenamjenu prostora za bilo koju vrstu djelatnosti: proizvodnu, uslužnu ili skladišnu, kao i mogućnost proširenja.

- **Poslovna zona Bare**

Postojeća industrijsko-proizvodna zona zauzima površinu od 23,5 ha, a GUP predviđa i daljnje širenje zone prema željezničkom kolodvoru, odnosno prema rijeci Orašnici. U slučaju širenja zone u sami centar grada može se pojaviti problem jer već sada predstavlja zonu nečiste industrije i to bi zahtijevalo isušivanje močvarnog zemljišta. Na južnom dijelu zone u procesu je izgradnja uređaja trećeg stupnja pročišćavanja otpadnih voda čime će se smanjiti izravno ispuštanje takvih voda u podzemne i površinske vode. Osnovne značajke ove zone su neposredna povezanost s državnom cestom D1 i željezničkim prometom (postoji industrijski kolosijek) te potpuno izgrađena infrastruktura. Prednost je i što se planirano proširenje namjerava izvršiti na prostoru koje je uglavnom državno vlasništvo, odnosno vlasništvo HŽ-a.

Za razliku od navedenih poduzetničkih zona ostale su predviđene Generalnim urbanističkim planom, većinom su u privatnom vlasništvu i najvećim dijelom nemaju riješenu osnovnu komunalnu infrastrukturu.

- **Gospodarska zona istočno od Dizel depoa**
- **Gospodarska zona na Vedrom polju**

6.3.2. Neaktivne poduzetničke zone

- **Poduzetnička zona južno od rijeke Krke**
- **Poduzetnička zona u Očestovu**
- **Poduzetnička zona Strmica**
- **Poduzetnička zona u Golubiću**
- **Poduzetnička zona Polača**
- **Poduzetnička zona Stara straža**

6.4. Turizam

Knin se nalazi na tromeđi Bosne, Like i Dalmacije, na križanju važnih putova koji vode u unutrašnjost Hrvatske, prema moru te prema susjednoj Bosni i Hercegovini zbog čega je često i nazivan „Vratima Dalmacije”. Blizina mora i velikih turističkih središta (Split, Trogir, Šibenik, Zadar) otvara mogućnost organiziranja jednodnevnih izleta za

posjetitelje s obale. Područje Nacionalnog parka Krka započinje u Gradu Kninu. Zbog sve većeg broja posjetitelja Nacionalnom parku, planira se otvoriti novi službeni ulaz u Nacionalni park upravo na području Grada Knina.

Na samom području Grada nalazi se niz atraktivnih turističkih posebitosti, a za sam Grad važna je činjenica da se on nalazi na sjecištu nekoliko turistički vrlo interesantnih prostora i prometnica.

Kulturno–povijesno nasljeđe Grada Knina daje presjek Hrvatske povijesti te je kao takvo pogodno za učeničke ekskurzije i izlete.

Obilje vjerskih spomenika i objekata te izgradnja novih, također otvara mogućnosti za razvoj vjerskog turizma.

S aspekta turističke ponude cijele destinacije neophodno je promatrati i okolicu koja obuhvaća susjedne općine uglavnom bogate atraktivnim prirodnim resursima i kulturno-povijesnim spomenicima¹⁹ kao što su:

- **Kninska tvrđava** živući je spomenik kulture, druga po veličini fortifikacijska utvrda u Europi s muzejima, izložbenim prostorima i restoranom te svakako predstavlja glavni brand kulturnoga turizma i burne povijesti cijelog područja;
- **Topoljska gradina iznad slapa Krčića**, prirodno je gradinsko utvrđenje, smješteno neposredno uz karavanski put, dio stare Napoleonove ceste prema slapu Krčić;
- **Biskupija**, u ranom srednjem vijeku to je bio središnji prostor nastanka hrvatske države, a danas je mjesto izučavanja hrvatske nacionalne arheologije jer je to jedno od najznačajnijih starohrvatskih arheoloških nalazišta u zemlji;
- **Vila Rustika** u Orliću, antički su ostaci iz 2. Stoljeća i u to su vrijeme predstavljali stambeno-gospodarske objekte obično građene na zemljištu koje su dobivali isluženi rimski časnici;
- **Burnum** u selu Ivoševci, općina Kistanje, ostaci rimskog logora iz 1. stoljeća

Od prirodnih znamenitosti tu su:

- **Rijeka Krka**, ihtiološki je najbogatija rijeka jadranskog sliva, a osim po brojnosti ribljih vrsta Krka je prvorazredni spomenik prirode po brojnosti i raznovrsnosti ptica, pa spada među najvrjednija europska ornitološka područja;
- **Slap Krčić**, romantični kanjon sa svojim slapovima i mlinicama nezaobilazno je mjesto susreta čovjeka s gotovo netaknutom prirodom;

¹⁹ Detaljniji pregled i opis kulturno – povijesnih i prirodnih znamenitosti dan je u odjeljku 9.

- **Jezera** na kninskom području su: Burumska jezera, Šarena jezera te umjetno jezero hidroelektrane Golubić;
- **Planina Dinara** je masiv s najvišim hrvatskim vrhom Sinjal (1.831 m), pruža neiscrpne mogućnosti za lov, jahanje, planinarenje, alpinizam, špiljarenje, speleologiju, zmajarenje, paragliding, biciklističke i auto-terenske izlete te ine oblike izletničkog, prirodnog i pustolovnog turizma;
- **Gospodska pećina**, to je izuzetan i atraktivan arheološki, speleološki te prirodni fenomen. Duboka je 2080 m i na kraju završava podzemnim jezerom. Najstariji je arheološki lokalitet kninskog područja u kojoj je život zabilježen prije 35.000 godina.

U rekreacijskoj ponudi grada za aktivan odmor turisti imaju u ponudi sljedeće:

- **Ribolov:** organizira Športsko ribolovno Društvo "Krka" Knin koje danas broji između 150 i 200 članova, aktivnost društva je usmjerena prvenstveno na brigu za vodotokove, okoliš i očuvanje ribljeg fonda kao i stvaranje osnovnih preduvjeta za turističku ponudu športskog ribolova na kninskom području;
- **Planinarenje:** organizira Planinarsko društvo "Dinara" s djelatnostima: pokretanje i organiziranje djelatnosti na zaštiti i unaprjeđenju planinske prirode i čovjekove okoline, organiziranje izleta, tura, susreta, sletova, ekspedicija, logorovanja i planinarskih natjecanja, organiziranje izgradnje, uređenja, obilježavanja, čuvanja i održavanja planinarskih staza i veznih putova. U podnožju Dinare nalazi se planinarski dom Brezovac u bukovoj šumi, kapaciteta 50 ležajeva s kuhinjom;
- **Jahanje:** organizira Udruga "Grabarije" Knin koja obavlja djelatnost terapijskog i rekreacijskog jahanja s osnovnim ciljem uključenja osoba s posebnim potrebama u rad Udruga i lokalne zajednice čime se postiže njihova socijalizacija, kvalitetno osmišljavanje i provođenje slobodnog vremena, uz licencirane i stručne osobe;
- **Lov:** organizira Lovačka udruga "Dinara" koja postoji više od 100 godina, lovište je nastanjeno zecom, srnećom divljači, divljom svinjom, lisicom, vukom, divljom mačkom, a povremeno medvjedom i divokozom. Od pernate divljači nastanjeno je jarebicom, patkom, a sezonski šljukom i prepelicom;
- **Biciklizam:** organizira Biciklistički klub Adrion Oros – Knin čiji članovi aktivno rade na promociji biciklizma, obilježavanju biciklističkih staza i organizaciji različitih događanja. Osim njih, biciklizam aktivno promovira i Ekološka udruga "Krka" Knin koja je usmjerena na projekte koji putem radionica i akcija čišćenja osvještavaju djecu i mlade o važnosti očuvanja okoliša, te stvoriti dodatni rekreativni sadržaji za djecu putem tečaja vožnje bicikla i korištenja trampolina.

- **Kanuing:** Ekološka udruga „Krka“ iznajmljuje kanue za plov niz rijeku Krku, kao i splav „Kralj Zvonimir“. Iznajmljivanje kanua i vožnja splavom organizirana je uz sportsko rekreacijsku zonu Marunuša.
- **Off road, Buggy i Foto safari:** postoje preduvjeti za bavljenje ovim vrstama aktivnog turizma

Zahvaljujući bogatoj povijesti, Knin je posjetiteljima zanimljiv prvenstveno zbog važnosti i posebnosti kninske Tvrđave, druge po veličini fortifikacije u Europi. Između ostalog ovo je grad koji se može pohvaliti i činjenicom da na njegovom širem području izvire, a kroz sam grad prolazi sedam rijeka. Svi ljubitelji planinarenja ovdje će doći na svoje jer na tek par kilometara od centra grada započinje cesta koja vodi do najvišeg vrha Hrvatske, Sinjal 1831m, velikog planinskog masiva Dinare.

Bitno je istaknuti kako je u ranom srednjem vijeku ovo bio prostor nastanka hrvatske države. Mjesto Biskupija je i danas područje izučavanja hrvatske nacionalne arheologije kao najznačajnije starohrvatsko arheološko nalazište u zemlji.

Gastro ponuda trenutno obuhvaća restorane u sklopu hotela, restoran na Tvrđavi, restoran i konobu u centru grada. Iako okolna ruralna područja posjeduju niz pogodnosti, još ne postoji aktivno seosko domaćinstvo koje bi u svojoj ponudi imalo i proizvodnju i ponudu te adekvatan prostor za duži boravak gostiju.

Tablica 39: Broj turističkih dolazaka i noćenja u razdoblju 2012.-2017.

Godina	Broj dolazaka	Broj noćenja
2017.	2020	7572
2016.	1803	7925
2015.	2158	7142
2014.	2120	7488
2013.	2341	6877
2012.	1848	6147

Izvor: Turistička zajednica grada Knina; studeni 2018., obrada Ecosolutions d.o.o.

Broj dolazaka i noćenje prema podacima Turističke zajednice Grada Knina, iz godine u godinu se povećava, što bi trebao pratiti i povećanje ponude u smještajnim kapacitetima. Iako Grad Knin nema službeno izrađen suvenir, na samo području Grada posluje nekoliko suvenirnica (u Turističkoj zajednici grada Knina, poslovnici NP Krka, Ekološkoj udruzi „Krka“, na Kninskoj tvrđavi te na Novoj tržnici).

Za ozbiljna promicanja turizma, gradu Kninu još uvijek nedostaje kvalificiranog turističkog kadra i smještajnih kapaciteta. Trenutno je u gradu Kninu 12 registriranih smještajnih objekata, od čega je jedan hotel, a ostali su sobe, prenočišta i apartmani. Ukupno je 148 ležajeva. Interes kod građana postoji za otvaranjem novih smještajnih objekata i vjerujemo da će ih biti još. Ono što nedostaje u gradu je još jedan hotel u kojem bi se mogao

smjestiti minimalno jedan autobus posjetitelja, trenutno nemamo niti jedan objekt u koji može cijeli autobus se smjestiti, a turističke agencije najviše posluju s autobusima i to je jedan od uvjeta za zadržati goste duže od jednodnevnog izleta. Kako bi se potaknuo razvoj turizma potrebni su stalno dostupni turistički vodiči i proširenje turističke ponude, što bi utjecalo na bolju promociju i veću zainteresiranost turista. Turistička agencija svojim radom trebala bi objediniti širu ponudu i na taj način omogućiti kvalitetnu promociju i sigurnu uslugu za svaku od značajnih destinacija grada i okolice.

Turistička zajednica grada Knina osnovana je 2001. godine s ciljem promocije Knina i njegovih kulturno-povijesno-prirodnih bogatstava u turističke svrhe. Zadatak Turističke zajednice je i uključivanje proizvođača domaćih proizvoda u turističku ponudu Grada, informiranje i suradnja s ponuditeljima smještajnih usluga, projekti suradnje s udrugama, ustanovama, a s krajnjim ciljem stvaranja turističkog branda.

6.5. Potporne institucije za razvoj gospodarstva

U Gradu Kninu djeluje nekoliko institucija koje na različite načine, svaka u svojem području djelovanja, pomažu gospodarstvenicima sa šireg područja, no kako je ovaj segment prepoznat kao kritičan po svojoj važnosti, ovom strategijom se donosi i nekoliko novih mjera koje će naknadno biti detaljnije predstavljene. U ovom trenutku, unutar Gradske uprave ustrojena su tri Upravna odjela, a to su: Upravni odjel za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti, Upravni odjel za prostorno uređenje, komunalne, imovinsko-pravne poslove i zaštitu okoliša te Upravni odjel za financije, gospodarstvo i EU fondove. Pored svojih odjela Knin se pobrinuo da njegovi sadašnji i budući poduzetnici podršku u poslovanju mogu pronaći u još nizu drugih subjekata.

6.5.1. Veleučilište Marko Marulić

Kao jedna od najznačajnijih institucija koja pruža potporu razvoju gospodarstva šireg područja ističe se Veleučilište "Marko Marulić" iz Knina. Pored visokoškolskog obrazovanja kroz studijske smjerove orijentirane na gospodarstvo, Veleučilište ima jako dobro razvijenu suradnju s gospodarstvenicima sa šireg područja Dalmacije. Suradnja se očituje kroz pomoć u razvoju novih proizvoda, pružanje usluga različitih vrsta analiza u laboratorijima Veleučilišta te kroz organizaciju stručnih i znanstvenih radionica s atraktivnim temama za gospodarstvenike.

6.5.2. Hrvatska gospodarska komora (HGK)

Područni ured Hrvatske gospodarske komore u Kninu osnovan je 1995. godine. U travnju 2003. godine prerasta u Ured Hrvatske gospodarske komore za područja od posebne državne skrbi sa sjedištem u Kninu. Krajnji cilj Ureda je stvaranje poslovnog okruženja koje će omogućiti dinamičan razvoj gospodarstva i konkurentnost, kao bitne pretpostavke razvoja područja posebne državne skrbi. Aktivnosti Ureda su organizacija gospodarskih susreta, prezentacija i promidžbe, pomoć gospodarskim subjektima u

radu, organiziranje raznih seminara, edukacija i radionica, suradnja sa međunarodnim institucijama i organiziranje sajмова.

6.5.3. Hrvatska obrtnička komora (HOK)

Udruženje obrtnika Knin upisano je u registar Udruženja obrtnika Obrtničke komore Šibensko-kninske županije 1. prosinca 1998. godine. Udruženje promiče obrt i obrtništvo, usklađuje, zastupa i predstavlja obrtnike i ostale članove Udruženja i njihove zajedničke interese na području Knina i okolnih općina.

6.5.4. Poljoprivredno-šumarska savjetodavna služba podružnica Knin

U Kninu djeluje ispostava Savjetodavne službe u kojem dvoje djelatnika, viši stručni savjetnici za stočarstvo i agroekonomiku, pružaju savjetodavne i ine usluge poljoprivrednicima sa šireg područja Knina u svrhu unapređenja poljoprivredne proizvodnje i ruralnog prostora. Bave se promicanjem vrijednosti i važnosti očuvanja i unapređenja poljoprivrede i ruralnog prostora u ukupnom društveno-gospodarskom razvitku zemlje te pružanjem savjetodavnih usluga lokalnim poljoprivrednicima.

6.5.5. Turistička zajednica (TZ) Grada Knina

Zadaće Turističke zajednice su unaprjeđivanje općih uvjeta boravka turista, promocija turističkog proizvoda šireg područja Knina i razvijanja svijesti o važnosti i gospodarskim, društvenim i drugim učincima turizma te potrebi i važnosti osnivanja i unaprjeđenja svih elemenata turističkog proizvoda šireg područja Knina, a osobito zaštite okoliša.

Tablica 40: Razvojne potrebe i ograničenja vezana za gospodarstvo i poduzetničku infrastrukturu

RAZVOJNE POTREBE	➤ Povećanje zapošljavanja, ➤ Povećanje broja subjekata malog gospodarstva, ➤ Povećanje izvoza i prilagodba svjetskom tržištu, ➤ Povećanje učinkovitosti, kvalitete i konkurentnosti malog gospodarstva, ➤ Istraživanje, razvoj i primjena suvremenih tehnologija i inovacija, ➤ Poticanje razvoja onih djelatnosti koje ne zagađuju okoliš ➤ Uvođenje novih obrazovnih programa za potrebe snažnijeg razvoja turističko – ugostiteljske djelatnosti ➤ Brendiranje Knina kao turističke destinacije ➤ Jačanje kapaciteta potpornih institucija iz svoje nadležnosti
RAZVOJNA OGRANIČENJA	➤ Kreditiranje subjekata malog gospodarstva pod povoljnijim uvjetima i subvencioniranje kamata po preuzetim kreditima, te kreditiranje za početak poslovanja, ➤ Davanje jamstava za kredite, ➤ Osnivanje fondova rizičnog kapitala, ➤ Davanje u zakup nekretnina i drugih infrastrukturnih objekata u vlasništvu Republike Hrvatske ➤ Pružanje stručne i savjetodavne pomoći za subjekte malog gospodarstva, uspostavljanje informacijskog sustava za malo gospodarstvo, ➤ Pojednostavljenje postupka za osnivanje, poslovanje i razvoj subjekata malog gospodarstva i njihovih udruga, ➤ Davanje potpora za povećanje zapošljavanja, ➤ Davanje potpora za sudjelovanje na međunarodnim sajmovima i specijaliziranim izložbama u zemlji i inozemstvu, ➤ Organiziranje centara za poduzetništvo, poduzetničkih inkubatora i zona malog gospodarstva, te drugih pravnih osoba za poticanje malog gospodarstva, ➤ Uspostavljanje informacijskog sustava za malo gospodarstvo, ➤ Promicanje poduzetništva i poticanje razvoja ženskog poduzetništva i poduzetništva mladih, ➤ Davanje potpora za istraživanje, razvoj i primjenu inovacija te uvođenje suvremenih tehnologija, ➤ Stvaranje uvjeta za povezivanje subjekata malog gospodarstva radi nastupa na tržištu

7. KULTURNA INFRASTRUKTURA I KULTURNI KAPITAL ZAJEDNICE

7.1. Tipovi kulture

Po pitanju kulture Knin ne zaostaje za velikim sredinama jer ima prisutna sva četiri osnovna tipa kulture – institucionalnu (etabliranu), tradicijsku, masovnu i nezavisnu.

7.1.1. Institucionalna (etablirana) kultura

Nositelji institucionalne, etablirane kulture su Narodna knjižnica Knin i Kninski muzej. Knjižnica sa bogatim izborom knjiga i recentnim praćenjem novih izdanja, sa vlastitom izdavačkom djelatnosti, ali i s književnim promocijama i raznovrsnim događanjima koji promoviraju kulturu i znanje. Muzej sa stalnim muzejskim postavima, izdavačkom djelatnosti kao i brojnim izlozbama slika i fotografija te arheološkim izlozbama.

7.1.1.1. Narodna knjižnica Knin

Narodna knjižnica Knin jedna je od najstarijih kulturnih ustanova u Kninu. Prvom prethodnicom joj se smatra "Hrvatska čitaonica" osnovana u Kninu daleke 1891. godine.

Kninska knjižnica je središte znanja zajednice, središte neformalnog obrazovanja, kulturno središte, mjesto susreta u zajednici, mjesto učenja i znanstvenog istraživanja.

U svom fondu ima 50 tisuća knjiga, a osim posudbe građe, bavi se pružanjem informacija i pomaganjem u traženju potrebnih izvora učenicima, studentima, doktorantima i znanstvenicima.

Knjižnica se bavi izdavačkom djelatnošću i izdala je veliku monografiju grada „2025 godina grada Knina“. Svake godine u elektroničkom mrežnom obliku knjižnica izdaje serijsku publikaciju Godišnjak Grada Knina.

Knjižnica redovno organizira kvizove za učenike osnovnih i srednjih škola, radionice za djecu te promocije knjiga i znanstvenih radova.

7.1.1.2. Kninski muzej

Centar muzejskih događanja u gradu je Kninski muzej na tvrđavi osnovan 1969. godine.

U stalnom postavu izložena je etnografska, a u postavu arheološka te jednim dijelom kulturno povijesna i geološko paleontološka građa.

Geološko paleontološka zbirka predstavljena je geološkim uzorcima i fosilima pronađenima u okolici Knina, a arheološka zbirka izlaže građu s kninskog područja od prapovijesti do kasnog srednjeg vijeka.

U postavu etnografske zbirke izloženo je pokućstvo, kućni pribor, predmeti tradicijskog rukotvorstva te narodne nošnje iz ovoga kraja.

Postav planiran za treću zgradu Belevdera prikazat će povijesnu i kulturno povijesnu građu od postanka grada do danas. Tu su i spomen sobe čuvenih Kninjana, akademika Hrvoja Požara i Nikice Slavića.

Na tvrđavi je i stalni postav Oluja '95 otvoren 2015. godine koji brojnim dokumentima i artefaktima živo svjedoči vremenu Domovinskog rata.

7.1.2.Tradicijska kultura

Što se tiče tradicijske kulture vrlo aktivno na njenoj promociji rade dva kninska kulturno umjetnička društva, KUD Kralj Zvonimir (DFA Zvončići, Kazalište mladih Pinokio, Vitezovi kralja Zvonimira, Povijesna postrojba kralja Dmitra Zvonimira, Plesna skupina Ninije i dr.) te HKD Napredak (Dramska skupina, Folklorna skupina, Pjevačka skupina Golubice), ali i Ekološka udruga Krka.

Od većih projekata treba istaknuti Zvonimirove dane u organizaciji KUD-a Kralj Zvonimir, Festival ruralne kulture FRK u organizaciji Ekološke udruge Krka i Smotru folklora u organizaciji HKD Napredak.

7.1.3.Masovna (popularna) kultura

Tokom cijele godine u Kninu se održavaju događanja iz takozvane masovne, popularne kulture, a prije svega brojni koncerti raznih izvođača i raznih žanrova. Nositelj ovih zbivanja je uglavnom direktno Grad Knin i to ne samo kroz financiranje nego i direktnu organizaciju.

Najposjećenije događanje ovakvoga tipa je Advent u Kninu.

U organizaciju ovih događanja uključene su i udruge kao što su Porta, Atribut, Čarobni svijet, Scientia Populo, Carza, Glazbena udruga Knifest i Kninski kulturni mozaik, ali i ustanove Poput Turističke zajednice grada Knina i Pučkog otvorenog učilišta Knin.

7.1.4. Nezavisna kultura

Što se tiče nezavisne (alternativne, urbane) kulture, njome se bavi udruga Atribut koja gotovo svakoga vikenda organizira koncerte, a jednom godišnje i GRR Fest.

Osim toga, grupa aktivista radi svake godine glazbeno događanje za mladu populaciju - King Fest.

Događanja iz sva četiri tipa kulture redovno financijski prati i podržava Grad Knin.

7.2. Kulturna dobra na području Grada Knina (registrirana i neregistrirana)

Na području Grada Knina nalaze se brojna registrirana i neregistrirana kulturna dobra, sukladno tabličnim prikazima u nastavku.

Tablica 4: Popis kulturnih dobara na području Knina

Br.	Naziv kulturnog dobra	Br. u Registru	Prostorne međe
1.	Kulturno – povijesna cjelina Knina	Z-4185	zapadna granica počinje zapadnom i južnom međom k.č. 6120, zatim istočnom međom k.č. 5748, 4938, 4934/3, 4934/2, 4934/1, 4930, 4928, 4926, 4923, 4915, 4914, zatim putem na k.č. 6199 na put k.č. 4905 i dalje putem na zapadnu među k.č. 4807, pa sjevernom međom k.č. 4874 i 5805 preko puta na k.č. 6236, sjevernom međom k.č. 5810, sjevernom i zapadnom međom k.č. 5811 na sjevernu među k.č. 4648 i 4641, preko puta na k.č. preko puta na k.č. 6239 na sjevernu među k.č. 6138 i zapadnom međom k.č. 6136 preko puta na k.č. 6200 ponovno na zapadnu među k.č. 6120, sve k.o. Knin
2.	Crkva Sv. Josipa	Z-4301	k.č. 6088, k.o. Knin
3.	Arheološko nalazište Kapitul	Z-4372	k.č. 508/11, 508/7, 517/1, 508/10, 508/9, 501/2, 502/2, 508/4, 511/1, 509/2, sve k.o. Kninsko Polje
4.	Kuća Petkušić	Z-4373	k.č. 6072, 6073/1, k.o. Knin
5.	Kuća Krvavica	Z-4374	k.č. 5853, k.o. Knin
6.	Kuća Lovrić	Z-4375	k.č. 5886, k.o. Knin
7.	Crkva i samostan Sv. Ante	Z-4376	k.č. 6016, 6017. 6018, 6019, 6020, k.o. Knin
8.	Tvrđava	Z-4590	k.č. 5807, 5809, 5810, 5811, 5812, 5813, 5814, 5815, 5816, 5817, 5818, 5819, 5820, 5821, 5822, k.o. Knin
9.	Most na rijeci Butižnici	Z-5837	geo.kooridinate N 44° 5' 49,25" N 16° 13' 28,67"
10.	Sakralni inventar crkve sv. Stefana u Golubiću	Z-6202	
11.	Crkva sv. Jovana Krstitelja	Z-6017	č.zgr. 23/1, k.o. Strmica
12.	Crkva sv. Đurđa	Z-6190	č.zgr. 183/3, k.o. Plavno
13.	Crkva sv. Stefana	Z-5951	č.zgr. 68/1, k.o. Golubić
14.	Kninski muzej – muzejska građa	Z-6581	
15.	Arheološko nalazište Sunajci	P-4228	k.č. 4653 i 4564, k.o. Knin
16.	Kameni most (na Butižnici)	RST-1056	k.č. 5510, k.o. Golubić
17.	Zelenbabin mlin	RST-1064	č.zgr. 172, k.o. Golubić
18.	Tintorov mlin	RST-0930	č.zgr. 861, k.o. Plavno
19.	Đurićeva mlinica	RST-0593	k.č. 408, k.o. Polača
20.	Mlinica u selu Krčić (Crnogorčeva)	RST-0594	k.č. 245, k.o. Polača
21.	Spomen kosturnica u selu Žagroviću	RST – 0908	k.č. 1928/1, k.o. Žagrović
22.	Spomen kosturnica u Kninskom Polju	RST – 0905	k.č. 2257, Kninsko Polje
23.	Biste narodnih heroja i revolucionara NOB-a	RST – 0718	k.č. 182/6, 75, 125/1, 144/1 i 145/1, k.o. Knin
24.	Kuća iz 18. stoljeća	RST – 0939	č.zgr. 212, k.o. Knin
25.	Spomenik osloboditeljima Knina na brdu Spas	RST – 0729	k.č. 111/1, k.o. Knin
26.	Rodna kuća Petra Krvavice	RST – 0679	č.zgr. 75, k.o. Knin
27.	Rodna kuća narodnog heroja Boška Žunića	RST – 0938	č.zgr. 901, (k.č. 4473), k.o. Knin

Izvor: Ministarstvo kulture RH; Registar kulturnih dobara, obrada: Ecosolutions d.o.o.

Ovom službenom popisu, pridodaje se i parna lokomotiva JŽ 11-061 Z-4056 koja je dio muzejske građe Hrvatskog željezničkog muzeja, Zbirke željezničkih vozila i dijelova, inv. br. 006.

Parna lokomotiva

Parna lokomotiva serije JŽ 11-061, koja je izložena sjeverno od zgrade željezničkog kolodvora Knin, proizvedena je u Tvornici mađarskih državnih željeznica (MÁVAG) u Budimpešti 1955. godine. Lokomotiva je prema podacima iz njene lokomotivske knjige puštena u promet 22. prosinca 1955. godine. Riječ je o putničkoj lokomotivi s četiri vezane osovine, sustava "blizna" na pregrijanu paru, s dva parna cilindra, krmilom vrste Heusinger i Knorr zračnom kočnicom. Težina prazne lokomotive iznosi 78 tona. Po ulasku u sustav Jugoslavenskih željeznica zaprimljena je u ložionicu Zagreb. Domicilne ložionice bile su joj: Zagreb od 1955. do 1956., Split od 1956. do 1960., Zagreb 1960., Knin 1961., Zagreb od 1962. do 1963., Varaždin 1963. do 1969. i Zagreb od 1970. do 1974. godine. U posljednjim godinama vršila je manevru na kolodvoru. Željezničari su ju samoinicijativno izložili na kolodvoru Knin 1982. godine kao spomenik željezničke baštine kninskog čvorišta. Jedini je spomenik pokretne željezničke tehničke baštine u Šibensko-kninskoj županiji.

Na području Grada Knina nalaze se i neregistrirana kulturna dobra, sukladno tabličnom prikazu, a sva ona, kao i registrirana kulturna dobra, mogu biti u funkciji razvoja turističke ponude Grada.

Tablica 42: Neregistrirana kulturna dobra na području Grada Knina

Neregistrirana kulturna dobra na području Grada Knina		
Br.	Naziv	Dodatni podaci
1.	Topoljska gradina	/
2.	Visoravan Sv. Spas	/
3.	Plavno – Tukleč (turska kaca)	/
4.	Strmica – Matasova utvrda	/

Izvor: Ministarstvo kulture RH; Registar kulturnih dobara, obrada: Ecosolutions d.o.o.

7.3. Kulturne manifestacije na području Grada Knina

Grad Knin već niz godina potiče održavanje brojnih kulturnih manifestacija, neke od njih su već postale tradicionalne i prepoznatljive.

U donjoj tablici naveden je prikaz kulturnih manifestacija na području Grada Knina.

Tablica 43: Kulturne manifestacije na području Grada Knina

Naziv manifestacije	Razdoblje održavanja	Organizatori i pokrovitelji
Tradicijski susret klapa	12. lipnja	Glazbena udruga „Kninfests“, Grad Knin i TZ Grada Knina
Dan Grada i blagdan sv. Ante	13. lipnja	Grad Knin
Mali Knifest	13. lipnja	Udruga za djecu i mladež „Kninski kulturni mozaik“, Grad Knin
Zvonimirovi dani	Sredina lipnja	Grad Knin, KUD Kralja Zvonimira, TZ Grada Knina i Kninski muzej
Likovna kolonija	Početak kolovoza	Likovna udruga „Knin“ i POUK
Festival domoljubne pjesme „Od stoljeća sedmog“	4. kolovoza	Glazbena udruga „Knifest“
Tradicionalna smotra folklora	4. kolovoza	HKD Napredak, Grad Knin i TZ Grada Knina
FRK Festival ruralne kulture	Kraj kolovoza	Ekološka udruga Krka
Tjedan cjeloživotnog učenja	Kraj rujna	POU Knin
Sajam tradicijskih proizvoda i starih zanata	Kraj listopada	TZ Grada Knina i Udruženje obrtnika Knin
Advent u Kninu	Prosinac	Grad Knin
GRR Fest	Lipanj	Udruga Atribut
King fest	Lipanj	Grupa građana

Izvor: Grad Knin, obrada Ecosolutions d.o.o., prosinac 2018.

Tablica 45: Razvojne potrebe i ograničenja vezana za prirodnu i kulturno-povijesnu baštinu u Gradu Kninu

RAZVOJNE POTREBE	➤ Definirati strateške smjernice dugoročnog razvoja kulture na području Knina ➤ Educirati i motivirati lokalno stanovništvo za aktivno sudjelovanje u kulturnom životu Knina ➤ Organizirati kulturne manifestacije tijekom cijele godine ➤ Poboljšati uvjete organizacije pojedinih manifestacija koje se održavaju u zimskom periodu ➤ Povećati prezentaciju kako prirodnih, kulturnih i povijesnih dobara na području Grada tako i kulturnih institucija i manifestacija ➤ Koristiti nacionalne, međunarodne EU izvore u svrhu financiranja kako obnove i valorizacije kulturne i povijesne baštine tako i za zaštitu i promociju prirodnih vrijednosti na području Knina ➤ Poticati i unaprijediti prirodna i kulturno-povijesna dobra u svrhu razvoja turizma ➤ Organizirati nova kulturna događanja ➤ Postojeća kulturna događanja sadržajno usavršiti ➤ Dovoditi zvučna umjetnička imena ➤ Marketinški dobro ispratiti kulturna događanja koja mogu biti jedan od temelja razvoja turizma ➤
RAZVOJNA OGRANIČENJA	➤ Nedovoljna financijska sredstva za financiranje postojećih i novih kulturnih događaja (manifestacija) ➤ Nedovoljno educiran kadar za pripremu i provedbu projekata iz sektora kulture ➤ Nedovoljna financijska sredstva za obnovu i uređenje povijesnih, prirodnih i kulturnih vrijednosti ➤ Prometna izoliranost Knina ➤ Nedovoljna kulturna educiranost zajednice općenito

8. PRIMARNA INFRASTRUKTURA

8.1. Prometna infrastruktura

8.1.1. Željeznički prometni sustav

Željezničko čvorište u Kninu sjecište je međunarodnih i regionalnih pruga za prijevoz putnika i robe te komandnih ekspresnih pošiljki. Kroz kolodvor Knin prolazi međunarodna priključna željeznička pruga Split – Knin – Ogulin – Zagreb, koja je spona južne Hrvatske s ostatkom države i Europe. Prema kategorizaciji željezničkih pruga, kolodvor Knin je sjecište i međunarodnih priključnih pruga Šibenik – Knin – Ogulin – Zagreb te Zadar – Knin – Ogulin – Zagreb. Bitno je naglasiti kako su od šest morskih luka čak tri spojene željezničkom mrežom kolodvora Knin (pretežno teretna – Šibenik, pretežno putničke – Zadar i Split). Kolodvor Knin je i sjecište regionalne željezničke pruge Knin – Ličko Dugo polje – Martin Brod – Bihać u susjednoj Bosni i Hercegovini. Ova pruga se zbog slabog održavanja ne koristi iako je u prijeratnom razdoblju bila elektrificirana, imala veću nosivost od tzv. Ličke pruge te su se putnici i teret brže prevozili. Zbog spore rekonstrukcije i politika resornog Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture, ukinute su redovne dnevne veze vlakom iz Knina za Zadar, dok se broj dnevnih vlakova za Šibenik i Split smanjio iz istih razloga. Bitno je naglasiti kako se zbog politike štednje navedenog Ministarstva i uprave HŽ, ukida i broj vlakova koji povezuju jug Dalmacije sa Zagrebom, a time i ostatkom Europe. Dugogodišnje zanemarivanje i neulaganje u obnovu i rekonstrukciju željezničke mreže kao i vozni redovi lokalnih putničkih vlakova, rezultirali su odustajanjem putnika od ovog vida prijevoza, zbog sporosti, ali i neprilagođivanju HŽ njihovim potrebama.

U kolodvoru Knin nalaze se mnogobrojni sadržaji, kao što su putnički terminal, teretni i rasporedni kolodvor dužine oko 8.000 m (2.500 m za prijem vlakova, 4.000 m za otpremu vlakova, 1.000 m utovarnog i 400 m industrijskog kolosijeka), kao i radionice za održavanje lokomotiva i vagona. Sve to čini važnu infrastrukturu koja se prostire na 40 ha zemljišta, ali koja zbog smanjenog prometa putnika i tereta sve više propada i gubi na svojoj vrijednosti.

Slika 6: Kolodvor Knin na karti željezničke mreže RH

*Izvor: Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture;
http://www.mppi.hr/UserDocsImages/Karta_pruga_2009%5B1%5D.pdf*

8.1.2. Cestovni prometni sustav

Cestovna prometna mreža na području Knina duga je ukupno 296 km (zbroy državnih županijskih i lokalnih cesta). Stratešku okosnicu cestovnog prometa čine glavni državni cestovni pravci koji prolaze kninskim područjem u duljini od 48,6 km.

Tablica 46: Državne ceste na području Grada Knina

Oznaka	Državna cesta	duljina u km
D1	Zagreb - Gračac - Knin - Sinj - Split	23,7 km
D33	GP Strmica (granica sa BiH) - Knin - Drniš - Šibenik	20,8 km
D59	Knin (D1) - Kistanje - Đevrske (D56)	4,1, km

Izvor: Projekt – Robno prometni centar Knin

Punu cestovnu infrastrukturu još sačinjavaju i županijske ceste koje nadopunjavaju mrežu državnih cesta u ukupnoj duljini od 23km, te lokalne ceste u duljini od 22 km.

Tablica 47: Županijske i lokalne razvrstane ceste na području Grada Knina

oznaka ceste		Opis ceste	duljina u km
ŽC	6034	Plavno – Radljevac – Knin (D1)	19,8
ŽC	6029	Ž6027 – Golubić	1,6
ŽC	6057	Kovačić (D1) – T.L. Slap Krčić (L65013)	1,2
ŽC	6054	Mokro Polje (L65001) – Radučić (D59)	6,1
LC	65001	Ž6025 – Mokro Polje (Ž6054)	10,6
LC	65009	Golubić (D33) – Ž6034	4,7
LC	65010	Knin: D33 – L65011	0,5
LC	65011	Kninsko Polje (Ž6080) – Knin (D1)	2,6
LC	65012	Knin: D33 – L65011	0,8
LC	65013	T.L. »Slap Krčić« (Ž6057) – Krčić – Suhopolje (D1)	13,1
LC	65088	D33 – Potkonje – D33	4,6

Izvor: Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture; Odluka o razvrstavanju javnih cesta, NN 66/15; obrada Ecosolutions d.o.o.

Na području Knina ukupna duljina nerazvrstanih cesta je 286.610 km od čega je asfaltiranih cesta 66,19 km, makadamskih cesta 218,24 km te betonskih i drugih 2,18 km. Zbog lošeg stanja i neriješene odvodnje većina asfaltiranih cesta zahtijeva rekonstrukciju, a poseban problem su makadamske ceste na čije se održavanje svake godine troše značajna sredstva pa je njihovo uređenje i asfaltiranje jedan od prioriteta. Za održavanje i uređenje nerazvrstanih cesta nadležan je Knin, a isto se financira sredstvima iz vlastitog proračuna te prihodima od komunalne naknade i komunalnog doprinosa. S obzirom na široko područje i veliki broj cesta koje Grad Knin pokriva, ova sredstva su nedostatna da bi se zadovoljile potrebe na terenu.

Tablica 48. Razvojne potrebe i ograničenja vezana za prometnu infrastrukturu

RAZVOJNE POTREBE	➤ Osigurati bolju željezničku povezanost s drugim gradovima dnevnim vlakovima ➤ Uspostaviti bolje autobusne linije i povezanost s drugim gradovima u RH i s granicom BiH ➤ Poboljšati stanje nerazvrstanih cesta ➤ Izgraditi mostove preko rijeka za potrebe lokalnog stanovništva u prigradskim naseljima ➤ Izgradnja nove brze ceste Šibenik-Drniš-Knin-Strmica. ➤ Rekonstrukcija postojeće ceste Šibenik-Knin sa dodavanjem treće trake na usponima. ➤ Izgradnja mosta od kružnog toka preko željezničke pruge, kako bi se ubrzao tranzitni kamionski promet cestom D1
RAZVOJNA OGRANIČENJA	➤ Slab postojeći prometni sustav ➤ Ne konkurentnost željezničkog prometa cestovnom ➤ Odluke o ukidanju i/ili uvođenju novih vlakova u vozni red donose se u nadležnom Ministarstvu bez velikog utjecaja javnosti ➤ Sporost u provođenju planirane izgradnje nizinske pruge Zadar-Knin

8.2. Komunalna infrastruktura

8.2.1. Vodoopskrba

Vodoopskrbnim sustavom Grada Knina upravlja Komunalno poduzeće d.o.o. Knin. Preko ovog sustava se opskrbljuje uže područje grada Knina sa prigradskim naseljima Potkonje, Kovačić, Golubić i dio Žagrovića. Sustav se sastoji od sljedećih vodnih građevina: pet vodosprema (Spas, Tvrđava, Veljušak, Marići i Kovačić) i dvije precrpne stanice (Vrpolje i Kovačić), te ukupnu dužinu mreže od cca 100 km. Voda se crpi sa jednog izvorišta, i to sa Šimića vrela s direktnim zahvatom vode iz podzemnog jezera. Vodoopskrbni sustav je podijeljen je u tri zone Niska zona, Visoka zona i Zona Golubić.

Postojeća vodovodna mreža je u jako lošem stanju, dotrajala, te neki dijelovi mreže su stari i preko 100 godina. Gubici u vodovodnoj mreži za 2017. godinu su iznosili 71%. Vodovodne cijevi su u većem dijelu od azbest-cementnog materijala, te čelične, lijevano željezne i PEHD. Naselja koja nisu priključena na vodoopskrbni sustav Grada Knina su Polača, Ljubač, Gornji Žagrović i Očestovo. Oni imaju pitku vodu iz gusterni. Drugi dio naselja kao što je Strmica, Kablari i jedan dio Golubića imaju mjesne vodovode. Naselje Medići, sa 120 kućanstava, te 20 kućanstava u blizini izvorišta Crno vrelo su priključeni na sustav kojim upravlja HŽ za tehnološke potrebe. Navedenim naseljima je neophodno osigurati pitku vodu sa izgradnjom pripadnog vodoopskrbnog sustava i priključenjem na vodoopskrbni sustav Grada Knina, izuzev naselja Ljubač kojem bi se trebalo osigurati priključenje na vodoopskrbni sustava Biskupija izgradnjom vodoopskrbe Vrbnik I i II.

Projekt "Poboljšanje sustava vodoopskrbe i odvodnje sa izgradnjom uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Kninu" započeo je u travnju 2011. godine, a završetak projekta očekivao se do kraja 2016. godine, no sve je prolongirano zbog problema s izgradnjom uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Ovaj projekt je financiran iz sredstava Europske unije iz pretpristupnog fonda IPA, kao i nacionalnog doprinosa, ukupne vrijednosti 15 mil EUR-a. Završetkom ovog projekta očekuju se poboljšanja u vidu smanjenja gubitaka u mreži, ali sa ovim projektom se neće otkloniti svi problemi i nedostaci u vodoopskrbnom sustavu grada Knina. U tijeku projekta naselje Kovačić se prespojilo na sustava Šimića vrelo, a crpljenje iz rijeke Krke za potrebe podsustav Kovačić je trenutno napušteno.

U periodu od 2013-2015.godine je izvršena sanacija crpne stanice na Šimića vrelo i izvorištu, sa kompletnom izmjenom potrebne strojarske, elektro opreme, kao i opreme za dezinfekciju vode i pripajanjem naselja Arule na sustav Grada Knina.

Tablica 49: Pokrivenost vodoopskrbnim sustavom

Broj stanovnika (iz 2011.)	15.407
Broj kućanstava(iz 2011.)	5.258
Broj kućanstava priključenih na vodovodnu mrežu	4886
Udio kućanstava priključenih na vodovodnu mrežu u ukupnom broju kućanstava	93 %
Godišnja proizvodnja vode u m ³	2.400.770
Fakturirana voda u m ³	689.384
Fakturirana voda za kućanstva u m ³	487.318
Gubitci u vodovodnoj mreži	71,28 %
Potrošnja po stanovniku u m ³	34 m ³ /god

Izvor: Komunalno poduzeće Knin d.o.o.; Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011., obrada Ecosolutions d.o.o.

- **Kvaliteta vode za piće**

Kontrolu zdravstvene ispravnosti vode za piće, kao i monitoring izvorišta sirove vode obavljaju Hrvatski zavod za javno zdravstvo i Zavod za javno zdravstvo Šibensko-kninske županije kao ovlaštene ustanove. Tijekom 2015. godine za kontrolu zdravstvene ispravnosti vode za piće uzet je propisani broj uzoraka na razvodnoj mreži, mjestu potrošnje vode. Rezultati analize vode za piće pokazali su da svi uzorci vode 100% odgovaraju uvjetima iz Pravilnika o parametrima sukladnosti i metodama analiza vode za ljudsku potrošnju.

8.2.2. Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Djelatnost odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda je javna usluga i na području Knina je pruža Komunalno poduzeće d.o.o. Knin u skladu s Zakonom o vodama i Pravilnikom o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti javne odvodnje. Kanalizacijska mreža Knina počela se graditi 50-ih i 60-ih godina prošlog stoljeća. Do 1990. godine izgrađeno je oko 21 km kanalizacijske mreže. Postojeći sustav odvodnje je većim dijelom mješoviti gdje se gravitacijskim cjevovodom otpadna voda sprovodi do prirodnog prijamnika. Prema statističkim podacima za 2017. godinu, od ukupnog broja stanovnika, 65% je priključeno na sustav javne odvodnje dok 35% stanovništva koristi septičke jame.

Kako je već navedeno, vrlo značajan projekt "Poboljšanje sustava vodoopskrbe i odvodnje sa izgradnjom uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Kninu" je započeo 2011. godine, a konačan završetak radova bio je planiran do kraja 2016. godine, no zbog problema s uređajem za pročišćavanje otpadnih voda, sve je prolongirano. Trenutno se UPOV Grada Knina pušta u probni rad ali samo sa fekalnim vodama iz Starog grada s približno 3.000 korisnika. Izgrađeno je 13,5 km nove kanalizacijske mreže, 5 precrpnih stanica i završava se izgradnja na UPOV-u (20.000 ES). 18 km postojeće kanalizacije je očišćeno, snimljeno, a sanirano je 5,5 km, međutim sustav odvodnje nije urađen u skladu s projektom pa je potrebna dodatna sanacija istog. Ovim projektom nisu otklonjeni svi problemi u sustavu odvodnje Grada Knina, ali jedan veći dio će biti zadovoljavajući. U naselju Golubić 2007. godine izgrađen je novi sustav odvodnje razdjelnog tipa. Oborinske vode odvođe se u upojne bunare. Sustav obuhvaća izgrađene građevine za skupljanje fekalnih voda i odvođenje do biološkog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda s ispustom u akumulacijsko jezero Golubić (vodotok Butižnica). Kapacitet biološkog uređaja drugog stupnja je 750 ES. Zbog tehnoloških problema na uređaju za pročišćavanje otpadnih voda Golubić u toku je izrada glavnog projekta za novi biljni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Novog naselja Golubić istog kapaciteta.

Izgradnjom uređaja za pročišćavanje otpadnih voda steći će se uvjeti za kvalitetnu obradu komunalnih otpadnih voda, kao i priključenje onečišćivača poput Opće i veteranske bolnice Hrvatski ponos, te DIV i Dizel depo HŽ-a nakon što postignu parametre kvalitete komunalnih otpadnih voda.

Tablica 50: Razvojne potrebe i ograničenja vezani za komunalnu infrastrukturu

RAZVOJNE POTREBE	➤ Nastavak aktivnosti na poboljšanju sustava vodoopskrbe i izgradnja sustava kanalizacije ➤ Izgradnja vodoopskrbnog sustava Ljubač i spajanje na vodoopskrbni sustav Biskupija ➤ Izrada idejnog rješenja vodoopskrbe šireg područja grada Knina, i Studije izvodivosti ➤ Studija izvodivosti i izrada projektne dokumentacije za naselje Golubić
RAZVOJNA OGRAĐENJA	➤ Imovinsko pravni odnosi ➤ Zakonska regulativa vezana za prekograničnu suradnju u svezi zaštite izvorišta ➤ Spor i dug proces dobivanja sredstava iz EU fondova

8.2.3. Gospodaranje otpadom

Prikupljanje, odvoz i zbrinjavanje komunalnog otpada na kninskom području obavlja društvo Čistoća i zelenilo d.o.o. Knin. Društvo raspolaže adekvatnim sustavom transportnih jedinica za sakupljanje i prijevoz otpada (5 vozila za sakupljanje i prijevoz otpada i 1 radni stroj za sabijanje i nasipavanje odlagališta) do odlagališta „Mala Promina“ u Općini Biskupija prilagođen uspostavljenom sustavu prikupljanja putem postavljenih posuda i kontejnera.

Sustav prikupljanja komunalnog otpada na području Knina dijeli se na:

a) Sustav prikupljanja komunalnog otpada iz kućanstva

Komunalni otpad s područja Knina prikuplja se putem 320 spremnika zapremine 1.100 l (PEHD i metalni spremnici) i 25 spremnika zapremine 5 m³ (zatvoreni i otvoreni spremnici), a u tijeku je i podjela spremnika zapremine 120 litara za miješani komunalni otpad i za papir i karton građanima koji žive u obiteljskim kućama, te se iz tih spremnika u dijelu grada već sada odvozi otpad. Izrađen je novi cjenik za javnu uslugu prikupljanja miješanog komunalnog i biorazgradivog otpada, a na koji je Gradsko vijeće Grada Knina Društvu dalo suglasnost na isti, a cjenik je stupio na snagu 01.12.2018. godine a sve prema novom Zakonu i Pravilnicima o održivom gospodarenju otpadom. Do sredine 2019. godine očekujemo potpunu uspostavu novog načina prikupljanja otpada putem spremnika od 120 litara, 1100 litara i polupodzemnih kontejnera zapremine 3 m³ i 5 m³, a obračun i novi cjenik temeljit će se na broju odvoza i na volumenu preuzetog otpada.

Spremnici na području Knina i prigradskih naselja Kovačić, Vrpolje, Golubić, Potkonje, Žagrović, Strmica, Polača i Ljubač postavljeni uz glavne ulice grada, ispred stambenih objekata i na javnoj površini. Prikupljanje i odvoz komunalnog otpada obavlja se specijalnim vozilima zatvorenog tipa prema utvrđenom rasporedu.

b) Sustav prikupljanja komunalnog otpada koji je po prirodi i sastavu sličan otpadu iz kućanstva

Navedeni otpad nastaje u uslužnim djelatnostima (trgovina, ugostiteljstvo i dr.), institucijama (kao što su škole te objekti koje koriste javne službe i sl.). Navedeni otpad prikuplja se unutar sustava prikupljanja otpada iz kućanstava.

c) Sustav prikupljanja krupnog (glomaznog) komunalnog otpada

Krupni (glomazni) komunalni otpad se trenutno odlaže u spremnike koji su smješteni u dvorištu tvrtke Čistoća i zelenilo d.o.o. Knin, te samim pozivom građana na lokaciju odvoza na području grada Knina. Građani su obaviješteni o lokaciji spremnika za krupni (glomazni) komunalni otpad. Na području Knina, krupni (glomazni) komunalni otpad se odvozi vozilom s dizalicom opremljenom za utovar takvog otpada.

d) Sustav prikupljanja posebnih kategorija otpada

Zakonom o održivom gospodarenju otpadom, člankom 53. definirano je 16 posebnih kategorija otpada, koje su važne bilo s aspekta njihove štetnosti po okoliš i zdravlje ljudi. Gospodarenje posebnim kategorijama otpada regulirano je pravilnicima i uredbama za svaku pojedinu podvrstu kategorije otpada (pravilnik o gospodarenju otpadom elektroničnom opremom, pravilnik o postupanju polikloniranim bifenilima i polikloriranim terfenilima, pravilnik o gospodarenju otpadom iz proizvodnje titan-dioksida, pravilnik o gospodarenju medicinskim otpadom, pravilnik o ambalaži i otpadnoj ambalaži, uredba o gospodarenju otpadom ambalažom, pravilnik o gospodarenju otpadnim tekstilom i otpadnom obućom, uredba o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima, pravilnik o baterijama i akumulatorima i otpadnim baterijama i akumulatorima, uredba o gospodarenju otpadnim vozilima, pravilnik o gospodarenju otpadnim vozilima, pravilnik o građevnom otpadu i otpadu koji sadrži azbest i dr.). Proizvođač dužan osigurati kupcu povrat odnosno zaprimanje proizvoda odnosno nastalog otpada sukladno čl. 42. 7. Zakona. Troškove zbrinjavanja i prijevoza građevinskog otpada koji sadrži azbest dužan je zajednički snositi Fond i jedinica lokalne samouprave. Međutim, bitno je istaknuti da temeljem čl. 67. Zakona, Fond upravlja sustavom sakupljanja i obrade posebnih kategorija otpada i to putem ugovora s odabranim trgovačkim društvom sukladno čl. 75. i 70. Zakona.

Od posebnih kategorija otpada Čistoća i zelenilo d.o.o. prikuplja otpadni papir i karton, otpadnu plastiku, otpadno staklo, EE otpad, te u suradnji s ovlaštenim sakupljačem, otpadni tekstil (obuću i odjeću).

Papir i karton se skuplja putem ovlaštenog skupljača DS Smith Unijapapir d.o.o., a EE otpad iz dvorišta našeg Društva prikuplja i zbrinjava tvrtka M San Eko iz Zagreba, dok otpadni tekstil preuzima ovlašteni sakupljač iz Splita.

Otpadani tekstil, otpadno staklo i otpadna plastika prikupljaju se dijelom putem zelenih otoka, a dijelom direktnim preuzimanjem od građana i pravnih osoba.

Otpad sakupljen na prethodno navedene načine s područja Knina odvozi se na odlagalište neopasnog otpada „Mala Promina“ koje se nalazi na administrativnom području Općine Biskupija gdje će se prestati s odlaganjem otpada nakon što Regionalni centar za gospodarenje otpadom provede planiranu izgradnju centra za gospodarenje otpadom Bicarac. Trenutno je u tijeku sanacija odlagališta otpada "Mala Promina", koja bi trebala biti dovršena do kraja 2018. godine, te će se nakon sanacije odlagališta osigurati ploha za novi otpad koji će biti odlagan na površinu odlagališta do stavljanja u potpunu funkciju Regionalnog centra za gospodarenje otpadom "Bicarac" u Šibeniku. Ploha za naknadno odlaganje otpada (nakon sanacije) veličine je za cca 60.000 m³ novodovezenog otpada, a CGO Bicarac će po stavljanju u potpunu upotrebu, putem pretovarne stanice, koja je izgrađena u neposrednoj blizini odlagališta "Mala Promina" zaprimati otpad koji se do sad sakupljao na gore navedeni.

Stavljanje u funkciju CGO Bicarac za ove potrebe očekuje se najranije u 2020. godini, a do tada će se otpad s područja grada Knina, Općine Kijevo, Općine Biskupija i Općine Promina odlagati na novu plohu koja će biti u upotrebi nakon same sanacije odlagališta.

U tijeku je izgradnja Reciklažnog dvorišta u gradu Kninu i to na području PZ Preparandija, a dovršetak izgradnje očekuje se početkom 2019. godine, te očekujemo da će posebne i odvojene vrste otpada građani sami donositi u reciklažno dvorište, a Društvo će osigurati uspostavu mreže ovlaštenih sakupljača odvojenih vrsta otpada, kako bi sustav u potpunosti bio učinkovit.

Tablica 51: Predviđeni rast stanovništva i količina miješanog komunalnog otpada na području Knina

Predviđeni rast stanovništva i količina miješanog komunalnog otpada na području grada Knina			
Godina	Broj stanovnika	Količina otpada (kg/stan/god)	Ukupna godišnja količina otpada (t)
2016.	15.515	317	4.916
2017.	15.537	322	4.997
2018.	15.559	327	5.079
2019.	15.580	332	5.162
2020.	15.602	337	5.247

Izvor: Izmjene i dopune Plana gospodarenja otpadom za razoblje od 2010. do 2017. za Grad Knin; DLS d.o.o. Rijeka, prosinac 2014.; obrada Ecosolutions d.o.o.

Izvršenju Plana gospodarenja otpadom dosta doprinosi i Ekološka udruga „Krka“ Knin kroz projekte koje provodi, a osnovali su i Vijeće za okoliš Šibensko-kninske županije koje je izradilo Plan edukacije građana vezano za odvajanje otpada.

Tablica 52: Razvojne potrebe i ograničenja vezana za gospodarenje otpadom

RAZVOJNE POTREBE	➤ Sanacija deponije “Mala Promina” i uređenje pristupne ceste do deponije ➤ Uređenje pretovarne stanice na odlagalištu “Mala Promina” ➤ Postavljanje zelenih otoka za odlaganje različitih vrsta otpada
RAZVOJNA OGRA NIČENJA	➤ Ograničena sredstva za sufinanciranje projekata iz europskih i nacionalnih sredstava

8.3. Energetski sustav

8.3.1. Elektroopskrba

Opskrba električnom energijom Knina vrši se uglavnom preko novoizgrađene (puštena u pogon 2007. godine) TS 35/10(20) kV Knin u koju su instalirana dva transformatora snage 2x16 kVA. Napajanje ove trafostanice vrši se preko TS 110/35 kV Knin (smještena na Vrbniku). Kao rezervno napajanje iste moguće je koristiti i 35 kV vod iz TS 35/10 kV Golubić (napojena preko TS 110/35 kV Knin) te 35 kV vod iz TS 35/10 kV Kosovo (napojena preko TS 110/35 kV Drniš) što joj uz činjenicu da je ista uvedena u sustav daljinskog nadzora i upravljanja daje veliku sigurnost i pogonsku pouzdanost u napajanju. Preko TS 35/10(20) kV Knin napaja se ukupno 103 trafostanice TS 10/04 kV od toga 38 trafostanica na području Knina (i bliže okolice). Srednjenaponska 10 kV mreža na području Knina izvedena je kabelskim vodovima dok je 10 kV zračnim vodovima realizirana opskrba 10 kV trafostanica u prigradskom naseljima (Kovačić, Vrpole, Žagrović, Potkonje).

Prateći godišnju potrošnju električne energije može se uočiti da je od 2005. do 2008. godine bilježen prosječan rast iste od 4,7% te da je nakon 2008. godine ista na godišnjoj razini na 65,5 GWh ili nešto niža. Značajniji rast potrošnje na području Knina moguć je jedino izgradnjom većih potrošača. Najveći potrošač DIV, planira gradnju vlastite 35 KV trafostanice čime bi se dodatno oslobodilo cca 2 MVA.

Kako se u novije vrijeme javljaju zahtjevi za izgradnjom vjetroelektrana, malih hidroelektrana, ali i fotonaponskih elektrana za očekivati je da će njihova izgradnja uvjetovati i izgradnju novih elektroenergetskih objekata na razini srednjenaponske distribucijske mreže za elektrane manje snage, ali i na razini prijenosne mreže za elektrane veće snage. U jednom i drugom slučaju treba računati na nove TS 110/35 kV i 35/10(20) kV koje bi se mogle koristiti isključivo za priključak takvih elektrana. Takvi objekti se trenutno ne mogu sa sigurnošću predvidjeti ni posebno analizirati. Zaključno, postojeće stanje u opskrbi Knina je zadovoljavajuće i sa stanovišta rezerve i sa stanovišta pouzdanosti.

8.3.2. Plinifikacija

Plinski distributivni sustav Šibensko-kninske županije opskrbljuje se prirodnim plinom iz magistralnog plinovoda Bosiljevo – Split i regionalnog plinovoda Šibenik – Knin. Knin trenutno nema razvedenu plinsku mrežu, a glavni projekt plinskog distributivnog sustava je gotov. Izgrađen je jedino regionalni plinovod do mjerno-regulacijske stanice Knin smještene u naselju Potkonje.

8.3.3. Javna rasvjeta

Do sredine 2014. godine javnu rasvjetu za ovo područje održavao je HEP. Obzirom na opterećenost vlastitim poslom i veličinu područja koju je HEP morao održavati nije bilo moguće dovesti javnu rasvjetu u funkcionalno stanje.

Održavanje javne rasvjete od srpnja 2014. godine povjerava se privatnom koncesionaru temeljem javnog natječaja, koji je najveći dio javne rasvjete u užem dijelu grada u funkcionalno stanje. Istovremeno radi i na sanaciji javne rasvjete u naseljima na izlazima iz grada. Osim toga, tijekom 2014. godine uz sufinanciranje Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti RH realiziran je projekt modernizacije javne rasvjete u gradu Kninu. U okviru projekta, u 20-tak ulica na užem području grada Knina postojeća rasvjetna tijela zamijenjena su s ekološki i energetski učinkovitim svjetiljkama (ukupno 414 svjetiljki).

U 2015. godini završena je izrada snimke postojećeg stanja javne rasvjete kojom je evidentirano trenutno stanje rasvjetnih tijela na području grada kao i izrada energetskog pregleda javne rasvjete što je zakonska obaveza prema Zakonu o energetske učinkovitosti (Narodne Novine, br. 127/2014). Na temelju energetskog pregleda izrađen je projekt modernizacije javne rasvjete koji će se opet aplicirati za sufinanciranje od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Obzirom da održavanje javne rasvjete kroz ugovor s koncesionarom iziskuje značajna financijska sredstva, u budućnosti je planirana nabava autodizalice i povjeravanje poslova održavanja javne rasvjete vlastitom pogonu (gradska komunalna tvrtka Čistoća i zelenilo d.o.o.).

Tablica 53: Razvojne potrebe i ograničenja vezana za energetski sustav

RAZVOJNE POTREBE	➤ Rekonstrukcija i modernizacija postojeće i izgradnja nove javne rasvjete ➤ Javna rasvjeta na principu obnovljivih izvora energije ➤ Uspostavljanje razvedene plinske mreže
RAZVOJNA OGRAIČENJA	➤ Slaba pokrivenost rasvjetnim tijelima ➤ Nedostatak financijskih sredstava

8.4. Telekomunikacijski i poštanski sustav

8.4.1. Telekomunikacijski sustav

Prema Prostornom planu uređenja Knina, na području njegovog obuhvata instalirana su tri telekomunikacijska čvorišta; Knin, Golubić i Strmica. Njima se pružaju govorne i širokopojasne usluge korisnicima naselja Knin, Ljubač, Potkonje, Vrpolje, Kovačić, Kninsko polje, dio naselja Žagrović, Golubić i Strmica. Čvorišta su međusobno vezana svjetlovodnim kabelima, a čvorište Strmica bakrenim kabelom. Korisnički vodovi kojima su telefonski pretplatnici povezani na komutacijska čvorišta položeni su uglavnom podzemnim kabelima s bakrenim vodičima. Unutar područja obuhvata predviđena su nova komunikacijska čvorišta lokalne razine u mjestima Kovačić, Vrpolje, Plavno, Žagrović, Očestovo i Polača koja će se povezati svjetlovodnim kabelima.

Mobilna telefonija je osigurana preko sustava baznih stanica postavljenih na više lokacija u Kninu i okolici. Problem predstavlja loš signal u naseljima uz granicu BiH te pojava roaminga što je potrebno pokušati riješiti s operaterima.

Tablica 54: Kućanstva prema uporabi računala i korištenju Interneta na području Knina

	DA	NE	Nepoznato	Ukupan broj kućanstava u Kninu
Kućanstvo posjeduje osobno računalo (osobno ili prijenosno)	2.528	2.683	47	5.258
Kućanstvo koristi Internet	2.269	2.933	56	
Udio kućanstava koje (ne)posjeduje računalo u ukupnom broju kućanstava	48,08%	51,03%		
Udio kućanstava koje koristi Internet u ukupnom broju kućanstava	43,15%	55,78%		

Izvor: Državni zavod za statistiku; Popis stanovništva 2011. godine; obrađeno i preuzeto od Matica d.o.o.

Analizom kućanstava prema uporabi računala dobiva se podatak kako od ukupnog broja kućanstava na području Knina, 48,08% posjeduje računalo i nešto manje njih koristi Internet. Više od pola kućanstava ipak nema računalo, a 55,78% pokrivenost Internetom. Ovaj podatak može ukazivati na informatičku nepismenost lokalnog stanovništva i/ili nepokrivenost cijelog područja Knina s kvalitetnom Internet vezom.

8.4.2. Poštanski sustav

Kninski poštanski ured bavi zaprimanjem i odašiljanjem pisama i paketa svih veličina, a pruža i ostale usluge poput Western Union prijenosa novca, mjenjačkih poslova, plaćanja računa, filatelije, prodaje suvenira, razglednica, i sl.

8.5. Obnovljivi izvori energije

Energija vjetra, sunca i vode najznačajniji su obnovljivi izvori energije u tri dalmatinske županije. Potencijal energije vjetra u Šibensko-kninskoj županiji iznosi 250 MW, Splitsko-dalmatinskoj 450 MW i Dubrovačko-neretvanskoj 150 MW. Samo područje Knina ima iznimne potencijale za iskorištavanje obnovljivih izvora energije.

8.5.1. Vjetar

Prema dostupnim podacima u Šibensko-kninskoj županiji raspoloživi prirodni potencijal energije vjetra je znatan. Pretpostavka je kako na vremenske prilike šireg područja najveći utjecaj ima Dinarsko kopneno zaleđe. Najbolji potencijal energije vjetra u županiji može se očekivati u krajnjim sjeveroistočnim dijelovima na izloženim planinskim vrhuncima Dinare, odnosno na području Knina. Tehnički potencijal vjetra određen je kapacitetom lokacija koje su pogodne za iskorištavanje njegove energije. Takve lokacije moraju zadovoljavati niz zahtjeva od kojih su najvažniji: vjetropotencijal, mogućnost evakuacije snage, prihvatljivost s obzirom na utjecaje na okoliš, zaštita prirode, pristup i sl.

8.5.2. Sunce

Godišnja ozračenost vodoravne plohe osnovni je parametar kojim se može procijeniti prirodni potencijal energije Sunca na nekoj lokaciji ili širem području. Prema službenim mjerenjima Državnog hidrometeorološkog zavoda, kninsko područje prosječno ima 2.444 solarna sata godišnje²⁰ što predstavlja izniman potencijal za iskorištavanje solarne energije.

8.5.3. Voda

Dosad provedena istraživanja ukazuju na relativno veliki potencijal za izgradnju malih hidroelektrana u Šibensko-kninskoj županiji. Hidroelektrane na Krki i njenim pritocima su: HE Golubić, HE Miljacka, HE Jaruga i MHE²¹ Krčić. HE Golubić nalazi se na rijeci Butišnici i u pogonu je od 1981. godine, a maksimalnu godišnju proizvodnju, 29 GWh imala je u 2010. HE Miljacka nalazi se 15 km nizvodno od Knina, početak pogona bio je 1906. godine, a maksimalna godišnja proizvodnja od 122 GWh također je postignuta 2010. godine. HE Jaruga nalazi se na području Skradinskog buka, početak pogona bio je 1903. godine, a maksimalna godišnja proizvodnja 34,3 GWh koju je imala u 2009. godini.

²⁰ Prosjek mjerenja od 1998. do 2010. godine

²¹ MHE – mala hidroelektrana

MHE Krčić nalazi se kod slapa Krčić u Kninu, početak pogona bio je 1988. godine, a maksimalna godišnja proizvodnja 1,4 GWh koju je imala 2013. godine.

Tablica 55.: Godišnja proizvodnja hidroelektrana na području Šibensko-kninske županije/GWh

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
HE Golubić	12	25,3	20	18	19	14,854
MHE Krčić	1	1,4	2	1	1	0,771
HE Miljacka	51	51	93	95	94	79,067
HE Jaruga	24	24	35	20	21	21,485

Izvor: HEP Knin, studeni 2018., obrada: Ecosolutions d.o.o.

8.6. Gradsko groblje

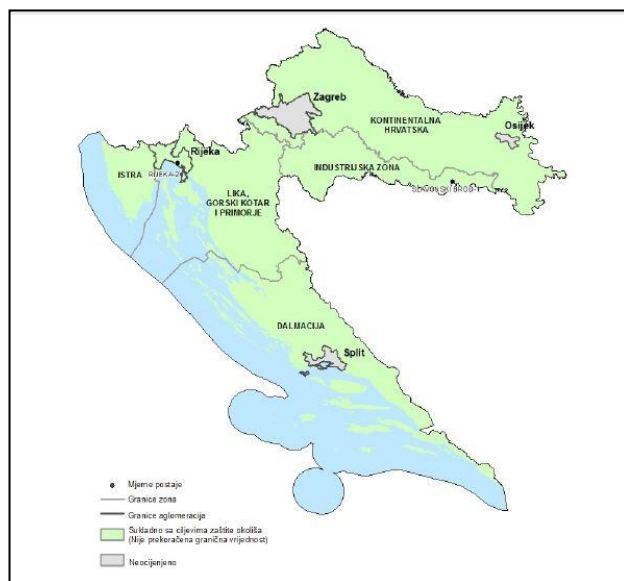
Glavno gradsko groblje smješteno je u naselju Kninsko polje na sjevernom dijelu Grada. Postojeće groblje podijeljeno je na katolički (zapadno) i pravoslavni (istočni) dio. Po svojoj veličini ovo groblje ukupne površine od 1,7 ha spada u kategoriju malih groblja (do 5ha). Trenutni kapacitet glavnog gradskog groblja ne udovoljava potrebama te je potrebno njegovo proširenje. Izrađen je projekt proširenja i modernizacije groblja nakon čije realizacije bi groblje trebalo spadati u red srednje velikih groblja (5-20 ha).

9. ZAŠTITA OKOLIŠA

9.1. Zrak

Za čitavo područje Šibensko-kninske županije uspostavljeno je jedno mjesto na kojem se mjeri kvaliteta zraka, a nalazi se u Šibeniku. Prema podacima i izvještajima Agencije za zaštitu okoliša kvaliteta zraka na području Knina je u skladu s ciljevima zaštite okoliša (nije prekoračena granična vrijednost za pokazatelje kvalitete zraka).

Slika 7: Ocjena onečišćenosti (sukladnosti) zona i aglomeracija u RH

Izvor: Agencija za zaštitu okoliša; Izvješće o stanju okoliša u RH 2014.

Prema Izvješću o podacima iz registra postrojenja u kojima su prisutne opasne tvari (RPOT), na području Knina ne posluje postrojenje s većim količinama opasnih tvari, dok je postrojenje s malim količinama opasnih tvari u susjednoj općini Biskupija – KNAUF d.o.o. tvornica gipsa koja posjeduje UNP (ukapljeni lako zapaljivi plinovi) s ukupnom prijavljenom količinom 100 t.

9.2. Vode

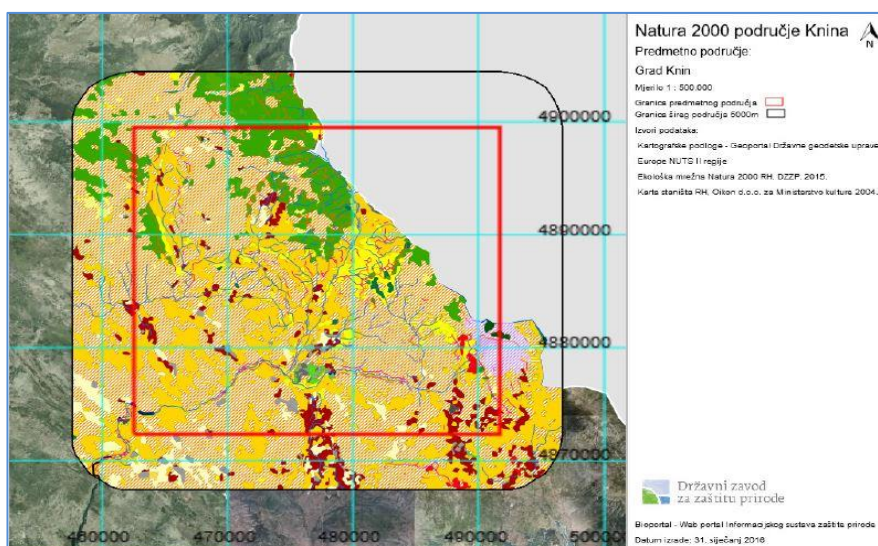
Područjem Knina protječe sedam (7) rijeka, a „najvažnija“ od njih je rijeka Krka. Ulaz u Nacionalni par „Krka“ gotovo je na izlazu iz Knina, a kao dio NP-a, rijeka Krka je gotovo cijelim svojim tokom zaštićena, pa tako i eko sustav koji je okružuje. Na području Knina pored rijeka postoje i jezera. Nedovršeni sustav odvodnje, tvornica DIV d.o.o., Dizel depo HŽ te otpadne vode koje se kroz gradsku kanalizaciju ispuštaju u rijeku Krku i Marčinkovac, najveći su uzroci i rizici zagađenja rijeka i jezera. Završetkom izgradnje i puštanjem u rad pročišćivača odvodnih voda znatno će se poboljšati postojeće stanje te će na cijelom području koje Knin obuhvaća biti uspostavljen kontrolirani sustav odvodnje. Na taj način eliminirat će se utjecaj najvećih zagađivača voda na ovom

području. Ekološka udruga „Krka“ u suradnji s Gradom Kninom provodi aktivnosti zaštite vodnih tokova za ovo područje.

9.3. Krajobrazna i biološka raznolikost

Zaštita krajobraznih vrijednosti jedan je od temelja ukupnog vrednovanja prostora. Šire spoznaje o vrijednostima krajobraza novijeg su datuma i ozbiljnije su se pojavile tek nakon spoznaja o sve većoj ugroženosti čovjekova okoliša, odnosno krajobraza kao njegova dijela. Južno od Knina započinje Nacionalni park „Krka“, dok se na samom području Grada nalaze spomenik prirode (Stara straža-slojevi), značajni krajobraz (Krčić), ali i područja zaštićena unutar sustava Ekološke mreže Republike Hrvatske (EMRH). Natura 2000 je ekološka mreža sastavljena od područja važnih za očuvanje ugroženih vrsta i stanišnih tipova Europske unije. Njezin cilj je očuvati ili ponovno uspostaviti povoljno stanje više od tisuću ugroženih i rijetkih vrsta te oko 230 prirodnih i poluprirodnih stanišnih tipova. Dosad je u ovu ekološku mrežu uključeno oko 30.000 područja na gotovo 20% teritorija EU što je čini najvećim sustavom očuvanih područja u svijetu. Natura 2000 se temelji na EU direktivama, područja se biraju znanstvenim mjerilima, a kod upravljanja tim područjima u obzir se uzima i interes i dobrobit ljudi koji u njima žive²². Na području Knina u Ekološkoj mreži Natura 2000 nalaze se područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) te područja očuvanja značajna za ptice (POP).

Slika 8: Područje Knina u Ekološkoj mreži Natura 2000

Izvor: Državni zavod za zaštitu prirode; <http://www.bioportal.hr/gis/>

Ekološkom mrežom Natura 2000 zaštićeno je 206 kopnenih staništa (točke), 109 kopnenih staništa (poligoni), 16 podzemnih lokaliteta te 4 lokaliteta stijena i točila.

²² Državni zavod za zaštitu prirode

10. FUNKCIONIRANJE GRADA KNINA

U sklopu ovog poglavlja sažeto će se predstaviti istaknute osobe s područja Grada Knina, dok se više informacija o njima može naći na web stranici Grada, zatim će se predstaviti Grad s osnovnim podacima, struktura administracije u Republici Hrvatskoj i međusobni odnos tijela javne uprave, samoupravni djelokrug Grada Knina, struktura upravljanja, struktura proračuna, te odnosi s javnošću.

10.1. Istaknute osobe s područja Grada Knina²³

Igor Anić

Akademik Igor Anić rođen je u Kninu 1967. godine. Potječe iz obitelji Ilela. U rodnom gradu završio je osnovnu i srednju školu. Diplomirao je 1992., magistrirao 1996., a doktorirao 2001. godine na Šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Redoviti je sveučilišni profesor uzgajanja šuma na Šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i gostujući profesor na Mendelovom sveučilištu u Brnu. Voditelj je doktorskog studija Šumarstvo i drvna tehnologija. Godine 2006. izabran je za člana suradnika, a 2012. za redovitog člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Voditelj je na Akademiji na Arboretuma u Trstenom.

Od 2014. godine je predsjednik Akademije šumarskih znanosti. Član je upravnoga vijeća međunarodne asocijacije Pro Silva Europa i voditelj nacionalne sekcije Pro Silva Croatia. Član je uređivačkih odbora znanstvenih časopisa Šumarski list, Croatian Journal of Forest Engineering i Beskydy. Dobitnik je Medalje Gregora Mendela 2014. godine.

²³ Preuzeto s: <http://www.knin.hr/poznati-kninjani/>

Slavko Matić

Slavno Matić, akademik, dr. sc., dipl. ing. šumarstva Umirovljeni redoviti prof. Šumarskog fakulteta u Zagrebu, doktor honoris causa Mendelovog poljoprivrednoga i šumarskog Sveučilišta u Brnu (Češka) i Tehničkoga sveučilišta u Zvolenu (Slovačka), jedan od osnivača i prvi predsjednik Akademije šumarskih znanosti u Zagrebu, predsjednik Hrvatskog šumarskog društva. Akademik Slavko Matić, prof. emeritus, doktor honoris causa, rođen je 20. siječnja 1938. godine u Livnu. Pučku školu i gimnaziju završio je u obiteljskom zavičaju Kninu. Diplomirao je na Šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1962. godine. Od 1963. o 2003. godine, kada je umirovljen, radio je na Šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Magistrirao je na Šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1972. godine obranivši temu „Prirodno pomlađivanje kao faktor strukture sastojine u šumama jele s rebračom (Blechno-Abietetum Horv.)“. Doktorirao je 1980. godine na istom Fakultetu obranivši disertaciju „Utjecaj ekoloških i strukturnih činitelja na prirodno pomlađivanje prebornih šuma jele i bukve u Gorskom kotaru“.

Godine 2000. dodijeljeno mu je počasno zvanje doktor honoris causa na Mendelovom poljoprivredno-šumarskom Sveučilištu u Brnu. Istovrsno zvanje dodijeljeno mu je 2003. godine na Tehničkom sveučilištu u Zvolenu, Slovačka.

Redoviti je član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti od 2004. godine. Predsjednik je znanstvenoga vijeća HAZU za poljoprivredu i šumarstvo te voditelj akademijina Centra za znanstveni rad HAZU u Vinkovcima. Redoviti je član i predsjednik Akademije šumarskih znanosti od 1997.

Odlukom Predsjednika Republike Hrvatske od 28. svibnja 1996. odlikovan je Redom Danice Hrvatske s likom Ruđera Boškovića za osobite zasluge u znanosti i Redom Danice Hrvatske s likom Blaža Lorkovića, za osobite zasluge u gospodarstvu.

Jordan Jelić (Šibenik, 25. 2. 1942. – Zagreb, 30. 4. 2012.)

Kninjanin Jordan Jelić, pjesnik i prevoditelj, rođen je 25. 2. 1942. u Šibeniku. Gimnaziju je završio 1960. godine u Kninu, a filozofiju i komparativnu književnost diplomirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1965. godine. Doktorirao je 1983. godine na Fakultetu za sociologiju političke znanosti i novinarstvo u Ljubljani. Radio u Institutu za društvena istraživanja te je osnovao Hrvatski institut latinoameričkog i iberskog centra. Objavio je zbirke pjesama Kiša u okusu očiju (1964), Mrijestilište (1969), Mexicana (1986), Cvijet i pjesma (1996) i Iris (2000).

Dmitar Zvonimir (Slavonija, 11. stoljeće – Knin, 1089)

Hrvatski kralj. Vlada od 1075. do 1089. godine. O Zvonimirovom podrijetlu ne zna se gotovo ništa. Najvjerojatnije je bio potomak kralja Svetoslava Suronje, dakle rođak kralja Petra Krešimira IV., iako ima povjesničara koji smatraju da nije bio Trpimirović nego pripadnik nekog od uglednih hrvatskih rodova odnosno plemena. Zvonimir se u izvorima prvi put spominje godine 1070. kao ban i suvladar Petra Krešimira IV. Inače se pretpostavlja da je prvobitno vladao Slavonijom koju je, nepoznato je točno kada, dobio od mađarskih Arpadovića.

Radomir Vukčević (Knin, 15. 9. 1941 – Split, 28. 11. 2014.)

Radomir Vukčević Vučko bio je legendarni vratar Dinare i Hajduka te jugoslavenski nogometni reprezentativac. Rođen je u Kninu 15. rujna 1941. godine, a čuvao je vrata Dinare od 1957. do 1963. godine. Hajdukov dres je nosio punih deset godina i to od 1963. do 1973. godine te je zabilježio 402 nastupa za splitski klub. S Hajdukom je osvojio prvenstvo Jugoslavije u sezoni 1970./71., kao i dva kupa: 1966./67. i 1972. godine. Osim Dinarinog i Hajdukova dresa, čuvao je i vrata francuskog Ajaccia i to od 1973. do 1975. godine.

Dinko Šimunović (Knin, 1. 9. 1873. – Zagreb, 3. 8. 1933.)

Rođen je u Kninu, no djetinjstvo je proveo u Koljanima, selu nedaleko od Vrlike. Otac, učitelj, odatle je bio premješten u Kijevo, pa će to biti još jedan kraj koji će oblikovati Šimunovićeve mladenačke doživljaje i shvaćanje. "Rodnoga mjesta u pravom smislu i nemam... ja, kao sin intelektualnog proletarca, naslijedio sam samo skitnju iz jedne krajine u drugu", kaže Šimunović. Učiteljsku školu završio je u Arbanasima pokraj Zadra, a kao učitelj službovao je u Hrvacama i Dicmu (1892. – 1909.). Poslije nekoliko pedagoških članaka i jednoga beletrističkog pokušaja, u literaturu ulazi 1905. ulomkom pripovijesti "Mrkodol" (1909.) u zadarskom časopisu Lovor. Njegov književni dar potvrdila mu je knjiga pripovjedaka "Mrkodol" (1909). Taj mu uspjeh pomaže da dobije premještaj u obrtničku školu u Splitu i tu ostaje do umirovljenja (1909. – 1927.). To je njegovo najintenzivnije stvaralačko razdoblje. Šimunović piše pripovijetke, romane, crtice i feljtone. Poznata su mu djela Mrkodol, Tuđinac, Đerdan, Porodica Vinčić, Alkar, Duga, Pojilo, Mladi dani i Mladost.

Nikica Slavić (Knin, 26. 2. 2014. – Zagreb, 31. 12. 2001.)

Veliki humanist i ugledni novinar i publicist Nikica Slavić rođio se 26. 2. 1914. godine u Kninu u bogatoj trgovačkoj obitelji. Osnovnu školu i gimnaziju pohađao je u Kninu i Šibeniku, a potom je nastavio trgovačku akademiju u Novom Sadu i studij u Zagrebu. Nakon završetka studija organizira u Kninu zajedno s drugim mladim naprednim intelektualcima predavanja sociološke i filozofijske tematike. Prije 1941. godine organizira i vodi u Kninu Pučko učilište. Kao lijevo orijentirani humanist i idealist priključuje se 1941. godine Antifašističkom pokretu kao borac bez puške.

Hrvoje Požar (Knin, 5. 7. 1916. – Zagreb, 30. 6. 1991.)

Akademik Hrvoje Požar rođen je u Kninu 5. 7. 1916. godine. Jedan je od najznačajnijih znanstvenika naše i svjetske poslijeratne znanosti na području elektroenergetike. Srednju školu polazi u Kninu, Šibeniku i Zagrebu. U Zagrebu je upisao Tehnički fakultet godine 1934. i diplomirao na strojarskom odjelu, elektrotehnički smjer godine 1939. Od 1946. do 1952. godine obavlja različite dužnosti u elektroprivredi Hrvatske. Tako obavlja funkcije voditelja pogona hidroelektrana u Dalmaciji i glavnog elektroenergetskog dispečera za Hrvatsku. Godine 1955. obranio je doktorat "Izbor veličine izgradnje hidroelektrana".

Ilija Petković (Knin, 22. 9. 1945.)

Slavni kninski nogometaš koji je započeo karijeru u NK Dinari. Svojedobno proglašen za najbolje desno krilo na svijetu. Bio je jugoslavenski nogometni reprezentativac od 1968. do 1974., te dugogodišnji kapetan i jedan od najboljih igrača OFK Beograda u povijesti toga kluba. Među rijetkim je nogometašima koji je sudjelovao na svjetskim nogometnim prvenstvima i kao igrač i kao izbornik, oba puta u Njemačkoj: 1974. i 2006. godine. Poznat je i kao posljednji izbornik nogometne reprezentacije Srbije i Crne Gore. Petković je igračku karijeru započeo u kninskoj Dinari. U 19. godini otišao je u Beograd.

Paško Paić (Šibenik, 29. 10. 1929. – Knin, 21. 4. 2008.)

Legendarni kninski profesor i restaurator kninske tvrđave. Osnovnu školu i gimnaziju pohađao je u Šibeniku. Po završetku srednje škole studira na Filozofskom fakultetu u Zagrebu povijesnu grupu. Diplomirao je 1956. godine. Od 1956. živi u Kninu gdje zasniva i obitelj. U Kninu najprije službuje kao profesor povijesti i povijesti umjetnosti na gimnaziji, a od 1959. do 1972. direktor je iste prosvjetne ustanove. Od 1972. godine do

umirovljenja, početkom devedesetih, radi kao profesor, a zbog svojeg znanja i svoje blage naravi bio je omiljen među generacijama kninskih srednjoškolaca.

Lovro Monti (Knin, 21. 4. 1835. – Knin, 9. 4. 1898.)

Lovro Monti, prvi ustavni načelnik Knina i zastupnik u Dalmatinskom saboru, rođen je 21. travnja 1835. u Kninu, gdje je i umro, iznenada od srčanog udara 9. travnja 1898. godine. Cijenjen i poštovan, no politički neshvaćen i nerazumljiv, napose u posljednjim godinama života. Preci dr. Lovre Montija doselili su se iz Bergama u Knin koncem 17. stoljeća te se s vremenom stopili s lokalnim stanovništvom. Dr. Lovro Monti pučko je obrazovanje stekao u Kninu, na hrvatskom jeziku, a poslije u Šibeniku na talijanskom.

fra Lujo Marun (Skradin, 10. 12. 1857. – Knin, 15. 1. 1939.)

Franjevac, arheolog amater. U Knin je kao župnik stigao 1885. godine gdje ostaje, uz manji prekid za vrijeme I. svjetskog rata, do smrti. Godine 1885. s nekoliko Kninjana osniva Odbor za istraživanje hrvatskih starina u kninskoj okolici. Uvođenjem šestojanuarske diktature 1929. godine Marun je prisilno umirovljen. Svojim istraživanjima, osobito na području Knina (Kapitul i Biskupija) Marun je utemeljio starohrvatsku arheologiju. Godine 1887. osnovao je Kninsko starinarsko društvo koje kasnije mijenja naziv u Hrvatsko. Izabran je i za predsjednika istoga i tu dužnost je obavljao pune 42 godine.

Antun Marija Lornja (Knin, 1736. – Verona, 1796.)

Matematičar, vojni graditelj, vodograditelj. Otac mu je za službu u mletačkoj vojsci dobio zemlje oko Knina. Zauzimanjem generalnog providura Grimanija Lornja je poslan u Veneciju na školovanje. Učio je u Mlecima, Padovi i Veroni. U mletačku vojnu službu stupio je 1765. godine. Postao je kapetan i učitelj matematike u vojnom zavodu u Veroni godine 1771. Uskoro je postao upravitelj vojnog zavoda u Veroni. Utemeljio je društvo "Societa dei guaranta", kojem je bio predsjednik do smrti. Član tog društva bio je i Ruđer Bošković.

Slavko Krvavica (Knin, 4. 8. 1920. – Zagreb, 26. 12. 2003.)

Akademik Slavko Krvavica, hrvatski veterinar i patofiziolog rođen je u Kninu 4. 8. 1920. godine. Diplomirao je na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu 1947., a doktorirao 1948. Bio je redoviti profesor od 1964., a redoviti član HAZU od 1991. Istraživao je promet aminokiselina u krvi i organima životinja, metabolizam dušika u preživača, mijenu tvari u parazitskih helminata i mehanizam djelovanja ohratoksina. Koautor je udžbenika Patofiziologija (1988., 1990. i 1996.). Dobitnik je nagrade »Ruđer Bošković« (1975.) i Nagrade za životno djelo (1985.).

Fra Petar Knežević (Knin, 1702. – Sinj, 1768.)

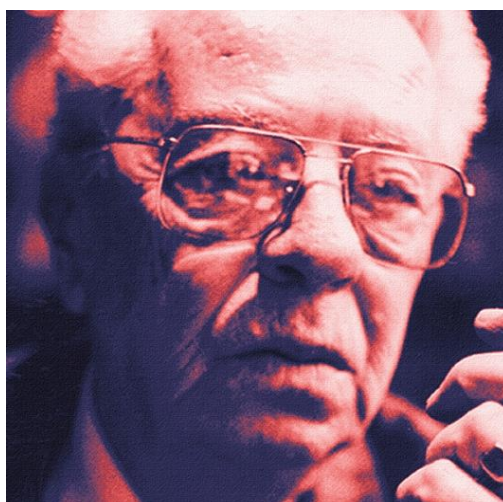
Fra Petar Knežević, hrvatski pjesnik i skladatelj, u franjevački red stupio je godine 1719. na Visovcu. Filozofiju i teologiju završio je u Šibeniku. Godine 1728. postao je propovjednikom u Makarskoj, a 1730. učitelj je gramatike u Šibeniku. Od 1732. do 1735. bio je tajnik Franjevačke provincije Bosne Srebrene, zatim definator i kustos novoosnovane dalmatinske provincije Presvetog Otkupitelja. Kratko je vrijeme

upravljao Sinjskim samostanom, a veći je dio života proveo u njemu kao voditelj kora i učitelj crkvenoga pjevanja.

Dušan Duje Jelovina (Knin, 1. 6. 1927. – Zagreb, 7. 2. 2008.)

Arheolog Dušan Duje Jelovina rođen je u Kninu 1. 6. 1927. godine. Studij arheologije završio je na Filozofskome fakultetu u Zagrebu 1954., a doktorirao na Filozofskom fakultetu u Zadru 1975. Od 1955. radio u Muzeju hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu; Od 1977. do 1986. bio je ravnatelj. Bavio se proučavanjem starohrvatskih grobalja, tipova grobova i grobnih priloga. Vodio je iskapanja na lokalitetima Greblju u Maljkovu kraj Vrlike, Razbojinama u Kašiću kraj Zadra, Begovači u Biljanima Donjim kraj Zadra, Bribiru kraj Skradina, Bijaćima kraj Trogira, Solin-Otoku i Spasu.

Vojin Jelić (Knin, 27. 11. 1921. – Zagreb, 19. 12. 2004.)

Cijenjeni hrvatski književnik. Gimnaziju je završio u Šibeniku. Studirao je u Beogradu, Pragu i Zagrebu, gdje je i diplomirao na Poljoprivredno šumarskom fakultetu. Književni mu je prvijenac zbirka novela "Đukin đerdan" (1950.), za kojom objavljuje još dvije novelističke knjige, "Ljudi kamenjara" i "Limeni pijetao" (1952.) te publicističko djelo "Ni brige te sivi tiću" (1952.) Jelićev prvi roman "Anđeli lijepo pjevaju" (1953.) kritika

jednodušno ocjenjuje njegovim najznačajnijim djelom i ujedno nezaobilaznim romanom novije hrvatske književnosti.

Zdravko Ikica (Knin, 1906. – Split, 1964.)

Klasičnu gimnaziju je završio u Kotoru, a Filozofski fakultet u Zagrebu 1931. godine. Kao mladi profesor službovao je na klasičnim i realnim gimnazijama u više mjesta, a od 1935. do 1960. godine radi u kninskoj gimnaziji kao profesor, a jedno vrijeme i kao direktor. Kao vrstan pedagog, predavač i humanist odgojio je brojne generacije kninskih đaka. Djelatnost profesora Ikice zapažena je i izvan škole. Bio je predavač na tribini Narodnog sveučilišta i na tribini mladih, bio je dugogodišnji član Savjeta za prosvjetu općine i kotara te počasni konzervator i suradnik Oceanografskog instituta.

Stjepan Gunjača (Sinj, 28. 9. 1909. – Split, 6. 12. 1981.)

Istaknuti arheolog i povjesničar, muzealac i konzervator. Godine 1934. završio povijest i zemljopis na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Godine 1933. preuzeo je dužnost kustosa Muzeja u Kninu. Jedan od prvih zadataka bio mu je selidba Muzeja iz franjevačkog samostana na kninsku tvrđavu, što je dovršeno 1934. godine. Potom je započeo strpljivi Gunjačin rad na sređivanju muzejske građe. Od 1936. godine je upravitelj Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika u Kninu. Predviđajući ratna razaranja i mogućnost stradanja Muzeja uoči Drugog svjetskog rata, gradi na kninskoj tvrđavi sklonište za spomenike.

Pero Čimbur (Knin, 1. 4. 1930. – Zagreb, 4. 2. 2002.)

Prozaist, dramski pisac, novinar i pisac za djecu. Gimnaziju je završio 1951. u Kninu, a 1956. diplomirao jugoslavistiku na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 1957. bio je komentator i kazališni kritičar, od 1983. urednik kulturno-umjetničke redakcije Radio Zagreba. Objavljivao je drame, putopise, priče, kritike, komentare i scenske kronike u časopisima i listovima Telegram, Žena, Revija, Dometi, Odjek, Dubrovnik, Venac, Mostovi i dr. Autor je scenske biografije I. G. Kovačića "Svjetlost na mračnim stazama" (1977). Pisao je omladinske romane, knjige putopisa autobiografsku prozu "Izliječio sam Petra" (1981).

Frane Cota (Knin, 29. 9. 1898. – Zagreb, 20. 1. 1951.)

U Kninu polazi osnovnu školu do godine 1910. Već kao dječak pomažući u kninskom Prvom muzeju hrvatskih spomenika pokazuje interes za kiparstvo. Uz djelomičnu pomoć Muzeja odlazi u Obrtnu školu u Splitu gdje završava kiparski odjel godine 1915. Akademiju je završio u Beču godine 1925, a 1929. i arhitekturu u Zagrebu. Kraće je vrijeme boravio u Pragu, Parizu i u Italiji.

Ostali poznati knjinani

Valja spomenuti još nekoliko Kninjana koji su dali svoj doprinos u hrvatskoj i europskoj kulturi, znanosti, humanizmu i sportu: **dr. Zvonko Grgić** (1924.-1985.), hematolog i citodijagnostičar; **Jug Grizelj** (1926.-1991.), novinar; **dr. Ljubo Martić**, profesor matematike na Prirodoslovno matematičkom fakultetu u Zagrebu; Petar Nakić (1694.-1770.), graditelj orgulja; **Ivan Nakić Vojnović** (1763.-1805.), profesor matematike, inženjer i pisac; **Eda Vujević** (1961), novinarka; **Milan Zoričić** (1955), slikar i arhitekt; **Josip Živković** (1938. – 1999.), profesor na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu; **Petar Živković**, povjesničar.

10.2. Analiza Grada Knina

Grad Knin pravna je osoba osnovana kao upravljačko tijelo jedinice lokalne samouprave prema Ustavu Republike Hrvatske. Pravo na lokalnu i regionalnu samoupravu zajamčeno Ustavom, ogleda se ponajprije u pravu na samostalno obavljanje poslova lokalnog značaja, samostalno uređenje unutarnjeg ustrojstva i organizacije lokalnih jedinica, samostalno uređenje djelokruga tijela lokalnih jedinica, neposredan izbor članova predstavničkih i izvršnih tijela lokalnih jedinica, vlastite prihode i samostalno raspolaganje vlastitim prihodima. Hrvatski sustav lokalne samouprave temelji se na načelu autonomije vlasti, isključivom pravu lokalne jedinice da upravlja sama sobom na temelju propisa koje donosi samostalno i načelu supsidijarnosti po kojem se donošenje i izvršavanje odluka prepušta razini koja je najbliža građanima.

10.2.1. Osnovni podatci

Naziv: Grad Knin

Sjedište: Dr. Franje Tuđmana 2, 22 300 Knin

OIB: 00981494061

MB: 2685302

Telefon: + 385 (0)22 664 410

Fax: +385 (0)22 660 445

E-mail: grad@knin.hr

WEB: www.knin.hr

IBAN: IBAN: HR5224070001819600001 (OTP Banka - Zadar)

Broj zaposlnih: 34

Dan Grada Knina: 13. lipnja, na blagdan sv. Ante

10.3.Struktura administracije u Republici Hrvatskoj

Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (Narodne Novine, br. 86/06), ispravak Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (Narodne Novine, br. 125/06 i Narodne Novine, br. 16/07) i Odluka Ustavnog suda (Narodne Novine, br. 95/08 i ispravak Narodne Novine, br. 46/10) uređuju područno ustrojstvo Republike Hrvatske.

Temeljem tog zakona formirano je 20 županija, 127 gradova, 429 općina i Grad Zagreb, kao posebna teritorijalna i upravna jedinica, kojoj se ustrojstvo uređuje Zakonom o Gradu Zagrebu (Narodne Novine, br. 62/01, 125/08). Uz navedeni zakon te Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, odluke i doneseni razvojni dokumenti na razini Grada reguliraju njegovo funkcioniranje. Javna uprava obuhvaća tijela državne uprave (ministarstva, državni uredi, državne upravne organizacije i uredi državne uprave u županijama), pravne osobe s javnim ovlastima (agencije, zavodi, ustanove, komore, udruge i druge organizacije) te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (JL(R)S).

U okviru državne uprave ustrojeno je ukupno 20 ministarstava, 5 središnjih državnih ureda, 7 državnih upravnih organizacija i 20 ureda državne uprave u županijama. Tijela državne uprave obavljaju poslove neposredne provedbe zakona, upravni i inspekcijski nadzor, poslove praćenja stanja u svojem djelokrugu te izrade izvješća, analiza, elaborata i druge upravne i stručne poslove, dok su poslovi koji se odnose na izradu nacрта prijedloga zakona i prijedloga drugih propisa te donošenje provedbenih propisa u nadležnosti središnjih tijela državne uprave.

10.3.1.Državna razina

Grad na državnoj razini surađuje sa nadležnim ministarstvima u određenom području:

- Ministarstvo financija
- Ministarstvo uprave
- Ministarstvo pravosuđa

- Ministarstvo poljoprivrede
- Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU
- Ministarstvo znanosti i obrazovanja
- Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku
- Ministarstvo kulture
- Ministarstvo hrvatskih branitelja
- Ministarstvo turizma
- Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta
- Ministarstvo državne imovine
- Ministarstvo rada i mirovinskog sustava
- Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
- Ministarstvo zaštite okoliša i energetike
- Ministarstvo zdravstva
- Ministarstvo unutarnjih poslova
- Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja
- Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
- Ministarstvo obrane.

Grad također surađuje i sa Uredom državne uprave - Ispostava Knin gdje neposredni izvršitelji obavljaju upravne i stručne poslove iz upravnih područja gospodarstva, društvenih djelatnosti, imovinsko-pravnih poslova, opće uprave i matičarstva, odobravanje korištenja besplatne pravne pomoći, te opće administrativne i pomoćno-tehničke poslove.

10.3.2.Županijska razina

Šibensko-kninska županija obuhvaća ukupnu površinu od 5.670 četvornih kilometara, od čega kopnena površina iznosi 2.994 četvornih kilometara na kojoj u 5 gradova: Šibeniku, Kninu, Vodicama, Drnišu, Skradinu, te u 15 općina: Bilice, Biskupija, Cijljane, Ervenik, Kijevo, Kistanje, Murter-Kornati, Pirovac, Primošten, Promina, Rogoznica, Ružić, Tisno, Tribunj i Unešić prema popisu iz 2011. godine, živi 109.375 stanovnika.

Prostor županije je duboko usječenim kanjonom rijeke Krke i Čikole, te Prukljanskim jezerom i Šibenskim kanalom fizički razdvojen na dva dijela.

Ilustracija 7: Šibensko-kninska županija

10.4.Međusobni odnosi tijela javne uprave

Zakonom o sustavu državne uprave utvrđena je dužnost međusobne suradnje središnjih tijela državne uprave te središnjih i prvostupanijskih tijela državne uprave. Osim horizontalne, utvrđena je i obveza vertikalne suradnje između središnjih tijela državne uprave i prvostupanijskih tijela državne uprave. Nadalje, Zakon o sustavu državne uprave omogućava povjeravanje određenih poslova državne uprave tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravnim osobama s javnim ovlastima.

10.5.Fiskalni aspekt strukture administracije

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave korisnici su državnog proračuna Republike Hrvatske. Prema Zakonu o proračunu (Narodne Novine, br. 15/15) sredstva proračuna koriste se za financiranje rashoda, funkcija i programa državnih tijela i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, i drugih proračunskih i izvanproračunskih korisnika u visini utvrđenoj proračunom.

Prema Zakonu o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (Narodne Novine, br. 127/17), jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave stječu prihode iz vlastitih izvora, od zajedničkih poreza i od dotacija iz državnoga i županijskoga proračuna. Prema članku 51. ovog Zakona za poslove državne uprave koji se obavljaju u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, sredstva se osiguravaju u državnom proračunu.

Osim sredstava financiranja iz državnog proračuna, županije i gradovi financiraju se i vlastitim izvorima, i to:

- Vlastiti izvori financiranja županije su prihodi od vlastite imovine, županijski porezi (porez na nasljedstva i darove, porez na cestovna motorna vozila, porez

na plovila i porez na automate za igre na sreću), novčane kazne i oduzeta imovinska korist te drugi prihodi utvrđeni posebnim zakonom.

- Vlastiti prihodi općina i gradova su prihodi od vlastite imovine, općinski/gradski porezi (prirez porezu na dohodak, porez na potrošnju, porez na kuće za odmor, porez na neobrađeno obradivo poljoprivredno zemljište, porez na nekorištene poduzetničke građevine, porez na tvrtku ili naziv, porez na korištenje javnih površina), novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje sami propišu, upravne pristojbe, boravišne pristojbe, komunalne naknade, naknade za korištenje javnih općinskih/gradskih površina, drugi prihodi utvrđeni posebnim zakonima.

10.6.Samoupravni djelokrug Grada Knina

Grad Knin je samostalan u odlučivanju u poslovima iz svog djelokruga, odnosno obavlja poslove od lokalnog značaja, a koji nisu Ustavom i drugim aktima dodijeljeni državnim tijelima.

U djelokrug poslova Grada Knina spadaju²⁴:

- uređenje naselja i stanovanje,
- prostorno i urbanističko planiranje,
- komunalno gospodarstvo,
- briga o djeci, socijalna skrb,
- primarna zdravstvena zaštita,
- odgoj i osnovno obrazovanje,
- kultura i sport,
- zaštita i unaprjeđenje prirodnog okoliša,
- protupožarna i civilna zaštita,
- promet na području općine,
- te sve ostale poslove u skladu sa zakonima.

Grad Knin obavlja sljedeće djelatnosti:

²⁴ Preuzeto iz: <http://www.knin.hr/wp-content/uploads/2015/12/STATUT-GRADA-KNINA-pro%C4%8Di%C5%A1%C4%87eni-tekst-2013.pdf>

- raspolaže, upravlja i koristi imovinu u vlasništvu Grada te donosi proračun;
- promiče društveni i gospodarski napredak s ciljem vrednovanja lokalnih posebnosti i poštivanja prirodnih i prostornih mogućnosti;
- vodi brigu o potrebama i interesima stanovnika u području odgoja i obrazovanja, primarne zdravstvene zaštite, socijalne skrbi, kulture, sporta;
- osigurava uvjete za unaprjeđenje politike gospodarenja prostorom u skladu s mjerama zaštite prirode i okoliša;
- potiče poduzetničke aktivnosti;
- osigurava uvjete održivog razvitka za komunalne djelatnosti;
- vodi brigu o komunalnom redu te organizira obavljanje komunalnih djelatnosti;
- vodi brigu o uređenju naselja i kvaliteti stanovanja;
- osniva pravna tijela u svrhu zadovoljenja gospodarskih, društvenih, komunalnih i socijalnih potreba stanovništva;
- potiče aktivnosti civilnog sektora;
- promiče očuvanje prirodne i kulturne baštine;
- osigurava uvjete za civilnu zaštitu;
- vodi brigu o prometnoj infrastrukturi na području Grada;
- obavlja poslove koji imaju za cilj gospodarski, društveni i socijalni napredak.

10.7.Struktura upravljanja u Gradu Kninu

Gradsko vijeće Grada Knina - predstavničko je tijelo građana i tijelo lokalne samouprave, koje donosi odluke i akte u okviru prava i dužnosti Grada Knina, te obavlja i druge poslove u skladu s Ustavom, zakonom i Statutom.

Gradsko vijeće Grada Knina:

1. donosi Statut Grada,
2. donosi Poslovnik Gradskog vijeća,
3. donosi odluku o uvjetima, načinu i postupku gospodarenja nekretninama u vlasništvu Grada,
4. donosi Proračun Grada i Odluku o izvršavanju proračuna,

5. donosi godišnji i polugodišnji izvještaj o izvršenju Proračuna,
6. donosi odluku o privremenom financiranju,
7. uređuje ustrojstvo i djelokrug upravnih tijela Grada,
8. osniva ustanove, javne ustanove, trgovačka društva i druge pravne osobe za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za Grad, te odlučuje o njihovim statusnim promjenama i preoblikovanjima u skladu sa zakonom,
9. daje prethodne suglasnosti na statute ustanova, ukoliko zakonom ili odlukom o osnivanju nije drugačije propisano,
10. donosi odluke o potpisivanju sporazuma o suradnji s drugim jedinicama lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj te uspostavljanju prijateljske i druge suradnje Grada s lokalnim jedinicama drugih država, u skladu s ovim Statutom i zakonom,
11. raspisuje lokalni referendum,
12. bira i razrješava predsjednika i potpredsjednike Gradskog vijeća,
13. osniva radna tijela Gradskog vijeća te bira i razrješava njihove članove,
14. imenuje i razrješava druge osobe određene zakonom, drugim propisom i ovim Statutom, te daje suglasnosti na imenovanja, izbor i razrješenja kad je to propisano zakonom odnosno drugim aktom,
15. odlučuje o pokroviteljstvima,
16. donosi odluku o kriterijima, načinu i postupku za dodjelu javnih priznanja Grada Knina i dodjeljuje javna priznanja,
17. nadzire ukupno materijalno i financijsko poslovanje Grada,
18. utvrđuje programe razvitka pojedinih djelatnosti i programe javnih potreba od značaja za Grad,
19. donosi prostorne planove i druge dokumente prostornog uređenja Grada,
20. uređuje mjesnu samoupravu u skladu sa zakonom i ovim Statutom,
21. odlučuje o zaduživanju Grada, u skladu sa zakonom,
22. daje suglasnosti na prijedlog financijskog plana izvanproračunskog korisnika zajedno s donošenjem Proračuna Grada, u skladu sa zakonom,
23. razmatra redovna izvješća Gradonačelnika o njegovom radu, kao i druga tražena izvješća o pojedinim pitanjima iz njegovog djelokruga,

24. raspisuje referendum o razrješenju gradonačelnika i njegovih zamjenika,

25. donosi odluku o dodjeli koncesije odnosno o povjeravanju komunalnih poslova putem ugovora, kao i o dodjeli koncesije sukladno zakonu kojim se uređuju koncesije i drugim posebnim zakonima,

26. donosi odluke i druge opće i pojedinačne akte koji su mu stavljeni u djelokrug zakonom i podzakonskim aktima,

27. obavlja i druge poslove određene zakonom, ovim Statutom i drugim aktima.

POPIS VIJEĆNIKA GRADSKOG VIJEĆA GRADA KNINA (2017. - 2022.)

R.br.	VIJEĆNICI	STRANKA	Kontakt
1.	Mirko Antunović	SDP-HNS	mirko.antunovic@knin.hr
2.	Josip Bebek	HDZ	josip.bebek@knin.hr
3.	Marjan Blažević	LISTA GRUPE BIRAČA	marjan.blazevic@knin.hr
4.	Marija Ćurić	MOST	marija.curic@knin.hr
5.	Maja Deronja	HDZ	maja.deronja@knin.hr
6.	Veselin Đujić	SDSS	veselin.dujic@knin.hr
7.	Nikolina Grizelj	HDZ	nikolina.grizelj@knin.hr
8.	Davor Ilić	LISTA GRUPE BIRAČA	davor.ilic@knin.hr
9.	Marina Krvavica	LISTA GRUPE BIRAČA	marina.krvavica@knin.hr
10.	Robert Marić	HDZ	robert.maric@knin.hr
11.	Dragan Miličević	LISTA GRUPE BIRAČA	dragan.milicevic@knin.hr
12.	Goran Mrnjavac	HDZ	goran.mrnjavac@knin.hr
13.	Vedrana Požar	LISTA GRUPE BIRAČA	vedrana.pozar@knin.hr
14.	Marko Sinobad	LISTA GRUPE BIRAČA	marko.sinobad@knin.hr
15.	Marko Šešo	HDZ	marko.seso@knin.hr
16.	Nenad Tisaj	HDZ	nenad.tisaj@knin.hr
17.	Marinko Tokmakčija	HDZ	marinko.tokmakcija@knin.hr
18.	Marko Vujasinović	LISTA GRUPE BIRAČA	marko.vujasinovic@knin.hr

Gradonačelnik

Marko Jelić (Nezavisna lista)²⁵

Dužnosti i ovlasti Gradonačelnika²⁶

Gradonačelnik zastupa Grad i izvršno je tijelo Grada, a mandat mu traje četiri godine.

U obavljanju izvršnih poslova Gradonačelnik:

1. priprema prijedloge općih akata, odnosno predlaže Gradskom vijeću donošenje općih i drugih akata iz njegove nadležnosti,
2. daje mišljenje o prijedlozima koje podnose drugi ovlašteni predlagatelji,
3. izvršava ili osigurava izvršavanje općih akata Gradskog vijeća,
4. utvrđuje prijedlog Proračuna Grada i izvršenje Proračuna,
5. upravlja nekretninama i pokretninama i imovinskim pravima u vlasništvu Grada kao i njegovim prihodima i rashodima, u skladu sa zakonom, ovim Statutom i općim aktom Gradskog vijeća,
6. odlučuje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina Grada čija pojedinačna vrijednost ne prelazi 0,5% iznosa prihoda bez primitaka ostvarenih u godini koja

²⁵ Više na: <http://www.knin.hr/gradonacelnik/>

²⁶ <http://www.knin.hr/gradonacelnik/>

prethodi godini u kojoj se odlučuje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina, a najviše do 1.000.000,00 kuna, ako je stjecanje i otuđivanje nekretnina i pokretnina planirano u Proračunu, a isto je provedeno u skladu sa zakonskim propisima,

7. upravlja prihodima i rashodima Grada,

8. upravlja raspoloživim novčanim sredstvima na računu proračuna Grada,

9. usmjerava djelovanje upravnih tijela Grada u obavljanju poslova iz samoupravnog djelokruga, odnosno poslova državne uprave čije je obavljanje preneseno na Grad, nadzire njihov rad te poduzima neophodne mjere za osiguranje učinkovitosti njihovoga rada,

10. donosi Pravilnik o unutarnjem redu upravnih tijela Grada Knina, Pravilnik o plaćama službenika i namještenika, Pravilnik o kriterijima za ocjenjivanje službenika i načinu provođenja ocjenjivanja te odlučuje o drugim pitanjima iz radnih odnosa za koje je ovlašten na temelju zakona i drugih propisa,

11. utvrđuje Plan prijma u službu u upravna tijela Grada,

12. imenuje i razrješava pročelnike upravnih tijela Grada, kao i druge osobe za čije je imenovanje ili razrješanje zakonom, ovim Statutom ili drugim propisom ovlašten,

13. imenuje i razrješava zapovjednika javne vatrogasne postrojbe i njegova za-mjenika,

14. potvrđuje imenovanje zapovjednika postrojbe dobrovoljnog vatrogasnog društva,

15. predlaže izradu prostornog plana kao i njegove izmjene i dopune na temelju obrazloženih i argumentiranih prijedloga fizičkih i pravnih osoba,

16. razmatra i utvrđuje konačni prijedlog prostornog plana,

17. donosi odluku o objavi prikupljanja ponuda ili raspisivanju natječaja za davanje koncesije za obavljanje komunalnih djelatnosti i sklapa ugovor o koncesiji, dodjeljuje koncesiju i sklapa ugovor o koncesiji za obavljanje autotaksi prijevoza osoba, kao i drugih koncesija sukladno posebnom zakonu,

18. donosi odluku o objavi prikupljanja ponuda ili raspisivanju natječaja za obavljanje komunalnih djelatnosti na temelju ugovora i sklapa ugovor o povjeravanju poslova,

19. daje prethodnu suglasnost na izmjenu cijena komunalnih usluga,

20. do kraja ožujka tekuće godine podnosi Gradskom vijeću izvješće o izvršenju Programa održavanja komunalne infrastrukture i Programu gradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture za prethodnu godinu,

21. provodi postupak natječaja i donosi odluku o najpovoljnijoj ponudi za davanje u zakup poslovnog prostora u vlasništvu Grada u skladu s posebnom odlukom Gradskog vijeća kojom se uređuje zakup poslovnog prostora,
22. organizira zaštitu od požara na području Grada i vodi brigu o uspješnom provođenju i poduzimanju mjera za unapređenje zaštite od požara,
23. predlaže Gradskom vijeću osnivanje i prestanak, statusne promjene i preoblikovanja ustanova, trgovačkih društava i drugih pravnih osoba čiji je Grad osnivač,
24. obavlja nadzor nad zakonitošću rada mjesnih odbora, kao i druge poslove u vezi s mjesnom samoupravom za koje je ovlašten zakonom ili drugim aktom,
25. raspisuje izbore za izbor članova vijeća mjesnih odbora,
26. osniva stalna ili povremena radna tijela u skladu sa zakonom, drugim propisom i aktima Grada, za rješavanje pitanja iz svoje nadležnosti,
27. odobrava uporabu naziva Grada i njegovih izvedenica, grba i zastave, pravnim i fizičkim osobama, sukladno odredbama zakona i odluke Gradskog vijeća,
28. zaključuje ugovore i druge pravne poslove u skladu sa zakonom, ovim Statutom i drugim propisima,
29. daje punomoć za zastupanje Grada,
30. donosi odluke i odgovorna je osoba u svim postupcima javne nabave, u skladu sa zakonom,
31. donosi Pravilnik o stipendiranju studenata i učenika Grada Knina,
32. daje upute, smjernice i naloge za rad u okviru svoje nadležnosti,
33. obavlja i druge poslove koji su mu stavljeni u nadležnost zakonom, drugim propisom, ovim Statutom ili drugim aktom.

Zamjenici gradonačelnika

Marijo Ćačić (Nezavisna lista)²⁷

Kristina Perić (Nezavisna lista)

Željko Džepina (SDSS)

Upravni odjeli

1. Upravni odjel za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti
2. Upravni odjel za prostorno uređenje, komunalne, imovinsko-pravne poslove i zaštitu okoliša
3. Upravni odjel za financije, gospodarstvo i EU fondove

Mjesni odbori

- Područje mjesnih odbora

Na području Grada Knina osnivaju se mjesni odbori kao oblik neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima neposrednog i svakodnevnog utjecaja na život i rad građana.

Na području Grada Knina mjesni odbori i njihova područja su²⁸:

1. **Mjesni odbor Knin I.** - Počinje od početka naselja Raškovići, nastavlja sjeverno južnom gradnicom Žagrović-Knin do prvog željezničkog mosta na pruzi Knin – Zagreb. Željezničkom prugom prema Splitu do mosta na rijeci Orašnici na izlazu iz željezničke stanice Knin, nastavlja u jug granicom naselja Knin – Kovačić do

²⁷ Više na: <http://www.knin.hr/zamjenici-gradonacelnika/>

²⁸ Više na: <http://www.knin.hr/mjesni-odbori/>

Krke, Krkom uzvodno do željezničkog mosta i dalje nastavlja istočnom granicom naselja Potkonje obuhvativši naselje Potkonje, te dalje u smjeri sjeverozapada granicom Vrbnik Knin do tromede naselja Vrbnik – Knin – Ljubač i dalje nastavlja u smjeru jugozapad obuhvativši naselje Ljubač i vraća se na početak naselja Raškovići.

2. Mjesni odbor Knin II. - Naselje Raškovići do visine mosta na Radljevcu kod Kolundžija, u pravcu Jadrantransa do starog korita Butižnice. Starim koristom Butižnice (granica K.O. Knin – Žagrović) nizvodno do ušća potoka Marčinkovac. Uzvodno potokom Marčinkovac do sjevernog dijela vojarne do raskrižja Tomislavove i Cotine ulice, te istočnom stranom srednjoškolskog centra na križanje Tvrtkove i Ikičine ulice, dalje istočnim dijelom Vojne policije (Getaldićeva) 4. GBR do mosta na pruzi (Knin Žgarović) do početka naselja Raškovići i dalje granicom Donjeg i Gornjeg Žagrovića u smjeru sjevera do mosta na Radljevcu kod Kolundžija, naselje Očestovo i Gornji Žagrović.

3. Mjesni odbor Knin III. - Dio grada od željezničkog mosta na rijeci Orašnici, uzvodno rijekom Orašnicom do mosta na Orašnici u ulici Domovinskog rata, dalje granicom u smjeru sjevera K.O. Knin i Kninsko polje do ulice Guge, zapadno ulicom za Guge do ulice Domovinskog rata. Ulicom Domovinskog rata preko križanja s Tomislavovom ulicom do granice s Vrpoljem. Granicom naselja Vrpolje preko polja Lug do granice K.O. Kninsko Polje – Žagrović i dalje u smjeru juga starim koritom Butižnice (granicom K.O.) do utoka Marčinkovca. Uzvodno potokom Marčinkovac do sjevernog dijela vojarne „Kralj Zvonimir“. Od vojarne do raskrižja Tomislavove i Cotine ulice, te istočnom stranom srednjoškolskog centra na križanje tvrtkove i Ikičine ulice, dalje istočnim dijelom Vojne policije (Getaldićeva) 4. GBR do mosta na pruzi Kninm – Zadar i odatle prugom u smjeru Splita do mosta na Orašnici.

4. Mjesni odbor IV. Kovačić - Vrpolje, Kovačić, Polača, Kninsko polje istočno od ceste Domovinskog rata i ceste za Bosansko Grahovo, sa sjedištem u Kovačiću.

5. Mjesni odbor V. Golubić - Strmica, Golubić, Plavno, Radljevac, dio naselja Donji Žagrović sjeverno od pravca mosta na Radljevcu kod Kolundžija, pravac Jadrantransa do starog korita Butižnice, sa sjedištem u Golubiću.

Vijeća nacionalnih manjina

Na području Grada Knina pripadnici srpske nacionalne manjine biraju svoje predstavnike za Vijeće srpske nacionalne manjine.

10.8.Sudjelovanje građana u radu Grada Knina

Građanima Grada Knina smatraju se sve osobe koje imaju prijavljeno prebivalište na području Grada. Oni mogu neposredno sudjelovati u odlučivanju o lokalnim poslovima putem referenduma i mjesnih odbora u skladu s zakonom i Statutom.

Grad Knin predstavio je krajem siječnja aplikaciju e-komunalni redar, a građani već sada putem računala i pametnih telefona mogu prijaviti komunalne probleme te na taj način doprinjeti njihovom rješavanju.

Osim aplikacije e-Komunalni redar, u pripremi je i aplikacija e-Referendum, koja će omogućiti građanima sudjelovanje u donošenju ključnih odluka od značaja za daljnji razvoj Grada Knina.

10.9.Gradovi prijatelji

U zadnjih deset godina Grad Knin potpisao je povelje o prijateljstvu s gradovima Zagrebom, Vukovarom, Skadrom u Albaniji, Općinom Tomislavgrad u Bosni i Hercegovini, te Gradom Solinom. Također, potpisana je i povelja o uspostavi prijateljstava i suradnje "Pet hrvatskih kraljevskih gradova"- Knina, Biograda na moru, Nina, Solina, te Općine Tomislavgrad u BiH.

Prijateljstva predstavljaju veliku vrijednost, a među gradovima ona znače i međusobnu pomoć i zajedničku suradnju u gospodarskom, turističkom i kulturnom smislu.

Još vrijednije od prijateljstva gradova s gradovima je prijateljstvo Grada Knina sa svojim građanima te prijateljski odnos koji se njeguje među samim građanima. U Kninu je uloženo puno napora kako bi se uspostavio suživot građana različitih nacionalnih pripadnosti i različitog teritorijalnog podrijetla. Taj suživot prešao je u zajednički život, prešao je u prijateljstvo i Knin tu može služiti za primjer svima ostalima.

U svjetlu pristupanja EU i na tragu dosadašnjih praksi, Grad Knin bi trebalo početi razvijati i mrežu prijateljstava s gradovima iz članica EU po zajedničkim kriterijima koji mogu obuhvatiti primjerice fortifikacijske gradove, pogranične, povijesne glavne gradove, gradove na izvorima voda i sl. Ovi kriteriji također mogu biti elementi za buduće brendiranje Grada.

Aktivnim sudjelovanjem u Udruzi gradova i drugim neformalnim skupinama, stječu se nova iskustva i prilike za razmjenu kako problema tako i pozitivnih praksi koje su drugi gradovi razvili u različitim područjima svoga djelovanja.

10.10.Prihodi i rashodi Grada Knina

Prema Zakonu o proračunu (Narodne Novine, br. 15/15) imovina države i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave može biti financijska i nefinancijska. Lokalna i regionalna samouprava financira se prihodima iz vlastitih izvora (prihoda od

imovine, poreza, novčanih kazni, upravnih pristojbi i dr.), zajedničkih prihoda, pomoći, primitaka od financijske imovine i zaduživanja. Vlastiti porezi općina i gradova su prirez porezu na dohodak, porez na potrošnju, porez na kuće za odmor, porez na tvrtku ili naziv i porez na korištenje javnih površina. Zajednički porezi su porez na dohodak, koji se dijeli između županije i općina i gradova i porez na promet nekretnina koji se dijeli između države i lokalne samouprave.

10.10.1. Analiza proračuna

Proračun Grada Knina je temeljni financijski dokument u kojem su iskazani svi planirani godišnji prihodi i primici, te svi izdaci i rashodi Grada koje odobrava Gradsko vijeće. Proračun se odnosi na fiskalnu godinu i izvršava se u godini u kojoj je donesen. Transparentnost proračuna podrazumijeva potpuno i pravodobno objavljivanje svih relevantnih fiskalnih informacija na sustavan način.

Tablica 56: Ukupni prihodi i primitci te rashodi i izdaci u razdoblju 2015.-2018.

Godina	Ukupni prihodi i primitci	Ukupni rashodi i izdaci
2015.	35.318.333,84	39.286.290,77
2016.	44.831.403,78	38.369.660,88
2017.	46.179.743,00	40.692.685,00
2018. (plan)	69.415.312,00	68.415.312,00

Izvor: Upravni odjel za financije, gospodarstvo i EU fondove, obrada: Eco Solutions d.o.o.

U prethodne tri godine, proračunski prihodi i primici bilježe lagani trend rasta, jednako kao i rashodi i izdaci. Značajno povećanje je planirano upravo za 2018. godinu zbog zakonskih izmjena i provedbe planiranih projekata.

U strukturi prihoda najznačajniji udio imaju prihodi od poreza, pomoći i prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, dok su kod rashoda to rashodi za zaposlene i materijalni rashodi.

U analizi rashoda, evidentno je da su najveći troškovi kod Upravnog odjela za prostorno uređenje, komunalne i imovinsko-pravne poslove, s izuzetkom 2016. godine, kad je s troškovima prednjačio Upravni odjel za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti.

Tablica 57: Rashodi po upravnim odjelima

UO/godina	2017	2016.	2015.	2014.
UO za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti	13.855.113,02	18.281.767,73	11.627.014,63	10.700.153,38
UO za financije, gospodarstvo i EU fondove	9.421.391,73	8.145.503,64	10.737.206,29	5.477.260,31
UO za prostorno uređenje, komunalne i imovinsko-pravne poslove	12.437.465,00	11.942.389,51	16.922.069,85	18.421.500,75

Izvor: Upravni odjel za financije, gospodarstvo i EU fondove, studeni 2018., obrada: Eco Solutions d.o.o.

10.11.Transparentnost rada Grada Knina

Rad Gradskog vijeća, Gradonačelnika, Zamjenika Gradonačelnika i Upravnih odjela je transparentan. Transparentnost rada Grada se postiže javnim održavanjem sjednica, izvještavanjem o radu u medijima, objavljivanjem općih akata u Službenom glasniku Grada Knina i na web stranici te redovitim obraćanjima gradonačelnika i zamjenika javnosti s izvješćima o postignutom u prethodnom razdoblju. Transparentnost se podiže i uključivanjem građana u donošenje lokalnih prijedloga i odluka važnih za razvoj Grada.

10.12.Izgled web stranice

Na web stranici Grada Knina trenutno se mogu pronaći podatci o ustrojstvu Grada, Statut, službeni glasnik Grada, gradski akti, novosti vezane uz rad Grada, povijest Grada, proračun, dokumenti vezani za sjednice gradskog vijeća, nalazi državne revizije, kontakti, podaci o gospodarstvu, turizmu i sl. Internetskom stranicom se Grad Knin služi kao jednim od mehanizama za jačanje vidljivosti i transparentnosti rada.

10.13.Vizualni identitet Grada Knina

Elementi vizualnog identiteta najčešće su znak/logotip/grb, zaštitne boje, zaštitna tipografija (font), slogan, maskota, svečana i obična zastava, i sl. Elementi vizualnog identiteta definirani su u knjizi grafičkih standarda gdje se precizira izgled, varijacije i

korištenje svakog elementa ponaosob. Grad Knin treba u budućem razdoblju uložiti dodatne napore za osmišljavanje vlastitog identiteta s ciljem brandiranja Grada kao zajednice privlačne za različite skupine korisnika.

10.14.Grb i zastava Grada Knina

Današnji grb Grada Knina temelji se na povijesnom grbu.

Povijesni grb Knina novijeg je datuma, temelji se na pečatu kninske općine iz 1877. godine, a prvi put je objavljen u heraldičkoj literaturi 1904. u knjizi H.G. Strohl, Stadte Wappen von Österreich - Uugmn, izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Beč 1904. (u plavom štitu na zelenome tlu bijelo janje, srebrno-bijele boje stupa nalijevo).

Po odobrenju Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Gradsko vijeće Grada Knina 2001. godine utvrdilo je opis i izgled današnjeg grba Statutarnom odlukom.

Slika 9: Zastava Grada Knina

Statutarna odluka o grbu i zastavi Grada Knina je prihvaćena 13. travnja 2001. godine, a odobrena 20. kolovoza 2001. godine.

Dizajn: Heraldic Art d.o.o. Rijeka redizajn prema povijesnom uzorku

Odobreni blazon grba: U plavome srebrno/bijelo janje sa zlatnom/žutom aureolom, okrenuto glavom ulijevo pridržava desnom nogom zlatni/žuti križ, gore desno zlatna/žuta kruna hrvatskih kraljeva.

Odobreni opis zastave: Zastava omjera 1:2 crvene boje sa žuto obrubljenim grbom Grada u sredini.

Grb Grada Knina je: u plavom srebrno/bijelo janje sa zlatnom/žutom aureolom, okrenuto glavom ulijevo pridržava desnom nogom zlatni/žuti križ, gore desno zlatno/žuta kruna hrvatskih kraljeva. (Čl. 5, Statut, 2013.)

Opisi zastave: (ut supra Čl. 4, Statut, 2001.)

Zastava Grada Knina je crvene boje sa žuto obrubljenim grbom Grada Knina u sredini. Omjer širine i dužine zastave je 1:2. Svečana zastava (gonfalon) Grada Knina je dimenzija 80x160, jednoboja crvene boje, dvostruko skrojena i podstavljena. Materijal izrade je atlas svila, visokog sjaja, boje u skladu s likovnim rješenjem. Zastava je na dnu izrezana u četiri repa, obrubljena je trakama boje starog zlata, a na dnu repova ukrašena zlatnim resicama. U sredini gonfalona nalazi se grb Grada, a iznad grba zlatnim slovima ispisan je naziv Grad Knin, ispod grba naslikane su grančice, desno loze, lijevo masline. Slova i grančice obojane su zlatnom bojom i obrubljene zlatnom reljefnom konturom. Pribor za ovjes gonfalona sastoji se od mesinganog štapa (cordona) s prstenom i cufićima. Pribor za nošenje i postav gonfalona sastoji se od mesinganog koplja visine H=2,8 m s kukicom za ovjes prstena i kovanog masivnog pozlaćenog postolja za postav kompleta. (Čl. 5, Statut, 2013.)²⁹

Slika 10. Povijesni grb Grada Knina

10.15.Odnosi s javnošću i lobiranje

Odnosi sa zainteresiranom javnošću (engl. Public Relations-PR) predstavljaju upravljane komunikacije Grada s zainteresiranom javnošću. Odnosi s javnošću su društvena znanost koja analizira trendove, predviđa njihove posljedice, savjetuje voditelje Grada, te provodi planirane programe akcija sa svrhom da služe gradskom i javnom interesu.

U Gradu Kninu trenutno ne postoje propisane procedure i jasni standardi komunikacije s javnošću, već se komunikacija odvija putem internetske stranice www.knin.hr na kojoj se oglašavaju vijesti iz života Grada Knina te putem lokalnih i regionalnih portala.

²⁹ Više na: <http://www.knin.hr/grb-i-zastava/>

Za potrebe planske komunikacije nužno bi bilo uspostaviti redovitu, raznovrsnu, formalnu i neformalnu komunikaciju Grada Knina s okruženjem, i to prilagođeno određenima grupama primatelja informacija, odnosno zainteresiranim stranama.

Postoji nekoliko vrsta komunikacije o čijem razvoju treba voditi računa ovisno o primateljima:

1. Grad – lokalna mikro razina – dionici unutar Grada
2. Grad – lokalna razina – šire područje koje mu gravitira i nekada je bilo u sastavu bivše Općine Knin
3. Grad – županijska razina – Šibensko-kninska županija
4. Grad – državna razina – Republika Hrvatska
5. Grad – svjetska razina - inozemstvo (zemlje regije, EU, ostale zemlje)

Američka strukovna udruga odnosa s javnošću (Public Relations Society of America - PRSA) definira odnose s javnošću kao "proces strateške komunikacije koje gradi uzajamne korisne odnose između organizacije i njenih javnosti". Njemačko društvo za odnose s javnošću (DPRG) smatra da su odnosi s javnošću „svjesno, planirano i trajno nastojanje oko odnosa povjerenja između poduzeća, institucija ili osoba i njihove okoline [...] ponajprije znače aktivno djelovanje kroz informaciju i komunikaciju na koncepcijskoj osnovi”.

Robert Heath i Timothy Coombs u knjizi *Today's Public Relations* (2006.) definiraju odnose s javnošću kao „funkciju menadžmenta koja ima za posljedicu planiranje, istraživanje, publicitet, reklamu i donošenje odluke kroz suradnju, što pomaže bilo kojoj vještini organizacije da sluša, procjenjuje i reagira na odgovarajući način prema onim osobama i skupinama čije uzajamne korisne odnose organizacija treba njegovati, kako bi postigla svoju misiju i viziju”.

Lobiranje (eng. lobbying) označava način zastupanja interesa u politici, u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti te utjecaj kroz osobne kontakte na javno mnijenje preko medija. Lobiranje je metoda utjecaja na donositelje odluka i procese donošenja odluka uz određenu strategiju. Lobiranje je samo jedan od zadataka koji se postavljaju pred djelatnost odnosa s javnošću, odnosno aktivnost usmjerenu na ostvarivanje specifičnih ciljeva Grada u kontaktima s jednom od mnogobrojnih ciljanih skupina u okružju.

Za Grad Knin lobiranje znači prije svega sustavno usmjeravanje pažnje zakonodavca i izvršne vlasti na Grad, njegove razvojne smjernice i prepreke, kako bi se Grad na svim političkim razinama izborio za svoje mjesto u političkoj javnosti te boljoj poziciji pri raspodijeli sredstava, zagovaranju brojnih tema koje su od velike važnosti, poput socijalnih i ekoloških, zatim gospodarskih prilika, poreza, razvoja prometa i

infrastrukture i sl. Rezultat učinkovitog lobiranja je, ponajprije, jasnije prepoznavanje važnosti razvojnih projekata Grada u političkom, gospodarskom i civilnom životu Republike Hrvatske, što bi trebalo uroditi učinkovitijem financiranju projekata, iznalaženju načina za rješavanje prepreka u razvojnim procesima i održivom razvoju u cjelini.

10.15.1.Preporuke za odnose s javnošću i lobiranje

Kako bi se unaprijedila komunikacija s različitim skupinama zainteresirane javnosti, potrebno je propisati procedure i redovito izvještavati javnosti o djelovanju Grada Knina, donijeti marketing plan i plan PR aktivnosti na godišnjoj razini, izvještavati javnost o tekućim i budućim projektima, dostignutim rezultatima i svim informacijama relevantnim za Grad, posebno za njegove stanovnike.

Komunikacijski alati koji mogu poslužiti u osmišljavanju marketing plana i plana PR aktivnosti su:

- On-line marketing koji je sve zastupljeniji u okružju
- E-mail marketing (newsletteri) koji zahtjevaju analitičan i kontinuiran pristup i angažman
- Internet stranica, portali koji omogućuju učinkovitu komunikaciju pod uvjetom da su ažurne
- Strategije (marketing strategija, strategija razvoja, komunikacijska strategija)
- Društvene mreže (Facebook, Twitter, LinkedIn) koje su drastično promijenile način komunikacije, koja je postala trenutačna i dvosmjerna. Omogućuju izravan doticaj s korisnicima, što komunikaciju čini bržom i puno zahtjevnijom, ali i jeftinijom no njena složenost se ogleda u planiranju vremena i procesa rada jer rad na društvenim mrežama zahtijeva stalan angažman.
- Umrežavanja i partnerstva (lokalna, nacionalna, međusektorska, horizontalna i vertikalna)
- Javna predstavljanja projekata
- Okrugli stolovi, javna društvena okupljanja

Posao planiranja odnosa sa javnošću potrebno je podijeliti na nekoliko dijelova odgovarajući pri tome na sljedeća pitanja: *Što se želi postići? S kim se želi razgovarati? Što se želi reći? Kako to reći? Kako ćemo znati da je to dobro učinjeno?*

Tomić u svojoj knjizi Odnosi s javnošću – teorija i praksa prenosi sljedeće korake planiranja odnosa s javnošću³⁰:

- Prvi korak – definiranje problema u odnosima s javnošću – ono se provodi u onom trenutku kada netko prosudi da nešto nije dobro, a da bi uskoro moglo biti dobro ili bolje. Analiza problema podrazumijeva prikupljanje najrelevantnijih informacija iz mikro i makrookružja potrebnih za detaljan opis problema. Najčešće se primjenjuje tehnika analize vanjskog okružja, PEST – analiza koja okružje dijeli na četiri područja: političko, ekonomsko, sociološko i tehnološko te pokreće tri glavna pitanja: Koji činitelji utječu na organizaciju u okružju? Koji su od njih trenutačno najvažniji? Koji će od njih biti najvažniji sljedeće četiri godine?
- Drugi korak – planiranje i programiranje – pisanje plana za program odnosa s javnošću zapravo je pripremanje dokumenta koji pokazuje što treba učiniti i na koji način.

Kvalitetan odnos s javnošću svakako podrazumijeva i otvorenu komunikaciju s građanima vezanu za probleme i poteškoće s kojima se Grad u svom funkcioniranju susreće, njihovo uključivanje u donošenje prijedloga i odluka za poboljšanje lokalnih prilika, a ne samo razmjenu novosti i postignuća. Ponekad je u izvanrednim okolnostima komunikacija krizna i kao takvu nije je moguće izbjeći, no potrebno je maksimalno planski odnositi se prema razvoju komunikacijske strategije Grada sa svojim građanima i zainteresiranom javnošću.

Ovi svi elementi će biti detaljno razrađeni u komunikacijskoj strategiji.

³⁰ preuzeto s: http://www.vpsz.hr/media/files/Odnosi_s_javnoscju.pdf, str. 38., studeni 2018.

11. ANALIZE STANJA

U ovom poglavlju, predstaviti će se analize stanja (SWOT; PEST) te će biti izvedeni zaključci koji se koriste za daljnje strateško promišljanje i oblikovanje ciljeva i mjera.

11.1. SWOT ANALIZA

Tijekom izrade analize stanja, radne skupine isticale su razvojne potrebe i razvojna ograničenja za svako analizirano područje. Iz prikupljenih podataka za svako analizirano područje, izrađena je skupna SWOT analiza. SWOT analiza je prikaz svih uočenih snaga i slabosti te prilika i prijetnji koje Grad Knin trenutno ima.

SWOT analiza Grada Knina obuhvtila je područja razvoja od najvećeg značaja: ljudski potencijali, društveni sadržaji, gospodarstvo, infrastruktura, geografski resursi i potencijali održivog razvoja.

Identificirane snage i slabosti u SWOT analizi, podrazumijevaju interni aspekt koji ovisi o uređenju Grada i njegovom vodstvu te utječu na strateško planiranje i strateški razvoj. Plansko korištenje snaga i daljnje ulaganje u iste kroz izgradnju novih smjerova razvoja i razvojnim projektima temeljenim na snagama, treba doprinijeti smanjivanju utjecaja identificiranih slabosti na razvojne potencijale Grada Knina. Istovremeno, prepoznate slabosti nužno je pretvoriti u snage, odnosno planiranjem i provedbom razvojnih projekata postupno smanjivati njihov negativan utjecaj.

Identificirane prilike i prijetnje predstavljaju utjecaje iz vanjske okoline Grada Knina, na koje sam Grad ne može utjecati ili ne u znatnijoj mjeri. Međutim, ono što Grad Knin može, je prilagoditi se očekivanim prijetnjama kako bi što bolje iskoristio prilike koje mu se pružaju.

Identificirane snage i prilike iz SWOT analize koriste se u planiranju budućeg dugoročnog razvoja Grada Knina. U identificirane slabosti potrebno je dodatno ulagati snage kako bi se smanjio njihov negativan utjecaj na realizaciju postavljenih ciljeva, te kako bi iste s vremenom prerasle u unutarnje snage. Prijetnje treba nastojati izbjeći i smanjiti njihov utjecaj, upravo koristeći pri tom maksimalno identificirane snage i prilike.

Tablica 58: SWOT analiza

SNAGE	SLABOSTI
Ljudski potencijali Mladi i brojnost radne snage Raznolikost društvenih sadržaja Mreža osnovnih škola Predškolska ustanova Veliki broj ustanova i programa u sustavu obrazovanja (Veleučilište, Pučko otvoreno učilište, Glazbena škola) Atraktivni studijski programi na Veleučilištu koji privlače studente iz drugih krajeva RH i susjedne BiH Provođenje velikog broja programa za oposobljavanje na POU Mreža institucija koje pružaju mogućnosti za stjecanje posebnih stručnih znanja i kvalifikacija za bavljenje poljoprivrednom djelatnosti Socijalna skrb Postojanje neprofitnih udruga (sportske, vjerske, kulturne, ekološke, braniteljske) Zdravstvene ustanove i dobra zdravstvena infrastruktura Bogatstvo tradicijske kulturne baštine Bogata multikulturalna i multietnička sredina Gospodarstvo Raspoloživi prirodni i povijesno kulturni resursi za razvoj različitih gospodarskih grana	Ljudski potencijali Depopulacija zbog nemogućnosti zapošljavanja Starost stanovništva Negativni prirast Mentalitet – otpor prema novome Nedostatni obrazovani i stručni kadrovi Niska zainteresiranost stanovništva za bavljenje poljoprivrednom djelatnosti Nedostatak kvalificiranog stručnog turističkog kadra Raznolikost društvenih sadržaja Socijalna skrb Nepostojanje razrađenog sustava socijalne skrbi za stare, nemoćne, siromašne Nedostatan kapacitet predškolskih ustanova Nepostojanje raznovrsnije kulturne, sportske i razne druge ponude za građane Gospodarstvo Slaba informiranost građana o mogućnostima razvoja Nekoordiniranost lokalnih institucija

Raspoloživi prirodno povijesni resursi za razvoj različitih oblika turizma	Nepovoljna poduzetnička klima
Tradicionalno proizvodno područje (stočarstvo, poljoprivreda, voćarstvo, vinogradarstvo, pčelarstvo, ljekovito bilje)	Neinformiranost dionika i niska educiranost i iskorištenost dostupnih nacionalnih i EU izvora financiranja
Visoka kvaliteta domaćih prehrambenih proizvoda	Tradicionalni zanati nestaju, prvenstveno obrti koji mogu poslužiti za razvoj turizma
Visok potencijal za razvoj poljoprivrede i ruralnog područja	Nepostojanje kreditnih linija za lokalne gospodarstvenike
Raspoloživo poljoprivredno zemljište	Nepostojanje gospodarsko potpornih institucija, adekvatnih poslovnih zona
Zainteresiranost građana za poduzetništvo u turizmu	Neinformiranost lokalnih dionika o prednostima udruživanja, nepostojanje LAG-ova i <i>clustera</i>
Uvjeti za razvoj seoskog turizma	Rascjepkanost poljoprivrednih površina
Postojeće kulturne manifestacije	Loša poljoprivredna infrastruktura (nepostojanje sustava navodnjavanja i odvodnje oborinskih voda s poljoprivrednih površina)
Turistički resursi okolnih mjesta	Većina neiskorištenih kapaciteta je u privatnom vlasništvu
Potencijali za razvoj zdravstvenog turizma	Neumreženost proizvođača poljoprivrednih proizvoda
	Nepostojanje uhodane turističke prakse
	Nedostatak stručnog savjetodavnog kadra
	Poteškoće pri usklađivanju proizvodnje s EU standardima
	Nedostatak smještajnih kapaciteta
	Nepovezanost poduzetništva i znanstveno istraživačkog sektora
Infrastruktura	Infrastruktura
Raspoložive površine koje se mogu iskoristiti u sportsko-rekreacijske svrhe	Nedovoljno razvijen prostorni plan
Prometni značaj	Geografske slabosti
	Slaba i zastarjela infrastruktura

Postojanje osnovnih infrastrukturnih mreža (struja, telefon, voda)	Geografski resursi
Geografski resursi	Usitnjeni posjedi neadekvatni za daljni razvoj gospodarske djelatnosti
Povijesni lokaliteti	Prometni položaj nije iskorišten za privlačenje investitora
Povoljan geografski položaj za razvoj turizma	
Blizina mora	
Blizina atraktivnih turističkih destinacija	
Povoljna klima	
Raznolikost flore i faune	
Neposredna blizina NP Krka i planine Dinare s njezinm prirodnim vrijednostima	
Održivi razvoj	Održivi razvoj
Pitka voda	Nedovoljna svijest o zaštiti okoliša
Civilno društvo	Postojanje crne točke zagađenja
Izniman prirodni potencijal energije vjetra, sunca i vode	Divlji deponiji smeća
Očuvana priroda i okoliš	Nedovoljna svijest o obnovljivim izvorima energije
Povoljan geostrateški položaj	
Grad Knin	Grad Knin
Brojnost projektnih ideja	Nedostatak pripremljenih i kvalitetnih projekata
Političke promjene	Nedovoljan broj educiranih zaposlenika za pripremu i vođenje EU projekata
Stručnost kadrova radnih skupina	Nedovoljna prepoznatljivost i komercijalna iskorištenost kninskih geostrateških, prirodnih i kulturno-povijesnih resursa
Web stranica	Nerješeni imovinsko-pravni odnosi
Promjene u vođenju Grada	Sporost javne administracije
Opeativni pristup rješavanju problema	
Uvođenje novosti u sustav	

	Slaba informiranost unutar Grada, netransparentnost, nekoordinacija među strankama Dug Grada proizišao iz neadekvatnog upravljanja proračunom u prošlosti Nedovoljna promidžba grada i njegovih kulturno povijesnih i prirodnih resursa Nepostojanje osnovnih marketinških i komunikacijskih alata Nepostojanje propisanih procedura i standarda komunikacije s javnošću
PRILIKE	PRIJETNJE
Korištenje EU i RH fondova	Zakonodavni okvir
Lakši pristup tržištu Europske unije	Nezaposlenost i nelikvidnost građana
Nacionalni program poticanja razvoja	Visoko porezno i parafiskalno opterećenje poduzetnika
Nacionalni program zapošljavanja	Socijalna nesigurnost građana
Umrežavanje na lokalnom, regionalnom i državnom nivou	Ekonomska kriza u državi
Rast interesa potrošača za lokalnim proizvodima	Nedostatan proračun za sve planirane projekte
Brendiranje destinacije	Spora birokracija, administrativne procedure
Atraktivnost destinacije za nove investitore	Blokada računa Grada od strane vjerovnika
Turistički potencijal, rastući interes turista	Konkurencija drugih turističkih središta u Dalmatinskoj Zagori
Privlačenje turista iz većih središta (jednodnevni izleti)	Elementarne nepogode
Mogućnosti prekogranične suradnje	Ekološka zagađenja
Osnaživanje poduzetništva u turizmu i edukacija malih poduzetnika o istomu	Nastavak migracija i jačanje trenda iseljavanja radno sposobnog stanovništva
Mogućnosti korištenja OIE	
Grad Knin	
Pomoć OPG-ovima i poduzetnicima u namicanju novaca iz EU fondova za razvoj projekata	

Osnaživanje suradnje s udrugama i lokalnim gospodarstvenicima

Formiranje projektnih i razvojnih timova

Kreiranje procedura i standarda komunikacije s javnošću

Kreiranje elemenata vizulane komunikacije i grafičkih standarda

Ocjenjivanje rada djelatnika i unaprijeđenje radnog okruženja Grada

Iz SWOT analize se može zaključiti kako svoj budući razvoj Grad Knin može temeljiti na svom geostrateškom položaju i značaju kojeg ima u povijesti. Najznačajnije identificirane snage i prilike koje Grad Knin ima, upravo su povijesno kulturno nasljeđe te očuvana prirodna bogatstva. Činjenica da je Knin grad s iznimno velikim značajem u povijesti Hrvatske, predstavlja izniman potencijal za njegov dugoročan održiv rast i razvoj. Bogatstvo kulturno-povijesnih znamenitosti moguće je iskoristiti za pokretanje gospodarskih aktivnosti na uključiv i održiv način. Očuvana prirodna bogatstva, raznolikost flore i faune, blizina NP Krka i planine Dinare, pored navedenih kulturno-povijesnih znamenitosti, potencijal su na kojem treba graditi dugoročan održiv, uključiv i pametan razvoj ovog područja. Navedeni raspoloživi resursi su podloga za razvoj gotovo svih oblika turizma, koji može biti jedan od glavnih pokretača gospodarstva. Nedostatak smještajnih kapaciteta, nestandardiziranost postojećih turističko-ugostiteljskih kapaciteta te nepostojanje kvalitetne i kontinuirane promidžbe svih znamenitosti Grada Knina, rezultirali su dosadašnjom slabom posjećenosti. Izgradnja novih smještajnih kapaciteta, popratnih sadržaja kao i snažnija promidžbena aktivnost doprinijeti će privlačenju novih turista i posjetitelja.

Slaba gospodarska aktivnost i nedostatak poduzetničkog duha predstavljaju najznačajnije slabosti koje često rezultiraju kako nezaposlenošću tako i iseljavanjem. Kako bi se uočene slabosti eliminirale, nužno je pokretanje gospodarstva i otvaranje novih radnih mjesta, naročito za mlade i visoko kvalificirane kadrove. Grad Knin ima tradiciju u različitim granama prerađivačke industrije kao i u poljoprivrednoj proizvodnji, za koje raspolaže s potrebnom kvalificiranom radnom snagom.

Identificirane snage mogu se koristiti u privlačenju investitora na ovo područje. Nedostatak poduzetničkog duha, nedovoljno znanje lokalnog stanovništva o poduzetništvu, neinformiranost postojećih poduzetnika o prilikama koje im se pružaju, kao i nesklonost umrežavanju, slabosti su koje se mogu ukloniti ulaganjima u potporne institucije i razvoj njihovih kapaciteta. Na ovaj način bi se potaklo sve lokalne dionike na umrežavanje i snažnije zajedničko djelovanje kako u pomoći postojećim poduzetnicima, tako i u privlačenju i razvoju novih.

Primarna infrastruktura na području Grada Knina je uglavnom razvijena, ali još uvijek postoje potrebe za izgradnjom nove na nekim područjima i/ili obnovom postojeće. Poduzetnička infrastruktura ne udovoljava postojećim potrebama te su potrebna daljnja ulaganja u razvoj iste. Ova slabost je naročito izražena u opremljenosti postojećih poduzetničkih zona, raspoloživim slobodnim površinama u istima, lošem stanju poslovnih prostora u vlasništvu Grada Knina te nepostojanju potrebne infrastrukture za rad poduzetnika početnika.

Iako u gradu Kninu djeluje Veleučilište koje izvodi studentske programe orijentirane poljoprivredno-prehrambenoj industriji, isto ne raspolaže s potrebnom infrastrukturom za značajniji iskorak u inovacijama, znanstveno istraživačkim područjima kao ni pomoći i suradnji s poduzetnicima. Inovacijsko središte Veleučilišta može biti potpora lokalnim

poljoprivredno-prehrambenim proizvođačima u razvoju i uspješnijem plasmanu proizvoda. Inovacijsko središte koristilo bi se za istraživanja i razvoj novih proizvoda temeljenih na inovacijama, čime bi se posredno djelovalo i na razvoj ljudskih kapaciteta prijeko potrebnih za dugoročni razvoj ovog područja.

Prilike koje se gradu Kninu pružaju u korištenju raspoloživih financijskih sredstava iz europskih strukturnih i investicijskih fondova, intervencijskog plana te nacionalnih izvora financiranja, prijeko je potrebno iskoristiti. Potrebno je naglasiti kako je na području Grada Knina već do sada iskorištena značajna količina sredstava iz pretpristupnih fondova EU kako u financiranje javne infrastrukture, tako u znanstveno istraživačkom području te u civilnom sektoru. Iako postoje ljudski kapaciteti s određenim iskustvima u prijavama i provedbi ovih projekata, potrebna su daljnja ulaganja u razvoj istih. Potrebno je što učinkovitije korištenje postojećih institucionalnih i administrativnih kapaciteta i njihovo umrežavanje kako bi se raspoloživa sredstva što učinkovitije privlačila i koristila. Znanja i vještine predstavnika organizacija civilnog društva koje djeluju na području Grada Knina, potrebno je s povjerenjem koristiti u pripremi i provedbi projekata te istovremeno razvijati administrativne kapacitete predstavnika Grada i gradskih institucija za provedbu projekata.

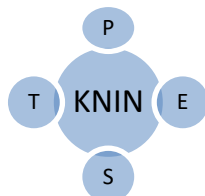
11.2. PEST ANALIZA

PEST analiza koristi se za analizu okruženja u političkom, ekonomskom, socijalnodemografskom i tehnološkom okruženju. U novije vrijeme u upotrebi je i proširena PEST/LE analiza koja uključuje okolišne i pravne aspekte. PEST analiza koja je provedena, predstavlja jedan od temelja za strateško planiranje jer pruža pregled vanjske situacije koja može imati značajan utjecaj na subjekt analize.

- Političko okruženje - uzima se kao relevantan za razumijevanje političkih prilika, jer trenutna politička situacija ili pojedini propisi mogu zaustaviti razvoj, što može za posljedicu može imati i pozitivan i negativan gospodarski ishod.
- Ekonomsko okruženje - zdrava ekonomija, bogatstvo države, regije ili općine također utječu na strateško planiranje. Ukoliko se radi o gospodarski zdravom području u kojem potrošači imaju potencijala tj. dobru kupovnu moć, Gradovi će se lakše odlučiti za daljnji razvoj.
- Sociološko / demografsko okruženje – prate se trendovi i faktori populacije koja je uključena u tržište. Postojeći društveni stavovi mogu predstavljati ili prednost ili prijetnju strategiji. Ovaj dio analize uključuje i stupanj obrazovanja na lokalnom području, brojnost i raznolikost radne snage te analizu vanjskih dionika.
- Tehnološko okruženje - tehnologija se ne odnosi samo na tehnologiju u smislu računala i sustava za učinkovitije poslovno upravljanje, već i na infrastrukturu potrebnu za podršku modernim sustavima. Naime, tehnološki razvitak je čak i na

ovoj, lokalnoj razini potreban za podizanje kvalitete života stanovnika. Stoga, strategija organizacije može biti pogođena tehnološkim promjenama, a brzina tehnoloških promjena također znači da se ova varijabla mora stalno pratiti.

Ilustracija 8: PEST analiza

Tablica 59: PEST analiza

POLITICKO OKRUZENJE	EKONOMSKO OKRUZENJE
• Brojnost političkih stranaka • Političke promjene na lokalnom i nacionalnom nivou • Slaba suradnja političkih stranaka i neusaglašavanje razvojnih strategija • Stranačka podobnost • Korupcija i slaba građanska svijest • Politička periferija • Nedovoljno razvijena ekološka svijest • Slaba organizacija civilnog sektora kao generatora promjena u zajednici • Nestručnost političkog kadra za izradu i provođenje održivih strategija • Nacionalne manjine	• Indeks razvijenosti je II. • Nepostojanje razvijenih podzetničkih zona i infrastrukture • Visoka nezaposlenost • Nelikvidnost gospodarstvenika • Nepostojanje velikih tvrtki koje bi potaknule rast malih • Nedefinirana strategija razvoja gospodarstva • Sve manja ponuda radne snage • Slab životni standard
SOCIJALNO/DEMOGRAFSKO OKRUZENJE	TEHNOLOSKO OKRUZENJE
• Depopulacija i trajne emigracije stanovništva • Manjkavost dodatnih usluga socijalne skrbi • Udaljenost od visokoobrazovnih ustanova • Starost stanovništva • Promjena strukture ruralnih djelatnosti i načina života • Otpor prema različitosti i sporo usvajanje demokratskih praksi • Manjkavost društveno-kulturnih sadržaja • Brojnost korisnika socijalne skrbi	• Nepostojanje širokopojasne mreže • Neumreženost ključnih dionika razvoja • Nepotpuno razvijena komunalna infrastruktura • Spora informatizacija i usvajanje naprednih tehnologija • Nepostojanje poslovnih subjekata kao predvodnika tehnološkog razvoja

12. STRATEGIJA RAZVOJA GRADA KNINA 2018.-2023.

Pri izradi Strategije razvoja Grada Knina 2018.-2023. koja treba biti temeljni dokument i strateško usmjerenje za ostvarenje ciljeva, krenulo se od ocjene postojećeg stanja, definiranja vizije, misije i temeljnih vrijednosti, zatim razvijanja strateških prioriteta razvoja, iz kojih su proizašli strateški ciljevi i aktivnosti. Temeljem navedenog kroz šestogodišnje razdoblje, projiciran je održivi i sustavni razvoj, temeljen na kriterijima od općeg značaja za sve dionike u zajednici.

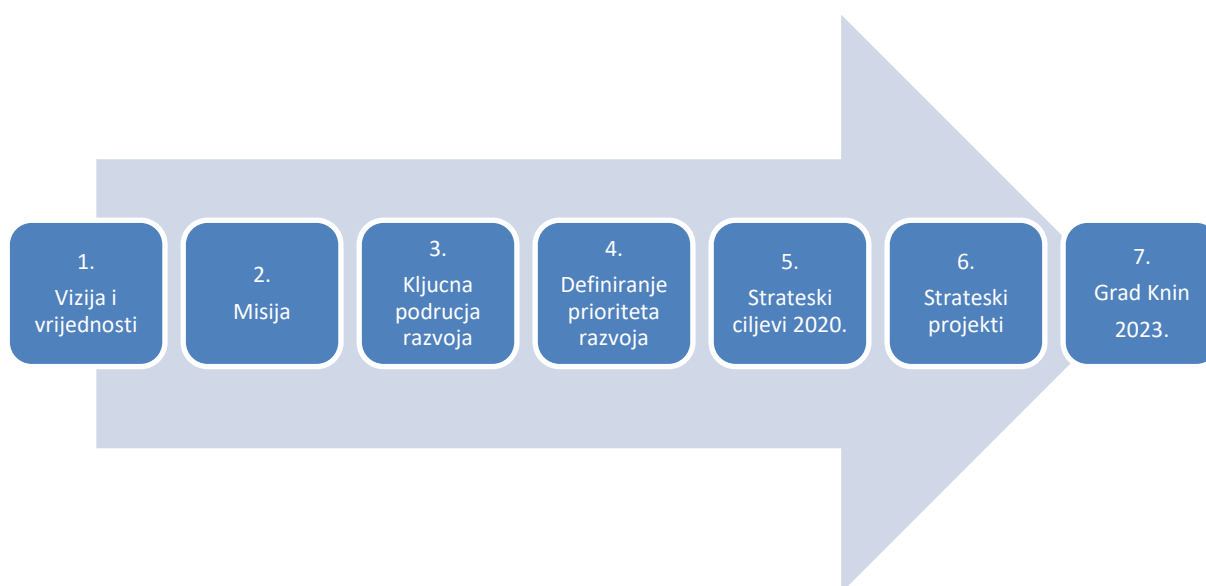
Razdoblje obuhvata definirano je sukladno realnoj potrebi preobrazbe Grada Knina, kao sustava koji se na lokalnom i nacionalnom planu mora prilagoditi zahtjevima strategije Europa 2020, te pratiti ravnomjeran razvoj svih regija unutar Europske Unije.

Strategijom se postavljaju ciljevi, prioriteti i mjere koji se trebaju ostvariti do 2023. godine, a koji za krajnju svrhu imaju povećati kvalitetu života i standard svih stanovnika, poboljšati gospodarsko okruženje te povećati učinkovitost upravljanja svim raspoloživim resursima. Predložena Strategija rezultat je partnerstva svih relevantnih dionika razvoja, tj. predstavnika ključnih institucija i organizacija javnog, civilnog i privatnog sektora s područja Grada Knina, čiji su predstavnici sudjelovali u izradi ovog dokumenta.

Osnovni cilj postavljen pred izrađivače Strategije bio je odrediti strateško usmjerenje Grada Knina, koje će u isto vrijeme biti realno ostvarivo, ali i ambiciozno. Strategija je obuhvatila ključne faktore bitne za razvoj Grada Knina. Težište je, pri tome, dato jednostavnosti dokumenta, kako bi strateško usmjerenje bilo razumljivo svim krajnjim korisnicima ovog dokumenta.

Strategija razvoja obuhvaća sedam ključnih koraka koje je nužno poduzeti da bi se do 2023. postigli željeni ciljevi i rezultati.

Ilustracija 9: Prikaz ključnih stupnjeva u definiciji razvoja grada Knina 2018.-2023.

Strategija Grada započinje izjavom o viziji i misiji, te ključnim vrijednostima koje su ugrađene u sva temeljna načela upravljanja. Međusobna ravnoteža svih važnih čimbenika koji mogu pozitivno doprinijeti održivom rastu Grada od presudne je važnosti za stanovnike kao i za unaprjeđenje postojećeg životnog standarda. Stoga vizija, kao i strateški ciljevi određeni ovim dokumentom prvenstveno nastoje potaknuti one aktivnosti koje su usmjerene na stvaranje poticajnih životnih uvjeta, podizanje kvalitete obrazovanja, stvaranje radnih mjesta i sprječavanje odljeva stanovništva.

12.1. Vizija, misija, vrijednosti

Vizija, misija kao i ciljevi, definirani u dokumentu Strategije razvoja potiču sve aktivnosti koje su usmjerene na stvaranje radnih mjesta i sprječavanje raseljavanja, razvoj poticajnih životnih uvjeta u zajednici, kvalitetu obrazovanja, socijalnih usluga, društvene i gospodarske infrastrukture i sl.

VIZIJA GRADA KNINA 2023.

Vizija se odnosi na sliku željenog gospodarsko-društvenog stanja Grada Knina u budućnosti, za otprilike 10 godina nakon provedene Strategije razvoja. Vizija je slika željenog stanja u trenutku izrade strategije razvoja i ne smije biti ograničena postojećim resursima i trenutnim stanjem u Gradu. Vizija odražava uzajamnu ravnotežu svih relevantnih čimbenika koji mogu pozitivno doprinijeti održivom rastu Grada, koji su od velike važnosti za sve građane te ključni za unaprjeđenje postojeće kvalitete njihova života.

Vizija predstavlja željenu sliku budućeg stanja Grada Knina na kraju planiranog razdoblja, odnosno 2023. godine. U izradi analize postojećeg stanja i izradi SWOT analize Grada Knina, kao najveći problemi identificirani su nezaposlenost i iseljavanje stanovništva. Razlozi iseljavanja najčešće su nedostatak radnih mjesta za visoko kvalificirane kadrove, nedostatak stambenih prostora za deficitarni kadar i nezaposlenost, naročito mladih obitelji. Kako bi se zaustavio trend iseljavanja potrebno je pokrenuti gospodarstvo, probuditi poduzetnički duh lokalnog stanovništva ali i stvoriti potrebne preduvjete za investitore. Poboljšanje postojeće infrastrukture, izgradnjom nove poduzetničke infrastrukture te konstantnim ulaganjima u poduzetništvo i potporne institucije, rezultirati će otvaranjem novih radnih mjesta i pokretanjem gospodarstva.

Najveće snage Grada Knina su njegova kulturno-povijesna baština, očuvana prirodna bogatstva i mlado stanovništvo. Racionalnim korištenjem, konstantnim ulaganjem u navedene resurse po principima održivog razvoja, Grad Knin će se razviti u mjesto ugodno za život i rad njegovih stanovnika, ali i mjesto u kojem će se posjetitelji zadržavati i stalno mu se vraćati. Postojeće kulturno-povijesne znamenitosti ne koriste se u dovoljnoj mjeri u turističke svrhe kao ni za promidžbu Grada Knina. Loše stanje u kojem su pojedina zaštićena kulturna dobra, iziskuju obnovu istih i njihovo korištenje u turističke svrhe. Snažnija promotivna aktivnost, kao i brendiranje Grada Knina kao grada od iznimnog značaja u hrvatskoj povijesti pokrenuti će razvoj turizma, a posredno i otvaranje novih radnih mjesta kako u turizmu i ugostiteljstvu, tako i u pratećim gospodarskim granama, naročito poljoprivredno prehrambenoj industriji.

Grad Knin će koristeći raspoložive snage postati moderna, multikulturalna sredina, prepoznatljivog identiteta i pomno formiranog urbanog imidža, stanovnika visoko razvijene svijesti o očuvanju i održivom korištenju prirodne i kulturno-povijesne baštine. Infrastrukturno obnovljen i bogat društvenim sadržajima koji podjednako razvija i integrira svoja naselja i sve skupine društva.

Vizija grada Knina 2023:

„Grad Knin sa svojim nebrojenim povijesnim, prirodnim i kulturnim vrednotama vodeći je u svom društvenom, političkom i gospodarskom okruženju te dostizanju suvremenih standarda života i rada svojih građana.“

MISIJA GRADA KNINA

Misija se bavi svrhom i razlogom postojanja Grada u sadašnjosti, kao temeljnog činitelja razvoja gospodarstva i društva u cjelini. Misija odgovara na pitanja što je svrha Grada i što bi trebala biti u budućnosti, naznačava opći smjer u kojemu se Grad kreće, te upućuje na razloge i vrijednosti koje ga podupiru. Misija mora prije svega svim interesnim grupama u Gradu i izvan njega predstaviti poslove kojima se Grad bavi ili se namjerava baviti u narednom periodu u cilju dobrobiti cijele zajednice.

Misija Grada Knina:

„Grad Knin zakonitim i učinkovitim radom kontinuirano poboljšava kvalitetu života svih građana, provođenjem zacrtane strategije i odgovornim upravljanjem javnim dobrima. Efikasnim i transparentnim radom stvara pozitivno okruženje za razvoj gospodarstva, promiče javni dijalog i razmjenu ključnih informacija s građanima i organizacijama civilnog društva kako bi omogućila jednakopravnu participaciju svih dionika u zajednici.“

TEMELJNE VRIJEDNOSTI GRADA KNINA

Temeljne vrijednosti Grada Knina proizlaze iz zajedničke spoznaje o povijesnoj i kulturnoj baštini, suvremenim životnim uvjetima, gospodarskom napretku, komunalnoj infrastrukturi, održivom razvoju i sl.

Sedam je osnovnih vrijednosti koje su u temelju vizije i strategije razvoja Grada Knina:

**TRADICIJA I BAŠTINA, RAZLIČITOST, POŠTOVANJE I UVAŽAVANJE
TRANSPARENTNOST, SURADNJA, PODUZETNIŠTVO, IZVRSNOST.**

Grad Knin svojim djelovanjem mora biti u službi građana, angažiran za dobrobit cijele zajednice, a posebnu pozornost, prema mogućnostima, nužno je usmjeravati na:

- Provedbu Strategije razvoja Grada Knina 2018.-2023.
- Provedbu strateških projekata Grada Knina 2018.-2023.
- Prostorno i urbanističko planiranje
- Uređenje naselja i komunalne djelatnosti
- Brigu o djeci predškolske dobi i starijima
- Socijalnu skrbi i socijalne mjere prema stanovnicima slabijeg imovinskog stanja
- Podržavanje kulturnih i sportskih inicijativa
- Podržavanju razvoja organizacija civilnog društva
- Održavanju infrastrukture
- Podržavanju gospodarskih i poduzetničkih inicijativa

- Osmišljavanju projekata od široke društvene važnosti
- Namicanju financijskih sredstava za provedbu ključnih projekata.

12.2.Strateški ciljevi, prioriteti, mjere i projekti

Prije izrade strateških ciljeva definirana su glavna područja razvoja, područja u kojima se moraju događati promjene koje će načiniti pozitivne pomake u odnosu na analiziranu situaciju, zaključno s 2023. godinom.

Ilustracija 11: Strategija razvoja Grada Knina 2018.-2023.

Strategija razvoja Grada Knina 2018-2023. definira četiri ključna područja razvoja:

- Razvoj društvene infrastrukture
- Razvoj gospodarstva
- Razvoj infrastrukture
- Održivi razvoj

Iz definiranih ključnih područja razvoja proizišao je opći cilj te četiri strateška cilja.

Opći cilj razvoja Grada Knina je povećati zaposlenost, spriječiti daljnje iseljavanje stanovništva te stvoriti preduvjete za kvalitetan i ispunjen suživot stanovnika.

Većina područja Republike Hrvatske suočena je sa trendom iseljavanja stanovništva i njegovim preseljenjem u velike gradove i/ili u inozemstvo. Sveprisutne migracije stanovništva najčešće su povezane s potragom za radnim mjestima i kvalitetnijim

uvjetima života. Grad Knin je također suočen s problemom iseljavanja stanovništva, naročito mladih obitelji. Najčešći razlozi iseljavanja su nedostatak radnih mjesta, slaba ponuda dodatnih sadržaja i događanja u Gradu, nedostatak stambenih jedinica kao i nedostatne javne usluge za osobe u nepovoljnom položaju. Stoga je opći cilj spriječiti daljnje iseljavanje stanovništva što se planira ostvariti u razdoblju do 2023. godine.

Grad Knin će u okviru ove Strategije neke projekte realizirati u suradnji s okolnim općinama poput Kijeva, Civiljana, Biskupije, Ervenika i Kistanje kako bi se iskoristile brojne kulturno-povijesno-turističke mogućnosti šire regije.

Pokazatelj ostvarenja ovog cilja biti će rast stupnja razvijenosti Grada sa 69,39% na 75%, a on će se mjeriti 2023. godine na temelju podataka MRRFEU i HGK.

Postavljeni Opći cilj strategije razvoja grada Knina namjerava se ostvariti kroz sljedeća četiri strateška cilja:

SC 1. Razvijena kvalitetna zajednica

SC 2. Razvijeno gospodarstvo

SC 3. Razvijena komunalna, prometna i turistička infrastruktura

SC 4. Učinkovito upravljanje razvojem

Definiranjem strateških ciljeva, razvijeni su prioriteti, mjere, kao i strateške aktivnosti odnosno projekti, prikazani u strateškoj mapi:

Tablica 61: Grafički prikaz strateške mape 2018.-2023.

Razvoj društvene infrastrukture	SC 2023.		Prioriteti		Mjere		Strateške aktivnosti i projekti	
	1. STRATEŠKI CILJ	Razvijena kvalitetna zajednica	1.1.	Razvoj obrazovnih ustanova	1.1.1.	Razvoj, modernizacija i opremanje ustanova predškolskog odgoja	1.1.1.1.	Izgradnja i otvaranje novog dječjeg vrtića
					1.1.2.	Razvoj, modernizacija i opremanje osnovnih škola	1.1.2.1.	Uređenje i održavanje osnovnih škola
					1.1.3.	Razvoj, modernizacija I opremanje srednjih škola	1.1.3.1.	Uređenje i održavanje srednjih škola
							1.1.3.2.	Uvođenje novih strukovnih programa
					1.1.4.	Razvoj, modernizacija I opremanje Pučkog otvorenog učilišta	1.1.4.1.	Uvođenje programa cjeloživotnog učenja
					1.1.5.	Razvoj Veleučilišta "Marko Marulić"	1.1.5.1.	Spajanje postojećih i uvođenje novih studijskih programa
			1.2.	Jačanje kapaciteta socijalne skrbi	1.2.1.	Razvoj mreža socijalne skrbi	1.2.1.1.	Program demografske obnove kroz povećanje naknada za novorođeno dijete, sufinanciranja kamata na kredite, sufinanciranje kupovine knjiga učenicima osnovnih škola

								1.2.1.2.	Program pomoći osobama starije životne dobi
								1.2.1.3.	Izgradnja domova za stare i nemoćne (objekti nekadašnjih područnih škola po prigradskim naseljima I okolnim selima)
					1.2.2.	Razvoj modela i osiguranje pretpostavki za zajedno stanovanje osobe s teškoćama		1.2.2.1.	Obnova kuće Lovre Montija i prenamjena u objekt za zajedničko stanovanje osobe s teškoćama
		1.3.	Razvoj sportskih sadržaja		1.3.1.	Razvoj sportske infrastrukture		1.3.1.1.	Izgradnja i uređenje sportsko-rekreacijskih centara, dječjih igrališta, sportskih terena
								1.3.1.2.	Uređenje i opremanje sportske dvorane
								1.3.1.3.	Razvoj sportskih udruga (Program nagrađivanja pojedinačnih i skupnih natjecateljskih poduhvata, Organiziranje studentske i školske lige)
								1.3.1.4.	Razvoj sportskih manifestacija

						1.3.1.5.	Stipendiranje učenika i studenata s visokim školskim postignućima i slabijeg socio-ekonomskog statusa		
						1.3.1.6.	Organiziranje dana adrenalinskog sporta		
						1.3.1.7.	Organiziranje međunarodnog dana sporta		
						1.3.1.8.	Izgradnja gradskog bazena sa sportskim I rekreativnim sadržajima		
						1.3.1.9.	Uređenje pješačko-biciklističkih staza		
						1.3.2.	Jačanje ljudskih potencijala sportskih djelatnika	1.3.2.1.	Edukacija sportskih djelatnika
								1.3.2.2.	Praćenje i evaluacija rada spotskih djelatnika
			1.4.	Jačanje i valorizacija kulturnih sadržaja	1.4.1.	Zaštita kulturne baštine	1.4.1.1.	Održavanje kulturnih i vjerskih objekata	
								1.4.1.2.	Zaštita i održavanje tradicijske arhitekture
								1.4.1.3.	Daljnja istraživanja, zaštita i oživljavanje povijesnih i arheoloških lokaliteta
								1.4.1.4.	Uređenje muzejskih postava
								1.4.1.5.	Organizacija znanstvenih skupova o značaju Grada Knina kroz povijest
								1.4.1.6.	Organiziranje edukativnih radionica I izleta za učenike iz ostalih područja RH

					1.4.1.7.	Izgradnja i uređenje edukativnih staza po povijesnim razdobljima		
				1.4.2.	Razvoj i poticanje kulturnih inicijativa	1.4.2.1.	Aktivnosti brandiranja destinacije	
						1.4.2.2.	Izrada baze povijesno-kulturne baštine I kreiranje kulturnih kataloga, putova, cesta, biciklističkih staza	
						1.4.2.3.	Poticanje kulturnih manifestacija i organizacija kulturnih sadržaja (dijaprojekcije u kinu, književne večeri, večeri klasične glazbe, izložbe) u suradnji sa mjerodavnim institucijama	
						1.4.2.4.	Unaprjeđenje sadržaja i organizacija postojećih manifestacija	
						1.4.2.5.	Program obavezne posjete Gradu Kninu za sve učenike 8. razreda OŠ u Republici Hrvatskoj	
			1.5.	Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva	1.5.1.	Razvoj organizacija civilnog društva	1.5.1.1.	Podrška i osnaživanje neprofitnih udruga
						1.5.1.2.	Projekti društvene uključenosti	
						1.5.1.3.	Osnivanje braniteljskog vijeća i suradnja s braniteljskom populacijom	
						1.5.1.4.	Suradnja s pripadnicima nacionalnih i drugih manjina	

							1.5.1.5.	Osnivanje savjeta za udruge
							1.5.1.6.	Uređenje i opremanje zajedničkih prostora u perifernim naseljima u cilju jačanja kohezije u ruralnim zajednicama
							1.5.1.7.	Izgradnja i opremanje Centra za mlade te organiziranje edukativnih radonica za mlade
Gospodarstvo	SC 2020.		Prioriteti		Mjere		Strateške aktivnosti i projekti	
	2. STRATEŠKI CILJ	Razvijeno gospodarstvo	2.1.	Poticanje razvoja poduzetništva i otvaranja novih radnih mjesta	2.1.1.	Unaprjeđenje poduzetničkog okruženja i potpora razvoju subjekata malog gospodarstva	2.1.1.1.	Razvoj poduzetničko-poslovne zone i programa privlačenja investitora u poslovne zone (Knin I Očestovo)
							2.1.1.2.	One Stop Shop – Osnivanje lokalne razvojne agencije, razvoj poduzetničkog centra i kontinuirane potpore poduzetnicima (razvoj projekata, financiranja, EU i RH fondovi, poslovni web)
							2.1.1.3.	Podrška osnivanju i razvoju start-up podzetništva i samozapošljavanju
							2.1.1.4.	Program poticanja lokalnih poduzetnika
					2.1.1.5.	Informiranje i umrežavanje poduzetnika		

						2.1.1.6.	Promocija poduzetništva u srednjim školama, priprema mladih za poduzetništvo
						2.1.1.7.	Osnivanje Informatičko inovacijskog inkubatora (3I)
						2.1.1.8.	Osnivanje poduzetničkog inkubatora i akceleratora u zgradi bivše Kninjanke
						2.1.1.9.	Ustrojavanje i koordinacija rada poduzetničke potporne institucije
						2.1.1.10.	Obnova zgrada u vlasništvu Grada Knina te obnova zgrada u starom dijelu grada s poslovnim prostorima
						2.1.1.11.	Robno-prometni centar
						2.1.1.12.	Kamp odmorišta
						2.2.	Razvoj urbanog i ruralnog turizma i drugih nepoljoprivrenih djelatnosti

						2.2.1.2	Razvoj i valorizacija turističkih destinacija (Krka, Dinara, Tvrđava)
						2.2.1.3	Brendiranje Grada (komunikacija, dizajn, promocija)
						2.2.1.4	Promocija i zaštita tradicijskih zanimanja
						2.2.1.5	Podrška osnivanju OPG-ova i razvoju nepoljoprivrednih aktivnosti
						2.2.1.6	Razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava
						2.2.1.7.	Razvijanje lokalne eno-gastro ponude
						2.2.1.8.	Obnova i stavljanje u funkciju stare pijace
						2.2.1.9.	Obnova stare gradske jezgre
						2.2.1.10.	Prenamjena bivše vojarne Krka u turističke svrhe
						2.2.1.11.	Proglašenje Dinare Parkom prirode
						2.2.1.12.	Izgradnja novih smještajnih kapaciteta na Dinari
						2.2.1.13.	Izgradnja i stavljanje u funkciju sjevernog ulaz u NP Krka
						2.2.1.14.	Obnova restorana na Krčiću
						2.2.1.15.	Izgradnja hostela u zgradi stare bolnice

								2.2.1.16.	Izgradnja biciklističke staze Ferata u suradnji s Općinom Kijevo
								2.2.1.17.	Izgradnja žičare prema kninskoj Tvrđavi
								2.2.1.18.	Izgradnja novog objekta - interpolacija u srednjem dijelu tvrđave (multimedijalna dvorana i podizna ljetna pozornica)
								2.2.1.19.	Izgradnja sustava proširene stvarnosti u katakombama
								2.2.1.20.	Rekonstrukcija objekta nekadašnje Barutane u srednjem dijelu te izgradnja i opremanje vinoteke
								2.2.1.21.	Izgradnja zip-line-a koji će se spuštati sa južnog dijela tvrđave u klanac rijeke Krke
								2.2.1.22.	Izgradnja sustava funkcionalne i dekorativne rasvjete te sustava videonadzora po cijeloj tvrđavi
								2.2.1.23.	Izgradnja i opremanje zvjezdarnice
								2.2.1.24.	Uređenje Spasa (NINIA)
								2.2.1.25.	Izgradnja pješačko-biciklističkim mostova na Krki i Butižnici kod Sastavaka
			2.3.	Razvoj poljoprivredne proizvodnje i prerade	2.3.1.	Jačanje kapaciteta za osnaživanje	2.3.1.1.	Razvoj programa razvoja integrirane i ekološke poljoprivredne proizvodnje	

				poljoprivrednih proizvoda		poljoprivredne proizvodnje		
							2.3.1.2.	Osnivanje jamstvenog fonda i fonda za sufinanciranje projekata u poljoprivredi
							2.3.1.3.	Program unaprjeđenja i razvoja stočarske proizvodnje
							2.3.1.4.	Program unaprjeđenja i razvoja vinogradarstva, voćarstva i povrtlarstva
							2.3.1.5.	Program unaprjeđenja i razvoja prehrambeno- prerađivačkih kapaciteta
							2.3.1.6.	Razvoj tipskih projekata u poljoprivredi
							2.3.1.7.	Okrupnjavanje poljoprivrednih površina
			2.4.	Uspostava znanstveno- istraživačkih i znanstveno- gospodarskih centara	2.4.1.	Jačanje sinergije između znanstvenih, gospodarskih i istraživačkih potencijala	2.4.1.1.	Osnivanje Inovacijskog središta
							2.4.1.2.	Projekt Centar za vode krša

Infrastruktura	SC 2020.		Prioriteti		Mjere		Strateške aktivnosti i projekti
	3. STRATEŠKI CILJ	Razvijena komunalna, prometna i turistička infrastruktura	3.1.	Prilagodba prostornih planova startegiji	3.1.1.	Izgraditi i poboljšati postojeću komunalnu i okolišnu infrastrukturu uz promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izora energije	3.1.1.1. Dorada prostornog plana, dodavanje turističkih zona i označavanja područja OIE (obnovljivi izvori energije)
							3.1.1.2. Razvijanje Informacijske i komunikacijske tehnologije
							3.1.1.3. Modernizacija postojećih državnih, županijskih i lokalnih cesta (rekonstrukcija postojeće ceste Šibenik-Knin sa dodavanjem treće trake na usponima) i izgradnja novih cesta (izgradnja nove brze ceste Šibenik-Drniš-Knin-Strmica)
							3.1.1.4. Projekt povezivanja istočnog i zapadnog dijela grada
							3.1.1.5. Izgradnja mosta od kružnog toka preko željezničke pruge, kako bi se ubrzao tranzitni kamionski promet cestom D1

						3.1.1.6.	Projekti saniranja mostova iznad vodotokova
						3.1.1.7.	Povezivanje prigradskih naselja željeznicom
						3.1.1.8.	Modernizacija javne rasvjete (implementiranje LED tehnologije)
						3.1.1.9.	Izgradnja komunalnog centra Knin
						3.1.1.10.	Novelacija idejnog rješenja fekalne odvodnje Grada Knina - tehnološka i financijska revizija projekta pročištača otpadnih voda za Grad Knin, rekonstrukcija ili odabir pogodnije tehnologije i lokacije za novi uređaj
						3.1.1.11.	Sanacija postojećih kanalizacijskih kolektora po izvršenoj CCTV inspekciji
						3.1.1.12.	Prespajanje korisnika na izgrađenu vodovodnu i kanalizacijsku mrežu IPA projekta
						3.1.1.13.	Izgradnja fekalnog kolektora za CS Ušće na Cesarićevoj obali
						3.1.1.14.	Izgradnja crpne stanice Mlinarevići
						3.1.1.15.	Izgradnja vodoopskrbnog i kanalizacijskog kolektora na Trgu Oluje
						3.1.1.16.	Izgradnja vodovoda i fekalnog kolektora u Suronjinoj ulici

						3.1.1.17.	Izgradnja vodoopskrbne mreže naselja Vrbnik
						3.1.1.18.	Izgradnja vodovodne mreže naselja Ljubač s hidrostanicom Cvijanovići
						3.1.1.19.	Izgradnja vodoopskrbne mreže šireg dijela grada – naselja Gornji Žagrović, Očestovo, Polača, Strmica
						3.1.1.20.	Izgradnja spoja vodosprema Kovačić-Visoka zona
						3.1.1.21.	Priključenje korisnika u naseljima Mlinarevići i Medići na vodoopskrbni sustav
						3.1.1.22.	Sanacija postojeće vodoopskrbne mreže i izgradnja nove kanalizacijske mreže u naselju Mlinarevići
						3.1.1.23.	Izgradnja novog biljnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u novom naselju Golubić i dovoda do UPOV-a
						3.1.1.24.	Pametni sustav kontrole vodoopskrbne mreže i očitavanja vodomjera
						3.1.1.25.	Uređenje turističke infrastrukture - označavanje turističkih puteva i ruta (staze, vertikalna signalizacija, zip-line, vinske ceste, biciklističke rute, arheološki lokaliteti, OPG i sl.)
						3.1.1.26.	Program Grad Knin – prijatelj osoba s invaliditetom/nabava opreme koja će omogućiti

								kretanje po cijeloj tvrđavi osobama sa invaliditetom i slabije pokretnim osobama
							3.1.1.27.	Program Green Knin
							3.1.1.28.	Sanacija odlagališta otpada Mala Promina
							3.1.1.29.	Izgradnja i obnova gradskih parkirališta
							3.1.1.30.	Proširenje gradskog groblja i izgradnja mrtvačnice i odarnice
							3.1.1.31.	Prenamjena zgrade bivše ciglane u Strmici
					3.1.2.	Očuvanje tradicionalnih obilježja prostora	3.1.2.1.	Uređivanje naselja (tradicionalna arhitektura)
							3.1.2.2.	Edukacije o tradicionalnoj gradnji
			3.2.	Sređivanje zemljišnih knjiga	3.2.1.	Pokretanje postupka osnivanja zemljišne knjige	3.2.1.1.	Administrativna procedura sređivanja zemljišnih knjiga (prema odluci Vlade RH sa sjednice održane u Kninu 04.08.2017.)

Održivi razvoj	SC 2020.		Prioriteti		Mjere		Strateške aktivnosti i projekti
	4. STRATEŠKI CILJ	Učinkovito upravljanje razvojem	4.1.	Očuvan okoliš, valorizirane i očuvane prirodne i kulturne vrednote	4.1.1.	Očuvanje i unapređenje stanja okoliša i bioraznolikosti	4.1.1.1. Izgradnja reciklažnog dvorišta
							4.1.1.2. Projekt zaštite okoliša i energetske učinkovitosti (informiranje, zagovaranje i sl.)
							4.1.1.3. Projekt zaštite tekućih voda
							4.1.1.4. Projekt iskorištavanja energije vjetra (vjetropark u Plavnu)
							4.1.1.5. Projekt iskorištavanja enegije sunca (integrirane solarne elektrane na javnim I privatnim objektima)
							4.1.1.6. Projekt razdvajanja kućnog otpada
							4.1.1.7. Organiziranje edukativnih radionica i održivom razvoju
							4.1.1.8. Sanacija ilegalnih deponija

					4.1.1.9.	Zaštita kanjona rijeke Krke
			4.2.	Razvoj kadrova i sustava	4.2.1.	Povećanje kompetencija vodećih ljudi i unaprjeđenje sustava upravljanja razvojem
					4.2.1.1.	Jačanje kapaciteta za korištenje EU fondova
					4.2.1.2.	Poticanje širenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija
					4.2.1.3.	Kontinuirano obrazovanje i osposobljavanje kadrova
					4.2.1.4.	Unaprjeđenje sustava protoka informacija
					4.2.1.5.	Uspostava sustava mjerenja učinka i transparentnosti javnih programa
					4.2.1.6.	Implementiranje sustava E-uprava (e-komunalni redar, e-referendum)
					4.2.1.7.	Program Pitajmo građane
					4.2.1.8.	Izrada strateških dokumenata i reorganizacija glavnih gradskih tvrtki (Komunalno poduzeće, Čistoća i zelenilo, Upravitelj, Gradski muzej, Pučko otvoreno učilište, Gradski vrtić, JVP)

	4.3.	Energetski održiv razvoj uz smanjenje emisije CO2 u sektora zgradarstva prometa i javne rasvjete	4.3.1.	Povećanje energetske učinkovitosti	4.3.1.1.	Obrazovanje i promjena ponašanja djelatnika/korisnika zgrada u vlasništvu Grada
					4.3.1.2.	Postavljanje termometra u svakoj prostoriji u zgradama u vlasništvu Grada
					4.3.1.3.	Energetska obnova zgrada u vlasništvu Grada
					4.3.1.4.	Zelena javna nabava
					4.3.1.5.	Program energetske obnove obiteljskih kuća
					4.3.1.6.	Zamjena kućanskih uređaja energetske učinkovitima, energetskog razreda A+++
					4.3.1.7.	Zamjena rasvjete u kućanstvima energetske učinkovitijim
					4.3.1.8.	Obrazovanje i promocija energetske učinkovitosti za građane i poduzetnike
					4.3.1.9.	Zamjena rasvjete u objektima komercijalnog i uslužnog sektora energetske učinkovitijim
					4.3.1.10.	Energetska obnova komercijalno-uslužnih (nestambenih) zgrada
					4.3.1.11.	Zamjena uređaja energetske učinkovitima, energetskog razreda A+++

STRATEŠKI CILJ 1. Razvijena kvalitetna zajednica prema suvremenim životnim standardima

Tablica 62: Strateški cilj 1

	SC 2023.		Prioriteti		Mjere	
	Razvijena društvena infrastruktura	1. STRATEŠKI CILJ	1.1.	Razvoj obrazovnih ustanova	1.1.1.	Razvoj, modernizacija i opremanje ustanova predškolskog odgoja
					1.1.2.	Razvoj, modernizacija i opremanje osnovnih škola
					1.1.3.	Razvoj, modernizacija i opremanje srednjih škola
					1.1.4.	Razvoj, modernizacija i opremanje Pučkog Otvorenog Učilišta
					1.1.5.	Razvoj Veleučilišta „Marko Marulić“
			1.2.	Jačanje kapaciteta socijalne skrbi	1.2.1.	Razvoj mreža socijalne skrbi
					1.2.2.	Razvoj modela i osiguranje prepostavki za zajedničko stanovanje osoba s teškoćama
			1.3.	Razvoj sportskih sadržaja	1.3.1.	Razvoj sportske infrastrukture
					1.3.2.	Jačanje ljudskih potencijala sportskih djelatnika
			1.4.	Jačanje i valorizacija kulturnih sadržaja	1.4.1.	Zaštita kulturne baštine
					1.4.2.	Razvoj i poticanje kulturnih inicijativa
			1.5.	Jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva	1.5.1.	Razvoj organizacija civilnog društva

Jedan od četiri glavna područja razvoja Grada Knina je područje društvenih djelatnosti, odnosno razvoj zajednice u cjelini putem ključnih sastavnica: obrazovanje, zdravstvo,

socijalna skrb i organizacije civilnog društva, koje ukomponirane u jedinstvenu cjelinu čine kvalitetu zajednice i života u njoj. Grad Knin unaprijeđenje kvalitete života vidi kroz podizanje standarda u svim društvenim segmentima, posebno uvjetima osnovnoškolskog obrazovanja, uvođenju dodatnih usluga socijalne i zdravstvene skrbi, očuvanju i izgradnji prepoznatljivosti bogate kulturne baštine, kvalitetnijom promocijom sporta kao načina života, kao i osnaživanjem organizacija civilnog društva.

Osnova razvoja svih ovih komponenti je razvoj ljudskog kapitala koji se može izgraditi jedino kontinuiranim ulaganjem u ljude i kadrove koji su nositelji projektnih aktivnosti, prema definiranim prioritetima.

Razvoj Grada Knina mora u svim segmentima društvenog djelovanja biti usklađen s prirodom. Ostvarenjem predviđenih prioriteta ovog cilja ostvaruje se povećanje kvalitete života građana i percepcija Grada Knina atraktivnog i ugodnog mjesta za život pri čemu se naglasak stavlja na povezanost javnog, društvenog i gospodarskog sektora u realizaciji uravnoteženog društvenog razvoja, temeljenog na načelima održivosti. Stoga je kao jedan od strateških ciljeva definiran prvi strateški cilj 1. Razvijena kvalitetna zajednica (SC 1.), koji je podijeljen na priorite i mjere, a putem aktivnosti i projekata biti će ispunjen do kraja 2023. godine.

Kvalitetna infrastruktura i radno mjesto ponekad nisu dovoljni da bi se na nekom području zadržalo stanovništvo, naročito mlađe životne dobi. Kvaliteta života, raznolika i atraktivna ponuda društveno sportskih događanja te socijalna uključenost marginaliziranih skupina društva, također će doprinijeti zadržavanju stanovništva na ovom području.

U analizi postojećeg stanja uočeno je kako na području Grada Knina djeluje veliki broj udruga civilnog društva i potpornih institucija. Međutim, jedan od najvećih problema je nekoordiniranost svih dionika, ali i neinformiranost istih o mogućnostima koje im se pružaju. Izgradnjom mreže udruga civilnog društva i potpornih institucija, stvoriti će se prijeko potrebni preduvjeti za kvalitetniji rad istih, za opći razvoj društva i socijalnu uključenost stanovništva. Iako u Gradu Kninu postoji Savez športova grada Knina te brojni sportski klubovi, većina sportskih terena iziskuje obnovu i/ili rekonstrukciju. Ponuda sportskih i rekreacijskih sadržaja, kao i organizacija različitih sportsko rekreativnih događanja tijekom cijele godine, podići će kvalitetu života, a najmlađim stanovnicima Grada pružiti preduvjete za bavljenja sportom. Neki od njih su već postigli vrlo značajne rezultate i sportske uspjehe što je također potrebno istaknuti te na adekvatan način koristiti u brandiranju Grada Knina.

Prioritet 1.1. Razvoj obrazovnih ustanova

Razvoj društvene infrastrukture podrazumijeva razvoj sustava obrazovanja. Na području Grada Knina postoje dvije osnovne škole, 1 ustanova predškolskog odgoja, dvije srednje

škole, jedno Veleučilište, jedno Pučko otvoreno učilište i jedna glazbena škola. Uočena je potreba razvoja obrazovnog sustava, kroz osnivanje ustanove predškolskog odgoja, odnosno modernizacije i opremanje osnovnih i srednjih škole kao i razvoj programa Veleučilišta i Pučkog otvorenog učilišta.

Tablica 63: Mjera 1.1.1. Razvoj ustanove predškolskog odgoja

Mjera 1.1.1.	Razvoj, modernizacija i opremanje ustanova predškolskog odgoja
Svrha mjere:	Težiti cilju ostvarivanja uvjeta za brigu o djeci predškolskog uzrasta kao i pružanju podrške zaposlenim roditeljima o zbrinjavanju predškolske djece
Cilj mjere:	Osnivanje novog odjela ustanove predškolskog odgoja
Aktivnosti i projekti:	1.1.1.1. Izgradnja i otvaranje novog odjela dječjeg vrtića
Rezultati:	- Izgrađen i u funkciji dječji vrtić - Omogućen predškolski odgoj na području Grada
Nositelji:	Grad Knin
Partneri:	Županija, Ministarstvo obrazovanja, MRRFEU
Korisnici:	djeca predškolske dobi, odgojno-obrazovni djelatnici, roditelji/skrbnici
Pokazatelji:	broj djece, broj zaposlenih, dodatne usluge

Tablica 64: Mjera 1.1.2. Modernizacija i opremanje osnovnih škola

Mjera 1.1.2.	Razvoj, modernizacija i opremanje osnovnih škola
Svrha mjere:	Dostizati EU standarde kroz opremanje i održavanje postojećih škola na području Grada
Cilj mjere:	Dostizanje standarda EU u osnovnoškolskom obrazovanju
Aktivnosti i projekti:	1.1.2.1. Uređenje i održavanje Osnovnih škola
Rezultati:	Poboljšani uvjeti, te podignuta razina kvalitete i kapaciteta u odgojno-obrazovnim ustanovama na području općine
Nositelji:	Grad Knin
Partneri:	Županija, Ministarstvo obrazovanja, MRRFEU
Korisnici:	djeca predškolske dobi, učenici osnovnih i srednjih škola, odgojno-obrazovni djelatnici, roditelji/skrbnici
Pokazatelji:	- Broj djece polaznika - Broj provedenih aktivnosti - Nabavljena oprema - Broj izgrađenih, obnovljenih i opremljenih škola - Broj zaposlenika te škola - Broj novih inovativnih školskih programa

Tablica 65: Mjera 1.1.3. Razvoj srednjih škola

Mjera 1.1.3.	Razvoj, modernizacija i opremanje srednjih škola
Svrha mjere:	Dostizati EU standarde kroz opremanje i održavanje postojećih škola na području Grada te uvođenje novih programa u cilju povezivanja s tržištem rada
Cilj mjere:	Dostizanje standarda EU u srednjoškolskom obrazovanju, usklađenost obrazovanja s tržištem rada
Aktivnosti i projekti:	1.1.3.1. Uređenje srednjih škola 1.1.3.2. Uvođenje novih strukovnih programa
Rezultati:	Poboljšani uvjeti, te podignuta razina kvalitete i kapaciteta u odgojno-obrazovnim ustanovama na području Grada
Nositelji:	Grad Knin, srednje škole
Partneri:	Županija, Ministarstvo obrazovanja, MRRFEU
Korisnici:	učenici srednjih škola, odgojno-obrazovni djelatnici, roditelji/skrbnici
Pokazatelji:	- Broj djece polaznika - Broj provedenih aktivnosti - Nabavljena oprema - Broj izgrađenih, obnovljenih i opremljenih škola - Broj zaposlenika te škola - Broj novih inovativnih školskih programa

Tablica 66: Mjera 1.1.4. Razvoj Pučkog otvorenog učilišta

Mjera 1.1.4.	Razvoj, modernizacija i opremanje Pučkog Otvorenog Učilišta
Svrha mjere:	Razvijati programe koji će voditi zapošljavanju i zadržavanju na poslu radno sposobnog stanovništva
Cilj mjere:	Povećana zaposlenost, smanjenje iseljavanja te konkurentna radna snaga
Aktivnosti i projekti:	1.1.4.1. Uvođenje programa cjeloživotnog učenja
Rezultati:	Podignuta razina kvalitete i kapaciteta POU
Nositelji:	Grad Knin, POU
Partneri:	Županija, Ministarstvo obrazovanja, MRRFEU
Korisnici:	nezaposleni
Pokazatelji:	- Broj novih programa - Broj polaznika - Broj predavača i zaposlenika - Broj novozaposlenih kao rezultat pohađanja programa POU

Tablica 67: Mjera 1.1.5. Razvoj Veleučilišta „Marko Marulić“

Mjera 1.1.5.	Razvoj Veleučilišta „Marko Marulić“
Svrha mjere:	Razvijati programe koji će voditi zapošljavanju te privlačenju studenata iz ostalih sredina u RH i susjedne BiH
Cilj mjere:	Dostizanje standarda EU u visokoškolskom obrazovanju, usklađenost obrazovanja s tržištem rada
Aktivnosti i projekti:	1.1.5.1. Spajanje postojećih i uvođenje novih studijskih programa
Rezultati:	Podignuta razina kvalitete i kapaciteta veleučilišta, atraktivni programi/smjerovi
Nositelji:	Grad Knin, Veleučilište
Partneri:	Županija, Ministarstvo obrazovanja, MRRFEU
Korisnici:	studenti
Pokazatelji:	- Broj novih programa - Broj polaznika - Broj predavača i zaposlenika - Broj novozaposlenih kao rezultat pohađanja programa Veleučilišta

Prioritet 1.2. Jačanje kapaciteta socijalne skrbi

Socijalna skrb čini iznimno važnu društvenu infrastrukturu svake lokalne zajednice. Razvijenost kapaciteta, osmišljavanje i provođenje aktivnosti i projekata socijalne skrbi, pokazatelji su ukupne kvalitete života. Temeljne smjernice ostvarenja ovog prioriteta jesu dosegnuti europske standarde socijalne skrbi, odnosno postaviti uvjete kako bi se u zajednici osigurala usluga socijalne skrbi za svaku potrebitu osobu, prvenstveno zbog nedostatka insitucionalnih oblika takve skrbi. Pozitivna praksa omogućit će veću sigurnost kod stanovnika i sigurno će utjecati na ostanak u zajednici.

Tablica 68: Mjera 1.2.1. Razvoj mreža socijalne skrbi

Mjera 1.2.1.	Razvoj mreža socijalne skrbi
Svrha mjere:	Unaprijediti sustav socijalnih usluga za svakog korisnika i društvo u cjelini
Cilj mjere:	Osigurati kvalitetnu, efikasnu i pravičnu socijalnu uslugu koja obuhvaća cjelovit sustav društvenih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za korisnike socijalne skrbi i društvo u cjelini.
Aktivnosti i projekti:	1.2.1.1. Program demografske obnove kroz: - povećanje naknada za novorođeno dijete - sufinanciranje kamata na kredite - sufinanciranje kupovine knjiga osnovnoškolcima 1.2.1.2. Program pomoći osobama starije životne dobi

	1.2.1.3. Izgradnja domova za stare i nemoćne (nekadašnje područne škole)
Rezultati:	Dostizanje europskih standarda u pružanju usluga socijalne
Nositelji:	Grad Knin
Partneri:	Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, županija, institucije socijalne skrbi, privatni investitori
Korisnici:	Lokalno stanovništvo, skupine u nepovoljnom položaju kao što su: nezposleni, djeca i mladi bez odgovarajuće skrbi, starije i nemoćne osobe, osobe s invaliditetom, i dr.
Pokazatelji:	- Broj pripremljenih i provedenih projekata i programa iz područja socijalne skrbi - Broj stručnih djelatnika u ustanovama socijalne skrbi - Broj korisnika usluga socijalne skrbi i programa demografske obnove

Tablica 69: Mjera 1.2.2. Razvoj modela i osiguranje pretpostavki za zajedničko stanovanje osoba s teškoćama

Mjera 1.2.2.	Razvoj modela i osiguranje pretpostavki za zajedničko stanovanje osoba s teškoćama
Svrha mjere:	Unaprijediti sustav stanovanja
Cilj mjere:	Osigurati kvalitetnu, efikasnu i pravičnu socijalnu uslugu koja obuhvaća cjelovit sustav društvenih i individualnih mjera, usluga i aktivnosti za korisnike socijalne skrbi i društvo u cjelini.
Aktivnosti i projekti:	1.2.2.1. Obnova kuće Lovre Motija i prenamjena u objekt za zajedničko stanovanje osoba s teškoćama
Rezultati:	Dostizanje europskih standarda u pružanju usluga socijalne
Nositelji:	Grad Knin, Centar za rehabilitaciju „Fra Ante Sekelez“ Vrlika
Partneri:	Ministarstvo demografske obnove, socijalne politike i mladih, županija, institucije socijalne skrbi
Korisnici:	Lokalno stanovništvo, skupine u nepovoljnom položaju kao što su: nezposleni, djeca i mladi bez odgovarajuće skrbi, starije i nemoćne osobe, osobe s invaliditetom, i dr.
Pokazatelji:	- Funkcionalan objekt za zajedničko stanovanje - Broj stručnih djelatnika u ustanovi socijalne skrbi - Broj korisnika usluga zajedničkog stanovanja

Prioritet 1.3. Razvoj sportskih sadržaja

Sport, sportska događanja i sportske aktivnosti u zajednici imaju važnu ulogu, pogotovo u zajednicama sa slabije razvijenim kulturno-zabavnim sadržajima. Sport nema samo rekreativnu i zabavnu ulogu u društvu, već pomaže i u održavanju psihofizičkog zdravlja osobe, kao i iznimno važnu socijalnu komponentu, koja se s naprednim tehnološkim razvojem smanjuje, posebno kod mladih ljudi. Potreba stanovnika Grada Knina za organiziranim sportskim sadržajima ogleda se u brojnosti sportskih udruga. Kako bi se održala tradicija sportskih aktivnosti, nužno je osmisliti i održavati sportsku infrastrukturu, kao i dodatno razvijati navike za druge sportove, te voditi računa o kvaliteti i stručnosti trenerskog osoblja koje radi s djecom.

Tablica 70: Mjera 1.3.1. Razvoj sportske infrastrukture

Mjera 1.3.1.	Razvoj sportske infrastrukture
Svrha mjere:	Pospješiti kvalitetu života kroz izgradnju i održavanje sportske infrastrukture
Cilj mjere:	Uključiti u sport i sportsku rekreaciju što veći broj građana, osobito djece i mladih, osoba s invaliditetom i osoba treće životne dobi te ulagati u razvoj mladih sportaša radi stvaranja široke kvalitativne osnove kao uvjeta daljnjeg napretka i očuvanja dostignute razine
Aktivnosti i projekti:	1.3.1.1. Izgradnja i uređenje sportsko-rekreacijskih zona i centara, dječjih igrališta, sportskih terena 1.3.1.2. Uređenje i opremanje sportske dvorane 1.3.1.3. Razvoj sportskih udruga (program nagrađivanja pojedinačnih i skupnih poduhvata, organiziranje školske i studentske lige) 1.3.1.4. Razvoj sportskih manifestacija 1.3.1.5. Stipendiranje učenika i studenata s visokim postignućima i slabijeg socijalnog statusa 1.3.1.6. Organiziranje dana adrenalinskog sporta 1.3.1.7. Organiziranje međunarodnog dana sporta 1.3.1.8. Izgradnja gradskog bazena za sportske i rekreativne sadržaje 1.3.1.9. Uređenje pješačko-biciklističkih staza
Rezultati:	Uređeni sportski objekti i raznovrsne sportske udruge Poboľjšani uvjeti za bavljenje športom; Podignuta svijest javnosti o značaju sporta kroz osmišljeno i sadržajno korištenje slobodnog vremena, posebice djece i mladeži te osoba s invaliditetom i posebnim potrebama; Povećana sportsko-turistička ponuda slijedom organizacije sportskih priredbi; Izgrađen i funkcionalan gradski bazen
Nositelji:	Grad Knin, sportske udruge i klubovi, savez sportova, osnovne škole, veleučilište

Partneri:	APPRRR, županija, gospodarstvenici, MRRFEU, Središnji državni ured za šport
Korisnici:	Lokalno stanovništvo, šira sportska zajednica sportske udruga, sportski klubovi, odgojno-obrazovne institucije
Pokazatelji:	- Broj novih i uređenih sportskih igrališta - Uređena sportska dvorana - Broj funkcionalnih sportskih udruga - Broj sportskih manifestacija - Broj projekata o sportu i zdravlju - Broj korisnika sportskih sadržaja

Tablica 71: Mjera 1.3.2. Jačanje ljudskih kapaciteta sportskih djelatnika

Mjera 1.3.2.	Jačanje ljudskih kapaciteta sportskih djelatnika
Svrha mjere:	Pospješiti kvalitetu sportskih aktivnosti i sadržaja kroz izgradnju kapaciteta sportskih djelatnika
Cilj mjere:	Predvođeno stručnim sportskim djelatnicima, uključiti u sport i sportsku rekreaciju što veći broj građana, ulagati u razvoj mlađih sportaša radi stvaranja široke kvalitativne osnove kao uvjeta daljnjeg napretka i očuvanja dostignute razine.
Aktivnosti i projekti:	1.3.2.1. Edukacije sportskih djelatnika 1.3.2.2. Praćenje i evaluacija rada sportskih djelatnika
Rezultati:	Osiguran kvalitetan pristup i rad sportskih djelatnika; Poboljšani uvjeti za bavljenje sportom; Podignuta svijest javnosti o značaju sporta; Ostvareni i održani sportski rezultati
Nositelji:	Grad Knin, sportske udruge i klubovi, zajednica sportova, osnovne škole, veleučilište
Partneri:	APPRRR, županija, gospodarstvenici, MRRFEU, Središnji državni ured za šport
Korisnici:	Lokalno stanovništvo, šira sportska zajednica sportske udruga, sportski klubovi, odgojno-obrazovne institucije
Pokazatelji:	- Broj educiranih sportskih djelatnika - Broj funkcionalnih sportskih udruga - Broj korisnika sportskih sadržaja

Prioritet 1.4. Jačanje i valorizacija kulturnih sadržaja

Jedan od ključnih prioriteta razvoja je valorizacija postojećih kulturnih resursa, te njihovo korištenje u svrhu zadovoljenja potrebe lokalnog stanovništva, kao i u turističko-gospodarske svrhe.

Tablica 72: Mjera 1.4.1. Zaštita kulturne baštine

Mjera 1.4.1.	Zaštita kulturne baštine
Svrha mjere:	Unaprjeđenje kvalitete kulturne infrastrukture i ponude, valorizacija kulturnih resursa; ciljana revitalizacija sela; sprječavanje gubitka karakterističnog krajobraza
Cilj mjere:	Poboljšati kvalitetu kulturnog života Grada efikasnijim i koordiniranim upravljanjem postojećim kulturnim resursima, unaprjeđenjem međusobne suradnje; Zadovoljiti kvalitetne estetske, kulturne, ekološke, ali i gospodarske funkcije naselja, koje se temelje na zaštiti prirodnih i kulturnih potencijala područja s očuvanjem tipoloških značajki identiteta grada i okolnih sela i integralnom zaštitom stambenog naslijeđa
Aktivnosti i projekti:	1.4.1.1 Održavanje kulturnih i vjerskih objekata 1.4.1.2 Zaštita i oživljavanje tradicijske arhitekture 1.4.1.3 Daljnja istraživanja, zaštita i oživljavanje povijesnih i arheoloških lokaliteta 1.4.1.4. Uređenje muzejskih postava 1.4.1.5. Organizacija znanstvenih skupova o značaju Grada Knina kroz povijest 1.4.1.6. Organiziranje edukativnih radionica i izleta za učenike iz ostalih područja RH 1.4.1.7. Izgradnja i uređenje edukativnih staza po povijesnim razdobljima
Rezultati:	Kvalitetnija te ujednačena kulturna ponuda tokom cijele godine, uspostavljen sustav koordiniranog i efikasnog upravljanja kulturnim resursima, suradnja
Nositelji:	Grad Knin, kulturno umjetnička društva, lokalno stanovništvo, Kninski muzej, Gradska knjižnica
Partneri:	Županija, Ministarstvo kulture, MRRFEU, Matica Hrvatska
Korisnici:	Lokalno stanovništvo, turisti, gospodarstvenici, udruge,
Pokazatelji:	- Broj saniranih spomenika - Broj novih spomenika, objekata - Valorizacija kulturne baštine - Valorizacija i zaštita tradicionalnog graditeljstva - Zaštićeni identitet sela

	- Označavanje i mapiranje kulturnih dobara - Označavanje arheoloških lokaliteta - „Kulturne“ i „Povijesne staze“ staze - Broj održanih znanstvenih skupova - Broj organiziranih izleta i održanih edukativnih radionica na njima
--	--

Tablica 73: Mjera 1.4.2. Razvoj i poticanje kulturnih inicijativa

Mjera 1.4.1.	Razvoj i poticanje kulturnih inicijativa
Svrha mjere:	Unaprjeđenje kvalitete kulturne ponude stvaranjem kulturnih programa
Cilj mjere:	Poboljšati kvalitetu kulturnog života Grada razvijanjem novih kulturnih programa, efikasnijim i koordiniranim upravljanjem postojećim kulturnim resursima, unaprjeđenjem međusobne suradnje, koordiniranim upravljanjem kulturnim manifestacijama te infrastrukturnim poboljšanjima i modernizacijom objekata koji se koriste u kulturne svrhe. Izraditi plan valorizacije sveukupne prirodno kulturno povijesne baštine na širem području Grada Knina u svrhu što bolje turističke promocije.
Aktivnosti i projekti:	1.4.2.1 Aktivnosti brendiranja destinacije 1.4.2.2 Izrada baze povijesno kulturne baštine i kreiranje kulturnih kataloga, putova, cesta, biciklističkih staza 1.4.2. 3. Poticanje kulturnih manifestacija i organizacija kulturnih sadržaja (dijaprojekcije u kinu, književne večeri, večeri klasične glazbe, izložbe) u suradnji s relevantnim institucijama 1.4.2.4. Unaprjeđenje sadržaja i organizacija postojećih manifestacija 1.4.2.5. Program obavezne posjete Grada Knina za sve učenike 8.razreda osnovnih škola u RH
Rezultati:	Kulturna baština u službi izgrađivanja kvalitetne zajednice i brendiranja destinacije kao turističkog odredišta
Nositelji:	Grad Knin, Kninski muzej, Turistička zajednica, udruge
Partneri:	Organizacije civilnog društva, Županija, Ministarstvo kulture, MRRFEU, Ministarstvo obrazovanja, Ministarstvo branitelja, Gradska knjižnica
Korisnici:	Lokalno stanovništvo, turisti, gospodarstvenici, šira kulturna javnost
Pokazatelji:	- Broj kulturno-turističkih manifestacija - Izrada kataloga - Internetski sadržaji - Poučne staze - Suveniri

	- Brendiranje kulturne destinacije - Valorizacija kulturne baštine - Kulturni turizam - Broj novih kulturnih programa i inicijativa - Posjećenost kulturnih događanja - Broj učenika koji svake godine posjećuju Grad Knin
--	---

Prioritet 1.5. Jačanje kapaciteta civilnog društva

Razvoj organizacija civilnog društva nužan je kako bi se osiguralo ravnopravno partnerstvo između ključnih dionika razvoja. Na području Grada Knina postoje udruge koje svojim djelovanjem mogu učiniti pozitivne promjene. Posebno je važno ojačati način i sposobnosti financiranja postojećih i novih udruga izvan proračuna Grada, odnosno putem EU fondova i drugih donacija. Organiziranje različitih vidova zajedničke edukacije za članove i zaposlenike udruga na lokalnoj razini, kao i tematske posjete srodnim udrugama također bi polučilo rezultate i predstavljalo troškovno učinkovit pristup.

Tablica 74: Mjera 1.5.1. Razvoj organizacija civilnog društva

Mjera 1.5.1.	Razvoj organizacija civilnog društva
Svrha mjere:	Potpore djelovanju, osposobljavanju i transparentnosti rada lokalnih udruga, unaprijediti kapacitete civilnog sektora kako bi se na taj način doprinijelo povećanju efikasnosti u pripremi, donošenju i provođenju javnih politika, s krajnjim ciljem unaprjeđenja cjelokupnog razvoja zajednice
Cilj mjere:	Jačanje kapaciteta civilnog sektora za aktivno sudjelovanje u upravljanju razvojem općine kroz poticanje osnivanja i djelovanja udruga (posebno u nezastupljenim područjima djelovanja), povećanje transparentnosti financiranja, mjerenje učinaka rada udruga i jačanje stručnih kapaciteta udruga
Aktivnosti i projekti:	1.5.1.1 Podrška i osnaživanje neprofitnih udruga 1.5.1.2 Projekti društvene uključenosti 1.5.1.3. Osnivanje braniteljskog vijeća i suradnja s braniteljskom populacijom 1.5.1.4. Suradnja s pripadnicima nacionalnih i drugih manjina 1.5.1.5. Osnivanje Savjeta za udruge 1.5.1.6. Uređenje i opremanje zajedničkih prostora u perifernim naseljima u cilju jačanja kohezije u ruralnim zajednicama 1.5.1.7. Izgradnja i opremanje Centra za mlade te organiziranje edukativnih radionica za mlade
Rezultati:	Ojačani kapaciteti za rast i razvoj udruga, posebno u nezastupljenim područjima, osnažen javni dijalog, dodatni sadržaji u zajednici

Nositelji:	Grad Knin, udruge (OCD)
Partneri:	Županija, MRRFEU, APPRR
Korisnici:	Lokalno stanovništvo
Pokazatelji:	- usvojene ključne smjernice za unaprjeđenje djelovanja OCD - broj novoosnovanih udruga posebno u deficitarnim sektorima - broj osposobljenih djelatnika organizacija civilnog sektora za pripremu i provedbu projekata financiranih nacionalnim, EU i međunarodnim sredstvima - broj projekata društvene uključenosti - broj sastanaka s braniteljskim vijećem - broj sastanaka s predstavnicima nacionalnih manjina - broj sastanaka Savjeta za mlade - broj uređenih i korištenih zajedničkih prostora

STRATEŠKI CILJ 2. Razvijeno gospodarstvo

Razvijenost jedinice lokalne zajednice mjeri se indeksom razvijenosti, a bitni kriteriji koji utječu na indeks su: stopa nezaposlenosti, dohodak po stanovniku, proračunski prihodi JLS po stanovniku, opće kretanje stanovništva i stope obrazovanosti.

Kako bi se ostvario opći cilj Strategije i zadržalo radno sposobno stanovništvo, prijeko je potrebno povećati gospodarsku aktivnost i pokrenuti ciklus zapošljavanja. Izgradnjom nove i unaprjeđenjem postojeće poduzetničke infrastrukture, stvorit će se potrebni preduvjeti za otvaranje novih radnih mjesta i zadržavanje postojećih. Umrežavanjem svih obrazovnih i potpornih institucija u Gradu Kninu doprinijeti će podizanju svijesti o poduzetništvu, olakšati poduzetnicima postojeće poslovanje te pomoći novim poduzetnicima u pokretanju poslovanja.

Jedan od prioriteta unutar ovog cilja je i poboljšati zapošljivost lokalnog radno sposobnog stanovništva, kako bi se osigurao paralelan razvoj ljudskih resursa s potrebama gospodarstva. Širenje i opremanje postojećih poduzetničkih zona rezultirati će privlačenjem novih investitora i poduzetnika. Suradnja znanstveno-istraživačkih institucija, gospodarstva i potpornih institucija doprinijeti će razvoju novih proizvoda i tehnologija temeljenih na inovacijama i transferu tehnologija. Obnovom zaštićenih kulturnih dobara i njihovim stavljanje u funkciju turističko-ugostiteljske ponude i osiguranjem stambenih jedinica, stvoriti će se baza za značajniji razvoj turizma, ali i pratećih grana gospodarstva.

Tablica 75: Strateški cilj 2

Gospodarstvo	SC 2023.		Prioriteti		Mjere	
	2. STRATEŠKI CILJ	Razvijeno gospodarstvo	2.1.	Poticanje razvoja poduzetništva i otvaranja novih radnih mjesta	2.1.1.	Unaprjeđenje poduzetničkog okruženja i potpora razvoju subjekata malog gospodarstva
			2.2.	Razvoj urbanog i ruralnog turizma te drugih nepoljoprivrenih djelatnosti	2.2.1.	Jačanje kapaciteta za razvoj urbanog i ruralnog turizma temeljenog na ekološkim i eno-gastro proizvodima, tradicionalnim obrtima i kulturnoj baštini
			2.3.	Razvoj poljoprivredne proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda	2.3.1.	Jačanje kapaciteta za osnaživanje poljoprivredne proizvodnje
			2.4.	Uspostava znanstveno-istraživačkih i znanstveno-gospodarskih centara	2.4.1.	Jačanje sinergije između znanstvenih, gospodarskih i istraživačkih potencijala

Uloga lokalne zajednice je podržati razvoj gospodarske djelatnosti lokalnih subjekata, te privući strane gospodarstvenike kako bi ulagali i radili na njezinom prostoru.

Prioritet 2.1. Poticanje razvoja poduzetništva i otvaranja novih radnih mjesta

Razvoj poduzetništva u maloj sredini kakva je Grad Knin podrazumijeva definiranje, izradnju i razvoj poduzetničkih zona, osnaživanje poduzetničke klime i poticanje poduzetničkih ideja sustavnom podrškom prvih poduzetničkih koraka, informiranje o načinima financiranja razvoja, olakšicama za nove ulagače, edukacijom o poslovnom planiranju, poticanjem umrežavanja lokalnih gospodarstvenika, marketinškim aktivnostima, brendiranju domaćih poduzetnika putem komunikacijskih kanala, lobiranjem na višim političkim razinama i sl. Donesenim mjerama razvoja gospodarstva i strateškim projektima unaprijedit će se poduzetničko okruženje i potaknuti ulaganje i stvaranje proizvoda i usluga sa višom dodanom vrijednosti.

Tablica 76: Mjera 2.1.1. Unaprjeđenje poduzetničkog okruženja

Mjera 2.1.1.	Unaprjeđenje poduzetničkog okruženja
Svrha mjere:	Stvaranje infrastrukturnih preduvjeta za usmjereni razvoj poduzetništva, izgradnjom poslovnih zona stvaraju se povoljniji uvjeti za poduzetnike, što će općini daje konkurentnu prednost u odnosu na druge JLS u okruženju, zbog privlačnosti poduzetničke klime, čime se olakšava poslovanje postojećih poduzetnika i privlače novi ulagači
Cilj mjere:	Izgraditi poslovnu infrastrukturu do nivoa razvijenijih JLS u RH
Aktivnosti i projekti:	2.1.1.1 Razvoj poduzetničke - poslovne zone i programa privlačenja investitora (PZ Knin i PZ Oćestovo) 2.1.1.2 One stop shop – lokalna razvojna agencija, razvoj poduzetničkog centra i kontinuirane potpore poduzetnicima (razvoj projekata, financiranja, EU i RH fondovi, poslovni web) 2.1.1.3 Podrška osnivanju I razvoju start up podzetništva i samozapošljavanju 2.1.1.4. Program poticanja lokalnih poduzetnika 2.1.1.5. Informiranje i umrežavanje poduzetnika 2.1.1.6.Promoviranje poduzetništva u srednjim školama, priprema mladih za poduzetništvo 2.1.1.7. Osnivanje Informatičko inovacijskog inkubatora (3I) 2.1.1.8. Osnivanje poduzetničkog inkubatora i akceleratora u zgradi bivše Kninjanke 2.1.1.9. Ustrojavanje i koordinacija rada poduzetničke potporne institucije 2.1.1.10. Obnova zgrada u vlasištvu Grada Knina te obnova zgrada u starom dijelu grada s poslovnim prostorima u njima 2.1.1.11. Robno-prometni centar 2.1.1.12. Kamp odmorišta
Rezultati:	Pokrenuta poduzetnička zona, definirani novi oblici poslovne podrške, poboljšani uvjeti za razvoj novi tvrtki, korištenje EU fondova za poduzetništvo, stvaranje novih proizvoda visoke dodane vrijednosti, osnovana Lokalna razvojna agencija One stop shop, Osnovan Informatičko inovacijski inkubator, Osnovan poduzetnički inkubator, otvoren robno-prometni centar, izgrađeno kamp odmorište
Nositelji:	Grad Knin
Partneri:	Županija, MRRFEU, MPO, privatni investitori
Korisnici:	mali i srednji poduzetnici, obrtnici, zadruge, OPG, poduzetnici početnici, samostalne profesije
Pokazatelji:	- Osnovana i funkcionalna poduzetnička zona - Osnovan Poduzetnički centar

	- Osnovan Poduzetnički info portal - Broj novih realiziranih projekata - Povećan broj novoosnovanih proizvodnih tvrtki - Broj novih proizvoda visoke dodane vrijednosti - Povećan broj zaposlenih - Broj realiziranih kredita iz različitih financijskih shema - Broj poduzetnika kojima je pružena tehnička pomoć - Broj realiziranih EU potpora poduzetničkim projektima - Broj održanih edukacija za poduzetnike - Broj poduzetnika polaznika edukacija - Podatci o udruženom nastupu na tržištu - Broj osoba koje su se samozaposlile - Broj zaposlenih u robno-prometnom centru - Broj i vrtsta aktivnosti u kamp odmorištima - Broj korisnika kamp odmorišta
--	--

Prioritet 2.2. Razvoj urbanog i ruralnog turizma te drugih nepoljoprivrenih djelatnosti

Turizam na području Grada Knina nije razvijen, odnosno tek je u začetku, međutim svi trendovi ukazuju na to kako to može biti jedan od izvora prihoda za stanovnike, koji uz određene prilagodbe mogu dostići potrebne standarde i svoje proizvode (poljoprivredne, suvenirske) i usluge (smještajne kapacitete, ugostiteljstvo) ponuditi na ovom rastućem tržištu. Prije svega proizvodnja se mora temeljiti na proizvodima visoke kvalitete, autohtonosti, ekoloških karakteristika, a ponuda smještaja mora iza sebe imati marketinške aktivnosti koje će korisniku, turistu, sugerirati kako se radi o lokalnim proizvodima i uslugama iznimne kvalitete i visoke dodane vrijednosti. U tom su pravcu predložene mjere razvoja koje se baziraju na poticanju proizvodnje, prerade i plasmana poljoprivrednih proizvoda, dok se za turistički razvoj ponuda treba graditi kroz specifične oblike urbanog i ruralnog turizma i diversifikaciju gospodarskih aktivnosti te kvalitetu usluge i sadržajnost ponude.

Tablica 77: Mjera 2.2.1. Jačanje kapaciteta za razvoj urbanog i ruralnog turizma temeljenog na ekološkim i eno-gastro proizvodima, tradicionalnim obrtima i kulturnoj baštini

Mjera 2.2.1.	Jačanje kapaciteta za razvoj ruralnog turizma temeljenog na ekološkim i eno-gastro proizvodima, tradicionalnim obrtima i kulturnoj baštini
Svrha mjere:	Profiliranje turističke ponude i poduzetnika u turizmu kroz sustavnu podršku, zaštitu i promociju autohtonih proizvoda, turističke destinacije, ponude, poticati razvoj strateški definiranih specifičnih oblika turizma: ruralni, eno i gastro turizam, sportski turizam, izletnički turizam, i sl.

Cilj mjere:	Razvoj privatnog poduzetništva u smislu turističke ponude, brendiranje destinacije ruralnog i urbanog turizma
Aktivnosti i projekti:	2.2.1.1 Podrška poduzetnicima početnicima u području urbanog i ruralnog turizma i drugih nepoljoprivrednih djelatnosti 2.2.1.2 Razvoj i valorizacija turističkih destinacija (Krka, Dinara, Tvrđava) 2.2.1.3 Brendiranje Grada (komunikacija, dizajn, promocija) 2.2.1.4 Promocija i zaštita tradicijskih zanimanja 2.2.1.5 Podrška osnivanju OPG-ova i razvoju nepoljoprivrednih aktivnosti 2.2.1.6 Razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava 2.2.1.7. Razvoj lokalne eno-gastro ponude 2.2.1.8. Obnova i stavljanje u funkciju stare pijace 2.2.1.9. Obnova stare gradske jezgre 2.2.1.10. Prenamjena bivše vojarne Krka u turističke svrhe 2.2.1.11. Proglašenje planine Dinare Parkom prirode 2.2.1.12. Izgradnja novih smještajnih kapaciteta na planini Dinari 2.2.1.13. Izgradnja i stavljanje u funkciju sjevernog ulaza u NP Krka 2.2.1.14. Obnova restorana na Krčiću 2.2.1.15. Izgradnja hostela u zgradi Stare bolnice 2.2.1.16. Izgradnja biciklističke staze Ferata u suradnji s Općinom Kijevo 2.2.1.17. Izgradnja žičare prema kninskoj Tvrđavi 2.2.1.18. Izgradnja novog objekta-interpolacija u srednjem dijelu tvrđave (multimedijalna dvorana i podizna ljetna pozornica) 2.2.1.19. Izgradnja sustava proširene stvarnosti u katakombama 2.2.1.20. Rekonstrukcija objekta nekadašnje Barutane u srednjem dijelu te izgradnja i opremanje vinoteke 2.2.1.21. Izgradnja zip-line-a koji će se spuštati sa južnog dijela tvrđave u klanac rijeke Krke 2.2.1.22. Izgradnja sustava funkcionalne i dekorativne rasvjete te sustava videonadzora po cijeloj tvrđavi 2.2.1.23. Izgradnja i opremanje zvjezdarnice 2.2.1.24. Uređenje Spasa (NINIA) 2.2.1.25. Izgradnja pješačko-biciklističkim mostova na Krki i Butižnici kod Sastavaka
Rezultati:	Osnažena i definirana turistička ponuda Grada Knina
Nositelji:	Grad Knin, poduzetnici u turizmu
Partneri:	Županija, Ministarstvo obrazovanja, MINT, APPRR, MRRFEU
Korisnici:	Lokalno stanovništvo, OPG-i, lokalni poduzetnici u turizmu, proizvođači, lokalne proizvođačke udruge i zadruge
Pokazatelji:	- broj poduzetnika u turizmu - broj smještajnih kapaciteta - broj zaštićenih ili brendiranih proizvoda - broj projekata koji promoviraju autohtone proizvode - broj manifestacija koje promoviraju autohtone proizvode i Grad kao urbanu i ruralnu turističku destinaciju - broj tiskanih kataloga - marketinški i komunikacijski internetski alati

	- broj novih OPG-ova koji se bave ekološkom proizvodnjom - broj novih vinarija - eno i gastro rute i ceste - broj noćenja - broj restorana i ugostiteljskih konoba - broj korisnika hostela - broj korisnika žičare - broj gostiju na Krčiću - broj ulazaka u NP Krka s kninske strane - broj biciklista koji koriste Feratu - broj korisnika zip linea - broj posjetitelja u zvjezdarnici - broj posjetitelja Spasa
--	--

Prioritet 2.3. Razvoj poljoprivredne proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda

Poljoprivredna proizvodnja je u zadnjim godinama vrlo skromna na području Grada Knina, no zbog povoljne klime, reljefa te ekološki prihvatljivih površina, ona predstavlja značajnu mogućnost za daljnji razvoj. Preduvjet za to su adekvatni programi za poljoprivrednike, njihova kontinuirana edukacija, okrupnjavanje poljoprivrednih površina i rješavanje imovinsko-pravnih odnosa nad njima.

Tablica 78: Mjera 2.3.1. Jačanje kapaciteta za osnaživanje poljoprivredne proizvodnje

Mjera 2.3.1.	Jačanje kapaciteta za osnaživanje poljoprivredne proizvodnje
Svrha mjere:	Stvaranje preduvjeta za razvoj poljoprivredne proizvodnje i prerađivačkih kapaciteta.
Cilj mjere:	Razvoj poljoprivredne proizvodnje, potpora postojećim i registriranju novih OPG-ova kao nositelja razvoja stočarstva, vinogradarstva, voćarstva i povrtlarstva
Aktivnosti i projekti:	2.3.1.1. Razvoj programa razvoja integrirane i ekološke poljoprivredne proizvodnje 2.3.1.2. Osnivanje jamstvenog fonda i fonda za sufinanciranje projekata u poljoprivredi 2.3.1.3. Program unaprjeđenja i razvoja stočarske proizvodnje 2.3.1.4. Program unaprjeđenja i razvoja vinogradarstva, voćarstva i povrtlarstva 2.3.1.5. Program unaprjeđenja i razvoja prehrambeno-prerađivačkih kapaciteta 2.3.1.6. Razvoj tipskih projekata u poljoprivredi 2.3.1.7. Okrupnjavanje poljoprivrednih površina
Rezultati:	Osnažena poljoprivredna proizvodnja te postignuta održivost proizvodnje i prerade.
Nositelji:	Grad Knin, OPG-ovi
Partneri:	Županija, MINPOLJ, APPRR
Korisnici:	OPG-ovi, poduzetnici, lokalno stanovništvo

Pokazatelji:	- Broj održivih OPG-ova - Broj novoosnovanih OPG-ova - Povećanje stočnog fonda - Povećanje broja vinogradara, voćara i povrtlara - Broj prerađivačkih kapaciteta - Broj razvijenih i provedenih tipskih projekata - Broj okrupnjenih poljoprivrednih površina
--------------	---

Prioritet 2.4. Uspostava znanstveno-istraživačkih i znanstveno-gospodarskih centara

Povezivanje rezultata istraživanja akademske zajednice s proizvođačima, te pretvaranje raspoloživih prirodnih resursa u tržišni proizvod, stalno izgrađivanje potrebnih znanja i poticanje poduzetničkog duha predstavljaju temelje održive proizvodnje.

Tablica 79: Mjera 2.4.1. Jačanje sinergijskog djelovanja između znanstvenih, gospodarskih i istraživačkih potencijala

Mjera 2.4.1.	Jačanje sinergijskog djelovanja između znanstvenih, gospodarskih i istraživačkih potencijala
Svrha mjere:	Uspostavom znanstveno-istraživačkih i znanstveno-gospodarskih centara doprinjeti gospodarskom razvoju Grada Knina.
Cilj mjere:	Unaprijediti gospodarski potencijal Grada kroz znanstveno i istraživačko djelovanje akademske zajednice, uz inovativno pretvaranje raspoloživih prirodnih resursa u tržišni proizvod, razvijanje znanja za održivo iskorištavanje postojećih vrijednosti, poticanje poduzetničkog duha kroz edukaciju stručnjaka specijalista (know-how) te razviti vodne potencijale.
Aktivnosti i projekti:	2.4.1.1. Osnivanje Inovacijskog središta 2.4.1.2. Projekt Centar za vode krša
Rezultati:	Osnovano inovacijsko središte, Otvoren centar za vode krša, zaposleno min. 28 ljudi, educirani stručnjaci, prirodni resursi pretvoreni u tržišni proizvod, izrađene smjernice za proizvođače
Nositelji:	Grad Knin
Partneri:	Županija, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo zaštite okoliša
Korisnici:	Lokalni poduzetnici, lokalni poljoprivrednici, lokalni turistički djelatnici, Turistička zajednica, NP
Pokazatelji:	- Inovacijsko središte osnovano i funkcionalno - Centar za vode krša osnovan i u funkciji - Broj novozaposlenih - Broj educiranih stručnjaka - Broj inovativnih tržišnih proizvoda

STRATEŠKI CILJ 3. Razvijena komunalna, prometna i turistička infrastruktura

Razvijena infrastruktura i infrastrukturna opremljenost Grada Knina treba biti usklađena s njegovim razvojem. Temeljna svrha ove mjere je proširiti komunalnu infrastrukturnu mrežu na sve dijelove Grada, razvijati kompletnu infrastrukturu s ciljem približavanja standardima razvijenih područja u EU.

Cjelovito planiranje prostornog razvoja mora biti sukladno razvojnim potrebama u cilju formiranja uređenog i organiziranog urbanog i ruralnog okoliša, uz osiguranje održivog razvoja i na temeljima naslijeđenih dobara.

Tablica 80: Strateški cilj 3

SC 2023.		Prioriteti		Mjere	
Infrastruktura	3. STRATEŠKI CILJ	Razvijena komunalna, prometna i turistička infrastruktura	3.1.	Prilagodba prostornih planova strategiji	3.1.1. Izgraditi i poboljšati postojeću komunalnu i okolišnu infrastrukturu uz promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izora energije
					3.1.2. Očuvanje tradicionalnih obilježja prostora
		3.2.	Sređivanje zemljišnih knjiga	3.2.1.	Provedba postupka osnivanje zemljišne knjige

Modernizacija infrastrukture postići će se ulaganjima u široko pojasnu mrežu, kvalitetnijim rješenjima sustava javne rasvjete, očuvanju tradicijskih obilježja prostora i kvalitetnim projektima korištenja obnovljivih izvora energije.

Za uravnotežen rast i razvoj područja potrebna su poboljšanja na lokalnoj infrastrukturi, te izgradnja nove. U analizi područja uočeno je kako pojedini dijelovi Grada nisu spojeni na javnu infrastrukturu ili ne u zadovoljavajućem obimu i kvaliteti javne usluge.

Provedbom mjera i projekata unutar ovog cilja omogućiti će se dostupnost javnih usluga svim stanovnicima Grada prema jednakim uvjetima. Izgradnja i/ili obnova postojeće infrastrukture, omogućiti će ravnomjeran razvoj svih dijelova Grada.

Energetskom obnovom zgrada, podići će se svijest o energetskej učinkovitosti, smanjiti izdaci iz gradskog proračuna te povećati energetska učinkovitost Grada.

Izgradnjom i obnovom stambenih kapaciteta za smještaj prijeko potrebnih kadrova ali i za turističku namjenu, stvoriti će se preduvjeti za zadržavanje visoko kvalificiranih kadrova, ostanak mladih obitelji u Gradu, privlačenje turista, što će doprinijeti uravnoteženom razvoju Grada, pružanju visokokvalitetnih javnih usluga, a posredno će povećati prihode u gradski proračun.

Prioritet 3.1. Prilagodba prostornih planova Strategiji

Ovim prioritetom namjerava se izgraditi i poboljšati postojeću komunalnu i okolišnu infrastrukturu uz promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije te uz očuvanje tradicionalnih obilježja prostora.

Tablica 81: Mjera 3.1.1. Izgraditi i poboljšati postojeću komunalnu i okolišnu infrastrukturu uz promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije

Mjera 3.1.1.	Izgraditi i poboljšati postojeću komunalnu i okolišnu infrastrukturu uz promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije
Svrha mjere:	Unaprjeđenjem komunalne infrstrukture doseći europske standarde stanovanja i poslovanja
Cilj mjere:	Kvalitena infrastrukturna mreža koja podržava definirani smjer razvoja
Aktivnosti i projekti:	3.1.1.1. Dorada prostornog plana, dodavanje turističkih zona i označavanja područja OIE (obnovljivi izvori energije) 3.1.1.2. Razvijanje Informacijske i komunikacijske tehnologije 3.1.1.3. Modernizacija postojećih državnih, županijskih i lokalnih cesta (rekonstrukcija postojeće ceste Šibenik-Knin s dodavanjem treće trake na usponima) i izgradnja novih cesta (izgradnja nove brze ceste Šibenik-Drniš-Knin-Strmica) 3.1.1.4. Projekt povezivanja istočnog i zapadnog dijela grada 3.1.1.5. Izgradnja mosta od kružnog toka preko željezničke pruge 3.1.1.6. Projekti saniranja mostova iznad vodotokova 3.1.1.7. Povezivanje prigradskih naselja željeznicom 3.1.1.8. Modernizacija javne rasvjete (implementiranje LED tehnologije) 3.1.1.9. Izgradnja Komunalnog centra Knin 3.1.1.10. Novelacija idejnog rješenja fekalne odvodnje Grada Knina - tehnološka i financijska revizija projekta pročištača otpadnih voda za Grad Knin, rekonstrukcija ili odabir pogodnije tehnologije i lokacije za novi uređaj 3.1.1.11. Sanacija postojećih kanalizacijskih kolektora po izvršenoj CCTV inspekciji

	3.1.1.12. Prespajanje korisnika na izgrađenu vodovodnu i kanalizacijsku mrežu IPA projekta 3.1.1.13. Izgradnja fekalnog kolektora za CS Ušće na Cesarićevoj obali 3.1.1.14. Izgradnja crpne stanice Mlinarevići 3.1.1.15. Izgradnja vodoopskrbnog i kanalizacijskog kolektora na Trgu Oluje 3.1.1.16. Izgradnja vodovoda i fekalnog kolektora u Suronjinoj ulici 3.1.1.17. Izgradnja vodoopskrbne mreže naselja Vrbnik 3.1.1.18. Izgradnja vodovodne mreže naselja Ljubač s hidrostanicom Cvijanovići 3.1.1.19. Izgradnja vodoopskrbne mreže šireg dijela grada – naselja Gornji Žagrović, Očestovo, Polača, Strmica 3.1.1.20. Izgradnja spoja vodosprema Kovačić-Visoka zona 3.1.1.21. Priključenje korisnika u naseljima Mlinarevići I Medići na vodoopskrbni sustav 3.1.1.22. Sanacija postojeće vodoopskrbne mreže i izgradnja nove kanalizacijske mreže u naselju Mlinarevići 3.1.1.23. Izgradnja novog biljnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u novom naselju Golubić i dovoda do UPOV-a 3.1.1.24. Pametni sustav kontrole vodoopskrbne mreže i očitavanja vodomjera 3.1.1.25. Uređenje turističke infrastrukture - označavanje turističkih puteva i ruta (staze, vertikalna signalizacija, zip-line, vinske ceste, biciklističke rute, arheološki lokaliteti, OPG i sl.) 3.1.1.26. Program Grad Knin – prijatelj osoba s invaliditetom/nabava opreme koja će omogućiti kretanje po cijeloj tvrđavi osobama s invaliditetom i slabije pokretljivim osobama 3.1.1.27. Program Green Knin 3.1.1.28. Sanacija odlagališta otpada Mala Promina 3.1.1.29. Uređivanje naselja (tradicionalna arhitektura) 3.1.2.29. Izgradnja i obnova gradskih parkirališta 3.1.2.30. Proširenje gradskog groblja i izgradnja mrtvačnice i odarnice 3.1.2.31. Prenamjena zgrade Ciglane u Strmici
Rezultati:	Dorađeni prostorni plan usklađen s razvojnom strategijom, razvijena kompletna infrastruktura
Nositelji:	Grad Knin
Partneri:	Županija, MRRFEU, udruge, Čistoća i zelenilo, Vodovod i odvodnja
Korisnici:	Lokalno stanovništvo, gospodarstvenici, turisti, šira zajednica
Pokazatelji:	- Definirane turističko – ugostiteljske zone - Definirana gospodarska zona - Postavljanje širokopojasne mreže - Označeno područje OIE

	- Modernizirane i uređene ceste - Modernizirana i proširena javna rasvjeta prema ekološkim standardima - Izrađena dokumentacija za kompletni sustav vodoopskrbe - Postavljanje mreže odvodnje otpadnih voda - Unaprjeđenje i nadogradnja vodovodnog sustava - Broj projekata/ intervencija u području vodoopskrbe - Broj novih priključaka na vodovodnu mrežu - Označena turistička infrastruktura - Označene vinske ceste i biciklističke rute - Označeni arheološki lokaliteti - Broj korisnika sustava vodoopskrbe i odvodnje - Broj spremnika za odvojeno prikupljanje otpada - Broj izgrađenih i obnovljenih mostova - Km obnovljenih lokalnih nerazvrstanih cesta - Broj parkirališta i parking mjesta - Broj ukopnih mjesta na gradskom groblju
--	---

Tablica 82: Mjera 3.1.2. Očuvanje tradicionalnih obilježja prostora

Mjera 3.1.2.	Očuvanje tradicionalnih obilježja prostora
Svrha mjere:	Sprječavanje gubitka karakterističnog i tradicionalnog obilježja prostora i odumiranje tradicionalne arhitekture
Cilj mjere:	Zadovoljiti estetske, kulturne, ekološke i gospodarske funkcije Grada, koje se temelje na zaštiti prirodnih i kulturnih potencijala područja s očuvanjem tipoloških značajki identiteta i integralnom zaštitom stambenog naslijeđa
Aktivnosti i projekti:	3.1.2.1 Uređivanje naselja (tradicionalna arhitektura) 3.1.2.2. Edukacije o tradicionalnoj gradnji
Rezultati:	Uređivanje naselja i stvaranje temelja za razvoj kvalitetne društveno/gospodarske podloge za život
Nositelji:	Grad Knin
Partneri:	Županija, Ministarstvo obrazovanja, MRRFEU, Ministarstvo graditeljstva
Korisnici:	Lokalno stanovništvo, udruge, privredni subjekti
Pokazatelji:	- Broj pripremljenih i provedenih projekata/intervencija - Broj uređenih naselja, dijelova naselja - Dosegnuti standardi zaštite - Valorizacija tradicijske gradnje - Označavanje tradicionalnih obilježja prostora - Broj sudionika na edukacijama o tradicionalnoj gradnji

Prioritet 3.2. Sređivanje zemljišnih knjiga

Sređivanje zemljišnih knjiga, odnosno usklađivanje vlasničkog i posjedničkog stanja nužan je preduvjet za daljnja ulaganja i investicije.

Tablica 83: Mjera 3.2.1. Sređivanje zemljišnih knjiga

Mjera 3.2.1.	Sređivanje zemljišnih knjiga
Svrha mjere:	Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa
Cilj mjere:	Osigurati preduvjete za učinkovito upravljanje imovinom
Aktivnosti i projekti:	3.2.1.1. Provedba procedure sređivanja zemljišnih knjiga
Rezultati:	Uređene zemljišne knjige
Nositelji:	Grad Knin, Ministarstvo pravosuđa, DGU
Partneri:	Vlasnici i posjednici
Korisnici:	Fizičke i pravne osobe vlasnici i posjednici nekretnina na području Grada Knina, investitori, šira zajednica
Pokazatelji:	- Uređena zemljišna knjiga

STRATEŠKI CILJ 4. Učinkovito upravljenje razvojem

Održivi razvoj jedan je od područja razvoja zajednice, a odnosi se na kvalitetu okruženja u kojem živimo, kvalitetu zajednice i procesa unutar nje, te očuvanosti okoliša. Unaprjeđenje kvalitete života događa se kroz podizanje svijesti svih stanovnika na svim razinama o očuvanju i prepoznatljivosti bogate prirodne i kulturne baštine.

Tablica 83: Strateški cilj 4

Održivi razvoj	SC 2023.		Prioriteti		Mjere	
	4. STRATEŠKI CILJ	Učinkovito upravljanje razvojem	4.1.	Očuvan okoliš, valorizirane i očuvane prirodne i kulturne vrednote	4.1.1.	Očuvanje i unapređenje stanja okoliša i bioraznolikosti
			4.2.	Razvoj kadrova i sustava	4.2.1.	Povećanje kompetencija vodećih ljudi i unaprjeđenje sustava upravljanja razvojem
			4.3.	Energetski održiv razvoj uz smanjenje emisije CO2 u sektorima zgradarstva prometa i javne rasvjete*	4.3.1.	4.3.1. Povećanje energetske učinkovitosti

*Napomena: Implementacija prioriteta 4.3. identificiranih mjera zahtijeva mobilizaciju značajnih finansijskih sredstava koje u ovom trenutku nije moguće procijeniti. U gradskom proračunu nisu predviđena sredstva za implementaciju istih, iz tog razloga je potrebno tražiti druge moguće izvore financiranja koji stoje na raspolaganju Gradu Kninu za uspješnu realizaciju mjera i aktivnosti iz Akcijskog plana (FZOEU, HBOR, MGIPU, Obzor 2020, Europski programi teritorijalne suradnje, JESSICA, JASPERS, ESCO MODEL, JPP i sl.). Energetski održiv razvoj uz smanjenje emisije CO₂ u sektorima zgradarstva, prometa i javne rasvjete je važno opredjeljenje Grada Knina za koje će se pripremati projekti i tražiti sredstva za financiranje.

Pored okruženja, najvažniji smjer u razvoju društva je razvoj ljudskih potencijala, ljudskog kapitala koji se može izgraditi jedino kontinuiranom edukacijom i ulaganjem u ljude.

Prioritet 4.1. Očuvan okoliš, valorizirane i očuvane prirodne i kulturne vrednote

Prirodni resursi posebno su osjetljivi u procesu tehnološkog razvoja, stoga je neophodno osigurati njihovu trajnu zaštitu, u mjeri i na način koji dugoročno osigurava održivi razvoj. Na prostoru Grada Knina ključno je očuvati i zadržati biološku raznolikost, donijeti mjere zaštite od onečišćenja okoliša, kao i za smanjenje posljedica negativnih utjecaja na okoliš.

Tablica 84: Mjera 4.1.1. Očuvanje i unaprijeđenje stanja okoliša i bioraznolikosti

Mjera 4.1.1.	Očuvanje i unaprijeđenje stanja okoliša i bioraznolikosti
Svrha mjere:	Revitalizirati, očuvati i zadržati visok stupanj biološke raznolikosti
Cilj mjere:	Razraditi i provoditi konkretne mehanizme korištenja prirodne baštine te zaštite biološke raznolikosti, integrirati politiku zaštite biološke raznolikosti u druge sektore posebno u OIE i zbrinjavanje otpada
Aktivnosti i projekti:	4.1.1.1. Izgradnja reciklažnog dvorišta 4.1.1.2. Projekt zaštite okoliša i energetske učinkovitosti (informiranje, zagovaranje i sl.) 4.1.1.3. Projekt zaštite tekućih voda 4.1.1.4. Projekt iskorištavanja energije vjetra (izgradnja vjetroparka u Plavnu) 4.1.1.5. Projekt iskorištavanja energije sunca (integrirane solarne elektrane na javnim i privatnim objektima) 4.1.1.6. Projekt razdvajanja kućnog otpada 4.1.1.7. Organiziranje edukativnih radionica o ekologiji i održivom razvoju 4.1.1.8. Sanacija ilegalnih deponija 4.1.1.9. Zaštita kanjona rijeke Krke
Rezultati:	Očuvan okoliš, unaprijeđeni mehanizmi zaštite biološke raznolikost, izrađene baze podataka, sačuvane vode

Nositelji:	Grad Knin
Partneri:	Županija, Ministarstvo zaštite okoliša i en.uč. MRRFEU, Centar za vode krša, udruge
Korisnici:	Lokalno stanovništvo, gospodarski subjekti
Pokazatelji:	- Izgrađeno reciklažno dvorište - Uspostavljen sustav informiranja stanovništva o OIE - Proveden projekt zaštite voda - Broj intervencija u okoliš - Mapirana područja od posebnog interesa (bioraznolikost, tekuće i pitke vode i sl.) - Broj održanih edukativnih radionica - Sanirana Crna točka kod DIV-a - Sanirane sve divlje deponije - Proglašen Park prirode

Prioritet 4.2. Razvoj kadrova i sustava

Bez ljudi bilo kakav razvoj nije moguć, stoga je ključno kontinuirano ulagati u vještine i znanja zaposlenika, ali i vodećih ljudi u Gradu Kninu te njihov rad održavati transparentnim i učinkovitim.

Tablica 85: Mjera 4.2.1. Povećanje kompetencija vodećih ljudi Grada i unaprjeđenje sustava upravljanja razvojem

Mjera 4.2.1.	Povećanje kompetencija vodećih ljudi Grada i unaprjeđenja sustava upravljanja razvojem
Svrha mjere:	Učinkovitiji i transparentniji rad vodećih ljudi i zaposlenika Grada, rast i razvoj kadrova
Cilj mjere:	Održivo upravljanje prema zadanim smjernicama razvoja
Aktivnosti i projekti:	4.2.1.1. Jačanje kapaciteta za korištenje EU fondova 4.2.1.2. Poticanje širenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija 4.2.1.3. Kontinuirano obrazovanje i osposobljavanje kadrova 4.2.1.4. Unaprjeđenje sustava protoka informacija 4.2.1.5. Uspostava sustava mjerenja učinka i transparentnosti javnih programa 4.2.1.6. Implementiranje sustava E-uprava (e-komunalni redar, e-referendum) 4.2.1.7. Program Pitajmo građane 4.2.1.8. Izrada strateških dokumenata i reorganizacija glavnih gradskih tvrtki (Komunalno poduzeće, Čistoća i zelenilo, Upravitelj, Gradski muzej, Pučko otvoreno učilište, Gradski vrtić, JVP)
Rezultati:	Educirani kadrovi za provođenje strategije, transparentan rad gradskih djelatnika, osnaženi komunikacijski kanali
Nositelji:	Grad Knin
Partneri:	Županija, konzultanti
Korisnici:	Djelatnici Grada, članovi radnih timova za provedbu strategije, lokalno stanovništvo

Pokazatelji:	- Broj provedenih edukacija - Broj educiranih kadrova za izradu projekata - Broj prijavljenih projekata na EU fondove - Propisane procedure komunikacije - Definirani alati komunikacije i knjiga grafičkih standarda - Izrada baze podataka projekata - PR članci i objave - Internet stranica - Benchmarking analize - Broj provedenih projekata - Analize vidljivosti rada Grada - Učinkovita partnerstva i rezultati lobiranja
---------------------	---

Prioritet 4.3. Energetski održiv razvoj uz smanjenje emisije CO₂ u sektorima zgradarstva prometa i javne rasvjete

Jedan od ključnih prioriteta razvoja Grada Knina, kako bi se očuvao okoliš i iskoristili svi prirodni resursi kojima područje obiluje. Razvoj često podrazumijeva negativne posljedice po očuvanje okoliša, što se ovim prioritetom namjerava smanjiti, što je preduvjet za održivi razvoj.

Tablica 86: Mjera 4.3.1. Energetski održiv razvoj uz smanjenje emisije CO₂ u sektorima zgradarstva, prometa i javne rasvjete

Mjera 4.3.1.	Povećanje energetske učinkovitosti
Svrha mjere:	Povećati svjesnost građana i zaposlenika o energetskej učinkovitosti
Cilj mjere:	Održivo upravljanje prema zadanim smjernicama razvoja
Aktivnosti i projekti:	4.3.1.1. Obrazovanje i promjena ponašanja djelatnika/korisnika zgrada u vlasništvu Grada 4.3.1.2. Postavljanje termometra u svakoj prostoriji u zgradama u vlasništvu Grada 4.3.1.3. Energetska obnova zgrada u vlasništvu Grada 4.3.1.4. Zelena javna nabava 4.3.1.5. Program energetske obnove obiteljskih kuća 4.3.1.6. Zamjena kućanskih uređaja energetske učinkovitima, energetskog razreda A+++ 4.3.1.7. Zamjena rasvjete u kućanstvima energetske učinkovitijim 4.3.1.8. Obrazovanje i promocija energetske učinkovitosti za građane i poduzetnike 4.3.1.9. Zamjena rasvjete u objektima komercijalnog i uslužnog sektora energetske učinkovitijim 4.3.1.10. Energetska obnova komercijalno-uslužnih (nestambenih) zgrada 4.3.1.11. Zamjena uređaja energetske učinkovitima, energetskog razreda A+++
Rezultati:	Osvješteni i osposobljeni zaposlenici javnih ustanova, obnovljene zgrade u javnom vlasništvu, obnovljene obiteljske kuće, upotreba uređaja visokog energetskog razreda, energetske učinkovite rasvjete

Nositelji:	Grad Knin
Partneri:	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, HBOR, MGIPU, Obzor 2020, Europski programi teritorijalne suradnje, JESSICA, JASPERS, ESCO MODEL, JPP i sl.)
Korisnici:	Svi građani i pravne osobe s područja Grada
Pokazatelji:	- Broj i vrste primjenjenih mjera - Broj obnovljenih obiteljskih kuća - Broj nabavljenih kućanskih aparata visokog energetskog razreda - Udio energetske učinkovite rasvjete

12.3. Usklađenost sa strategijama višeg reda

Strategija razvoja Grada Knina 2018.-2023. razvojni je dokument koji sadrži paket smjernica, prioriteta i mjera kao i aktivnosti za navedeno razdoblje. Strategija je ujedno podloga za korištenje ESI fondova, a strateški ciljevi usklađeni su s prioritetima i ciljevima definiranim gospodarskom strategijom viših razina.

Strategija Grada Knina usklađena je s ciljevima i prioritetima Strategije regionalnog razvoja RH, Razvojne strategije Šibensko-kninske županije te brojnih sektorskih strategija, što je prikazano u sljedećim tablicama.

STRATEŠKI CILJ 1. Razvijena kvalitetna zajednica prema suvremenim životnim standardima

Tablica 86: Usklađenost SC1 s ciljevima višeg reda

Prioriteti	Ciljevi i prioriteti Strategije Regionalnog razvoja RH za razdoblje do kraja 2020. godine
1.1. Razvoj obrazovnih ustanova	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete života poticanjem održivog teritorijalnog razvoja Prioritet 1.1. Podizanje znanja i sposobnosti za poboljšanje kvalitete života Mjera 1.1.1. Unaprjeđenje regionalnih i lokalnih razvojnih kapaciteta u odgoju, obrazovanju i sportu Prioritet 1.2. Osiguranje i unaprjeđenje osnovne lokalne i regionalne infrastrukture Mjera 1.2.1. Razvoj javne infrastrukture od lokalnog značaja Mjera 1.2.2. Razvoj javne infrastrukture od regionalnog značaja Prioritet 1.3. Podrška potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima Mjera 1.3.1. Pružanje podrške razvoju potpomognutih područja
1.2. Jačanje kapaciteta socijalne skrbi	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete života poticanjem održivog teritorijalnog razvoja Prioritet 1.1. Podizanje znanja i sposobnosti za poboljšanje kvalitete života Mjera 1.1.2. Unaprjeđenje usluga sustava zdravstvene i socijalne skrbi na regionalnoj i lokalnoj razini Prioritet 1.2. Osiguranje i unaprjeđenje osnovne lokalne i regionalne infrastrukture Mjera 1.2.1. Razvoj javne infrastrukture od lokalnog značaja Mjera 1.2.2. Razvoj javne infrastrukture od regionalnog značaja Prioritet 1.3. Podrška potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima Mjera 1.3.1. Pružanje podrške razvoju potpomognutih područja
1.3. Razvoj sportskih sadržaja	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete života poticanjem održivog teritorijalnog razvoja Prioritet 1.1. Podizanje znanja i sposobnosti za poboljšanje kvalitete života Mjera 1.1.1. Unaprjeđenje regionalnih i lokalnih razvojnih kapaciteta u odgoju, obrazovanju i sportu Prioritet 1.2. Osiguranje i unaprjeđenje osnovne lokalne i regionalne infrastrukture Mjera 1.2.1. Razvoj javne infrastrukture od lokalnog značaja Mjera 1.2.2. Razvoj javne infrastrukture od regionalnog značaja Prioritet 1.3. Podrška potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima Mjera 1.3.1. Pružanje podrške razvoju potpomognutih područja
1.4. Jačanje i valorizacija kulturnih sadržaja	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete života poticanjem održivog teritorijalnog razvoja Prioritet 1.1. Podizanje znanja i sposobnosti za poboljšanje kvalitete života

		Mjera 1.1.3. Podrška afirmaciji kulturnog identiteta i razvoju civilnog društva Prioritet 1.2. Osiguranje i unaprjeđenje osnovne lokalne i regionalne infrastrukture Mjera 1.2.1. Razvoj javne infrastrukture od lokalnog značaja Mjera 1.2.2. Razvoj javne infrastrukture od regionalnog značaja Mjera 1.2.3. Održivo korištenje i vrednovanje kulturne i prirodne baštine Prioritet 1.3. Podrška potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima Mjera 1.3.1. Pružanje podrške razvoju potpomognutih područja
1.5.	Jačanje kapaciteta civilnog društva	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete života poticanjem održivog teritorijalnog razvoja Prioritet 1.1. Podizanje znanja i sposobnosti za poboljšanje kvalitete života Mjera 1.1.3. Podrška afirmaciji kulturnog identiteta i razvoju civilnog društva Prioritet 1.3. Podrška potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima Mjera 1.3.1. Pružanje podrške razvoju potpomognutih područja

Prioriteti		Ciljevi i prioriteti Razvojne strategije Šibensko-kninske županija	Ciljevi i prioriteti Sektorskih strategija i drugih nacionalnih programa	Operativni programi, financiranje
1.1.	Razvoj obrazovnih ustanova	C3 Razvoj komunalne i javne infrastrukture za uravnotežen gospodarski razvoj i očuvanje i zaštita okoliša radi podizanja kvalitete života: C3-P3 Razvoj javne infrastrukture: Izgradnja i modernizacija	Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije - dio "Rani i predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje" Cilj 7. Osigurati optimalne uvjete rada odgojno-obrazovnih ustanova	Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU, Europski fond za regionalni razvoj

		obrazovnih i kulturnih objekata (škola, studentskih domova, vrtića, knjižnica, muzeja...) C4 Razvoj kompetentnih i zapošljivih ljudskih resursa i jačanje socijalne uključenosti: C4-P2 Kompetentni ljudski resursi: Potpora visokoškolskim ustanovama i njihovo otvaranje C4-P2-M2 Jačanje strukovnog i cjeloživotnog obrazovanja odraslih u skladu s potrebama tržišta rada C4		
1.2.	Jačanje kapaciteta socijalne skrbi	C2 Brži razvoj potpomognutih područja, C2-P1 Razvoj zaleđa i otoka,	Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. - 2020. - Prioritet 6: Promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima	Ministarstvo zdravstva, Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond

		C2-P1-M3 Subvencioniranje prijevoza i stipendiranje studenata i učenika		
		C4 Razvoj kompetentnih i zapošljivih ljudskih resursa i jačanje socijalne uključenosti: C4-P3 Socijalna skrb i uključenost: C4-P3- M1 Rehabilitacija i reintegracija u društvo različitih skupina (branitelja, bivših zatvorenika, ovisnika, liječenih alkoholičara...) C4- P3-M2 Razvoj potpornog sustava za ljude s posebnim potrebama C4-P3- M3 Pružanje stručne pomoći povratnicima i novopridošlom stanovništvu	Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. - 2020. - Prioritet 6: Promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima	Europski socijalni fond

			Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. - 2020. - Prioritet 6: Promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima	Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku
			Nacionalna strategija razvoja zdravstva - Prioritet 5: Poticanje kvalitete u zdravstvenoj zaštiti Prioritet 8: Suradnja s drugim resorima i društvom u cjelini	Ministarstvo zdravstva
1.3.	Razvoj sportskih sadržaja	C3 Razvoj komunalne i javne infrastrukture za uravnotežen gospodarski razvoj i očuvanje i zaštita okoliša radi podizanja kvalitete života C3-P3 Razvoj javne infrastrukture: C3-P3-M3 Uređenje i izgradnja športskih i rekreacijskih javnih objekata	Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. - 2020. - Prioritet 6: Promicanje društvene uključenosti, suzbijanje siromaštva te gospodarskog razvoja u ruralnim područjima, mjera 7 - Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima	Ministarsvo regionalnoga razvoja i fondova EU, Europski fond za regionalni razvoj
			Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva 2012. – 2016. Prioritet 2: Poboljšati postojeću infrastrukturu na lokalnim i regionalnim razinama za ujednačen razvoj OCD-a u svim dijelovima Hrvatske Prioritet 5: Uspostaviti transparentan postupak dodjele prostora u državnom vlasništvu i vlasništvu JLPS-a na korištenje organizacijama civilnoga društva radi provedbe programa i projekata od interesa za opće dobro	Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond
1.4.	Jačanje i valorizacija	C3 Razvoj komunalne i javne	Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine - Načelo 4: Više od sunca i mora Načelo 5: Turizam na cijelom	Ministarstvo turizma, MRRFEU

	kulturnih sadržaja	infrastrukture za uravnotežen gospodarski razvoj i očuvanje i zaštita okoliša radi podizanja kvalitete života: C3-P2 Očuvanje i zaštita okoliša i korištenje OIE: C3-P2-M5 Očuvanje bioraznolikosti i jačanje kapaciteta za očuvanje i upravljanje prirodnim i kulturnim vrijednostima	prostoru Načelo 8: Inovirani tržišni nastup Načelo 10: Kultura kvalitete Nacionalna strategija za zaštitu okoliša, dugoročni nacionalni ciljevi u zaštiti okoliša: A. sačuvati i unaprijediti kakvoću voda, mora, zraka i tla u Republici Hrvatskoj, B. održati postojeću biološku raznolikost u Republici Hrvatskoj, C. sačuvati prirodne zalihe, a osobito integritet i značajke područja posebnih prirodnih vrijednosti (more, obala i otoci, planinski dio Republike Hrvatske) Strategija gospodarenje otpadom Republike Hrvatske, 4.3. Sanacija odlagališta i »crnih točaka«	
1.5.	Jačanje kapaciteta civilnog društva	C4 Razvoj kompetentnih i zapošljivih ljudskih resursa i jačanje socijalne uključenosti: C4-P2 Kompetentni ljudski resursi: C4-P2-M4 Jačanje sposobnosti organizacija civilnog društva	Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva 2012. – 2016. - Prioritet 1: Poboljšati djelotvornost postojećih i ustanoviti nove institucionalne oblike i modele potpore razvoju civilnoga društva na nacionalnoj i lokalnim razinama Prioritet 2: Poboljšati postojeću infrastrukturu na lokalnim i regionalnim razinama za ujednačen razvoj OCD-a u svim dijelovima Hrvatske Prioritet 4: Osigurati transparentan i učinkovit sustav financiranja iz javnih izvora projekata i programa od interesa za opće dobro koje provode organizacije civilnoga društva Prioritet 11: Osigurati potporu organizacijama civilnoga društva koje podupiru razvoj sudioničke demokracije i njihovim programima te osigurati preduvjete za njihovo vrednovanje	Europski socijalni fond, Ministarstvo za demografiju obitelj, mlade i socijalnu politiku

			Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva 2012. – 2016. - Prioritet 9: Uspostaviti programe osposobljavanja dužnosnika i službenika na državnoj i lokalnoj razini za učinkovitu suradnju s civilnim društvom u oblikovanju i provedbi javnih politika	Europski socijalni fond, Ministarstvo za demografiju obitelj, mlade i socijalnu politiku
--	--	--	---	--

STRATEŠKI CILJ 2. Razvijeno gospodarstvo i rast životnog standarda

Tablica 87: Usklađenost SC2 s ciljevima višeg reda

Prioriteti	Ciljevi i prioriteti Strategije Regionalnog razvoja RH za razdoblje do kraja 2020. godine
2.1. Poticanje razvoja poduzetništva i otvaranja novih radnih mjesta	Strateški cilj 2: Povećanje konkurentnosti regionalnoga gospodarstva zaposlenosti Prioritet 2.1. Unaprjeđenje gospodarske infrastrukture na regionalnoj i lokalnoj razini Mjera 2.1.1. Definiranje i primjena jasnih kriterija za osnivanje i financiranje poduzetničkih zona Mjera 2.1.2. Aktiviranje državne imovine na lokalnoj i regionalnoj razini Prioritet 2.2. Stvaranje poticajnog okruženja na regionalnoj i lokalnoj razini Mjera 2.2.1. Jačanje lokalnih i regionalnih potpornih institucija Mjera 2.2.2. Aktiviranje lokalnog razvoja kroz potporu novim gospodarskim subjektima i inovativnim gospodarskim koncepcijama Mjera 2.2.3. Razvoj kolaborativne ekonomije kroz potporu udruživanju gospodarskih subjekata na regionalnoj i lokalnoj razini Mjera 2.2.4. Povećanje atraktivnosti regija kroz teritorijalno brendiranje Prioritet 2.3. Jačanje ljudskih potencijala i obrazovanje povezano s potrebama gospodarstva na regionalnoj i lokalnoj razini Mjera 2.3.1. Podrška povećanju osposobljenosti radne snage na regionalnoj i lokalnoj razini Mjera 2.3.2. Poticanje migracija stanovništva prema područjima s nedostatkom radne snage
2.2. Razvoj ruralnog turizma i drugih nepoljoprivrednih djelatnosti	Strateški cilj 2: Povećanje konkurentnosti regionalnoga gospodarstva zaposlenosti Prioritet 2.1. Unaprjeđenje gospodarske infrastrukture na regionalnoj i lokalnoj razini Mjera 2.1.1. Definiranje i primjena jasnih kriterija za osnivanje i financiranje poduzetničkih zona Mjera 2.1.2. Aktiviranje državne imovine na lokalnoj i regionalnoj razini

	Mjera 2.1.3. Razvoj lokalnih kapaciteta za programe održavanja povijesnih jezgri naselja i objekata kulturne baštine Prioritet 2.2. Stvaranje poticajnog okruženja na regionalnoj i lokalnoj razini Mjera 2.2.1. Jačanje lokalnih i regionalnih potpornih institucija Mjera 2.2.2. Aktiviranje lokalnog razvoja kroz potporu novim gospodarskim subjektima i inovativnim gospodarskim koncepcijama Mjera 2.2.3. Razvoj kolaborativne ekonomije kroz potporu udruživanju gospodarskih subjekata na regionalnoj i lokalnoj razini Mjera 2.2.4. Povećanje atraktivnosti regija kroz teritorijalno brendiranje Prioritet 2.3. Jačanje ljudskih potencijala i obrazovanje povezano s potrebama gospodarstva na regionalnoj i lokalnoj razini Mjera 2.3.1. Podrška povećanju osposobljenosti radne snage na regionalnoj i lokalnoj razini Mjera 2.3.2. Poticanje migracija stanovništva prema područjima s nedostatkom radne snage
--	---

Prioriteti		Ciljevi i prioriteti Razvojne strategije Šibensko-kninske županija	Ciljevi i prioriteti RH	Operativni programi, financiranje
2.1.	Poticanje razvoja poduzetništva i otvaranja novih radnih mjesti	C1 Konkurentno gospodarstvo bazirano na stranim i domaćim ulaganjima u turizam i prateće usluge, tradicionalnoj poljoprivredi i industriji temeljenoj na inovacijama i naprednim tehnologijama u gospodarstvu: C1-P1 Podrška razvoju MSP, promocija izvoznih programa i udruživanje poslovnog, znanstveno- istraživačkog i javnog sektora: C1-P1-M1 Podrška razvoju MSP, promociji izvoznih programa i udruživanju poslovnog, znanstveno- istraživačkog i javnog sektora C1-P1-M2 Usvajanje novih tehnologija i razvoj	Strategija razvoja poduzetništva u RH 2013. – 2020. - Cilj 3: Promocija poduzetništva Cilj 5: Poboljšano poslovno okruženje	Europski fond za regionalni razvoj

		proizvoda i usluga s većom dodanom vrijednošću		
		C1-P3 Privlačenje domaćih i stranih investitora: C1-P3-M1 Izgradnja i opremanje gospodarskih zona i stavljanje u funkciju poduzetništva zemljišta i objekata u državnom vlasništvu C1-P3-M2 Promocija županije C1-P3-M3 Stvaranje uvjeta i povoljne klime za izravna strana i domaća ulaganja	Strategija razvoja pod. u RH 2013. – 2020. - Cilj 3: Promocija poduzetništva Cilj 5: Poboljšano poslovno okruženje	Europski fond za regionalni razvoj
			Strategija razvoja pod. u RH 2013. – 2020. - Cilj 3: Promocija poduzetništva Cilj 5: Poboljšano poslovno okruženje	Europski socijalni fond
2.2.	Razvoj ruralnog turizma i drugih nepoljopriv. djelatnosti	C1 Konkurentno gospodarstvo bazirano na stranim i domaćim ulaganjima u turizam i prateće usluge, tradicionalnoj poljoprivredi i industriji temeljenoj na inovacijama i naprednim tehnologijama u gospodarstvu: C1-P2 Razvoj poljoprivrede, marikulture i zelenog poduzetništva: C1-P2-M1 Unaprjeđenje proizvodnje, prerade, skladištenja i	Strategija razvoja poduzetništva u RH 2013. – 2020. - Cilj 3: Promocija poduzetništva Cilj 5: Poboljšano poslovno okruženje Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine - Načelo 4: Više od sunca i mora, Načelo 5: Turizam na cijelom prostoru, Načelo 6: Autentičnost i kreativnost	Europski fond za regionalni razvoj, MRRFEU, Ministarstvo poduzetništva i obrta

		prodaje poljoprivrednih proizvoda C1-P2-M2 Poticanje zelenog poduzetništva		
		C1-P2-M4 Razvoj i unaprjeđenje sustava navodnjavanja dugogodišnjih nasada i povrtlarskih kultura	Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine - Načelo 4: Više od sunca i mora Načelo 5: Turizam na cijelom prostoru Načelo 8: Inovirani tržišni nastup Načelo 10: Kultura kvalitete	Ministarstvo kulture, Europski fond za ruralni razvoj, Ministarstvo poduzetništva i obrta, Ministarstvo poljoprivrede
		C2-P1 Razvoj zaleđa i otoka: C2-P1-M2 Ulaganje u infrastrukturu za razvoj poljoprivrede i ostalih gospodarskih djelatnosti	Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine - Načelo 4: Više od sunca i mora Načelo 5: Turizam na cijelom prostoru Načelo 8: Inovirani tržišni nastup Načelo 10: Kultura kvalitete	Ministarstvo kulture, Ministarstvo turizma

STRATEŠKI CILJ 3. Razvijena komunalna, prometna i turistička infrastruktura*Tablica 88: Usklađenost SC3 s ciljevima višeg reda*

Prioriteti	Ciljevi i prioriteti Strategije Regionalnog razvoja RH za razdoblje do kraja 2020. godine
3.1. Prilagodba prostornih planova strategiji	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete života poticanjem održivog teritorijalnog razvoja Prioritet 1.2. Osiguranje i unaprjeđenje osnovne lokalne i regionalne infrastrukture Mjera 1.2.4. Podrška primjeni mjera zaštite okoliša i energetske učinkovitosti na lokalnoj i regionalnoj razini

Prioriteti	Ciljevi i prioriteti Razvojne strategije Šibensko-kninske županija	Ciljevi i prioriteti RH	Operativni programi, financiranje
3.1. Prilagodba prostornih planova strategiji	C3 Razvoj komunalne i javne infrastrukture za uravnotežen gospodarski razvoj i očuvanje i zaštita okoliša radi podizanja kvalitete života: C3-P1 Razvoj komunalne infrastrukture, C3-P1-M1 Modernizacija postojeće i izgradnja osnovne infrastrukture (odvodnje, vodoopskrbe, elektroopskrbe,	Nacionalni akcijski plan za obnovljive izvore energije do 2020. - Prioritet 1: Poticanje korištenja OIE u proizvodnji električne energije, Prioritet 2: Poticanje proizvodnje toplinske/rashladne energije iz OIE, Prioritet 4: Poticanje korištenja OIE kod fizičkih osoba, Prioritet 13: Djelovanje na lokalnoj razini	Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja, Europski fond za regionalni razvoj

		pročišćavanja otpadnih voda) C3-P1-M2 Razvoj i unaprjeđenje prometne infrastrukture i logistike C3		
			Strategija razvoja širokopojasnog pristupa u RH u razdoblju od 2012. do 2015., Cilj 2: osiguranje dostupnosti širokopojasnog pristupa internetu, Cilj 3: poticanje potražnje za širokopojasnim uslugama i korištenja širokopojasnim pristupom za građane i gospodarske subjekte.	Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond
			Strategije prometnog razvoja RH za razdoblje od 2014. do 2030. godine - Cilj 6: Unapređenje prometnog sustava u smislu organizacije i operativnog ustrojstva, a ciljem osiguranja efikasnosti i održivosti samog sustava	Europski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond
			Strategija razvoja energetske učinkovitosti RH - Prioritet P.4: Program „Energetski učinkovita javna rasvjeta“	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Europski fond za regionalni razvoj

			Strategija upravljanja vodama - Cilj 1: osigurati dovoljno kvalitetne pitke vode za javnu vodoopskrbu stanovništva; Cilj 2: osigurati potrebnu količinu vode odgovarajuće kakvoće za različite gospodarske namjene	Europski fond za regionalni razvoj
			Strategija razvoja turizma RH do 2020. - Načelo 4: Više od sunca i mora, Načelo 5: Turizam na cijelom prostoru	Ministarstvo kulture, Ministarstvo turizma, Europski fond za regionalni razvoj
			Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine RH 2011.–2015., Cilj 1. Povećati efikasnost i uspješnost politike zaštite i očuvanja kulturne baštine radi njezina održivog korištenja.	Ministarstvo kulture, Europski fond za regionalni razvoj

STRATEŠKI CILJ 4. Učinkovito upravljenje razvojem*Tablica 89: Usklađenost SC4 s ciljevima višeg reda*

Prioriteti	Ciljevi i prioriteti Strategije Regionalnog razvoja RH za razdoblje do kraja 2020. godine
4.1. Očuvan okoliš, valorizirane i očuvane prirodne i kulturne vrednote	Strateški cilj 1. Povećanje kvalitete života poticanjem održivog teritorijalnog razvoja Prioritet 1.1. Podizanje znanja i sposobnosti za poboljšanje kvalitete života Mjera 1.1.3. Podrška afirmaciji kulturnog identiteta i razvoju civilnog društva Prioritet 1.2. Osiguranje i unaprjeđenje osnovne lokalne i regionalne infrastrukture Mjera 1.2.1. Razvoj javne infrastrukture od lokalnog značaja Mjera 1.2.2. Razvoj javne infrastrukture od regionalnog značaja Mjera 1.2.3. Održivo korištenje i vrednovanje kulturne i prirodne baštine Prioritet 1.3. Podrška potpomognutim područjima i područjima s razvojnim posebnostima Mjera 1.3.1. Pružanje podrške razvoju potpomognutih područja Strateški cilj 2. Povećanje konkurentnosti regionalnoga gospodarstva i zaposlenosti Prioritet 2.1. Unaprjeđenje gospodarske infrastrukture na regionalnoj i lokalnoj razini Mjera 2.1.3. Razvoj lokalnih kapaciteta za programe održavanja povijesnih jezgri naselja i objekata kulturne baštine

Prioriteti		Ciljevi i prioriteti Razvojne strategije Šibensko-kninske županija	Ciljevi i prioriteti RH	Operativni programi, financiranje
4.1.	Očuvan okoliš, valorizirane i očuvane prirodne i kulturne vrednote	C3 Razvoj komunalne i javne infrastrukture za uravnotežen gospodarski razvoj i očuvanje i zaštita okoliša radi podizanja kvalitete života: C3-P2 Očuvanje i zaštita	Strategija gospodarenja otpadom RH - Prioritet 6: povećavanje odvojenog skupljanja otpada Prioritet 7: sanacija postojećih odlagališta Prioritet 10: povećavanje udjela kontroliranog skupljanja i zbrinjavanja otpada	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Europski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond

		okoliša i korištenje OIE: C3-P2-M1 Praćenje kvalitete i unaprjeđivanje zaštite od onečišćenja mora, zraka i tla C3-P2-M2 Razvoj kapaciteta za zaštitu i spašavanje C3-P2-M3 Zbrinjavanje otpada i gospodarenje njime C3-P2-M4 Poticanje korištenja energije iz OIE i razvoj sustava energetske efikasnosti C3-P2-M5 Očuvanje bioraznolikosti i jačanje kapaciteta za očuvanje i upravljanje prirodnim i kulturnim vrijednostima		
			Strategija upravljanja vodama - Cilj 4: Postići i očuvati dobro stanje voda zbog zaštite vodnih i o vodi ovisnih ekosustava	FZZOIEU , Europski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond
		Jačanje kapaciteta za upravljanje regionalnim razvojem i korištenje sredstava iz fondova EU	Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije - dio "Cjeloživotno učenje": Cilj 1: Izgraditi sustav za identificiranje, poticanje i razvoj sposobnosti i potencijala pojedinaca te ojačati službe za cjeloživotno	Europski socijalni fond

			savjetovanja s organizacijama civilnoga društva u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata Prioritet 13: Poboljšati uvjete za djelovanje neprofitnih medija	
--	--	--	--	--

12.4.Baza projektnih ideja

Objedinjena lista projektnih ideja, kao i projektnih prijedloga visoke pripremljenosti naziva se bazom projektnih ideja. Ona predstavlja pregled projektnih ideja Grada Knina u trenutku zaključenja dokumenta Strategije razvoja Grada Knina 2018.-2023. i potrebno ju je stalno ažurirati i nadopunjavati.

Projektne ideje i već pripremljeni projekti iz baze usklađeni su sa strateškim ciljevima, prioritetima i mjerama Grada Knina, koje su usuglasile radne skupine za izradu Strategije. Na ovaj način ujedno se osigurava usklađenost projektnih ideja s dokumentima viših razina, županijske, nacionalne, EU, kao i usklađenost s operativnim programima svih relevantnih sektora.

Iako se pri izradi strategije vodilo računa da su ciljevi, prioriteti i mjere postavljeni dovoljno općenito kako se pri provedbi ne bi zakinulo niti jedno razvojno područje, Strategija je i dalje dovoljno specifična i Gradu Kninu daje autentičnost u njezinom razvojnim smjeru, kao i usklađenost na svim relevantnim razinama.

Tablica 90: Baza projektnih ideja

BAZA PROJEKTNIH IDEJA 2018.-2023.	
R.br.	Baza projektnih ideja
1.1.1.1.	Izgradnja i otvaranje novog odjela dječjeg vrtića
1.1.2.1.	Uređenje i održavanje osnovnih škola
1.1.3.1.	Uređenje i održavanje srednjih škola
1.1.3.2.	Uvođenje novih strukovnih programa
1.1.4.1.	Uvođenje programa cjeloživotnog učenja
1.1.5.1.	Spajanje postojećih i uvođenje novih studijskih programa
1.2.1.1.	Program demografske obnove kroz povećanje naknada za novorođeno dijete, sufinanciranja kamata na kredite, sufinanciranje kupovine knjiga učenicima osnovnih škola
1.2.1.2.	Program pomoći osobama starije životne dobi
1.2.1.3.	Izgradnja domova za stare i nemoćne
1.2.2.1.	Obnova kuće Lovre Montija i prenamjena u objekt za zajedničko stanovanje osoba s teškoćama
1.3.1.1.	Izgradnja i uređenje sportsko-rekreacijskih zona i centara, dječjih igrališta, sportskih terena
1.3.1.2.	Uređenje i opremanje sportske dvorane
1.3.1.3.	Razvoj sportskih udruga (Program nagrađivanja pojedinačnih i skupnih natjecateljskih poduhvata, Organiziranje studentske i školske lige)
1.3.1.4.	Razvoj sportskih manifestacija

1.3.1.5.	Stipendiranje učenika i studenata s visokim školskim postignućima i slabijeg socio-ekonomskog statusa
1.3.1.6.	Organiziranje dana adrenalinskog sporta
1.3.1.7.	Organiziranje međunarodnog dana sporta
1.3.1.8.	Izgradnja gradskog bazena sa sportskim i rekreativnim sadržajima
1.3.1.9.	Uređenje pješačko-biciklističkih staza
1.3.2.1.	Edukacija sportskih djelatnika
1.3.2.2.	Praćenje i evaluacija rada sportskih djelatnika
1.4.1.1.	Održavanje kulturnih i vjerskih objekata
1.4.1.2.	Zaštita i održavanje tradicijske arhitekture
1.4.1.3.	Daljnja istraživanja, zaštita i oživljavanje povijesnih i arheoloških lokaliteta
1.4.1.4.	Uređenje muzejskih postava
1.4.1.5.	Organizacija znanstvenih skupova o značaju Grada Knina kroz povijest
1.4.1.6.	Organiziranje edukativnih radionica i izleta za učenike iz ostalih područja RH
1.4.1.7.	Izgradnja i uređenje edukativnih staza po povijesnim razdobljima
1.4.2.1.	Aktivnosti brendiranja destinacije
1.4.2.2.	Izrada baze povijesno kulturne baštine i kreiranje kulturnih kataloga, putova, cesta, biciklističkih staza
1.4.2.3.	Poticanje kulturnih manifestacija i organizacija kulturnih sadržaja (dijaprojekcije u kinu, književne večeri, večeri klasične glazbe, izložbe) u suradnji sa mjerodavnim institucijama
1.4.2.4.	Unaprjeđenje sadržaja i organizacija postojećih manifestacija
1.4.2.5.	Program obavezne posjete Gradu Kninu za sve učenike 8. razreda OŠ u RH
1.5.1.1.	Podrška i osnaživanje neprofitnih udruga
1.5.1.2.	Projekti društvene uključenosti
1.5.1.3.	Osnivanje braniteljskog vijeća i suradnja s braniteljskom populacijom
1.5.1.4.	Suradnja s pripadnicima nacionalnih i drugih manjina
1.5.1.5.	Osnivanje Savjeta za udruge
1.5.1.6.	Uređenje i opremanje zajedničkih prostora u perifernim naseljima u cilju jačanja kohezije u ruralnim zajednicama
1.5.1.7.	Izgradnja i opremanje Centra za mlade te organiziranje edukativnih radionica za mlade
2.1.1.1.	Razvoj poduzetničko-poslovne zone i program privlačenja investitora u poslovne zone
2.1.1.2.	One Stop Shop – Osnivanje Lokalne razvojne agencije, razvoj poduzetničkog centra i kontinuirane potpore poduzetnicima (razvoj projekata, financiranja, EU i RH fondovi, poslovni web)
2.1.1.3.	Podrška osnivanju i razvoju start-up poduzetništva i samozapošljavanju
2.1.1.4.	Program poticanja lokalnih poduzetnika
2.1.1.5.	Informiranje i umrežavanje poduzetnika
2.1.1.6.	Promocija poduzetništva u srednjim školama, priprema mladih za poduzetništvo
2.1.1.7.	Osnivanje Informatičko inovacijskog inkubatora (3I)

2.1.1.8.	Osnivanje poduzetničkog inkubatora i akceleratora u zgradi bivše „Kninjanke“
2.1.1.9.	Ustrojavanje i koordinacija rada poduzetničke potporne institucije
2.1.1.10.	Obnova zgrada u vlasništvu Grada Knina te obnova zgrada u starom dijelu grada s poslovnim prostorima
2.1.1.11.	Robno – prometni centar
2.1.1.12.	Kamp odmorišta
2.2.1.1.	Podrška poduzetnicima početnicima u području ruralnog turizma i drugih nepoljoprivrednih djelatnosti
2.2.1.2.	Razvoj i valorizacija turističkih destinacija (Krka, Dinara, Tvrđava)
2.2.1.3.	Brendiranje Grada (komunikacija, dizajn, promocija)
2.2.1.4.	Promocija i zaštita tradicijskih zanimanja
2.2.1.5.	Podrška osnivanju OPG-ova i razvoju nepoljoprivrednih aktivnosti
2.2.1.6.	Razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava
2.2.1.7.	Razvijanje lokalne eno-gastro ponude
2.2.1.8.	Obnova i stavljanje u funkciju stare pijace
2.2.1.9.	Obnova stare gradske jezgre
2.2.1.10.	Prenamjena bivše vojarne Krka u turističke svrhe
2.2.1.11.	Proglašenje Dinare Parkom prirode
2.2.1.12.	Izgradnja novih smještajnih kapaciteta na Dinari
2.2.1.13.	Izgradnja i stavljanje u funkciju sjevernog ulaza u NP Krka
2.2.1.14.	Obnova restorana na Krčiću
2.2.1.15.	Izgradnja hostela u zgradi stare bolnice
2.2.1.16.	Izgradnja biciklističke staze Ferata u suradnji s općinom Kijevo
2.2.1.17.	Izgradnja žičare prema kninskoj tvrđavi
2.2.1.18.	Adaptacija objekata na tvrđavi, izgradnja novog objekta (multimedijalna dvorana i podizna ljetna pozornica)
2.2.1.19.	Izgradnja sustava proširene stvarnosti
2.2.1.20.	Rekonstrukcija objekata nekadašnje barutane u srednjem dijelu tvrđave
2.2.1.21.	Izgradnja zip-linea
2.2.1.22.	Izgradnja sustava funkcionalne dekorativne rasvjete te sustava videonadzora na tvrđavi
2.2.1.23.	Izgradnja i opremanje zvjezdarnice
2.2.1.24.	Uređenje Spasa (NINIA)
2.2.1.25.	Izgradnja pješačko-biciklističkih mostova na Krki i Butižnici kod Sastavaka
2.2.1.26.	Izvođenje konzervatorsko-restauratorskih radova na parnoj lokomotivi na trgu
2.2.1.27.	Gradnja Vanadij Redox Baterije
2.3.1.1.	Razvoj programa razvoja integrirane i ekološke poljoprivredne proizvodnje
2.3.1.2.	Osnivanje jamstvenog fonda i fonda za sufinanciranje projekata u poljoprivredi
2.3.1.3.	Program unaprjeđenja i razvoja stočarske proizvodnje
2.3.1.4.	Program unaprjeđenja i razvoja vinogradarstva, voćarstva i povrtlarstva
2.3.1.5.	Program unaprjeđenja i razvoja prehrambeno-prerađivačkih kapaciteta
2.3.1.6.	Razvoj tipskih projekata u poljoprivredi
2.3.1.7.	Okrupnjavanje poljoprivrednih površina

2.4.1.1.	Osnivanje Inovacijskog središta
2.4.1.2.	Projekt Centar za vode krša
3.1.1.1.	Dorada prostornog plana, dodavanje turističkih zona i označavanja područja OIE (obnovljivi izvori energije)
3.1.1.2.	Razvijanje Informacijske i komunikacijske tehnologije
3.1.1.3.	Modernizacija postojećih državnih, županijskih i lokalnih gradskih cesta i izgradnja nove ceste Šibenik-Drniš-Knin-Strmica
3.1.1.4.	Projekt povezivanja istočnog i zapadnog dijela grada
3.1.1.5.	Izgradnja mosta od kružnog toka preko željezničke pruge
3.1.1.6.	Projekti saniranja mostova iznad vodotokova
3.1.1.7.	Povezivanje prigradskih naselja željeznicom
3.1.1.8.	Modernizacija javne rasvjete (implementiranje LED tehnologije)
3.1.1.9.	Nadogradnja vodoopskrbnog
3.1.1.10.	Novelacija idejnog rješenja fekalne odvodnje – tehnološka i financijska revizija projekta pročišćava otpadnih voda
3.1.1.11.	Sanacija postojećih kanalizacijskih kolektora
3.1.1.12.	Prespajanje korisnika na vodovodnu i kanalizacijsku mrežu IPA projekta
3.1.1.13.	Izgradnja fekalnog kolektora CS Ušće na Cesarićevoj obali
3.1.1.14.	Izgradnja crpne stanice Mlinarevići
3.1.1.15.	Izgradnja vodoopskrbnog i kanalizacijskog kolektora na Trgu Oluje
3.1.1.16.	Izgradnja vodovoda i fekalnog kolektora u Suronjinoj ulici
3.1.1.17.	Izgradnja vodoopskrbne mreže naselja Vrbnik
3.1.1.18.	Izgradnja vodovodne mreže naselja Ljubač
3.1.1.19.	Izgradnja vodoopskrbne mreže šireg dijela grada
3.1.1.20.	Izgradnja spoja Vodosprema Kovačić – Visoka zona
3.1.1.21.	Radovi na priključenju korisnika u naseljima Mlinarevići i Medići na vodoopskrbni sustav
3.1.1.22.	Sanacija postojeće vodoopskrbne mreže i izgradnja nove kanalizacijske mreže
3.1.1.23.	Izgradnja novog biljnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Novom naselju Golubić
3.1.1.24.	Uvođenje pametnog sustava kontrole vodoopskrbne mreže i očitavanja vodomjera
3.1.1.25.	Uređenje turističke infrastrukture - označavanje turističkih puteva i ruta (staze, vertikalna signalizacija, zip-line, vinske ceste, biciklističke rute, arheološki lokaliteti, OPG i sl.)
3.1.1.26.	Program Grad Knin – prijatelj osoba s invaliditetom
3.1.1.27.	Program Green Knin
3.1.1.28.	Sanacija odlagališta otpada Mala Promina
3.1.1.29.	Izgradnja i obnova gradskih parkirališta
3.1.1.30.	Proširenje gradskog groblja i izgradnja mrtvačnice i odarnice
3.1.1.31.	Prenamjena zgrade bivše ciglane u Strmici
3.1.2.1.	Uređivanje naselja (tradicionalna arhitektura)
3.1.2.2.	Edukacije o tradicionalnoj gradnji
4.1.1.1.	Izgradnja reciklažnog dvorišta

4.1.1.2.	Projekt zaštite okoliša i energetske učinkovitosti (informiranje, zagovaranje i sl.)
4.1.1.3.	Projekt zaštite tekućih voda
4.1.1.4.	Projekt iskorištavanja energije vjetra
4.1.1.5.	Projekt iskorištavanja enegije sunca
4.1.1.6.	Projekt razdvajanja kućnog otpada
4.1.1.7.	Organiziranje edukativnih radionica o ekologiji i održivom razvoju
4.1.1.8.	Sanacija ilegalnih deponija
4.1.1.9.	Zaštita kanjona rijeke Krke
4.2.1.1.	Jačanje kapaciteta za korištenje EU fondova
4.2.1.2.	Poticanje širenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija
4.2.1.3.	Kontinuirano obrazovanje i osposobljavanje kadrova
4.2.1.4.	Unaprjeđenje sustava protoka informacija
4.2.1.5.	Uspostava sustava mjerenja učinka i transparentnosti javnih programa
4.2.1.6.	Implementiranje sustava E-uprava
4.2.1.7.	Program Pitajmo građane
4.2.1.8.	Izrada strateških dokumenata i reorganizacija glavnih gradskih tvrtki (Komunalno poduzeće, Čistoća i zelenilo, Upravitelj, Gradski muzej, Pučko otvoreno učilište, Gradski vrtić, JVP)
4.3.1.1.	Obrazovanje i promjena ponašanja djelatnika/korisnika zgrada u vlasništvu Grada
4.3.1.2.	Postavljanje termometra u svakoj prostoriji u zgradama u vlasništvu Grada
4.3.1.3.	Energetska obnova zgrada u vlasništvu Grada
4.3.1.4.	Zelena javna nabava
4.3.1.5.	Program energetske obnove obiteljskih kuća
4.3.1.6.	Zamjena kućanskih uređaja energetske učinkovitima, energetskog razreda A+++
4.3.1.7.	Zamjena rasvjete u kućanstvima energetske učinkovitijim
4.3.1.8.	Obrazovanje i promocija energetske učinkovitosti za građane i poduzetnike
4.3.1.9.	Zamjena rasvjete u objektima komercijalnog i uslužnog sektora energetske učinkovitijim
4.3.1.10.	Energetska obnova komercijalno-uslužnih (nestambenih) zgrada
4.3.1.11.	Zamjena uređaja energetske učinkovitima, energetskog razreda A+++

13. POKAZATELJI UČINKA STRATEGIJE RAZVOJA GRADA KNINA 2023.

Kako bi se na kraju provedbe Strategije valorizirao njezin učinak, nužno je postaviti konkretne i mjerljive pokazatelje.

Dostizanjem i ostvarivanjem ciljeva do 2023. godine, ostvarit će se napredak definiran Strategijom razvoja.

Ključni pokazatelji učinka:

1. Smanjenje stope migracije stanovnika (70%)
2. Zaustavljen rast nezaposlenosti i smanjen broj nezaposlenih za min. 10%
3. Povećan broj gospodarskih subjekata za 10%
4. Povećan broj turista (250%)
5. Najmanje 6 infrastrukturnih projekata financirano putem EU fondova
6. Osvremljen osnovnoškolski odgojno-obrazovni sustav u 2 škole, srednjoškolski sustav u 2 škole te visokoškolski sustav (1) i sustav cjeloživotnog obrazovanja (1)
7. Maksimalno povećanje kapaciteta u području predškolskog odgoja (1)
8. Jačanje usluga socijalne skrbi (3)
9. Uvođenje širokopojasne mreže (1)

Tablica 91: Pokazatelji učinka strateških ciljeva

Društvo	Gospodarstvo
Specifični cilj 1: Razvijena kvalitetna zajednica	Specifični cilj 2: Razvijeno gospodarstvo
Prioriteti: 1.1. Razvoj obrazovnih ustanova 1.2. Jačanje kapaciteta socijalne skrbi 1.3. Razvoj sportskih sadržaja 1.4. Jačanje i valorizacija kulturnih sadržaja 1.5. Jačanje kapaciteta civilnog društva	Prioriteti: 2.1. Poticanje razvoja poduzetništva i otvaranja novih radnih mjesta 2.2. Razvoj ruralnog turizma i drugih nepoljoprivrednih djelatnosti 2.3. Razvoj poljoprivredne proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda 2.4. Uspostava znanstveno-istraživačkih i znanstveno-gospodarskih centara
Ostali pokazatelji učinka: - Broj opremljenih i uređenih škola, POU i veleučilišta (5) - Otvaranje novog dječjeg vrtića (1)	- Osnovana Poduzetnička zona (2) - Osnovana lokalna razvojna agencija (1) - Broj gospodarstvenika u poduzetničkoj zoni (10)

- Unaprjeđenje socijalne skrbi (3) - Izgradnja staračkog doma (1) - Obnova objekta za zajedničko stanovanje osoba s teškoćama (1) - Uređenje sportskih igrališta (5) - Izgradnja javnog bazena (1) - Broj sportskih manifestacija (2) - Broj kulturnih manifestacija (5) - Broj označenih pješačko biciklističkih staza i edukativnih staza (5) - Broj stipendiranih učenika (30) - Broj održanih edukacija za sportske djelatnike (6) - Osnovan Savjet za udruge (1) - Osnovano Vijeće branitelja (1)	- Osnovan Poduzetnički inkubator (1) - Osnovan Informatičko-inovacijski inkubator (1) - Pokrenut projekt savjetovanja poduzetnika - Pokrenut projekt poticanja samozapošljavanja (1) - Broj novih gospodarskih subjekata porastao za 10 % - Broj poduzetnika u turizmu porastao za 50% - Broj novih OPG-ova - Pokretanje robno-prometnog centra (1) - Otvaranje kamp odmorišta (1) - Brendiranje Grada (1) - Obnova restorana na Krčiću (1) - Izgradnja hostela u zgradi stare bolnice (1) - Izgradnja zip line-a (1) - Uređenje Spasa (1) - Izgradnja mostova (3) - Osnovano Inovacijsko središte (1) - Pokrenut projekt Centar za vode krša (1)
Infrastruktura	Održivi razvoj
Prioriteti: 3.1. Prilagodba prostornih planova Strategiji 3.2. Sređivanje zemljišnih knjiga	Prioriteti: 4.1. Očuvanje okoliša, valoriziranje i očuvanje prirodne i kulturne vrednote 4.2. Razvoj kadrova i sustava upravljanja 4.3. Energetski održiv razvoj
Ostali pokazatelji učinka: - Dorađeni prostorni planovi prilagođeni razvoju Grada - Osnivanje poduzetničkih zona (2) - Modernizacija cesta (10) - Provedeni projekti vodovoda (2) i odvodnje (2) - Uvođenje energetski učinkovite javne rasvjete (1) - Broj radova zaštite tradicionalne arhitekture (2) - Broj označenih turističkih ruta (3) - Uvođenje širokopojasne mreže (1) - Izgradnja komunalnog centra Knin (1) - Povezan istočni i zapadni dio Grada (1) - Saniranje mostova iznad vodotokova (2) - Saniranje odlagališta otpada (1) - Izgradnja gradskog parkirišta (1) - Proširenje gradskog groblja i izgradnja mrtvačnice i odarnice (1)	Ostali pokazatelji učinka: - Reciklažno dvorište izgrađeno i u upotrebi (1) - Broj provedenih projekata zaštite okoliša i energetske učinkovitosti (7) - Izgradnja vjetroparka u Plavnu (1) - Projekti iskorištavanja energije sunca (5) - Broj provedenih edukacija (2) - Broj educiranih zaposlenika Grada (10) - Broj prijavljenih EU projekata (9) - Donesene procedure PR komunikacije (interne, eksterne) - Broj izrađenih strateških dokumenata za gradske tvrtke (5) - Implementiranje sustava E-uprava (1) - Definirani vizuali Grada (1) - Broj objava u medijima - Arhiva pripremljenih i provedenih projekata

14. PROVEDBA STRATEGIJE

14.1. Institucionalni okvir i struktura upravljanja provedbom

Razvoj Grada Knina je proces koji zahtjeva koordiniranost institucija u procesu provedbe Strategije razvoja Grada Knina 2018. - 2023. Lokalne institucije moraju biti dobro organizirane kako bi uspjele identificirati i mobilizirati resurse, te u suradnji s različitim tijelima državne i regionalne uprave te civilnim i privatnim sektorom izvršiti strateški plan razvoja.

Za uspješnu provedbu Strategije razvoja, prijeko je potrebno uspostava učinkovite organizacijske strukture s jasnom definiranim ulogama i obvezama ključnih dionika razvoja. Proces provedbe Strategije temeljiti će se poput njene izrade na principima partnerstva javnog, privatnog, obrazovnog i civilnog sektora.

Najvažniju ulogu u provedbi i praćenju provedbe mjera iz Strategije imat će Grad Knin i gradonačelnik Grada. Odgovornost za provedbu i koordinaciju provedbe Strategija bit će na upravnim odjelima Grada i koordinacijskom tijelu unutar samog Grada. Smjer razvoja prema Viziji Grada Knina 2023 zahtjeva ne samo suradnju dionika u provedbi, nego i stručnost u provedbi i nadzoru provedbe predviđenih projekata.

Organizacijska struktura za provedbu strategije

Strategiju razvoja Grada Knina usvaja Gradsko vijeće kao službeni dokument Grada. Gradonačelnik predstavlja Grad Knin i zadužen je za provedbu strategije.

Grad Knin na čelu s Gradonačelnikom

- imenuje članove koordinacijskog tima za provedbu strategije
- imenuje članove radnih timova za provedbu strategije
- osigurava resurse potrebne za provedbu strategije, prema Planu provedbe aktivnosti strategije
- usklađuje aktivnosti ostalih dionika u provedbi definiranih mjera i projekata
- provodi nadzor nad provedbom mjera i projekata
- izvještava Gradsko vijeće o provedbi Strategije.

U obavljanju tih poslova, Grad Knin će održavati redovite kontakte i suradnju s ostalim dionicima iz javnog, privatnog i civilnog sektora, a posebice s onim ustanovama i organizacijama kojima su dodijeljene uloge i odgovornosti u provedbi strategije.

Kordinacijski i radni timovi

Kako bi se strategije provodila prema zadanom planu, potrebno je mobilizirati i koordinirati razne dionike čija je podrška neminovna u ostvarenju vizije. Kako u fazi izrade Strategije Grada Knina, tako i u njejoj provedbi moraju sudjelovati koordinacijski i radni tim.

Koordinacijsko tijelo za upravljanje provedbom i realizacijom Strategije razvoja, oformiti će se od članova Upravnog odjela za gospodarstvo, financije i EU fondove, Upravnog odjela za društvene djelatnosti te Upravnog odjela za komunalne djelatnosti.

Osnovni zadatci Koordinacijskog tijela su operativna odgovornost za provedbu Strategije, praćenje i evaluacija provedbe Strategije, koordinacija dionika zaduženih za provedbu pojedinih mjera Strategije, izrada Akcijskog plana provedbe Strategije razvoja, izvještavanje Gradonačelnika, koordinacija dionika prilikom provedbe pojedinih mjera Strategije, pomoć pri sastavljanju radnih timova za provođenje mjera, pripremi i provođenju mjera, pružanje tehničke pomoći radnim timovima u provedbi konkretnih mjera i projekata, komunikacija s javnošću o statusu provedbe Strategije, odobravanje razvojnih programa, lobiranje te nadzor provedbe programa i realizacije financijskih sredstava.

Zadatak radnih timova je provođenje Plana provedbe aktivnosti. Za kvalitetnu provedbu Strategije i izvršenje strateških planova iznimno je važno uključiti što veći broj dionika u radne timove, jer se stvaranjem osjećaja osobne povezanosti sa Strategijom osigurava neupitna podrška i operativnost svakog dionika posebno. Provedbeno tijelo treba biti sastavljeno od osoba koje su aktivno sudjelovale na radnim skupinama, ali i predstavnika različitih institucija i organizacija, civilnog i privatnog sektora koji se u postizanje vizije Knin 2023 uključuju po prvi put upravo u provedbenoj fazi.

Koordinacijski i radni tim zaduženi su za aktivno sudjelovanje u provedbi razvoja ključnih područja Strategije te za aktivno zalaganje za podršku od strane nadležnih institucija, konkretno, tijela javnog sektora.

Civilni i privatni sektor

Koordinacijski i radni tim uz podršku tijela javnog sektora regionalne i nacionalne razine omogućit će razvoj Grada Knina temeljen i na jačanju civilnog i privatnog sektora te njihove suradnje. Civilni sektor na području Grada Knina čine udruge različitih područja interesa, no ipak, najveći je broj sportskih udruga. Udruge su važan sudionik održivog razvoja Grada Knina jer svojim dobrovoljnim karakterom ukazuju na visoku ambicioznost i aktivnost usmjerene prema općem dobru, a takav se karakter očekuje od svih dionika u provedbi Strategije razvoja.

Uz civilni se sektor ističe i privatni, koji je glavni nositelj gospodarskog razvoja kako na nacionalnoj, tako i na lokalnoj razini. Privatni je sektor pokretač poduzetništva, samim time i razvoja i unaprjeđenja društva. U konačnici, razvoj civilnog i privatnog sektora dovest će do održivog razvoja zajednice i na taj način dovesti do realizacije vizije Knin 2022.

Tablica 92: Popis tijela javnog sektora prema područjima Strategije

Društvene djelatnosti	Gospodarstvo	Infrastruktura	Održivi razvoj
Upravni odjel Mjesni odbori Odgojno - obrazovne ustanove Organizacije civilnog društva Centar za socijalnu skrb Knin Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje Hrvatski zavod za zapošljavanje Šibensko- kninska županija Ministarstvo kulture Ministarstvo znanosti i obrazovanja Ministarstvo turizma Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku Ministarstvo zdravstva	Upravni odjel Mjesni odbori Hrvatska gospodarska komora Hrvatska obrtička komora Hrvatski zavod za zapošljavanje Ministarstvo gospodarstva Ministarstvo poduzetništva i obrta Ministarstvo poljoprivrede Hrvatska banka za obnovu i razvoj	Upravni odjel Mjesni odbori Zemljišno – knjižni odjel Komunalno poduzeće Županijska uprava za ceste Hrvatska elektroprivreda Hrvatske vode Hrvatske ceste Hrvatske šume Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture Ministarstvo zaštite okoliša i energetike	Upravni odjel Mjesni odbor; Poljoprivredno – savjetodavna služba Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost Ministarstvo poljoprivrede Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

PEST i SWOT analizom prilikom izrade strategije Grada Knina, pokazalo se da glavna prepreka održivom razvoju Grada leži u manjku suradnje između političkih predstavnika, slaba komunikacija ključnih dionika te manjak svijesti o mogućnostima i načinima razvoja. Iz tog je razloga potrebno inzistirati na transparentnosti rada i suradnji svih dionika razvoja na svim razinama i sektorima, budući je suradnja i sinergija ključ za postizanje vizije Knin 2023.

Zbog društvene i gospodarske revitalizacije Grada koja se mora kretati u smjeru korištenja svih postojećih resursa, poseban je naglasak u provedbi strateških prioriteta Grada Knina, prvenstveno turizma, poduzetničke infrastrukture, socijalne skrbi i obrazovnog sustava, te jačanju ljudskih kapaciteta. Upravo spomenuta područja jedina mogu potaknuti razvoj ostalih aspekata života u zajednici te biti poticaj za ostanak i aktivan život mladih na prostoru Grada Knina.

14.2. Horizontalna načela

U Strategiji su uključena horizontalna načela za sve sektore i dionike razvoja. Horizontalna načela uključena u Strategiju su načelo nediskriminacije i socijalne uključenosti te načelo održivog razvoja. Kako bi se omogućio održiv razvoj područja, kod planiranja strateških ciljeva, prioriteta i mjera, poseban naglasak je dan na očuvanje okoliša, prirodnih bogatstava i bioraznolikosti. Mjere su osmišljene kako bi se očuvala i zaštitila prirodna bogatstva ovog područja, ali i educiralo stanovništvo o važnosti istog te promovirala energetska učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije.

Socijalna uključenost i nediskriminacija u planiranju su uključene kroz promicanje volonterstva i jačanja socijalne uključenosti svi marginaliziranih skupina društva.

Praćenjem provedbe Strategije i ostvarivanja postavljenih ciljeva, posredno će se pratiti i provedba horizontalnih načela.

14.3. Financijski okvir 2018.-2023.

Provedivost Strategije do kraja 2023., uz radne timove i ljudske potencijale, najviše će ovisiti o osiguranju financijskih sredstva potrebnih za provedbu mjera. Pribavljanje potrebnih sredstava kao i održavanje dugoročnih izvora financiranja za lokalnu strategiju značajan je izazov.

Glavni izvori financiranja provedbe Strategije razvoja Grada Knina i strateških projekata plana za razdoblje od 2018. do 2023. godine su:

- **Proračun Grada** - sredstva namijenjena kapitalnim ulaganjima, postotku sufinanciranja projekata financiranih iz nacionalnih i europskih izvora, te financiranju manjih projekata za potrebe udruga civilnog društva, sportskih i kulturnih događanja.
- **Sredstva županije** - pojedini planirani projekti u Strategiji razvoja, ujedno su i projekti od značaja za Županiju, te se može očekivati udio u sufinanciranju provedbe pojedinih projekata iz proračuna Županije.

- **Sredstva državnog proračuna**, odnosno ministarstava - sredstvima iz državnog proračuna, nacionalnih donatora i nacionalnih fondova, moguće je financirati pojedine planirane razvojne projekte. Naročito su izraženi nacionalni izvori sufinanciranja projekata za izgradnju i poboljšanje primarne infrastrukture
- **Sredstva ESI (EU) fondova i Intervencijskog plana** - su najizdašniji izvor financijskih sredstava i u provedbi Strategije razvoja, Grad će se najviše oslanjati na ove izvore. U provedbi planiranih strateških projekata koristit će se financijska sredstva iz Programa integrirane fizičke, gospodarske i socijalne regeneracije malih gradova na ratom pogođenim područjima
- **Privatna sredstva novih investitora** – planirana su u manjem postotku jer su uvjetovana brzim smanjenjem barijera za poslovanje te uspješnosti mjera koje će omogućiti privlačenje privatnih investicija

Za provedbu strateškog plana moguće je koristiti i subvencionirane kredite namijenjene jedinicama lokalne samouprave, a koji se dodjeljuju u svrhu predfinanciranja i sufinanciranja EU projekata ili sufinanciranja izgradnje infrastrukture.

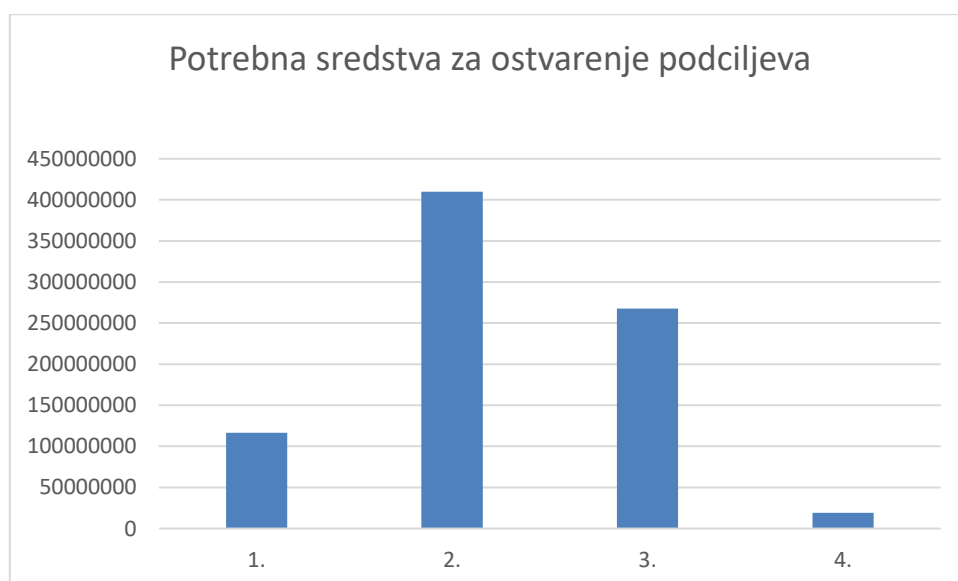
Prema indikativnom planu strateških projekata 2018.-2023., ukupno procijenjena sredstva potrebna za njihovu provedbu iznose 818.139.224,00 HRK bez PDV-a.

Grafikon 7: Procijenjeni troškovnik strateških projekata 2018.-2023.

2018.	48140212
2019.	110341212
2020.	153144450
2021.	156904450
2022.	178799450
2023.	170809450
UKUPNO:	818139224

Grafikon 8: Ukupno potrebna sredstva za realizaciju svakog od podciljeva

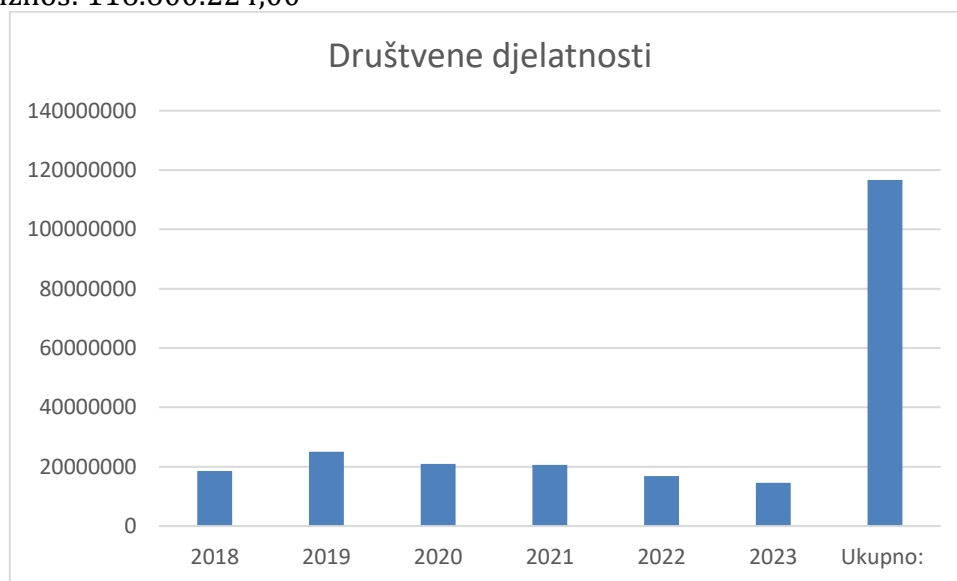

SC1.	116600224
SC2.	414854000
SC3.	267520000
SC4.	19165000
UKUPNO:	818139224

Procijenjeni troškovnik podijeljen je prema ključnim područjima razvoja:

Grafikon 9: Troškovnik za društvene djelatnosti

Ukupan iznos: 116.600.224,00

1.	Društvene djelatnosti
2018	18581212
2019	25051212
2020	20924450
2021	20639450
2022	16809450
2023	14594450
Ukupno:	116600224

Grafikon 10: Troškovnik za gospodarstvo

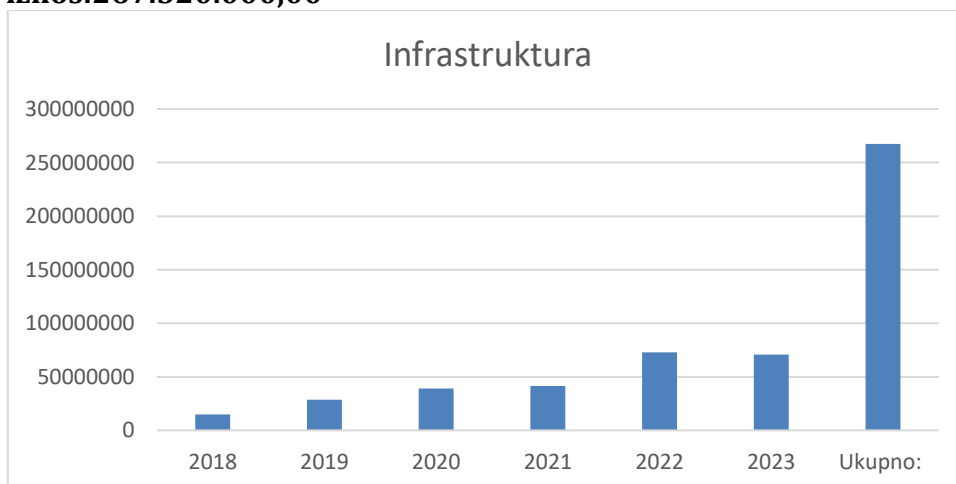
Ukupan iznos: 409.854.000,00

2. Gospodarstvo	
2018	10144000
2019	51850000
2020	90740000
2021	91505000
2022	87230000
2023	83385000
Ukupno:	414854000

Grafikon 11: Troškovnik za infrastrukturu

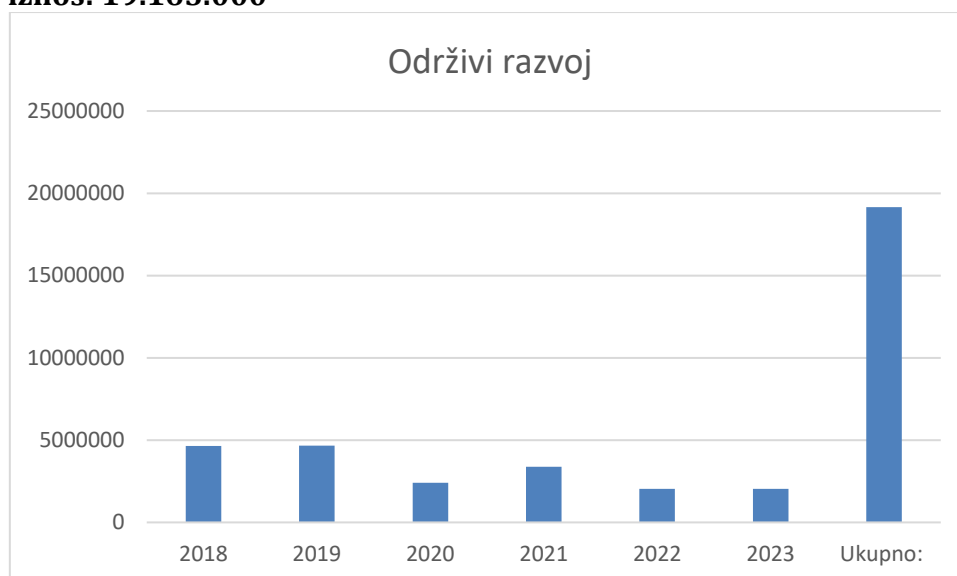
Ukupan iznos: 267.520.000,00

3. Infrastruktura	
2018	14770000
2019	28770000
2020	39070000
2021	41380000
2022	72730000
2023	70800000
Ukupno:	267520000

Grafikon 12: Troškovnik za održivi razvoj

Ukupan iznos: 19.165.000

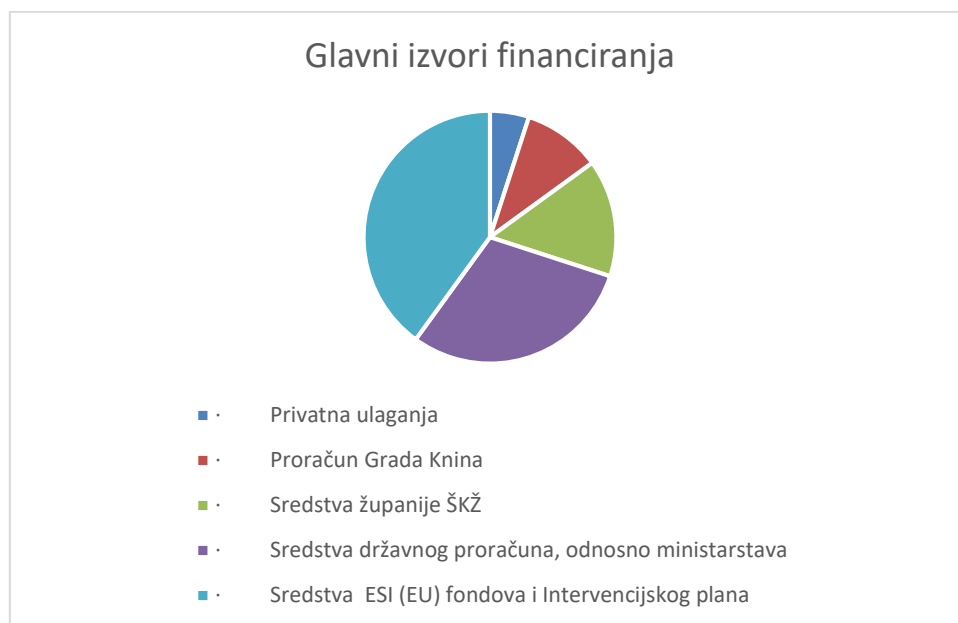

4. Održivi razvoj	
2018	4645000
2019	4670000
2020	2410000
2021	3380000
2022	2030000
2023	2030000
Ukupno:	19165000

Izvori financiranja

Glavni izvori financiranja provedbe Strategije razvoja Grada Knina za razdoblje od 2018. do 2023. godine:

- **Privatna ulaganja 5%**
- **Proračun Grada 10 %**
- **Sredstva županije ŠKŽ 15%**
- **Sredstva državnog proračuna, odnosno ministarstava 30%**
- **Sredstva ESI (EU) fondova i Intervencijskog plana 40%.**

14.4. Plan provedbe 2018.-2023.

Tablica 93: Plan provedbe 2018.-2023. s procijenjenim troškovima

	Strateške aktivnosti i projekti	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	Procijenjeni trošak investicije u kunama bez PDV-a
1.1.1.1.	Izgradnja i otvaranje novog odjela dječjeg vrtića	800.000,00	720.000,00	720.000,00	720.000,00	720.000,00	720.000,00	4.400.000,00
1.1.2.1.	Uređenje i održavanje osnovnih škola	4.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4.500.000,00
1.1.3.1.	Uređenje i održavanje srednjih škola	2.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.500.000,00
1.1.3.2.	Uvođenje novih strukovnih programa	100.000,00	250.000,00	250.000,00	0,00	0,00	0,00	600.000,00
1.1.4.1.	Uvodnje programa cjeloživotnog učenja	325.000,00	400.000,00	400.000,00	425.000,00	425.000,00	450.000,00	2.425.000,00

1.1.5.1.	Spajanje postojećih i uvođenje novih studijskih programa	0,00	50.000,00	100.000,00	100.000,00	0,00	100.000,00	350.000,00
1.2.1.1.	Program demografske obnove kroz povećanje naknada za novorođeno dijete, sufinanciranja kamata na kredite, sufinanciranje kupovine knjiga učenicima osnovnih škola	300.000,00	300.000,00	400.000,00	500.000,00	500.000,00	600.000,00	2.600.000,00
1.2.1.2.	Program pomoći osobama starije životne dobi	150.000,00	150.000,00	200.000,00	200.000,00	300.000,00	300.000,00	1.300.000,00
1.2.1.3.	Izgradnja domova za stare i nemoćne	0	0	3.000.000,00	4.000.000,00	4.500.000,00	3.000.000,00	14.500.000,00
1.2.2.1.	Obnova kuće Lovre Montija i prenamjena u objekt za zajedničko stanovanje osoba s teškoćama	100.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	2.100.000,00
1.3.1.1.	Izgradnja i uređenje sportsko-rekreacijskih zona i centara, dječjih igrališta, sportskih terena	200.000,00	3.000.000,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	5.200.000,00

1.3.1.2.	Uređenje i opremanje sportske dvorane	150.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00	0,00	0,00	0,00	5.150.000,00
1.3.1.3.	Razvoj sportskih udruga (Program nagrađivanja pojedinačnih i skupnih natjecateljskih poduhvata, Organiziranje studentske i školske lige)	420.500,00	420.500,00	500.000,00	550.000,00	600.000,00	650.000,00	3.141.000,00
1.3.1.4.	Razvoj sportskih manifestacija	20.000,00	25.000,00	30.000,00	35.000,00	40.000,00	50.000,00	200.000,00
1.3.1.5.	Stipendiranje učenika i studenata s visokim školskim postignućima i slabijeg socio-ekonomskog statusa	150.000,00	150.000,00	200.000,00	250.000,00	300.000,00	300.000,00	1.350.000,00
1.3.1.6.	Organiziranje dana adrenalinskog sporta	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	25.000,00	150.000,00
1.3.1.7.	Organiziranje međunarodnog dana sporta	25.000,00	25.000,00	30.000,00	30.000,00	40.000,00	40.000,00	190.000,00
1.3.1.8.	Izgradnja gradskog bazena sa sportskim i rekreativnim sadržajima	0,00	0,00	200.000,00	2.500.000,00	1.500.000,00	0,00	4.200.000,00

1.3.1.9.	Uređenje pješačko-biciklističkih staza	0,00	100.000,00	300.000,00	300.000,00	200.000,00	100.000,00	1.000.000,00
1.3.2.1.	Edukacija sportskih djelatnika	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	60.000,00
1.3.2.2.	Praćenje i evaluacija rada sportskih djelatnika	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	90.000,00
1.4.1.1.	Održavanje kulturnih i vjerskih objekata	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	600.000,00
1.4.1.2.	Zaštita i održavanje tradicijske arhitekture	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	300.000,00
1.4.1.3.	Daljnja istraživanja, zaštita i oživljavanje povijesnih i arheoloških lokaliteta	200.000,00	200.000,00	250.000,00	300.000,00	350.000,00	400.000,00	1.700.000,00
1.4.1.4.	Uređenje muzejskih postava	3.941.262,00	3.941.262,00	4.200.000,00	4.500.000,00	4.500.000,00	5.000.000,00	26.082.524,00
1.4.1.5.	Organizacija znanstvenih skupova o značaju Grada Knina kroz povijest	0,00	70.000,00	0,00	70.000,00	0,00	0,00	140.000,00

1.4.1.6.	Organiziranje edukativnih radionca i izleta za učenike iz ostalih područja RH	50.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	350.000,00	350.000,00	1.650.000,00
1.4.1.7.	Izgradnja i uređenje edukativnih staza po povijesnim razdobljima	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	300.000,00
1.4.2.1.	Aktivnosti brendiranja destinacije	50.000,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
1.4.2.2.	Izrada baze povijesno kulturne baštine i kreiranje kulturnih kataloga, putova, cesta, biciklističkih staza	150.000,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	250.000,00
1.4.2.3.	Poticanje kulturnih manifestacija i organizacija kulturnih sadržaja (dijaprojekcije u kinu, književne večeri, večeri klasične glazbe, izložbe) u suradnji sa mjerodavnim institucijama	100.000,00	100.000,00	200.000,00	200.000,00	250.000,00	300.000,00	1.150.000,00

1.4.2.4	Unaprijeđenje sadržaja i organizacija postojećih manifestacija	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	180.000,00
1.4.2.5.	Program obavezne posjete Gradu Kninu za sve učenike 8. razreda OŠ u RH	50.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	350.000,00	350.000,00	1.650.000,00
1.5.1.1.	Podrška i osnaživanje neprofitnih udruga	299.450,00	299.450,00	299.450,00	299.450,00	299.450,00	299.450,00	1.796.700,00
1.5.1.2.	Projekti društvene uključenosti	3.500.000,00	10.000.000,00	3.000.000,00	4.500.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	23.000.000,00
1.5.1.3.	Osnivanje braniteljskog vijeća i suradnja s braniteljskom populacijom	25.000,00	25.000,00	20.000,00	20.000,00	15.000,00	15.000,00	120.000,00
1.5.1.4.	Suradnja s pripadnicima nacionalnih i drugih manjina	140.000,00	140.000,00	140.000,00	140.000,00	140.000,00	140.000,00	840.000,00
1.5.1.5.	Osnivanje Savjeta za udruge	5.000,00	5.000,00	5.000,00	0,00	0,00	0,00	15.000,00
1.5.1.6.	Uređenje i opremanje zajedničkih prostora u perifernim naseljima u cilju	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	300.000,00

	jačanja kohezije u ruralnim zajednicama							
1.5.1.7.	Izgradnja i opremanje Centra za mlade te organiziranje edukativnih radionica za mlade	0.00	100.000,00	50.000,00	70.000,00	100.000,00	100.000,00	420.000,00
2.1.1.1.	Razvoj poduzetničko-poslovne zone i program privlačenja investitora u poslovne zone (PZ Knin I PZ Oćestovo)	0,00	1.000.000,00	5.000.000,00	7.000.000,00	10.000.000,00	10.000.000,00	33.000.000,00
2.1.1.2.	One Stop Shop – Osnivanje Lokalne razvojne agencije, razvoj poduzetničkog centra i kontinuirane potpore poduzetnicima (razvoj projekata, financiranja, EU i RH fondovi, poslovni web)	250.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	250.000,00
2.1.1.3.	Podrška osnivanju i razvoju start-up poduzetništva i samozapošljavanju	20.000,00	120.000,00	120.000,00	150.000,00	150.000,00	200.000,00	760.000,00
2.1.1.4.	Program poticanja lokalnih poduzetnika	5.000.000,00	7.000.000,00	8.000.000,00	2.250.000,00	0,00	0,00	22.250.000,00

2.1.1.5.	Informiranje i umrežavanje poduzetnika	10.000,00	10.000,00	10.000,00	15.000,00	15.000,00	20.000,00	80.000,00
2.1.1.6.	Promocija poduzetništva u srednjim školama, priprema mladih za poduzetništvo	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00	15.000,00	15.000,00	70.000,00
2.1.1.7.	Osnivanje Informatičko inovacijskog inkubatora (3I)	50.000,00	2.000.000,00	1.950.000,00	0,00	0,00	0,00	4.000.000,00
2.1.1.8.	Osnivanje poduzetničkog inkubatora i akceleratora u zgradi bivše „Kninjanke“	200.000,00	3.000.000,00	2.000.000,00	0,00	0,00	0,00	5.200.000,00
2.1.1.9.	Ustrojavanje i koordinacija rada poduzetničke potporne institucije	400.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	400.000,00
2.1.1.10.	Obnova zgrada u vlasništvu Grada Knina te obnova zgrada u starom dijelu grada s poslovnim prostorima	0,00	50.000,00	250.000,00	1.000.000,00	1.500.000,00	2.500.000,00	5.300.000,00
2.1.1.11.	Robno-prometni centar	0,00	0,00	0,00	5.000.000,00	10.000.000,00	5.000.000,00	20.000.000,00
2.1.1.12.	Kamp odmorišta	0,00	1.000.000,00	2.500.000,00	3.000.000,00	0,00	0,00	6.500.000,00

2.2.1.1.	Podrška poduzetnicima početnicima u području ruralnog turizma i drugih nepoljoprivrednih djelatnosti	50.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00	175.000,00	175.000,00	850.000,00
2.2.1.2	Razvoj i valorizacija turističkih destinacija (Krka, Dinara, Tvrđava)	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	0,00	0,00	200.000,00
2.2.1.3	Breždiranje Grada (komunikacija, dizajn, promocija)	50.000,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
2.2.1.4	Promocija i zaštita tradicijskih zanimanja	0,00	10.000,00	20.000,00	20.000,00	0,00	0,00	50.000,00
2.2.1.5	Podrška osnivanju OPG-ova i razvoju nepoljoprivrednih aktivnosti	50.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00	175.000,00	175.000,00	850.000,00
2.2.1.6	Razvoj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	150.000,00	150.000,00	700.000,00
2.2.1.7.	Razvijanje lokalne eno-gastro ponude	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	300.000,00
2.2.1.8.	Obnova i stavljanje u funkciju stare pijace	0,00	50.000,00	200.000,00	0,00	0,00	0,00	250.000,00

2.2.1.9.	Obnova stare gradske jezgre	2.000.000,00	2.000.000,00	10.000.000,00	10.000.000,00	5.000.000,00	3.000.000,00	32.000.000,00
2.2.1.10.	Prenamjena bivše vojarne Krka u turističke svrhe	500.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	5.000.000,00	5.000.000,00	3.000.000,00	19.500.000,00
2.2.1.11.	Proglašenje Dinare Parkom prirode	0,00	1.500.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	13.500.000,00
2.2.1.12.	Izgradnja novih smještajnih kapaciteta na Dinari	0,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00	2.500.000,00
2.2.1.13.	Izgradnja i stavljanje u funkciju sjevernog ulaza u NP Krka	200.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00	7.700.000,00
2.2.1.14.	Obnova restorana na Krčiću	0,00	100.000,00	3.500.000,00	0,00	0,00	0,00	3.600.000,00
2.2.1.15.	Izgradnja hostela u zgradi stare bolnice	250.000,00	5.000.000,00	2.000.000,00	5.000.000,00	5.000.000,00	4.000.000,00	21.250.000,00
2.2.1.16.	Izgradnja biciklističke staze Ferata u suradnji s općinom Kijevo	0,00	0,00	60.000,00	60.000,00	0,00	0,00	120.000,00

2.2.1.17.	Izgradnja žičare prema kninskoj Tvrđavi	150.000,00	4.000.000,00	6.000.000,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00	11.650.000,00
2.2.1.18.	Izgradnja novog objekta- interpolacija u srednjem dijelu tvrđave (multimedijalna dvorana i podizna ljetna pozornica)	400.000,00	10.000.000,00	9.000.000,00	8.000.000,00	20.000.000,00	600.000,00	48.000.000,00
2.2.1.19.	Izgradnja sustava proširene stvarnosti u katakombama	10.000,00	125.000,00	1.500.000,00	1.500.000,00	0,00	0,00	3.135.000,00
2.2.1.20.	Rekonstrukcija objekta nekadašnje Barutane u srednjem dijelu te izgradnja i opremanje vinoteke	11.000,00	175.000,00	3.000.000,00	2.000.000,00	0,00	0,00	5.186.000,00
2.2.1.21.	Izgradnja zip-linea koji će se spuštati s južnog dijela tvrđave u klanac rijeke Krke	50.000,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.550.000,00
2.2.1.22.	Izgradnja sustava funkcionalne I dekorativne	13.000,00	300.000,00	3.000.000,00	4.000.000,00	0,00	0,00	7.313.000,00

	rasvjete te sustava videonadzora na cijeloj tvrđavi							
2.2.1.23.	Izgradnja i opremanje zvjezdarnice	0,00	0,00	0,00	0,00	2.000.000,00	3.000.000,00	5.000.000,00
2.2.1.24.	Uređenje Spasa (NINIA)	0,00	0,00	0,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	3.000.000,00
2.2.1.25.	Izgradnja pješačko-biciklističkih mostova na Krki i Butišnici kod sastavaka	190.000,00	1.000.000,00	1.500.000,00	0,00	0,00	0,00	2.690.000,00
2.3.1.1.	Razvoj programa razvoja integrirane i ekološke poljoprivredne proizvodnje	0,00	500.000,00	700.000,00	1.500.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00	6.700.000,00
2.3.1.2.	Osnivanje jamstvenog fonda i fonda za sufinanciranje projekata u poljoprivredi	0,00	300.000,00	300.000,00	500.000,00	500.000,00	1.000.000,00	2.600.000,00
2.3.1.3.	Program unaprjeđenja i razvoja stočarske proizvodnje	0,00	500.000,00	700.000,00	1.500.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00	6.700.000,00
2.3.1.4.	Program unaprjeđenja i razvoja vinogradarstva, voćarstva i povrtlarstva	0,00	500.000,00	700.000,00	1.500.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00	6.700.000,00

2.3.1.5.	Program unaprjeđenja i razvoja prehrambeno-prerađivačkih kapaciteta	0,00	500.000,00	700.000,00	1.500.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00	6.700.000,00
2.3.1.6.	Razvoj tipskih projekata u poljoprivredi	50.000,00	50.000,00	50.000,00	0,00	0,00	0,00	150.000,00
2.3.1.7.	Okрупnjavanje poljoprivrednih površina	0,00	0,00	0,00	5.000.000,00	5.000.000,00	7.500.000,00	17.500.000,00
2.4.1.1.	Osnivanje Inovacijskog središta	0,00	1.500.000,00	18.000.000,00	19.000.000,00	8.000.000,00	28.500.000,00	75.000.000,00
2.4.1.2.	Projekt Centar za vode krša	30.000,00	2.500.000,00	1.470.000,00	0,00	0,00	0,00	4.000.000,00
3.1.1.1.	Dorada prostornog plana, dodavanje turističkih zona i označavanja područja OIE (obnovljivi izvori energije)	200.000,00	150.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	350.000,00
3.1.1.2.	Razvijanje Informacijske i komunikacijske tehnologije	50.000,00	300.000,00	300.000,00	1.350.000,00	0,00	0,00	2.000.000,00
3.1.1.3.	Modernizacija postojećih državnih, županijskih i lokalnih gradskih cesta i izgradnja nove ceste Šibenik-Drniš-Knin-Strmica	1.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00	3.000.000,00	52.000.000,00	52.000.000,00	112.000.000,00

3.1.1.4.	Projekt povezivanja istočnog i zapadnog dijela grada	0,00	0,00	0,00	500.000,00	2.000.000,00	3.000.000,00	5.500.000,00
3.1.1.5.	Izgradnja mosta od kružnog toka preko željezničke pruge	0,00	0,00	0,00	10.000.000,00	10.000.000,00	10.000.000,00	30.000.000,00
3.1.1.6.	Projekti saniranja mostova iznad vodotokova	100.000,00	200.000,00	300.000,00	0,00	0,00	0,00	600.000,00
3.1.1.7.	Povezivanje prigradskih naselja željeznicom	0,00	200.000,00	500.000,00	0,00	0,00	0,00	700.000,00
3.1.1.8.	Modernizacija javne rasvjete (implementiranje LED tehnologije)	0,00	150.000,00	5.000.000,00	2.350.000,00	0,00	0,00	7.500.000,00
3.1.1.9.	Izgradnja Komunalnog centra Knin	0,00	6.000.000,00	6.000.000,00	0,00	0,00	0,00	12.000.000,00
3.1.1.10.	Novelacija idejnog rješenja fekalne odvodnje Grada Knina-tehnološka I financijska revizija projekta pročištača otpadnih voda za Grada Knin, rekonstrukcija	0,00	0,00	0,00	200.000,00	0,00	0,00	200.000,00kn

	ili odabir nove tehnologije i lokacije za uređaj							
3.1.1.11.	Sanacija postojećih kanalizacijskih kolektora u Gradu Kninu po izvršenoj CCTV inspekciji	0,00	0,00	10.000.000,00	10.000.000,00	5.000.000,00	5.000.000,00	30.000.000,00
3.1.1.12.	Prespajanje korisnika na izgrađenu vodovodnu i kanalizacijsku mrežu IPA projekta	0,00	3.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.500.000,00
3.1.1.13.	Izgradnja fekalnog kolektora za CS Ušće na Cesarićevoj obali	0,00	1.400.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.400.000,00
3.1.1.14.	Izgradnja CS Mlinarevići	0,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.000.000,00
3.1.1.15.	Izgradnja vodoopskrbnog i kanalizacijskog kolektora na Trgu Oluje	0,00	500.000,00	1.000.000,00	0,00	0,00	0,00	1.500.000,00
3.1.1.16.	Izgradnja vodovoda I fekalnog kolektora u Suronjinoj ulici	0,00	2.500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.500.000,00

3.1.1.17.	Izgradnja vodoopskrbne mreže naselja Vrbnik	0,00	0,00	4.000.000,00	4.700.000,00	0,00	0,00	8.700.000,00
3.1.1.18.	Izgradnja vodovodne mreže naselja Ljubač s hidro stanicom Cvijanovići	0,00	0,00	0,00	2.500.000,00	0,00	0,00	2.500.000,00
3.1.1.19.	Izgradnja vodoopskrbne mreže šireg dijela Grada – naselja Gornji Žagrović, Očestovo, Polača, Strmica	0,00	0,00	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00	0,00	6.000.000,00
3.1.1.20.	Izgradnja spoja Vodosprema Kovačić-Visoka zona	0,00	0,00	500.000,00	1.000.000,00	0,00	0,00	1.500.000,00
3.1.1.21.	Radovi na priključenju korisnika u naseljima Mlinarevići I Medići na vodoopskrbni sustav	0,00	500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	500.000,00
3.1.1.22.	Sanacija postojeće vodoopskrbne mreže I izgradnja nove kanalizacijske mreže u naselju Mlinarevići	0,00	0,00	2.000.000,00	2.000.000,00	1.000.000,00	0,00	5.000.000,00
3.1.1.23.	Izgradnja novog biljnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Novom	0,00	3.000.000,00	3.000.000,00	0,00	0,00	0,00	6.000.000,00

	naselju Golubić i dovoda do UPOV-a							
3.1.1.24.	Pametni sustav kontrole vodoopskrbne mreže I očitavanja vodomjera	0,00	500.000,00	1.000.000,00	500.000,00	0,00	0,00	2.000.000,00
3.1.1.25.	Uređenje turističke infrastrukture - označavanje turističkih puteva i ruta (staze, vertikalna signalizacija, zip-line, vinske ceste, biciklističke rute, arheološki lokaliteti, OPG i sl.)	100.000,00	100.000,00	100.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	900.000,00
3.1.1.26.	Program Grad Knin – prijatelj osoba s invaliditetom	50.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	200.000,00	1.050.000,00
3.1.1.27.	Program Green Knin	0,00	50.000,00	150.000,00	250.000,00	300.000,00	350.000,00	1.100.000,00
3.1.1.28.	Sanacija odlagališta otpada Mala Promina	11.710.000,00	5.500.000,00	100.000,00	0,00	0,00	0,00	17.310.000,00

3.1.1.29.	Izgradnja i obnova gradskih parkirališta	0,00	300.000,00	50.000,00	50.000,00	0,00	0,00	400.000,00
3.1.1.30.	Proširenje gradskog groblja i izgradnja mrtvačnice i odarnice	1.450.000,00	500.000,00	800.000,00	0,00	0,00	0,00	2.750.000,00
3.1.1.31.	Prenamjena zgrade bivše ciglane u Strmici	0,00	0,00	0,00	500.000,00	0,00	0,00	500.000,00
3.1.2.1.	Uređivanje naselja (tradicionalna arhitektura)	100.000,00	200.000,00	50.000,00	50.000,00	0,00	0,00	400.000,00
3.1.2.2.	Edukacije o tradicionalnoj gradnji	10.000,00	20.000,00	20.000,00	30.000,00	30.000,00	50.000,00	160.000,00
4.1.1.1.	Izgradnja reciklažnog dvorišta	2.235.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.235.000,00
4.1.1.2.	Projekt zaštite okoliša i energetske učinkovitosti (informiranje, zagovaranje i sl.)	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	30.000,00	180.000,00
4.1.1.3.	Projekt zaštite tekućih voda	0,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	1.500.000,00

4.1.1.4.	Projekt iskorištavanja energije vjetra (vjetropark u Plavnu)	0,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	1.500.000,00
4.1.1.5.	Projekt iskorištavanja enegije sunca (integrirane solarne elektrane na javnim i privatnim objektima)	0,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	1.500.000,00
4.1.1.6.	Projekt razdvajanja kućnog otpada	1.000.000,00	2.200.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.200.000,00
4.1.1.7.	Organiziranje edukativnih radionica o ekologiji i održivom razvoju	80.000,00	100.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	420.000,00
4.1.1.8.	Sanacija ilegalnih deponija	50.000,00	50.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	500.000,00
4.1.1.9.	Zaštita kanjona rijeke Krke	0,00	250.000,00	250.000,00	250.000,00	250.000,00	250.000,00	1.250.000,00
4.2.1.1.	Jačanje kapaciteta za korištenje EU fondova	800.000,00	440.000,00	440.000,00	440.000,00	440.000,00	440.000,00	3.000.000,00
4.2.1.2.	Poticanje širenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija	50.000,00	300.000,00	300.000,00	1.350.000,00	0,00	0,00	2.000.000,00
4.2.1.3.	Kontinuirano obrazovanje i osposobljavanje kadrova	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	600.000,00

4.2.1.4.	Unaprijeđenje sustava protoka informacija	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	300.000,00
4.2.1.5.	Uspostava sustava mjerenja učinka i transparentnosti javnih programa	0,00	100.000,00	30.000,00	0,00	0,00	0,00	130.000,00
4.2.1.6.	Implementiranje sustava E-uprava	150.000,00	100.000,00	100.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	500.000,00
4.2.1.7.	Program Pitajmo građane	100.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100.000,00
4.2.1.8.	Izrada strateških dokumenata i reorganizacija glavnih gradskih tvrtki (Komunalno poduzeće, Čistoća i zelenilo, Upravitelj, Gradski muzej, Pučko otvoreno učilište, Gradski vrtić, JVP)	0,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00	250.000,00

15. PRAĆENJE I EVALUACIJA, IZVJEŠTAVANJE

15.1. Praćenje i evaluacija

Provedba Strategije podrazumijeva uspostavu sustava za praćenje i vrednovanje postignutoga. Temelj za praćenje uspješnosti provedbe Strategije su zadani indikatori učinka, te indikatori niže razine (materijalni i projektni) koje će trebati utvrditi detaljnim akcijskim planovima. Praćenje provedbe pretpostavlja kontinuirano procjenjivanje Strategije i njezine provedbe, odnosno provedbe svih navedenih ključnih aktivnosti i strateških projekata u odnosu na dogovoreni plan provedbe, potrebne ljudske, financijske i materijalne resurse te infrastrukturu nužnu za provedbu.

Praćenje provedbe projekta osigurava koordinacijskom timu, Gradonačelniku i Gradskom vijeću, kao i svim drugim zainteresiranim stranama kontinuirane povratne informacije o provedbi. Također, praćenje podrazumijeva da se na vrijeme identificiraju svi problemi kako bi se omogućila pravodobna prilagodba aktivnosti i projekata u odnosu na novonastale okolnosti.

Kontinuiranim praćenjem provedbe Strategije razvoja, olakšati će planiranje i privlačenje potrebnih financijskih sredstava iz različitih izvora, kako se zbog provedbe Strategije ne bi dovelo u pitanje održivost gradskog proračuna, a time i zaustavilo provedbu nekih od planiranih projekata.

Radi olakšanog praćenja provedbe strategije koristit će se formirana baza projekata, te plan provedbe prema godinama. Definirane točke provjere osigurat će kontinuirano praćenje projektnih aktivnosti i ocjenjivanje, te izvještavanje radnih timova.

Proces praćenja provedbe Strategije osmišljen je kroz praćenje postavljenih pokazatelja ostvarivanja prioriteta i strateških ciljeva.

Pokazatelji ostvarivanja Strategije grupirani su u dvije razine:

- a) **Pokazatelji na razini mjera** – uz svaku planiranu mjeru, postavljeni su pokazatelji koji će se pratiti kod provedbe mjere, kako bi se dobio uvid u uspješnost provedbe pojedine mjere i ostvarenje pojedinog prioriteta. Pokazatelje na ovoj razini je jednostavno pratiti za cijelo vrijeme provedbe mjere. Ostvarivanje ovih pokazatelja, doprinosi ostvarenju strateških ciljeva.
- b) **Pokazatelji na razini strateških ciljeva** – uz svaki postavljeni strateški cilj, postavljeni su kvantificirani pokazatelji dugoročnog strateškog razvoja Knina. Planirano praćenje pokazatelja ostvarenja pojedinog strateškog cilja, ukazati će na

uspješnost provedbe Strategije. Definirani pokazatelji prikazuju željeno stanje na kraju provedbe Strategije 2023. godine.

Glavnu ulogu u praćenju provedbe Strategije imat će Koordinacijsko tijelo koje priprema redovna godišnja izvješća o provedbi za Gradonačelnika i Gradsko vijeće. Izvješća će sadržavati podatke o svim aspektima provedbe te će koristiti pokazatelje navedene uz svaku mjeru. U prikupljanju podataka za sastavljanje izvješća Koordinacijsko tijelo komunicirat će sa svim dionicima direktno uključenima u provedbu aktivnosti i mjera Strategije.

Uspješna provedba Strategije na godišnjoj razini je ona koja će odgovarati u visokom postotku izvršenja postavljenog Akcijskog plana za predmetnu godinu.

Vrednovanje koje će se provesti nakon 2023. godine temeljit će se na principima dobrog upravljanja, a konačna ocjena o uspješnosti i kvaliteti provedbe donijet će se na temelju sljedećih kriterija:

- **Relevantnosti** – ocjenjuje primjerenost ciljeva i prioriteta Strategije u odnosu na potrebe jačanja društveno-gospodarskog razvoja. Ocjenjuje primjerenost ciljeva i prioriteta Strategije u odnosu na potrebe ciljnih skupina i krajnjih korisnika, usklađenost sa strateškim dokumentima višeg reda te usmjerenost na rješavanja realnih problema.
- **Djelotvornosti** – ocjenjuje odnos uložених sredstava s obzirom na neposredne ishode i očekivane rezultate provedbe.
- **Učinkovitosti** – utvrđuje koliko je provedba Strategije doprinijela postizanju zadanih ciljeva.
- **Utjecaja** – ocjenjuje utjecaj provedbe na ciljne skupine, lokalno stanovništvo i društveno-gospodarsku situaciju.
- **Održivosti** – ocjenjuje vjerojatnost trajanja postignutih učinaka odnosno kontinuitet provođenja sličnih odgovarajućih aktivnosti u cilju uklanjanja ili ublažavanja postojećih nepovoljnih okolnosti ili rješavanja problema ciljne skupine.

15.2. Izvještavanje i PR aktivnosti

Kako bi se omogućila uključenost svih dionika u provedbu Strategije, nužno je kontinuirano izvještavanje javnosti o svim fazama provedbe, rezultatima, prikupljenim informacijama, odnosno o svemu što je relevantno za život svih članova zajednice.

Izveštavanje i PR aktivnosti uključuju, ali nisu ograničeni na:

- Kvartalne izvještaje Koordinacijskog tima
- Godišnje izvještaje Koordinacijskog tima i Gradonačelnika
- Najave strateških projekata
- Javne objave i pozive za uključivanje
- Javno predstavljanje rezultata prikupljenih implementacijom projekata.

Izveštavanje i PR aktivnosti obavljat će se na jedan od načina:

- Internetskom stranicom Grada i lokalnim i regionalnim portalima
- E-mailom
- Javnim predstavljanjem i okupljanjem
- Javnim glasilima, medijima (TV, radio, novine, društvene mreže).

ZAKLJUČAK

Kao ključni dokument razvoja na lokalnoj razini dokument Strategija razvoja Grada Knina vlasništvo je svih stanovnika Grada, svih pravnih i fizičkih osoba koje djeluju na ovom području.

Dokument je rezultat predanog rada članova radnih skupina, obrade i analize svih relevantnih podataka, a temeljen je na suradnji i partnerstvu između ključnih dionika.

Strategija sadržava niz potrebnih mjera koje su uvjet daljneg razvoja Grada Knina, oko kojih su se usuglasili svi sudionici u izradi Strategije, putem radnih grupa i javne rasprave, kako bi zajednički definirali razvojni smjer i strateške ciljeve.

Izrada Strategije trajala je više godine i okupila je značajan predstavnik javnog, privatnog i civilnog sektora Grada, te je kroz provedeno istraživanje ispitano mišljenje većeg broja pravnih i fizičkih osoba. Identificirano su i obrađeni brojni razvojni projekata koji su zalag budućeg razvoja Grada Knina.

Jedan od ključnih preduvjeta u donošenju ovog dokumenta je i spoznaja kako se tijekom izrade Strategije postigao sporazum o važnosti planiranja, te je podignuta razina svijesti o razvojnim potrebama i ograničenjima s kojima je Grad Knin suočen.

U Strategiji su identificirani ključni razvojni pravci, te se uspostavila uspješna komunikaciju između svih ključnih dionika. Ta činjenica poslužiti će kako bi se sastavili učinkoviti provedbeni timovi za provedbu Strategije.

Zaključno, krajnja svrha cijelog procesa strateškog planiranja i izrade Strategije je osigurati višu kvalitetu života za sve stanovnike Grada Knina, a to znači unaprijediti društveni život i infrastrukturu Grada, podići razinu gospodarske konkurentnosti poduzetnika, očuvati okoliš, odnosno rasti prema načelima održivog razvoja.

Za ostvarenje Strategije potrebno je kontinuirano i fokusirano raditi na stvaranju pozitivnog okruženja, koje će zasigurno rezultirati većom kvalitetom života u Gradu Kninu, smanjenjem emigracija, nezaposlenosti te stvaranjem pozitivne razvojne perspektive Grada.

Najveći izazov pred gradskim vodstvom je kako sve zacrtane ciljeve razvoja ostvariti zajednički i u planiranom roku, te kako iznaći sredstva putem državnih i EU institucija za financiranje ključnih projekata.

Ukratko, najveći izazov biti će kako će planirana vizija razvoja Knin 2023. godine postati stvarnost, implementirani projekti referenca, a dostignuti rezultati podloga za dostojanstven život svakog stanovnika Grada.

DODATCI

A. Prilozi

- Odluka o izradi Strategije razvoja Grada Knina
- Odluka o imenovanju radnih skupina za izradu Strategije razvoja Grada Knina
- Odluka o osnivanju Partnerskog vijeća za izradu i provedbu Strategije razvoja Grada Knina
- Poslovnik o radu Partnerskog vijeća
- Pozivi na sjednice Partnerskog vijeća
- Zaključak o stavljanju Nacrta Strategije razvoja Grada Knina za razdoblje 2018.-2023. godine na javnu raspravu
- Zapisnik o zatvaranju javne rasprave i o dobivenim prijedlozima i mišljenjima
- Odluka Partnerskog Vijeća o prihvatanju Strategije razvoja Grada Knina za razdoblje 2018.-2023. godine
- Odluka Gradskog vijeća Grada Knina o donošenju Strategije razvoja Grada Knina za razdoblje 2018.-2023. godine

B. Popis skraćenica

APPRRR – Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

CSS – Centar za socijalnu skrb

DZS – Državni zavod za statistiku

EFPR – Europski fond za pomorstvo i ribarstvo

EFRR – Europski fond za regionalni razvoj

EK – Europska komisija

EPFRR – Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

ESF – Europski socijalni fond

ESIF – Europski strukturni i investicijski fondovi

EU – Europska unija

FZOEU – Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost

HAC – Hrvatske ceste

HBOR – Hrvatska banka za obnovu i razvoj

HGK – Hrvatska gospodarska komora

HZZ – Hrvatski zavod za zapošljavanje

HZZO – Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje

JLS – Jedinica lokalne samouprave

KF – Kohezijski fond

LAG – Lokalna akcijska grupa

MB – Matični broj

MINPO – Ministarstvo poduzetništva i obrta

MINT – Ministarstvo turizma

MIZ – Ministarstvo zdravstva

MO – Mjesni odbor

MPS – Ministarstvo poljoprivrede

MRRFEU – Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije

MSP – Mala i srednja poduzeća

MSPM – Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

MZOEU – Ministarstvo zaštite okoliša i energetike

MZOŠ – Ministarstvo znanosti i obrazovanja

OCD – Organizacije civilnog društva

OIB – Osobni identifikacijski broj

OIE – Obnovljivi izvori energije

OPG – Obiteljsko – poljoprivredno gospodarstvo

OPKK – Operativni program Konkurentnost i kohezija

OPULJP – Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali
 PR – Odnosi s javnošću
 PRR – Program ruralnog razvoja
 RH – Republika Hrvatska
 SC – Strateški cilj
 ŠKŽ – Šibensko-kninska županija
 TK – Telekomunikacije
 TZ – Turistička zajednica
 ZPP – Zajednička poljoprivredna politika
 ŽUC – Županijska uprava za ceste

C. POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Struktura stanovništva Knina prema izvorima sredstava za život	50
Grafikon 2: Struktura zaposlenih prema područjima djelatnosti	76
Grafikon 3: Struktura zaposlenih prema starosti i spolu	77
Grafikon 4: Struktura djelatnosti obrtnika na području grada Knina	82
Grafikon 5: Poljoprivredno zemljište u državnom vlasništvu prema katastarskim općinama	84
Grafikon 6: Poljoprivredno zemljište u državnom vlasništvu prema katastarskim općinama, vrsti i površini na području Grada Knina	85
Grafikon 7: Procijenjeni troškovnik strateških projekata 2018.-2023.	236
Grafikon 8: Ukupno potrebna sredstva za realizaciju svakog od podciljeva	236
Grafikon 9: Troškovnik za društvene djelatnosti	237
Grafikon 10: Troškovnik za gospodarstvo	238
Grafikon 11: Troškovnik za infrastrukturu	238
Grafikon 12: Troškovnik za održivi razvoj	239

D. POPIS SLIKA

Slika 1. Usklađenost s EU dokumentima	22
Slika 2: Europski strukturni i investicijski fondovi (ESI fondovi)	25
Slika 4: Položaj grada Knina na karti RH i u Šibensko-kninskoj županiji	42
Slika 5: Tlocrtni prikaz Kninske tvrđave	71
Slika 6: Kolodvor Knin na karti željezničke mreže RH	101
Slika 7: Ocjena onečišćenosti (sukladnosti) zona i aglomeracija u RH	114
Slika 8: Područje Knina u Ekološkoj mreži Natura 2000	115
Slika 9: Zastava Grada Knina	143
Slika 10. Povijesni grb Grada Knina	144

E. POPIS ILUSTRACIJA

Ilustracija 1.: Dionici lokalnog razvoja	11
Ilustracija 2: Usklađenost Strategije razvoja Grada Knina sa strategijom Europa 2020	11
Ilustracija 3: Dostizanje vizije	13
Ilustracija 4: Faze u izradi i provedbi strategije	15
Ilustracija 5: Organizacijska struktura za izradu strategije	20
Ilustracija 7: Šibensko-kninska županija	130

Ilustracija 8: PEST analiza	156
Ilustracija 9: Prikaz ključnih stupnjeva u definiciji razvoja grada Knina 2018.-2023.....	158
Ilustracija 11: Strategija razvoja Grada Knina 2018.-2023.	161

F. POPIS TABLICA

Tablica 1. Raspodjela alokacije iz ESI fondova za RH 2014.-2020.....	26
Tablica 3: Kretanje broja stanovnika na području Grada Knina u razdoblju 1980. - 2011.....	45
Tablica 4: Struktura stanovništva Grada Knina prema spolu i starosti.....	45
Tablica 5: Struktura stanovništva Grada Knina prema spolu, starosti i naseljima.....	46
Tablica 6: Stanovništvo Grada Knina prema mjestu rođenja	47
Tablica 7: Struktura stanovništva Grada Knina prema narodnosti	48
Tablica 8: Struktura stanovništva Grada Knina prema vjeroispovijesti	49
Tablica 9: Radno sposobno stanovništvo u 2001. i 2011. godini na području Grada Knina.....	49
Tablica 10: Stanovništvo Grada Knina prema stupnju obrazovanja.....	51
Tablica 11: Stanovništvo od 15 godina i iznad prema stupnju i području obrazovanja.....	52
Tablica br. 12: Broj završenih programa osposobljavanja i obrazovanja u POU Knin od školske godine 2004./2005 do 2017./2018. godine	53
Tablica 13: Donacije za socijalna davanja u Proračunu Grada Knina.....	54
Tablica 14: Korisnici bilo kojeg vida socijalne pomoći za 2015., 2016. i 2017. godinu	54
Tablica 15: Korisnici dodatnih usluga socijalne pomoći u 2015., 2016. i 2017. godini	55
Tablica 16: Stanovništvo s teškoćama u obavljanju aktivnosti prema potrebi za pomoć druge osobe i korištenju pomoći druge osobe, starosti i spolu	55
Tablica 17: Razvojne potrebe i ograničenja vezana za demografska obilježja Grada Knina	58
Tablica 18: Broj upisane djece u dječji vrtić "Cvrčak" Knin u razdoblju 2012.-2017. godine	59
Tablica 19: Broj učenika u osnovnim školama u Kninu	60
Tablica 20: Broj učenika u srednjim školama u Gradu Kninu	61
Tablica 21: Obrazovni smjerovi i broj učenika po razredima u srednjim školama u Kninu u školskoj 2018/2019. godini.....	62
Tablica 23: Broj završenih studenata Veleučilišta "Marko Marulić" od osnivanja do šk. god. 2017./2018.....	64
Tablica 23. Razvojne potrebe i ograničenja vezana za društvenu infrastrukturu i djelatnosti.....	66
Tablica 24: Ordinacije Dom zdravlja Knin	67
Tablica 25: Broj zaposlenih po strukturi u Općoj i veteranskoj bolnici „Hrvatski ponos“ Knin.....	68
Tablica 26. Razvojne potrebe i ograničenja vezana za zdravstvenu infrastrukturu.....	69
Tablica 27: Sportski klubovi u Kninu.....	70
Tablica 28. Razvojne potrebe i ograničenja vezana za sportsku infrastrukturu	72
Tablica 29: Stanovi prema načinu korištenja	73
Tablica 30: Stanovi i broj soba na području Knina.....	73
Tablica 31. Razvojne potrebe i ograničenja vezana za standard stanovanja i života u Gradu Kninu	75
Tablica 32: Dnevne migracije zaposlenih u Kninu	77
Tablica 33: Tjedne migracije zaposlenih u Kninu.....	78
Tablica 34: Nezaposlene osobe prema razini obrazovanja i spolu za 2016. godinu	79
Tablica 35: Broj nezaposlenih osoba prema skupinama zanimanja.....	80
Tablica 36: Razvojne potrebe i ograničenja vezana za tržište rada	81

Tablica 37: Poljoprivredno zemljište u privatnom vlasništvu na području Knina prema vrsti i površini	83
Tablica 38: Poljoprivredno zemljište u državnom vlasništvu prema vrsti i površini.....	84
Tablica 39: Broj turističkih dolazaka i noćenja u razdoblju 2012.-2017.....	89
Tablica 40: Razvojne potrebe i ograničenja vezana za gospodarstvo i poduzetničku infrastrukturu.....	92
Tablica 41: Popis kulturnih dobara na području Knina (registriranih)	96
Tablica 42: Popis kulturnih dobara na području Knina (neregistriranih)	96
Tablica 43: Kulturne manifestacije na području Grada Knina.....	98
Tablica 44: Popis sakralnih objekata na području grada Knina.....	90
Tablica 45: Razvojne potrebe i ograničenja vezana za prirodnu i kulturno-povijesnu baštinu u Gradu Kninu	99
Tablica 46: Državne ceste na području Grada Knina	101
Tablica 47: Županijske i lokalne razvrstane ceste na području Grada Knina	102
Tablica 48: Razvojne potrebe i ograničenja vezana za prometnu infrastrukturu.....	103
Tablica 49: Pokrivenost vodoopskrbnim sustavom.....	104
Tablica 50: Razvojne potrebe i ograničenja vezani za komunalnu infrastrukturu.....	106
Tablica 51: Predviđeni rast stanovništva i količina miješanog komunalnog otpada na području Knina	108
Tablica 52: Razvojne potrebe i ograničenja vezana za gospodarenje otpadom	109
Tablica 53: Razvojne potrebe i ograničenja vezana za energetske sustav.....	110
Tablica 54: Kućanstva prema uporabi računala i korištenju Interneta na području Knina.....	111
Tablica 55.: Godišnja proizvodnja hidroelektrana na području Šibensko-kninske županije/GWh	113
Tablica 56: Ukupni prihodi i primitci te rashodi i izdatci u razdoblju 2015.-2018.....	141
Tablica 57: Rashodi po upravnim odjelima.....	142
Tablica 58: SWOT analiza	149
Tablica 59: PEST analiza	156
Tablica 61: Grafički prikaz strateške mape 2018.-2023.....	163
Tablica 62: Strateški cilj 1.....	179
Tablica 63: Mjera 1.1.1. Razvoj ustanove predškolskog odgoja	181
Tablica 64: Mjera 1.1.2. Modernizacija i opremanje osnovnih škola.....	181
Tablica 65: Mjera 1.1.3. Razvoj srednjih škola.....	182
Tablica 66: Mjera 1.1.4. Razvoj Pučkog otvorenog učilišta.....	182
Tablica 67: Mjera 1.1.5. Razvoj Veleučilišta „Marko Marulić“	183
Tablica 68: Mjera 1.2.1. Razvoj mreža socijalne skrbi	183
Tablica 69: Mjera 1.2.2. Razvoj modela i osiguranje pretpostavki za zajedničko stanovanje osoba s teškoćama	184
Tablica 70: Mjera 1.3.1. Razvoj sportske infrastrukture	185
Tablica 71: Mjera 1.3.2. Jačanje ljudskih kapaciteta sportskih djelatnika.....	186
Tablica 72: Mjera 1.4.1. Zaštita kulturne baštine.....	187
Tablica 73: Mjera 1.4.2. Razvoj i poticanje kulturnih inicijativa.....	188
Tablica 74: Mjera 1.5.1. Razvoj organizacija civilnog društva.....	189
Tablica 75: Strateški cilj 2.....	191
Tablica 76: Mjera 2.1.1. Unaprjeđenje poduzetničkog okruženja.....	192
Tablica 77: Mjera 2.2.1. Jačanje kapaciteta za razvoj urbanog i ruralnog turizma temeljenog na ekološkim i eno-gastro proizvodima, tradicionalnim obrtima i kulturnoj baštini	193

Tablica 78: Mjera 2.3.1. Jačanje kapaciteta za osnaživanje poljoprivredne proizvodnje.....	195
Tablica 79: Mjera 2.4.1. Jačanje sinergijskog djelovanja između znanstvenih, gospodarskih i istraživačkih potencijala	196
Tablica 80: Strateški cilj 3.....	197
Tablica 81: Mjera 3.1.1. Izgraditi i poboljšati postojeću komunalnu i okolišnu infrastrukturu uz promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije.....	198
Tablica 82: Mjera 3.1.2. Očuvanje tradicionalnih obilježja prostora	200
Tablica 83: Mjera 3.2.1. Sređivanje zemljišnih knjiga.....	201
Tablica 83: Strateški cilj 4.....	201
Tablica 84: Mjera 4.1.1. Očuvanje i unaprijeđenje stanja okoliša i bioraznolikosti.....	202
Tablica 85: Mjera 4.2.1. Povećanje kompetencija vodećih ljudi Grada i unaprjeđenje sustava upravljanja razvojem.....	203
Tablica 86: Mjera 4.3.1. Energetski održiv razvoj uz smanjenje emisije CO2 u sektorima zgradarstva, prometa i javne rasvjete	204
Tablica 86: Usklađenost SC1 s ciljevima višeg reda.....	206
Tablica 87: Usklađenost SC2 s ciljevima višeg reda.....	212
Tablica 88: Usklađenost SC3 s ciljevima višeg reda.....	217
Tablica 89: Usklađenost SC4 s ciljevima višeg reda.....	220
Tablica 90: Baza projektnih ideja	224
Tablica 91: Pokazatelji učinka strateških ciljeva	229
Tablica 92: Popis tijela javnog sektora prema područjima Strategije.....	233
Tablica 93: Plan provedbe 2018.-2023. s procijenjenim troškovima	241